

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Τμήμα Κοινωνιολογίας - Έτος 2016-2017

Παράρτημα

Περιεχόμενο του παραρτήματος

Μέρος Α΄

α) Συνεντεύξεις των μαθητών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας

- I. Το σύμφωνο συνέντευξης.....σελ.3-4
- II. Ο οδηγός συνέντευξης για τους μαθητές..... σελ.5-7
- III. Οι αναλυτικές συνεντεύξεις των μαθητών..... σελ. 8-49

β) Συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας

- I. Ο οδηγός συνέντευξης για τους εκπαιδευτικούς..... σελ50-51
- II. Οι αναλυτικές συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών..... σελ.52-101

γ) Πίνακας ανάλυσης των συνεντεύξεων..... σελ102-115

Μέρος Β΄

α) Η νομοθεσία

α) Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) (2014) Αριθμός πρωτ.5953.....σελ.116-129

β) Νόμος 3789/2010- ΦΕΚ Α΄ 163 , Ανάπτυξη της Δια Βίου μάθησης και λοιπές διατάξεις.....σελ.130-156

γ) Νόμος 4397/1929 - ΦΕΚ 309/Α/24.08.1929, Περί στοιχειώδους εκπαίδευσεως..... σελ.157-178

β) Φωτογραφικό υλικό.....σελ.179-182

Μέρος Α΄

I. Το σύμφωνο της συνέντευξης

Το παρακάτω έγγραφο που επισυνάπτεται αποτελεί το συμφωνητικό των συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν σε εκπαιδευμένους και εκπαιδευτικούς. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα που οι συνεντεύξεις τους έγιναν δια ζώσης, συμπλήρωσαν το σύμφωνο στους υπόλοιπους στάλθηκε ηλεκτρονικά και έπειτα προχώρησαν στην συμπλήρωσή του.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Έντυπο συναίνεσης συμμετέχοντα σε ερευνητική εργασία

Τίτλος Ερευνητικής Εργασίας:

Επιστημονικός Υπεύθυνος-η:

Ερευνήτρια:

1. Σκοπός της ερευνητικής εργασίας

Σκοπός της μελέτης είναι η διερεύνηση των ερμηνευτικών αντιλήψεων των εκπαιδευομένων και των εκπαιδευτών για το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας στη Λέσβο

2. Διαδικασία

3. Προσδοκώμενες ωφέλειες

4. Δημοσίευση δεδομένων – αποτελεσμάτων

Η συμμετοχή σας στην έρευνα συνεπάγεται ότι συμφωνείτε με την μελλοντική δημοσίευση των αποτελεσμάτων της, με την προϋπόθεση ότι οι πληροφορίες θα είναι ανώνυμες και δε θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων. Τα δεδομένα που θα συγκεντρωθούν θα κωδικοποιηθούν με αριθμό, ώστε το όνομα σας δε θα φαίνεται πουθενά.

5. Πληροφορίες

Μη διστάσετε να κάνετε ερωτήσεις γύρω από το σκοπό ή την διαδικασία της εργασίας. Αν έχετε οποιαδήποτε αμφιβολία ή ερώτηση ζητήστε μας να σας δώσουμε διευκρινίσεις.

6. Ελευθερία συναίνεσης

Η συμμετοχή σας στην εργασία είναι εθελοντική. Είστε ελεύθερος να μη συναινέσετε ή να διακόψετε τη συμμετοχή σας όποτε το επιθυμείτε χωρίς κυρώσεις ή οικονομικές επιβαρύνσεις.

7. Δήλωση συναίνεσης

Διάβασα το έντυπο αυτό και κατανοώ τις διαδικασίες που θα ακολουθήσω. Συναινώ να συμμετάσχω στην ερευνητική εργασία και τα αποτελέσματα να αξιοποιηθούν αποκλειστικά για ερευνητικούς/επιστημονικούς σκοπούς.

Ημερομηνία: __/__/__

**Όνοματεπώνυμο
και υπογραφή συμμετέχοντος**

Υπογραφή ερευνητή

Υπογραφή παρατηρητή (αν υπάρχει)

Όνοματεπώνυμο και υπογραφή γονέα ή κηδεμόνα (αν απαιτείται λόγω ανηλικότητας)

II. Ο οδηγός συνέντευξης για τους μαθητές

Ερωτήσεις

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

- Το φύλο σας;
- Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;
- Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;
- Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;
- Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

Εκπαίδευση πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

- Ποιες σχολικές τάξεις ολοκληρώσατε;
- Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε ποία ήταν η γνώμη σας για το σχολείο τότε;
- Ποία ήταν η στάση της οικογένειά σας για την εγκατάλειψη του σχολείου;
- Θεωρείται πλέον, ότι η εγκατάλειψη του σχολείου τότε ήταν αναγκαία;

Η επιλογές μετά την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

- Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα την πορεία σας μετά από την εγκατάλειψη του σχολείου;
- Είχατε σκεφτεί να επιστρέψετε ξανά στο σχολείο από τότε ;

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

- Τι ήταν εκείνο που σας ώθησε να ενταχθείτε ξανά στο σχολείο;
- Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε τι είναι το «Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας» για εσάς τώρα;
- Ποία ήταν η στάση του οικογενειακού σας περιβάλλοντος απέναντι στην επιλογή σας να επανενταχθείτε στο σχολείο;
- Υπήρξαν ποτέ στιγμές που ναθέλατε να εγκαταλείψετε πάλι το σχολείο;
- Θεωρείτε πως οι ρυθμοί της ζωής σας άλλαξαν;
- Πώς θα αξιολογούσατε τον εαυτό σας για την ως τώρα επιλογή του;

Συμπληρωματικές συνεντεύξεις - ερωτήσεις

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

- Θα μπορούσατε να μου απαριθμήσετε από πόσα μέλη αποτελούνταν η πατρική σας οικογένεια;
- Θα μπορούσατε σύντομα να μου «σκιαγραφήσετε» το προφίλ των γονιών σας ;
- Θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε ποιες ήταν οι προσδοκίες τους για εσάς ;
- Θεωρείτε πως δεχόσασταν πιέσεις από το οικογενειακό σας περιβάλλον ;
- Αν ναι, τότε σε ποίο τομέα πιστεύετε ότι ήταν εντονότερες και για ποιους λόγους ;
- Οι γονείς σας ποια γνώμη είχαν διαμορφωμένη απέναντι στο θεσμό του σχολείου ;
- Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε, ποια στάση είχαν οι γονείς σας για εκείνους που συνέχιζαν το σχολείο ;

Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

- Πιστεύετε ότι η στάση ,που είχε διαμορφωμένη για το σχολείο , η οικογένεια σας επηρέασε την επιλογή σας ;
- Αν ναι , τότε με ποιους τρόπους συνέβη αυτό ;
- Μπορείτε σύντομα να μου περιγράψετε τι θεωρούσαν δόκιμο για εσάς να ακολουθήσετε υστέρα από την απομάκρυνση σας από τον σχολικό χώρο ;
- Εσάς ποια ήταν η στάση σας απέναντι σε αυτές τις «υποδείξεις» τους ;

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομήλικων)

- Από όσο θυμάστε τον εαυτό σας στο χώρο του σχολείου, θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα ,τα χαρακτηριστικά των ατόμων που συνηθίζατε να αναπτύσσεται φιλικές σχέσεις ;
- Οι φίλιες από το χώρο του σχολείου θεωρείτε πως επηρέαζαν τις επιλογές σας εκείνη τη περίοδο ;
- Αν ναι με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι αυτό συνέβαινε ;

Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομηλίκων)

- Θυμάστε ποιοι ήταν εκείνοι που συνέχιζαν στις επόμενες σχολικές τάξεις και ποιοι όχι ;

- Άτομα από τον φιλικό σας κύκλο συνέχισαν στις επόμενες σχολικές τάξεις ;
- Πως κρίνατε τότε τις επιλογές τους ;
- Θεωρείτε πως οι παρέες των συνομήλικων επηρέασαν τις επιλογές σας ως προς την εγκατάλειψη του σχολείου ;
- Πιστεύετε πως είχατε δεχθεί είτε άμεσα είτε έμμεσα πιέσεις για να εγκαταλείψετε τον σχολικό χώρο ;
- Τώρα έχετε αναπτύξει φιλικές σχέσεις από το χώρο του σχολείου ;
- Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα τη διαδικασία αυτή ;
- Εσείς αντιμετωπίσατε κάποιες δυσκολίες ;

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

- Το Σχολείο της Δεύτερης Ευκαιρίας είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο της ζωής σας, θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε τι έχετε αποκομίσει μέχρι στιγμής ;
- Ποίες είναι οι προσδοκίες για το μέλλον, μέσα από αυτή την εμπειρία ;
- Θεωρείτε πως ανακαλύπτεται νέες πτυχές του εαυτού σας μέσα στη μαθητική σας πορεία ;
- Οι γνώσεις που λαμβάνεται πιστεύετε ότι είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει αυτή την διαδικασία της ανακάλυψης ;
- Βρίσκεται τρόπους για πρακτικές εφαρμογές των γνώσεων από το σχολείο στη καθημερινή σας ζωή ;
- Η έννοια της «δεύτερης ευκαιρίας» τι σηματοδοτεί για εσάς ;

III. Αναλυτικές συνεντεύξεις των μαθητών

Ερωτώμενος/η	<i>Ιωάννα</i>
Χρόνος	<i>31/03/2016</i>
Τόπος	<i>Μυτιλήνη</i>
Διάρκεια	<i>00:30:46</i>
Συσκευή ηχογράφησης	<i>Κινητό τηλέφωνο</i>

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Σ:Το φύλο σας;

Ι :Γυναίκα

Σ:Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

Ι :1973

Σ:Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

Ι :Μυτιλήνη, τόπος κατοικίας στα Πάμφιλα

Σ:Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

Ι :Έχω 8 παιδιά κα είμαι παντρεμένη. Η πατρική μου οικογένεια αποτελούνταν από δυο (εμένα και τον αδερφό) Πατέρας και μητέρα

Σ:Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

Ι :Εντάξει έχουν μεγαλώσει τα παιδιά και ο σύζυγος μου είναι Ιερέας, το πιο μεγάλο μου παιδί είναι 25 χρονών , το πιο μικρό 7 χρόνων. Από το 2009 έχω ξεκινήσει και εγώ τη δουλειά και δουλεύω, σαν ιδιωτική υπάλληλος σαν καθαρίστρια. Προσπαθώ ότι μπορώ να κάνω για να επιβιώσουμε γιατί δεν είναι εύκολο σε μια οικογένεια , όταν θες και βάζεις κάποιους στόχους και κάποιες προοπτικές για τα παιδιά δεν μπορείς να τις αφήσεις και να πεις πως σηκώνεις τα χέρια και τελειώσα. Έτσι το βλέπω εγώ, οπού μπορώ να βοηθήσω θα το κάνω. Γιατί τα παιδιά δεν είναι μόνο κάνε τα και άντε. Εντάξει τα τέσσερα από αυτά έχουν πιάσει δουλειά τώρα και δουλεύουν.

Εκπαίδευση πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

Σ:Ποιες σχολικές τάξεις ολοκληρώσατε;

Ι :Μέχρι πρώτη γυμνασίου έφτασα. Δεν με άφησαν να πάω παραπέρα.

Σ:Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε ποία ήταν η γνώμη σας για το σχολείο τότε;

I: Βασικά, εγώ το σχολείο το έβλεπα σαν χαρά, ήμουν πολύ δραστήριο παιδί, μου άρεσε να μπαίνω μέσα σε συλλόγους, να λέω στις γιορτές ποιήματα, μου άρεσε να είμαι.. γενικά είχα τη παρέα μου τις φίλες μου, το παιχνίδι μου στα διαλλείματα, μου άρεσε να ασχολούμαι με χειροτεχνίες που μας έβαζαν οι δασκάλες και τέτοια πράγματα, γιατί κεντούσαμε.. κάναμε άλλα πράγματα. Τώρα τα έχουμε απλοποιήσει

Σ: Ποία ήταν η στάση της οικογένειάς σας για την εγκατάλειψη του σχολείου;

I: Η οικογένεια για μένα ήταν ο πρώτος και βασικός λόγος που εγκατέλειψα το σχολείο. Αν κάποιος γονιός σταματήσει το παιδί και το πει στοπ έως εδώ είσαι δεν πας, δεν μπορείς να κάνεις στα 12 κάτι... ήταν καθαρά θέμα οικογένειας. Σε ένα γυμνάσιο και στα δικά μας τα χρόνια, πιστεύω με μια μαθήτρια όχι αριστούχα αλλά όχι και τελείως... μια κανονική μαθήτρια... θα μπορούσε να το βγάλει. Ήδη είχα πάει πρώτη γυμνασίου.. Άρα ναι, για δυο χρόνια το προσπάθησα. Έπειτα παντρεύτηκα έκανα τα παιδιά μου, υπήρχε αυτό το σχολείο αλλά δεν μπορούσα να έρθω δεν είχα ανθρώπους να αφήσω τα παιδιά μου. Ο σύζυγος μου, μου έλεγε συνεχώς πήγαινε πήγαινε! Χρόνια.. ..απλώς δεν μπορούσα γιατί δεν είχα άλλους ανθρώπους και δεν μπορούσα να δεσμεύσω τα παιδιά με άλλους ανθρώπους αγνώστους για να μου τα κρατάνε για να πάω εγώ σχολείο. Αν κάποια στιγμή.. καταλάβω ότι μπορώ να πάω όπως το έκανα τώρα, θα μπορούσα να το κάνω στα 30 μου όχι στα 42 μου. Υπήρχε και στα τριάντα μου.. αλλά εγώ αυτή τη στιγμή δεν μπορούσα δεν είχα άνθρωπο. Όταν ξεκίνησα να δουλεύω.. το 8ο το παιδί ήταν ενός έτους ήταν ο γιός μου, που είχε τελειώσει το λύκειο και πήγαινε στον ΟΑΕΔ στα απογευματινά και καθόταν και το πρόσεχε το πρωί. Δεν υπήρχε χρόνος για μένα και τον εαυτό μου.. τώρα προσπαθώ να καλύψω κάποια κενά μου.

Σ: Θεωρείται πλέον, ότι η εγκατάλειψη του σχολείου τότε ήταν αναγκαία;

I: Όχι δεν ήταν! Θυμάμαι, όταν πήγαν πάλι τα παιδιά τον Σεπτέμβριο στο σχολείο τώρα που το θυμάμαι συγκινούμε. Δεν ήθελα να το αφήσω μου βγήκε κάπως βλέπεις ότι μέχρι και τώρα που το θυμήθηκα κλαίω..... (μικρή παύση ένιωσα έντονη συγκίνηση). Τώρα να πάλι τα θυμάμαι και λες, να ίσως να μπορούσα να είχα χαράξει κάποια άλλη προοπτική μπροστά μου τελειώνοντας και παίρνοντας κάποιο χαρτί, να δούλευα κάπου αλλού γιατί τώρα είναι κάπως δύσκολα και τα χρόνια αυτά που περνάμε. Εδώ τελειόφοιτοι πανεπιστήμιου κορίτσια σε ηλικίες και αυτά δεν μπορούν να βρουν.

Η επιλογές μετά την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα την πορεία σας μετά από την εγκατάλειψη του σχολείου;

I: Ουσιαστικά τίποτα.. μέσα στο σπίτι οικιακά τέτοια πράγματα. Όσο μπορούσα μέσα στο σπίτι βοηθούσα. Έπειτα εγώ παντρεύτηκα κιόλας στα 16. Παντρεύτηκα ... οι γονείς μου ήταν πολύ συντηρητικοί. Οι γονείς φοβόντουσαν... έναν καφέ δεν είχα την ελευθερία να σου πω ότι μπορούσα να πάω. Από τη στιγμή που παντρεύτηκα.. ένιωσα πιο ελεύθερη να μπορούσα να κάνω πιο πολλά πράγματα. Ότι ήθελα! Με τον άντρα

μου πάρα με την οικογένεια μου. Βγαίναμε άλλα όλοι μαζί σαν οικογένεια βέβαια. Αν το καλοκαίρι για παράδειγμα θέλαμε να κατεβούμε εδώ στη Μυτιλήνη για μια βόλτα πάντα με τη μαμά μου.

Σ: Παρέες δεν είχατε δηλαδή ;

Ι: Παρέες είχα, αλλά δεν με άφηναν, στη γειτονία, στο σχολείο όσο πήγαινα αλλά δεν με άφηναν. Και απέξω να πεις πως θα βρεις δεν υπήρχε.

Σ: Είχατε σκεφτεί να επιστρέψετε ξανά στο σχολείο από τότε ;

Ι: Όχι δεν το σκεφτόμουν γιατί ήξερα πως δεν θα με αφήνανε.. το ήξερα! Είχα μείνει κατευθείαν έγκυος μετά γιατί είχα παντρευτεί κιάλας το 1990 και το 1991 είχα το πρώτο μου παιδί και δεν μπόρεσα και ντρεπόμεν το έβλεπα και διαφορετικά. Επίσης έλεγα πως αν επέστρεφα πίσω, τα υπόλοιπα παιδιά θα με κορόιδευαν. Έπειτα όταν άνοιξε αυτό το σχολείο που ήταν για πιο μεγάλα άτομα είχα τα παιδιά μου να μεγαλώσω ήθελα να έρθω αλλά δεν έβρισκα το χρόνο. Όμως τώρα που τον βρήκα ήρθα.

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

Σ: Τι ήταν εκείνο που σας ώθησε να ενταχθείτε ξανά στο σχολείο;

Σου είπα πως το άχτι μου ήταν να πω « πως και εγώ πήρα το χαρτί». Γιατί πήγα στο σχολείο το γυμνάσιο αλλά για τους λόγους που σας είπα δεν συνέχισα και δεν μπόρεσα να το πάρω. Και δεύτερον που είναι πλέον η βασική εκπαίδευση που πρέπει να έχει κάποιος γιατί αν πάς σε μια δουλεία σου ζητούν αυτό το χαρτί. Πλέον δεν νομίζω πως θα παραμείνει αυτό το χαρτί του γυμνασίου θα πάει και για το λύκειο.

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε τι είναι το «Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας» για εσάς τώρα;

Ι: Το σχολείο είναι πολλά! Μια λέξη πολλά! Μια λέξη πολλά, τι να σου πω... εγώ και έρχομαι και ξεφεύγει ο νους μου από την καθημερινότητα μου, και θα μιλήσω με μια γυναίκα εδώ .... Μου αρέσει εδώ! Είναι κάτι που θέλω και μου αρέσει για αυτό μου αρέσει . Το θέλω γιατί μου έχει λείψει και τώρα το αναπληρώνω ένα κομμάτι χαμένο. Και έρχομαι σε αυτή την ηλικία και τώρα .. δεν πειράζει για να το αναπληρώσω. Νιώθω καλά! Νιώθω πως κάτι που είχα αφήσει πίσω μου θα το βγάλω τώρα.

Σ: Ποία ήταν η στάση του οικογενειακού σας περιβάλλοντος απέναντι στην επιλογή σας να επανενταχθείτε στο σχολείο;

Με στήριζαν πάρα πολύ όλοι τους. Με βοηθάνε με στήριζαν! Δηλαδή αν θέλω κάτι ρωτάω τα παιδιά μου. Γιατί βλέπουν πως εγώ τόσα χρόνια τους έχω στηρίζει όποτε βλέπουν πως τώρα που χρειάζομαι εγώ τη στήριξη πρέπει να μου τη δώσουν.

Σ: Υπήρξαν ποτέ στιγμές που να θέλατε να εγκαταλείψετε πάλι το σχολείο;

I :Όχι πότε! Αφού τώρα σκέφτομαι να συνεχίσω και στα ΕΠΑΛ. Θέλω να συνεχίσω! Βέβαια ο καθένας μας δεν ξέρει τι του ζημερώνει αλλά βλέπω τα πράματα και αν κυλίσουν όλα καλά θα ήθελα να συνεχίσω, ας μη κάνω έπειτα τίποτα. Να πάρω το χαρτί και να πω ότι τα κατάφερα.

Σ:Θεωρείτε πως οι ρυθμοί της ζωής σας άλλαξαν;

I :Δεν έχω αλλάξει κάτι. Να έρχομαι εδώ και αλλάζει όλη μου η ψυχολογία. Εγώ πότε με τα παιδιά μου αν ρωτάς δεν είχα πρόβλημα. Ισα -ισα που μαζί τους γίνομαι παιδί ακόμα και τώρα και ειδικά τώρα.! Ειδικά τώρα που είναι πολύ δύσκολα . Ο ρόλος μου καταλαβαίνεις, ότι είναι δύσκολος γιατί τα παιδιά μου είναι σε διαφορές ηλικίες αλλιώς θα πλησιάζεις το ένα αλλιώς στο άλλο.

Σ:Πώς θα αξιολογούσατε τον εαυτό σας για την ως τώρα επιλογή του;

I :Το θεωρώ ως μεγάλο κατόρθωμα γιατί άλλοι σαν εμένα δεν θα το έκαναν γιατί ίσως να είχαν κουραστεί με τα παιδιά τους. Εγώ μπορεί να έχω κουραστεί αλλά στο σπίτι έχω τόμους βιβλία και από τα παιδιά μου αλλά και βιβλία από ψυχολογία και τα λοιπά μου αρέσουν γενικά να διαβάζω. Μου έλειπε πάντα και αυτό το σχολείο αλλά και το χαρτί οπότε ήρθα με χαρά. Το ήθελα ! Δεν θα μπορούσα να βαθμολογήσω τον εαυτό μου ίσως να μην είμαι ικανή να το κάνω. Πάντως όλοι οι άνθρωποι που έρχονται εδώ είναι άξιοι σεβασμού. Για μένα με τόση οικογένεια και δουλειές ακούγοντας και τα παιδιά με ρώταγαν θα τα καταφέρεις θα μπορέσεις; Και όμως ! Μπόρεσα!

Συμπληρωματικές συνεντεύξεις- ερωτήσεις

Ερωτώμενος/η	Ιωάννα
Χρόνος	12/04/2016
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:44:43
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

Σ:Θα μπορούσατε να μου απαριθμήσετε από πόσα μέλη αποτελούνταν η πατρική σας οικογένεια;

I :Ήμασταν δυο γονείς και δυο παιδιά. Εγώ και ο αδερφός μου πιο μεγάλος από μένα δέκα χρόνια.

Σ:Θα μπορούσατε σύντομα να μου «σκιαγραφήσετε» το προφίλ των γονιών σας ;

I :Σαν γονείς δεν έχω κάποιο ιδιαίτερο εντάξει... υπερπροστατευτικοί φοβόντουσαν με το παραμικρό για αυτό δεν μας άφηναν ελεύθερους. Δεν υπήρχαν βία και παρόμοια πράγματα στο σπίτι. Δεν είχαμε τέτοια, αγαπημένοι ήταν οι γονείς μας, σε γενικές γραμμές σε σχέση με άλλα πράγματα που ακούμε δεν υπήρχε κάποια βία ιδιαίτερη. Ο πατέρας μου ποτέ δεν μου σήκωσε χέρι, αλλά έκανε ένα πράγμα που και εγώ είμαι τώρα γονιός και καταλαβαίνω και το θεωρώ λάθος επειδή το είδα ότι για μένα είναι κακό να ξεχωρίζουν τα παιδιά. Το να έχει παραπάνω αδυναμία, για παράδειγμα η μαμά μου είχε στον αδερφό μου μεγάλη αδυναμία. Ακόμη και στα τελευταία της φαινόταν. Αυτό το θεωρώ λάθος ! Θα μου πεις γιατί ; Γιατί και στα πεθερικά και σε άλλες οικογένειες πολλές.... γιατί δεν κάνεις καλό στο παιδί. Γιατί τα παιδιά όσο μικρά και να είναι αντιλαμβάνονται τα πάντα. Τα πάντα! Τα παιδιά είναι σαν σφουγγαράκι που τραβάει, και δίνοντας του τέτοια πράγματα όπως αδυναμία ίσως του μένουν ξέρεις.. λες γιατί .

Σ:Το είχατε βιώσει και εσείς αυτό;

I :Ναι , από την μητέρα μου! Ο αδερφός μου ήταν δέκα χρόνια ποιο μεγάλος από μένα και όταν πήγα σε κάποια ηλικία που ήθελα να βγω, να πάω στο σχολείο, γιατί σχολείο δεν συνέχισα γιατί από τη μία δεν είχε πάει ο αδερφός μου από την άλλη που θα πάς ; Που γυρίζουν δεξιά και αριστερά τα κορίτσια, που ξέρει ο αδερφός σου από αυτά και άλλα διάφορα. Αυτό ήταν το χειρότερο κακό που μπορούσαν να μου κάνουν! Επειδή είμαι μάνα και βιώνω καταστάσεις, προσπαθώ να μην τους κάνω να τσακώνονται Δεν μπορώ στον έναν να είμαι διαφορετική από τον άλλον. Δηλαδή είναι αγόρι να μάθει αυτοκίνητο, ποδήλατο να βγει με τη παρέα του ενώ εσύ είσαι κορίτσι πρέπει να μείνεις μέσα αυτό μου έκαναν. Δεν ξέρω πες το υπερ-προστατευτικότητα, πες πως είχαμε παλιά μυαλά και πιο πολύ η μητέρα μου.

Σ:Θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε ποιες ήταν οι προσδοκίες τους για εσάς ;

I :Δεν είχαν κάτι συγκεκριμένο. Έλεγαν πώς να είναι κορίτσι, θα πάει σε κάποια ηλικία θα μάθει κάποια συγκεκριμένα πράγματα που πρέπει για μέσα στο σπίτι και έπειτα να παντρευτείς. Δεν είχαν δηλαδή να ανοιχτούν, ότι ήταν εκείνα τα χρόνια για τα κορίτσια. Όπως έκανε εκείνη στην εποχή της και έπειτα όλα τα υπόλοιπα κορίτσια έτσι ήταν και για μένα. Δεν είχαμε και την οικονομική την άνεση να με στείλουν παραπέρα. Αλλά επειδή ούτε ο αδερφός μου σπούδασε με είχαν αποκλείσει από εκεί.

Σ:Θεωρείτε πως δεχόσασταν πιέσεις από το οικογενειακό σας περιβάλλον ;

I :Όχι δεν είχα ιδιαίτερες πιέσεις. Η μόνη πίεση ήταν πως δεν με άφηναν να γυρίσω ελεύθερα να βγω και εγώ σα κορίτσι. Πιο πολύ παλιά και ξεπερασμένα η δίκια μου η βόλτα ήταν Πάμφιλα έπειτα Μυτιλήνη και πάλι πίσω.

Σ:Αν ναι, τότε σε ποίο τομέα πιστεύετε ότι ήταν εντονότερες και για ποιους λόγους ;

I : Το μόνο που δεχόμουν πιέσεις ήταν το μέσα σε τίποτε άλλο. Εγώ αυτό δεν θα το έκανα στα παιδιά μου να πω στο κορίτσι μου που είναι 14 το πιο μεγάλο ότι ξέρεις τι δεν θα πιάς αγγλικά η μουσική ή χορό ή εκδρομή. Εγώ δεν θέλω να περάσω στα παιδιά μου αυτό το πράγμα που έκαναν σε μένα ή σε ποιον έχω αδυναμία. Σχολεία ο καθένας μέχρι εκεί που μπορεί, εγώ αυτή τη στιγμή δουλεύω.. να μην λείπει τίποτα σε κανένα. Να μη γυρίσει κάποιο από αυτά και μου πει αυτό που είπα εγώ στη μητέρα μου , όταν έψαχνα δουλεία και μου ζητούσαν το χαρτί του γυμνασίου , « Είδες!! Αν με άφηνες θα ήταν αλλιώς »

Σ: Οι γονείς σας ποια γνώμη είχαν διαμορφωμένη απέναντι στο θεσμό του σχολείου ;

I : Καλά ο πατέρας μου δεν είχε κάποια σχέση με το σχολείο γιατί έζησε τότε τη πείνα και ο πόλεμος και δεν πήγε μια δύο τάξεις. Η μητέρα μου που είχε τελειώσει το δημοτικό σαν βασική εκπαίδευση.

Σ: Τι πίστευαν δηλαδή;

I : Εγώ πιστεύω πως νόμιζαν ότι όταν ο αδερφός μου έβγαζε το γυμνάσιο ίσως να με άφηναν και εμένα να προχωρήσω. Η γνώμη τους επηρεαζόταν ανάλογα με τον αδερφό μου και την αδερφή της μαμάς μου. Της έλεγε πάντα, ότι δεν σπούδασες το γιο και τώρα δεν μπορείς να δεις τη κόρη. Υπήρχε η επιρροή της θείας, ο αδερφός μου δεν προχώρησε άρα ούτε και εγώ.

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε, ποια στάση είχαν οι γονείς σας για εκείνους που συνέχιζαν το σχολείο ;

I : Θεωρούσαν για τα αγόρια πως μπορούσε να σπουδάσει και να βρει δουλεία και να κάνει οικογένεια, γιατί θα πάρει όλο το βάρος στις πλάτες του και καλά. Δηλαδή όπως ήταν παλιά ο άντρας στην οικογένεια. Το κορίτσι το είχαν περισσότερο για το σπίτι, για οικογένεια, για τη δουλειές στο σπίτι τέτοια πράγματα. Τα κορίτσια δεν έπρεπε να υπάρχει εργασία προς τα έξω.

Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

Σ: Πιστεύετε ότι η στάση , που είχε διαμορφωμένη για το σχολείο , η οικογένεια σας επηρέασε την επιλογή σας ;

I : Ναι! Με σταμάτησαν, αν δεν έχεις τη στήριξη από το σπίτι για κάτι αν δεν σε στηρίζουν τότε πώς να συνεχίσεις. Τι είναι το σχολείο τσάντα και τετράδιο; Όχι δεν είναι μόνο αυτά.. είναι αν χρειαστείς να πας ένα φροντιστήριο να σε στείλει να πας να σε στηρίζει!

Σ: Αν ναι , τότε με ποιους τρόπους συνέβη αυτό ;

Σ: Μπορείτε σύντομα να μου περιγράψετε τι θεωρούσαν δόκιμο για εσάς να ακολουθήσετε υστέρα από την απομάκρυνση σας από τον σχολικό χώρο ;

Ι: Και το γυμνάσιο και το λύκειο να τελείωνα που λέει ο λόγος, για παραπέρα δεν θα μας άφηναν. Το επόμενο βήμα ήταν ο γάμος, όχι μόνο σε μένα γενικά για τα κορίτσια ενώ ήταν καλές και έχουν τελειώσει γυμνάσιο και λύκειο είναι στα σπίτια τους, τις είχαν σταματήσει οι γονείς τους.

Σ: Εσάς ποια ήταν η στάση σας απέναντι σε αυτές τις «υποδείξεις» τους ;

Ι: Αναγκαστικά ναι! Δεν ήταν τότε η νεολαία μας όπως τώρα. Τότε, έμενα προσωπικά ο μπαμπάς μου δεν με έχει χτυπήσει, αλλά δεν ήταν βίαιος δεν είχαμε ζύλο αλλά φοβόμασταν. Μόνο που μιλούσαν τους καταλαβαίναμε πως δεν μπορούσαμε να έχουμε κάποια άλλη επιλογή να πας να ζήσεις και που; Γράμματα δεν ξέρεις και που να πας ; Από το σπίτι για να φύγουμε η μόνη μας επιλογή ήταν ο γάμος. Δεν υπήρχε αυτό που γίνεται τώρα. Βλέπω τώρα την κόρη μου που είναι στη Χίο και σπουδάζει έχει το σπίτι της νοικιασμένο, έχει μια σχέση, έχει μια δουλειά. Αυτό το πράγμα δεν μπορούσα να το κάνω εγώ ήμουν ξεγραμμένη!

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομήλικων)

Σ: Από όσο θυμάστε τον εαυτό σας στο χώρο του σχολείου, θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα ,τα χαρακτηριστικά των ατόμων που συνηθίζατε να αναπτύσσεται φιλικές σχέσεις ;

Ι: Εντάξει δραστήρια κορίτσια ήταν , παίζαμε συμμετείχαμε. Μας άρεσαν να μπαίνουμε μέσα σε ομάδες , να δημιουργούμε να φτιάχνουμε κάρτες για τα Χριστούγεννα , γιορτές . Εντάξει σαν παρέα σαν δημοτικό καλά ήμασταν. Πιο πολύ όμως για κορίτσια.

Σ: Οι φίλιες από το χώρο του σχολείου θεωρείτε πως επηρέαζαν τις επιλογές σας εκείνη τη περίοδο ;

Ι: Υπήρξαν κορίτσια που συνέχισαν το σχολείο άλλα μέχρι γυμνάσιο αλλά μέχρι το λύκειο ενώ υπήρχαν κορίτσια πιο καλά από μένα μπορεί να έβαζα τον εαυτό μου στο 8 ή το 9 αν είχα λίγη βοήθεια μπορεί να ήμουν του δέκα. Οι αριστούχες βλέπεις τώρα ότι δεν έκαναν τίποτα και τώρα πλένουν πιάτα. Κανένα από τα κορίτσια δεν προχώρησε παρακάτω από τη τάξη μου.

Σ: Αν ναι με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι αυτό συνέβαινε ;

Ι: Να επηρεάζουν οι φίλοι σε ότι αφορά έναν μικρό παιδικό ανταγωνισμό στα μαθήματα να είναι ο ένας καλύτερος από τον άλλο. Εντάξει δεν είχε και κάτι άλλο που να επηρεάζουν. Οι φίλιες δεν είχαν τέτοια επιρροή με σήμερα. Ίσως τα παιδιά να μην είχαμε δέσιμο γιατί ήταν εκείνα τα παιδιά της γειτονίας. Μόνο εκεί με άφηναν.

Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομηλίκων)

Σ: Θυμάστε ποιοι ήταν εκείνοι που συνέχιζαν στις επόμενες σχολικές τάξεις και ποιοι όχι ;

Ι : Τώρα δεν θυμάμαι να σου πω, γιατί παντρεύτηκα μικρή και έφυγα έπειτα. Από όσο θυμάμαι τα αγόρια συνέχιζαν πιο πολύ. Τα κορίτσια κάποια να προχώρησαν αλλά πολύ λίγες.

Σ: Άτομα από τον φιλικό σας κύκλο συνέχισαν στις επόμενες σχολικές τάξεις ;

Ι : Ναι δυο κορίτσια προχώρησαν.

Σ: Πως κρίνατε τότε τις επιλογή τους ;

Ι : Ωραία μου άρεσε αυτό που έκαναν. Δεν μπορούσαμε να επιλέξουμε, ο κάθε ένας: άνθρωπος έχει τα δικά του τα χαρίσματα τις δικές του ανάγκες με τα δικά του μπορώ και δεν μπορώ. Πάνω από αυτά τα μπορώ και δεν μπορώ δεν μπορούμε να κόβουμε τα παιδιά μας. Αν είναι ειδικά στην εφηβεία και το πάρει και στραβά μετά ψαχνόμαστε. Μα δεν είναι έτσι, ο γονιός πρέπει να προσέξει πάρα πολλά άντε φέρε το στο κόσμο και άστο. Από την πρώτη δημοτικού μέχρι το γυμνάσιο χρειάζεται άλλη αντιμετώπιση. Έπειτα στο γυμνάσιο αλλά μέχρι μέσα στο λύκειο χρειάζεται και άλλη. Χρειάζονται ενθάρρυνση, για να κάνεις τη παρέα. Αν θέλεις να έχεις παιδιά χωρίς ψυχολογικά τραύματα , χωρίς να γυρίσουν να χτυπήσουν τα λάθη σου, πρέπει να προσέξεις.

Σ: Θεωρείτε πως οι παρέες των συνομηλίκων επηρέασαν τις επιλογές σας ως προς την εγκατάλειψη του σχολείου ;

Ι : Δεν είχα παρέες πολλές, δεν υπήρχαν πολλές παρέες γενικά που παίζαμε το παιχνίδι της γειτονιάς παραπέρα δεν υπήρχε. Σε δύσκολα χρόνια βγήκαμε! Βλέπουμε τα πράγματα διαφορετικά από ότι οι παλιοί.

Σ: Πιστεύετε πως είχατε δεχθεί είτε άμεσα είτε έμμεσα πιέσεις για να εγκαταλείψετε τον σχολικό χώρο ;

Ι : Παλιά που ήμουν μωρό ναι! Θυμάμαι που είχε έρθει ο γυμνασιάρχης στο σπίτι και του είπαν πως όχι δεν θα συνεχίσει. Δεν είναι άμεση πίεση αυτή ; Δεν υπήρχε χώρος για κουβέντα το είχαν συζητήσει οι γονείς και αυτό έφτανε! Για μας δεν μετρούσε το θέλω και το δεν θέλω.

Σ: Τώρα έχετε αναπτύξει φιλικές σχέσεις από το χώρο του σχολείου ;

Ι : Ναι έχω κάνει παρέες , φίλους τους γνωρίζω τους πιο πολλούς.

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα τη διαδικασία αυτή ;

I :Ναι , θέλω να έχω παρέες δεν ήταν δύσκολα . Να εδώ έξω μπορώ να δώ να κάποιον και να μου πει πάμε για ένα καφέ δεν έχω θέμα. Απλώς δεν έχω χρόνο για πολλά τέτοια. Αλλά ναι δεν ήταν δύσκολο.

Σ:Εσείς αντιμετωπίσατε κάποιες δυσκολίες ;

I :Ναι δεν υπήρχε θέμα. Όχι δεν ήμουν ούτε στην αρχή γιατί τον απέξω τον κόσμο τον πιο πολύ τον ήξερα.

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

Σ:Το Σχολείο της Δεύτερης Ευκαιρίας είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο της ζωής σας, θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε τι έχετε αποκομίσει μέχρι στιγμής ;

I :Μου κάνει καλό στη ψυχολογία! Βλέπω την ώρα ποτέ θα έρθω, πότε θα κάνω μάθημα πότε θα κάνω τις ασκήσεις μου. Μ'αρέσει πολύ, το θέλω αυτό που κάνω , βγάζω το απωθημένο μου ξελαφρώνει η ψυχή μου είναι καλό για μένα.

Σ:Ποιές είναι οι προσδοκίες για το μέλλον, μέσα από αυτή την εμπειρία ;

I :Για το σχολείο , τελειώνοντας αν βρω κάποια καλή δουλειά και πάω έχει καλώς. Και το χαρτί που κυνηγάω εδώ και καιρό! Έχω προοπτική και παρακάτω και συνεχίζουμε και στο νυχτερινό.

Σ:Θεωρείτε πως ανακαλύπτεται νέες πτυχές του εαυτού σας μέσα στη μαθητική σας πορεία ;

I :Πιο πολύ πράγματα τις ιστορίας, ναι ! μου αρέσει να μιλάω για θέματα της κοινωνιολογίας, της ιστορίας μου αρέσουν! Η ζωγραφική μου αρέσει. Τα είχα και παλιότερα αλλά τώρα το σχολείο βοηθάει, μου αρέσει και έτσι που ασχολούμαι και με τα μωρά μου να τους δώσω ότι θέλουν και να μπορώ να καλύψω και να τους προσφέρω από αυτά που μαθαίνω. Εγώ να φανταστείς το δέντρο τα Χριστούγεννα εγώ έκατσα και έκανα σχέδια , στολίδια, θυμήθηκα τα παλιά μου χρόνια στο σχολείο πήρα χαρτόνια, χρυσόσκονη πήρα φελιζολ και μάζεψα τα παιδιά μου στο τραπέζι και τους είπα ένα απόγευμα ελάτε θα σας μάθω τι έκανα εγώ στο σχολείο! Αυτό ξεκίνησε από εδώ που κάναμε μια κάρτα και μου ήρθε η έμπνευση και το έκανα και στα παιδιά μου. Όταν ήρθε η κόρη μου από την Χίο ,μου είπε, εσύ φέτος άλλαζες , φαντασιώθηκες και κοίτα τι έφτιαξες!

Σ:Οι γνώσεις που λαμβάνεται πιστεύετε ότι είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει αυτή την διαδικασία της ανακάλυψης ;

I :Ναι!!θέλω.... σου είπα στην ιστορία, στην κοινωνιολογία, για το περιβάλλον και πράγματα ψυχολογίας.

Σ:Βρίσκεται τρόπους για πρακτικές εφαρμογές των γνώσεων από το σχολείο στη καθημερινή σας ζωή ;

Ι :Ακόμα εγώ εδώ είμαι κάποιους μήνες δεν τα έχω βρει αλλά θα βρω και βρίσκω πράγματα. Το μόνο που θέλω είναι τώρα να βγάλω κάρτα ανεργίας γιατί δεν μου αρέσει η δουλειά μου τώρα και θέλω να φύγω η κοπέλα μου είπε στο ΟΑΕΔ ότι επειδή πάω στο σχολείο δεύτερης ευκαιρίας μου είπε πως μπορώ να παρακολουθήσω κάποια σεμινάρια. Αυτό το θεωρώ πως είναι καλό για μένα και θεωρώ πως τώρα το σχολείο το βρήκα μπροστά μου. Και χωρίς το σχολείο δεν θα μπορούσα να πάω!

Σ:Η έννοια της «δεύτερης ευκαιρίας» τι σηματοδοτεί για εσάς ;

Ι :Πρώτο χαρά, ευχαρίστηση , ικανοποίηση ικανοποιώ κάτι μεγάλο για μένα! Είναι μια δεύτερη πραγματικά ευκαιρία. Δεν ξέρω πως ο καθένας τη βιώνει και τι βλέπει κάτι άλλο τον οδήγησε να έρθει, όπως για παράδειγμα έμενα δεν με άφησαν οι γονείς μου πιστεύω ότι το κυριότερο που πρέπει να νιώθουμε ικανοποίηση! Άλλος στα 30, 40,50,60 ότι όντως ήρθε η στιγμή όντως να κάνω κάτι και δεν μπόρεσαν αυτό εγώ νομίζω πως πρέπει να νιώθουμε. Ικανοποίηση! Μεγάλη ικανοποίηση!

Ερωτώμενος/η	Πέτρος
Χρόνος	31/03/2016
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:20:02
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Σ:Το φύλο σας;

Αντρας

Σ:Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

Π:1980

Σ:Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

Π:Είμαι από τις Σέρρες, αλλά μένω τώρα στη Μυτιλήνη

Σ:Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

Π:Έχω άλλα δύο αδέρφια, και τώρα είμαι παντρεμένος χωρίς παιδιά

Σ: Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

Π: Γεννήθηκα στις Σέρρες, μέχρι τα 17 ήμουν σε ένα χωριό κοντά στη πόλη των Σερρών. Στα 14 μου παράτησα το Γυμνάσιο επειδή δεν μου άρεσαν τότε τα γράμματα και ξεκίνησα να δουλεύω σε ένα σιδεράδικο επειδή Έπειτα έφυγα πήγα στη Θεσσαλονίκη και πήγα στη σχολή του ΟΑΕΔ γιατί είχαν κάποια ταχύρυθμα τμήματα και τελείωσα την ειδικότητα μου στη σιδηρουργική. Μετά ήρθε το χαρτί του στρατού.. πήγαμε στρατό συνέχισα να δουλεύω ξανά στη Θεσσαλονίκη και έπειτα γνώρισα τη γυναίκα μου , δεν έκατσα τότε να απασχοληθώ με το σχολείο και το Γυμνάσιο γιατί έπιασα και άλλες δουλείες μέσα στην εβδομάδα και ζούσαμε εκεί... Έπειτα μετακομίσαμε εδώ στη Μυτιλήνη, γιατί διορίστηκε στο δήμο.

Εκπαίδευση πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

Σ: Ποιες σχολικές τάξεις ολοκληρώσατε;

Π: Έφτασα μέχρι τη πρώτη γυμνασίου... δεν τη πέρασα, κόπηκα ξαναπήγα δεύτερη χρόνια στη πρώτη δεν τα κατάφερα και έτσι έφυγα. Δεν καθόμουν να ασχοληθώ τότε..

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε ποία ήταν η γνώμη σας για το σχολείο τότε;

Π: Δεν έδινα καθόλου σημασία σε τίποτα, δεν μου άρεσε ενώ όταν πήγα να δουλέψω στο σιδεράδικο μου άρεσε περισσότερο γιατί εε..... μου άρεσε πιο πολύ να δημιουργώ μου έφερναν το σχέδιο και εγώ το κατασκεύαζα, μου άρεσε η κατασκευή δηλαδή. Αδιαφορία δεν έχω να πω κάτι άλλο.

Σ: Ποία ήταν η στάση της οικογένειάς σας για την εγκατάλειψη του σχολείου;

Π: Κάνε ότι θέλεις μου είπαν , ότι θέλεις επιλογή σου.. δεν το είπαν με κακία κάνε ότι θέλεις... είπαν κάνε ότι νομίζεις εσύ με ελευθερία. Επιλογή δικιά μου ήταν.

Σ: Θεωρείται πλέον, ότι η εγκατάλειψη του σχολείου τότε ήταν αναγκαία;

Π: Δεν ήταν κάτι αναγκαίο δεν μπορώ να το πω έτσι.. απλά δεν με ενδιέφερε για αυτό το άφησα το σχολείο. Στο είπα ήταν κάτι αδιάφορο... αδιάφορο τελείως.

Η επιλογές μετά την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα την πορεία σας μετά από την εγκατάλειψη του σχολείου;

Π: Πήγα στο σιδεράδικο, δούλενα εκεί ανεξάρτητος.. μια χαρά εε..... μετά στρατό είχα και ένα ατύχημα και έπειτα συνέχισα τη ζωή μου στη Θεσσαλονίκη όπως σου είπα και πριν και από τότε δουλεύω στα μηχανουργεία και στα σιδεράδικα.

Σ: Είχατε σκεφτεί να επιστρέψετε ξανά στο σχολείο από τότε ;

Π: Δεν σκέφτηκα ποτέ! Απλά μου έλεγε η γυναίκα μου, πήγαινε στο Εσπερινό..της έλεγα « Τώρα δεν προλαβαίνω, είμαι κουρασμένος» δεν μπορούσα δεν με ενδιέφερε ακόμα. Εδώ όμως ήταν διαφορετικά μου είπε να έρθω και αφού είμαι και άνεργος τώρα λέω « Ναι γιατί όχι» και τελικά μου αρέσει πολύ.

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

Σ: Τι ήταν εκείνο που σας ώθησε να ενταχθείτε ξανά στο σχολείο;

Π: Το σπρώξιμο από τη γυναίκα μου αρχικά. Δεν είπα εδώ ξανά αυτό που έλεγα στη Θεσσαλονίκη άστο.. έχω δουλεία είμαι κουρασμένος. Άδω είπα « Δεν έχεις να χάσεις τίποτα πάμε να δούμε τι θα κάνουμε..»

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε τι είναι το «Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας» για εσάς τώρα;

Π: ::ΕΕ..... μαθαίνω κάποια μαθήματα δηλαδή μαθηματικά γιατί αυτό είναι που με ενδιαφέρει.. ναι που δεν ήξερα και μετά όταν τελειώσω με το καλό θα πάω στο ΕΠΑΛ....

Σ Άρα και εσύ θέλεις να συνεχίσεις;

Π: ::Ναι θέλω.. ξέρεις αρχίζεις να συνηθίζεις στα γράμματα και γενικότερα στο σχολείο και είσαι έτοιμος μετά να κάνεις το επόμενο βήμα... Βλέπεις διαφορετικά τα πράγματα στο σχολείο

Σ: Δηλαδή;

Πιο θετικά !

Σ: Σε βοηθάει δηλαδή το σχολείο.. με ποιον τρόπο;

Π: ::Να εμπλουτίζω τη γνώση μου, ειδικά στην ορθογραφία, τα μαθηματικά που δεν ήξερα στους υπολογιστές εντάζει λίγο πολύ κάτι γίνεται.. και τα Αγγλικά τα μισώ μέχρι αηδίας δεν τα θέλω καθόλου άλλα προσπαθώ και έχω βάλει πείσμα να τα μάθω.. Χημεία με ενδιαφέρει.. και μετά θα δούμε πως θα καταλήξουμε. Βλέπεις υπάρχει ένα υπόβαθρο για να συνεχίσουμε. Δεν έρχομαι από αγγαρεία!

Σ: Ακούς ακόμα και τώρα άτομα να το λένε αυτό ;

Π: ::Οι πιο πολλοί έρχονται για το χαρτί! Για το χαρτί μόνο! Ότι έβγαλαν ένα γυμνάσιο.. όχι για να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους.. αυτό για μένα είναι λάθος... δεν είναι μόνο το χαρτί!

Ποία ήταν η στάση του οικογενειακού σας περιβάλλοντος απέναντι στην επιλογή σας να επανενταχθείτε στο σχολείο;

Π:·Εντάξει οι γονείς μου είναι μεγάλοι πλέον.. μου είπαν πάλι ότι θέλεις εσύ! Η γυναίκα μου από την αρχή επέμενε για αυτό το σχολείο.. Αυτή είναι των γραμμάτων και της γνώσης.. πιέζει και εμένα κάπως!

Σ:·Υπήρξαν ποτέ στιγμές που να θέλατε να εγκαταλείψετε πάλι το σχολείο;

Π:·Όχι δεν υπήρξαν ποτέ τέτοιες στιγμές όχι! Άλλη όρεξη.. ανυπομονώ να το βγάλω..

Σ:·Θεωρείτε πως οι ρυθμοί της ζωής σας άλλαξαν;

Π:·Σαφώς ! γίνομαι εγώ πιο θετικός σαν άνθρωπος..Κάθε μέρα λέω να δω τι κάνω και σήμερα να βγάλω κάποιες δουλειές και μετά λες « Να! Ήρθε η ώρα για το σχολείο..» Επιστροφή στα θρανία. Πλέον ξέρεις ότι θα πάρεις γνώσεις.. πράγματα

Σ:·Πώς θα αξιολογούσατε τον εαυτό σας για την ως τώρα επιλογή του;

Π:·Δεν μπορώ να αξιολογήσω τον εαυτό μου άλλοι θα το κάνουν για μένα... Δεν νομίζω Π:·πως κατάφερα κάτι γιατί για μένα δεν ήταν κάτι δύσκολο να κάνω αυτό το βήμα.. απλά χάρηκα τώρα που ξαναμπήκα.

Σ:·Βλέπεις τον εαυτό σου διαφορετικό;

Π:·Σε θέμα γνώσεων ναι! Γενικότερα σαφώς και αλλάζει η καθημερινότητα σου ..

Σ:·Πως αλλάζει;

Π:·Πάντα υπάρχει αυτό , θα πάς στο σχολείο, όπως λέγαμε πριν και φυσικά θα πάρεις κάποιες γνώσεις που λέγαμε πριν κάθε μέρα, θα δεις τις παρέες σου και πάνω από όλα θα περάσει ευχάριστα η ώρα σου. Όλα αλλάζουν

Συμπληρωματικές συνεντεύξεις - ερωτήσεις

Ερωτώμενος/η	Πέτρος
Χρόνος	11/04/2016
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:57:38
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

Σ:·Θα μπορούσατε να μου απαριθμήσετε από πόσα μέλη αποτελούνταν η πατρική σας οικογένεια;

Π:· Η πατρική οικογένεια είχε πέντε μέλη μαζί με έμένα, τρία αδέρφια όλα αγόρια.

Σ: Θα μπορούσατε σύντομα να μου «σκιαγραφήσετε» το προφίλ των γονιών σας ;

Π: Σαν γονείς, πολύ της δουλείας.. πιο πολύ ασχολούνταν με τη δουλεία παρά με τα παιδιά τους για να τους δείξουν το δρόμο για το σχολείο.. μας αμελούσαν κάπως και για αυτό οι δύο από τους τρεις δεν ασχοληθήκαμε καθόλου με το σχολείο. Μόνο ο πρώτος συνέχισε μέχρι το τεχνικό λύκειο.

Σ: Σαν γονείς όμως πως ήταν ;

Π: Αγωνιστές.. εντάξει δεν είχαμε κάποιο θέμα για να έχουμε ψωμί στο σπίτι.. τυπικοί θα έλεγα.. δεν είχαμε πολλές σχέσεις γιατί ήταν συνέχεια στη δουλεία.

Σ: Θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε ποιες ήταν οι προσδοκίες τους για εσάς ;

Π: Αυτό δεν το ξέρω.. δεν έκατσαν ποτέ να συζητήσουν μαζί μας για το τι να περιμένουν από εμάς..

Σ: Θεωρείτε πως δεχόσασταν πιέσεις από το οικογενειακό σας περιβάλλον ;

Όχι ποτέ.. τίποτα...

Σ: Σε κάποιο τομέα τη ζωής σας;

Π: Ποτέ και για τίποτα απελευθερωμένοι τελείως.. Να σας πω όμως εντάξει.. το παιδί θέλει και λίγο πίεση.. Εγώ ας πούμε και ο αδερφός μου δεν μας πίεσαν για το σχολείο το αμέλησαν τελείως.. και ήταν και δικό μας λάθος γιατί τότε ήμασταν παιδιά και δεν το καταλαβαίναμε.

Σ: Αν ναι, τότε σε ποίο τομέα πιστεύετε ότι ήταν εντονότερες και για ποιους λόγους ;

Π: Θα ήθελα να υπάρχει λίγο πίεση μόνο σε ότι αφορά το θέμα του σχολείου γενικότερα σε άλλα πράγματα δεν είχαμε πίεση.

Σ: Οι γονείς σας ποια γνώμη είχαν διαμορφωμένη απέναντι στο θεσμό του σχολείου ;

Π: Δεν θυμάμαι καθόλου.. πέρασαν και πολλά χρόνια... μιλάμε τώρα για το 1994 μέχρι το 2016 που να θυμάμαι τώρα τι είχαν.. τι σκέψεις είχαν πριν 22 χρόνια. Απλά ήταν αδιάφοροι για το σχολείο και ήταν το μεγάλο τους λάθος.

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε, ποια στάση είχαν οι γονείς σας για εκείνους που συνέχιζαν το σχολείο ;

Π: Δεν τους ενδιέφερε καθόλου.. αδιαφορία

Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

Σ: Πιστεύετε ότι η στάση ,που είχε διαμορφωμένη για το σχολείο , η οικογένεια σας επηρέασε την επιλογή σας ;

Π: Βεβαίως...

Σ: Με ποιο τρόπο;

Π: Ήμουν και εγώ αρνητικός μετά από ένα σημείο και μετά... έδειχνα αδιαφορία, δεν υπήρχε από κάπου κάποια πίεση να με καθοδηγήσει προς το δρόμο το σχολείο και έτσι έφτασα να κάνω ένα μεγάλο λάθος να αφήνω το σχολείο όταν ήμουν μικρός.. Για αυτό και τώρα επέστρεψα στο σχολείο γιατί τώρα έχουν αλλάξει οι σκέψεις έχουν αλλάξει τα πάντα.

Σ: Αν ναι , τότε με ποιους τρόπους συνέβη αυτό ;

Π: Ναι ήταν καθαρά η αδιαφορία .. είχαν ενδιαφέρον τη δουλειά τους ίσως για αυτό.

Τι δουλειά έκανα οι γονείς σας;

Π: Ο πατέρας μου ψαράς στη Λίμνη Κερκύνη και η μητέρα μου στα χωράφια.

Σ: Μπορείτε σύντομα να μου περιγράψετε τι θεωρούσαν δόκιμο για εσάς να ακολουθήσετε υστερά από την απομάκρυνση σας από τον σχολικό χώρο ;

Π: Δεν υπήρχε κάποιο σχέδιο .. δεν υπήρχε τίποτα ήταν όλα ελεύθερα να τα επιλέξουμε. Να κάνουν όνειρα για το παιδί τους ; Όχι αυτό δεν υπήρχε ποτέ αλλά μυαλά.

Σ: Μπορείτε να μου το αναλύσετε περισσότερο αυτό που λέτε;

Π: Να ένας άνθρωπος όπως ο πατέρας μου τώρα είναι 74, εκείνη την εποχή.. ήταν δύσκολα και τα σχολεία τους.. ήταν πολύ σπάνιο να πας στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο. Τώρα αυτά τα μυαλά ήταν κάπως οπισθοδρομικά στο να πάς στο γυμνάσιο και στο Λύκειο.. δεν εξελίχθηκαν οι ίδιοι, δεν είχαν τη σωστή παιδεία για να σπρώξουν και εμάς προς το σχολείο. Αυτή ήταν η διαφορά για μας ... εκείνη την εποχή. Εγώ όμως σαφώς, δεν θα το έκανα στο παιδί μου αυτό! Θα το πίεζα να πάει να μάθει! Θα το στήριζα σε ότι όνειρο είχε να κάνει

Σ: Εσάς ποια ήταν η στάση σας απέναντι σε αυτές τις «υποδείξεις» τους ;

Π: Δεν υπήρχαν υποδείξεις το μόνο που ήθελαν για τα παιδιά τους το πάν ας πούμε ήταν να μάθουν μια τέχνη! Κάτι τεχνικό για να βγάζουν τα προς το ζην

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομήλικων)

Σ: Από όσο θυμάστε τον εαυτό σας στο χώρο του σχολείου, θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα, τα χαρακτηριστικά των ατόμων που συνηθίζατε να αναπτύσσεται φιλικές σχέσεις ;

Π: Δεν θυμάμαι καθόλου, ήταν αγόρια μόνο στην ηλικία μου

Σ: Τι σχέσεις είχατε μπορείτε να μου περιγράψετε λίγο περισσότερο;

Π: Στο χωριό μου όσο ήμασταν.. και στο σχολείο ήμασταν μαζί και στη γειτονιά όπως τώρα κάνουν τα παιδιά στο χωριό κάνουν τα μαθήματα τους και βγαίνουν έξω και παίζουν. Ακριβώς έτσι και κάναμε και εμείς..

Σ: Δηλαδή;

Π: Θα βρισκόμασταν στο γήπεδο, θα παίζαμε ποδόσφαιρό και όλα αυτά τα παιδικά παιχνίδια.

Σ: Οι φίλιες από το χώρο του σχολείου θεωρείτε πως επηρέαζαν τις επιλογές σας εκείνη τη περίοδο ;

Π: Όχι δεν επηρέασαν ιδιαίτερα το τι θα κάνω εγώ..

Σ: Ας πούμε οι περισσότεροι τι έκαναν έπειτα ;

Π: Οι περισσότεροι συνέχισαν.. το 70% συνέχισε Γυμνάσιο και γενικό Λύκειο

Αυτό εσάς σας επηρέασε;

Π: Τότε όχι, αλλά τώρα λέω κακώς που και εγώ δεν συνέχισα.. εντάξει συνέχισαν εντυχώς η φίλοι μου. Για να επηρεάσει όμως αυτό τις φιλιές μας δεν συνέβαινε. Εμένα πότε δεν με είδαν μειονεκτικά.. κάποιιο φίλοι που συνέχισαν το σχολείο.. εξακολουθούν να είναι φίλοι μου.

Σ: Δεν σας είδαν μειονεκτικά..

Π: Ναι.... που δεν έχω βγάλει το σχολείο, που δεν ξέρω γράμματα.. ότι δηποτε τέτοιο πράγμα δεν υπάρχει.

Σ: Δεν υπήρξε κάποια επιρροή δηλαδή;

Π: Όχι τίποτα.. εντάξει μου είπαν γιατί δε συνεχίζεις να είμαστε μαζί και για το καλό σου.. αλλά άκουσα την οικογένεια και κακώς το σταμάτησα..

Σ: Όμως ο επηρεασμός του φίλου είναι πάντοτε σημαντικός..

Π: Ναι αλλά εκείνοι, είχαν από πίσω την οικογένεια και τους γονείς που τους βοήθησαν κιόλας στα μαθήματα ενώ εμείς δεν είχαμε τέτοια πολυτέλεια να βοηθήσουν οι γονείς γιατί όταν ο γονιός αμελήσει το παιδί τότε το παιδί θα αμελήσει και αυτό το σχολείο.. εκτός αν είναι μόνο κάποιος που αγαπάει πολύ τα γράμματα αλλά... αν βλέπεις ένα παιδί που πάει να αμελήσει το σχολείο σαν γονιός θα πρέπει να το βοηθήσεις με κάθε

τρόπο να μη το κάνει! Αν είσαι συνειδητοποιημένος και θέλεις το καλό το παιδιού σου. Θα μπορούσαν να μας πιάσουν έστω και λίγο.. να καταλάβουμε να πάρουμε μπροστά.. για να συνεχίσουμε. Δεν το κάνουν από κακία.. αλλά τους ενδιέφερε να έρχεται το φαγητό στο σπίτι.. ήταν και ένα δάνειο που έπρεπε να ξεπληρώσουν όποτε καταλαβαίνεται ήταν δύσκολα.

Αν ναι με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι αυτό συνέβαινε ;

Π: Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομηλίκων)

Σ: Θυμάστε ποιοι ήταν εκείνοι που συνέχιζαν στις επόμενες σχολικές τάξεις και ποιοι όχι ;

Π: Πιο πολλοί φίλοι, εντάξει τα κορίτσια πάντα συνέχιζαν το σχολείο.. τα αγόρια ήταν πιο εύκολο να το αφήσουν... καμία σχέση κορίτσια δύσκολα να το αφήσουν..

Σ: Άτομα από τον φιλικό σας κύκλο συνέχισαν στις επόμενες σχολικές τάξεις ;

Π: Ναι κάποιοι συνέχιζαν στις επόμενες τάξεις..πήγαν γυμνάσιο, Λύκειο και Στράτο μετά δεν ξέρω χαθήκαμε..

Σ: Πως κρίνατε τότε τις επιλογές τους ;

Π: Πολύ καλή κίνηση τώρα..

Σ: Τότε;

Π: Τότε δεν με ενδιέφερε είχαν βρει και τη δουλειά στο σιδεράδικο.. και δεν με ένοιαζε είχα τη δουλειά μου.

Σ: Θεωρείτε πως οι παρέες των συνομηλίκων επηρέασαν τις επιλογές σας ως προς την εγκατάλειψη του σχολείου ;

Π: Όχι εκείνα τα παιδικά τα χρόνια ήταν πολύ ωραία... ο καθένας έκανε ό,τι ήθελε. Δεν υπήρχε αυτό κανένας δεν θα έλεγε τίποτα στον άλλο. Όχι δεν υπήρχε κάτι... μόνο τότε όταν πήγα να σταματήσω το σχολείο μου είπαν μην το κάνεις και εγώ έκανα τότε το λάθος και δεν τους άκουσα και έπειτα σταμάτησα..

Σ: Πιστεύετε πως είχατε δεχθεί είτε άμεσα είτε έμμεσα πιέσεις για να εγκαταλείψετε τον σχολικό χώρο ;

Π: Για να το αφήσω.. όχι ποτέ δεν είχα δεχθεί πιέσεις..

Σ: Τώρα έχετε αναπτύξει φιλικές σχέσεις από το χώρο του σχολείου ;

Π: Ναι μια χαρά.. από την αρχή

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα τη διαδικασία αυτή ;

Π: Μπορώ να προσαρμοστώ πολύ εύκολα σε ένα ξένο περιβάλλον.. μετά εντάξει θα κρίνω ποιος είναι καλός για τα δικά μου δεδομένα και της παρέας και ποιος όχι. Εντάξει πάντα ήμουν λίγο επιφυλακτικός είμαι και καινούριος στο νησί. Επίσης ήρθα στο δεύτερο εξάμηνο της σχολικής χρονιάς, ήμουν εδώ ο καινούριος.. και όλοι γνωριζόντουσαν και έτσι ξεκίνησα να προσαρμόζομαι.. Αυτό κράτησε περίπου δυο εβδομάδες μετά άρχισα να μπαίνω στα δικά τους δεδομένα.

Σ: Εσείς αντιμετωπίσατε κάποιες δυσκολίες ;

Π: Όχι καμία είμαι πολύ κοινωνικός.

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

Σ: Το Σχολείο της Δεύτερης Ευκαιρίας είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο της ζωής σας, θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε τι έχετε αποκομίσει μέχρι στιγμής ;

Π: Εμπειρίες μαζεύεις από τους συμμαθητές σου που είναι έτσι και πιο μεγαλύτεροι.. που και αυτοί είχαν παρατήσει το σχολείο με κάπως παρόμοιο τρόπο.. είτε οι γονείς τους λέγανε φτάνει.. έβγαλες το σχολείο από εδώ και πέρα ξεκινάει η δουλειά.. δεν είχα ποτέ εγώ τέτοια συμπεριφορά είναι πολύ ωραία να επιστρέφεις στα σχολεία έτσι πίσω στα θρανία.. από εκεί που το έχεις βάλει σκοπό γιατί το παράτησες μικρός. Πάνω από όλα εμπλουτίζεις τις γνώσεις σου.. εμένα σε αυτό το σχολείο είναι πιο πολύ για μένα

Σ: Είναι μόνο οι γνώσεις δηλαδή ;

Π: Κοίτα γνώσεις για μένα είναι τα μαθήματα .. με ζορίζουν πάρα πολύ τα Αγγλικά.. δεν τα μπορώ μπορεί να μην τα μάθω τότε! Επίσης έχω αναπτύξει φιλικές σχέσεις με συμμαθητές και συμμαθήτριες.. Όλο αυτό είναι μια εμπειρία για μένα.

Σ: Ποιές είναι οι προσδοκίες για το μέλλον, μέσα από αυτή την εμπειρία ;

Π: Μετά το γυμνάσιο ΕΠΑΛ.... με κάποια ειδικότητα προφανώς μηχανολογία. Και μετά βλέπουμε από θέμα δουλειάς. Τώρα κατέχω κάποιες τέχνες στα χέρια μου σαν σιδηροκατασκευαστής.. μηχανουργός και σαν ελεύθερος πωλητής.. Απλά θέλω ένα ειδικό χαρτί να υπάρχει από πίσω. Για να είμαι καλυμμένος, μερικές μεγάλες εταιρίες όσο καλός και να είσαι.. σου λένε χωρίς χαρτί δεν μπορούν να σε πάρουν.

Σ: Θεωρείτε πως ανακαλύπτεται νέες πτυχές του εαυτού σας μέσα στη μαθητική σας πορεία ;

Π: Δεν θα το έλεγα, τι θα μπορούσα να ανακαλύψω..

Σ: Εννοώ τις δυνατότητες που μπορείς να έχεις .

Π: Πλέον στα 37 πλέον ξέρεις .. ξέρω τι μου αρέσει και τι όχι. Δεν χρειάζομαι το σχολείο, το σχολείο είναι γνώσεις , γνώσεις για να μάθεις!

Σ: Οι γνώσεις που λαμβάνεται πιστεύετε ότι είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει αυτή την διαδικασία της ανακάλυψης ;

Π: Στα γράμματα πιο πολύ.. στην ορθογραφία που είχαμε αφήσει πίσω και τα μαθηματικά που είναι πολύ σημαντικό μάθημα.. Τα υπόλοιπα.. δεν έχουμε ανάγκη να τα μάθουμε όλα από το σχολείο είτε είναι ιστορία είτε θρησκευτικά για παράδειγμα. Τα αγγλικά πάντως είναι αυτά όπως είπα και πριν που ζορίζουν πάρα πολύ.

Σ:Βρίσκεται τρόπους για πρακτικές εφαρμογές των γνώσεων από το σχολείο στη καθημερινή σας ζωή ;

Π: Ακόμα όχι, δεν έτυχε να τα χρησιμοποιήσω κάπου.. Αλλάζει κάπως ο διάλογος σου. Νομίζω πως οι υπολογιστές θα με βοηθήσουν πάρα πολύ και στα σχεδιαστικά προγράμματα.

Σ:Η έννοια της «δεύτερης ευκαιρίας» τι σηματοδοτεί για εσάς ;

Π: Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας(μικρή παύση), δεύτερη ευκαιρία στη ζωή για να προκόψεις έτσι λίγο στα γράμματα ωραία.. είναι γνώσεις. Ευτυχώς που υπάρχουν τα σχολεία Δεύτερης ευκαιρίας και μπορείς να το τελειώσεις σε δυο χρόνια και να τελειώσεις και το Λύκειο, άπλα είναι πιο χαλαρά , πιο χαλαροί οι ρυθμοί γιατί τώρα δεν έχουμε και τα κουράγια πλέον. Αν έχεις και οικογένεια είναι δύσκολο.

Σ:Άρα η Δεύτερη ευκαιρία τι είναι ;

Π: Είναι δεύτερη ευκαιρία που δίνω στον εαυτό μου να τελειώσει το σχολείο.. μου δίνει δύναμη και ενθάρρυνση. Για αυτό θέλω να τελειώσω τώρα και το επόμενο εξάμηνο και να πάω στα ΕΠΑΛ. Σε «αναγκάζει», με τη θέληση σου να βάλεις κάποιους στόχους με τη θέληση σου πλέον, σε σχέση με τότε. Να όπως εγώ να τελειώσω το σχολείο τώρα και έπειτα να πάω στα ΕΠΑΛ να πάρω το χαρτί που είναι σημαντικό για μένα

Ερωτώμενος/η	Μαρία
Χρόνος	31/03/2016
Τόπος	Μοτιλήνη
Διάρκεια	00:23:14
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Σ:Το φύλο σας;

Μ:Γυναίκα

Σ: Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

M: 02/08/1982

Σ: Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

M: Μυτιλήνη

Σ: Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

M: Παντρεμένη με παιδιά – Η πατρική μου οικογένεια ήταν τρία αδέρφια, πατέρας και μητέρα

Σ: Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

M: Είμαι η Μαρία ,είμαι μητέρα δυο παιδιών. Το ένα μου παιδί σπουδάζει στη Κομοτηνή, κοινωνική λειτουργός και το άλλο δίνει πανελλήνιες φέτος. Μάλλον προς Κομοτηνή από ότι φαίνεται. Ο σύζυγος είναι άνεργος εδώ και τρεις μήνες. Εγώ δουλεύω στο φούρνο της αδερφής μου και με απασχολεί και η κανονική μου .. δουλεία είναι σε ένα σχολείο πάω και σκουπίζω. Αλλά επειδή δεν μας πληρώνουν στο σχολείο , τα έξοδα τρέχουν και τα σαββατοκύριακα πηγαίνω σε μια ταβέρνα και πλένω πιάτα. Προσπαθώ δηλαδή τώρα που ο σύζυγος είναι άνεργος για να τα φέρω βόλτα όπως μπορώ. Και αποφάσισα να έρθω στο σχολείο γιατί αν σταματήσω να πηγαίνω... να βρω κάτι καλύτερο δηλαδή. Αν σταματήσω το σχολείο... γιατί ήταν φέτος μια περίοδος να μην μας ξαναπάρουνε και λέω που θα πάω ; και αποφάσισα να το ψάξω λίγο και έμαθα για το σχολείο εδώ δεύτερης ευκαιρίας. Και ήρθα και ρώτησα και μου είπαν μπορείς να γραφτείς..

Σ: Είναι η πρώτη σας χρονιά εδώ ;

M: Όχι η δεύτερη... σαν να λέμε τελειόφοιτη. Έτσι ξεκίνησε ... γιατί οπού και να ρώτησα και σε κάτι σεμινάρια να πας δεν ήταν... ήθελε χαρτί για γυμνάσιο. Τουλάχιστον το λιγότερο γυμνάσιο, για αυτό ήρθα και ρώτησα και έτσι αποφάσισα να έρθω.

Εκπαίδευση πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

Σ: Ποιες σχολικές τάξεις ολοκληρώσατε;

M: Όταν ήμουν μικρή;

Σ: Ναι

M: Είχα βγάλει όλο το δημοτικό, μετά ο πατέρας μου είχε τα παλιά μυαλά που λέγανε ότι το κορίτσι πρέπει να μείνει σπίτι.

Σ: Άρα εσείς θέλατε να συνεχίσετε;

M: Παράλου που ήταν μακριά από εκεί που μέναμε έπαιρνες συγκοινωνίες για να πας... νομίζω πως θα τα κατάφερνα Αν... Και τα άλλα μου τα αδέρφια δεν πήγανε. Δηλαδή βγάλαμε το δημοτικό και σταματήσαμε

Σ: Όλοι σταματήσατε;

M: Ναι όλοι.. Ήταν και ψαράς ο μπαμπάς ήταν τα μυαλά του πατέρα μου ότι δηλαδή το αγόρι θα αναλάβει να ψαρεύει και οι κόρες οι δυο θα παντρευτούν και θα κάνουν οικογένεια. Έτσι ήταν τα μυαλά του πατέρα μου και ακόμα είναι δηλαδή. Ακόμα και τώρα έτσι είναι.. ακόμα και τώρα που με βλέπει να πηγαίνω σχολείο έτσι είναι.. « και τι θές να πηγαίνεις στο σχολείο τώρα» , « και σε τέτοια ηλικία» εμμ και ακόμα δεν έχει αλλάξει!

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε ποία ήταν η γνώμη σας για το σχολείο τότε;

M: Κοιτά, δεν είχα επαφές με άλλα παιδιά που πήγαιναν σχολείο... και μετά βγάζοντας το δημοτικό και δεν ήξερα τι γίνεται .. φοβόμουνα και τι θα συναντήσω. Άκουγα και τον πατέρα μου στο γυμνάσιο. « Όταν θα πας θα κατέβεις στη Μυτιλήνη» δηλαδή.. γιατί ήταν .. Εμείς όταν κατεβαίναμε στη Μυτιλήνη ήταν άμα αρρωστούσαμε, αν πάμε στο νοσοκομείο δεν ήταν για να κάνεις βόλτα στη Μυτιλήνη και μου φαινόταν κάπως περίεργο.

Σ: Άρα ήταν κάτι περίεργο

M: Και φοβόμουνα και πως θα πάω εγώ; Για αυτό δεν έβαλα και κάτω να πω να εγώ θα πάω σχολείο είχα μέσα στο μυαλό μου εντάξει έβγαλα το δημοτικό και τελείωσα.

Σ: Ποία ήταν η στάση της οικογένειά σας για την εγκατάλειψη του σχολείου;

M: Δεν μου είπαν πήγαινε στο γυμνάσιο συνέχισε! Άντε με το καλό να βγάλεις το δημοτικό και εντάξει.. Και τα τρία μου τα αδέρφια

Σ: Είχατε πει να συνεχίσετε εσείς μονή σας ;

M: Όχι ποτέ..

Σ: Γιατί έτσι;

M: Ίσως έτσι ήταν η νοοτροπία μας τότε. Έτσι και η μεγάλη μου αδερφή έβγαλε το δημοτικό και σταμάτησε. Έτσι έκαναν και σε μένα. Ήταν κάπως σαν νόμος.. νόμος του πατέρα μου.

Σ: Δεν ήταν υποχρεωτικό να πάτε στο γυμνάσιο έτσι ;

M: Δεν θυμάμαι να σας πω την αλήθεια.. αλλά ίσως να μην ήταν γιατί και οι δάσκαλοι που έφυγα από το δημοτικό να μην επιχειρήσαν να ψάξουν την οικογένειά μου να πουν γιατί δεν έστειλες το παιδί στο.. γυμνάσιο.

Σ: Θεωρείται πλέον, ότι η εγκατάλειψη του σχολείου τότε ήταν αναγκαία;

Μ: Όταν το έβγαλα το σχολείο έλεγα «Τελείωσα...» όχι.. ασχοληθήκαμε όλη η οικογένεια με το ψάρεμα . Ερχόντουσαν ο μάμας και η μαμά από τη δουλειά, να φτιάξουμε τα δίχτυα να τον βοηθάμε οπότε ήταν η μέρα μας όλη... Δεν είχαμε καιρό για μαθήματα, να κατεβούμε στη Μυτιλήνη να πάμε γυμνάσιο ήτανε...

Η επιλογές μετά την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα την πορεία σας μετά από την εγκατάλειψη του σχολείου;

Μ: Σπίτι! Με το ψάρεμα .. με τον πατέρα μου ερχόταν με το καϊκι ο πατέρας και μπαίναμε όλοι στη βάρκα και καθαρίζαμε τα δίχτυα αυτό ήταν. Όλη η οικογένεια, για να πάει πάλι το βράδυ ο μπαμπάς στο ψάρεμα.

Σ: Μέχρι ποτέ κράτησε αυτό ;

Μ: ΕΕ μετά εγώ ... μέχρι να μεγαλώσει ο αδερφός μου γιατί ήταν πιο μικρός, γιατί θα ασχολιόταν έπειτα με τη βάρκα... έπιασα και έφτιαχνα εγώ τα δίχτυα του πατέρα μου δηλαδή.. ασχολιόμουνα του έφτιαχνα τα δίχτυα καθόμουν στο σπίτι και μέχρι που πήγα ποσό χρονών ; Να ήμουνα δεκαεννέα χρονών; Ήμουνα μέχρι να γνωρίσω το σύζυγο δηλαδή και να φύγω από το χωριό και να κατεβώ Μυτιλήνη για να παντρευτώ αυτή ήταν η ασχολία μου...

Σ: Είχατε σκεφτεί να επιστρέψετε ξανά στο σχολείο από τότε ;

Όχι.. μετά παντρεύτηκα ήρθαν τα παιδιά...

Σ: Όταν ήσασταν πιο μικρή ;

Μ: Όχι.. δεν ήταν κάτι που να μου έλειπε.. Μου έτυχε.. το σχολείο όταν ήρθα στη Μυτιλήνη και έπιασα εργασία στο σχολείο στο δημοτικό που σκουπίζω και άρχισε να έβλεπα τα παιδιά που μερικές φορές όταν καθαρίζα δεν καταλάβαινα τι έγραφε η κυρία στον πίνακα όταν πήγαινα να καθαρίσω.. Δηλαδή τα είχα ξεχάσει

Σ: Άρα το σχολείο που πήγατε ήταν ένα ζήτημα

Μ: Ναι ήταν.. και είπα κάτσε ! Μου είπε και η ανίψια μου ότι θεια είναι καλό να βγάλεις το γυμνάσιο.. άσε τα αδέρφια σου δεν κάνανε τίποτα! Εσύ τουλάχιστον που είσαι μέσα στα σχολεία και αυτά .. Μου έλεγαν και οι δάσκαλοι δεν μπορώ να πω εε... όταν το είπα ότι έχω σκεφτεί να πάω στα σχολεία της Δεύτερης Ευκαιρίας, πολλοί δάσκαλοι μου έδωσαν ενθάρρυνση μου είπαν « να πάς είναι καλό» με έπεισαν και είπα πρέπει να πάω! Αν και είναι δύσκολο για μένα γιατί κουράζομαι.. κουράζομαι πάρα πολύ από το φούρνο από το πρωί στη δουλειά, το μεσημέρι στο σχολείο να τελειώσω να έρθω γρήγορα εδώ να πάω σπίτι στις 9 να κάνω φαγητό για την επόμενη μέρα είναι πολύ δύσκολο και πολύ κουραστικό... Αλλά όταν έχεις θέληση όλα γίνονται

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

Σ: Τι ήταν εκείνο που σας ώθησε να ενταχθείτε ξανά στο σχολείο;

Εύρεση εργασίας!

Σ: Υπήρξε κάποιο γεγονός που να σας ταρακούνησε ας πούμε;

Μ: Όταν κάποια στιγμή η πρωτοβάθμια μας ζήτησε περεταίρω στοιχεία.. μας ζήτησαν να κάνουμε καινούρια χαρτιά και να πάμε τα απολυτήρια μας. Ότι απολυτήριο είχε ο καθένας.. πήγα στο σχολείο και πήρα το δικό μου και το πήγα και όταν το δίνω στη κοπέλα που μάζευε τα χαρτιά.. Μου λέει "τι είναι αυτό;" λέω « το απολυτήριο του Δημοτικού» μου λέει «απολυτήριο δημοτικού έχετε... μμ δεν ξέρω αν ισχύει » μου λέει εκεί ταρακουνήθηκα να σας πω την αλήθεια πήγα σπίτι και λέω στο σύζυγο πρέπει να πάω στο σχολείο γιατί δεν θα μπορέσω να πάω στη δουλειά δεν με παίρνει... είμαι του δημοτικού. Ακόμα και στο δήμο ήθελε γυμνάσιο για να πάρεις .. να δουλέψεις έστω και καθαρίστρια.. Και έτσι ξεκίνησε..

Σ: Άρα ήταν κάτι που σας ταρακούνησε..

Ναι ήταν φυσικά!

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε τι είναι το «Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας» για εσάς τώρα;

Μ: Ελπίδα!! Μαθαίνω πράγματα.. εμμ έκανα φίλους που .. δεν το λέω αλλά πριν όταν έβλεπα έναν από άλλη χώρα έναν πακιστανό έβλεπα και πήγαινα στην άκρη. Τώρα κάθομαι μαζί του στο θρανίο έκανα φίλους από άλλη χώρα . Μιλάμε, ανταλλάσσουμε απόψεις εε... τι να σας πω δηλαδή..

Σ: Είναι σημαντικό έτσι ;

Μ: Ναι !! Παλιά τους έβλεπα στο δρόμο και έλεγα ξένοι άνθρωποι μπορώ να σας πω πως δίσταζα όταν τους έβλεπα τώρα όμως είναι διαφορετικά. Ξέρω, γνωρίζω !! Γνωρίστηκα. Γνώρισα κόσμο στην ηλικία μου, στην αυλή .. Πέρις που είχα έρθει ήμουν λίγο μαζεμένη δεν ήξερα τον πρώτο καιρό που βγαίναμε στην αυλή τον κόσμο όλους. Αλλά τώρα δεύτερη χρονιά τους ξέρω όλους.

Σ: Ποία ήταν η στάση του οικογενειακού σας περιβάλλοντος απέναντι στην επιλογή σας να επανενταχθείτε στο σχολείο;

Μ: Ναι.. και οι δύο μου οι κόρες χαίρονται.. που η μαμά πάει σχολείο. Τις πειράζω πολλές φορές και λέω άντε « Θα έρθω και εγώ στο πανεπιστήμιο» και μου λέει « Μαμά θα είμαι πολύ περιφανή αν τα καταφέρεις και έρθεις» Δύσκολο μεν αλλά ποτέ δεν ξέρεις !

Σ: Άρα η οικογένεια λοιπόν;

Μ: Με ενθαρρύνει παρόλο που η μικρή μου δίνει πανελλήνιες φέτος, μπορείς της λέω να με βοηθήσεις λίγο; Κοίτα εδώ τι λέει ; « ναι μαμά σε λίγο κάτσε να διαβάσω πρώτα

εγώ και μετά» Εντάζει μερικές φορές με βοηθάει , μερικές κιόλας φωνάζει γιατί δεν προλαβαίνει και αυτό με τα δικά του.

Σ:Οι γονείς σας ξέρουν πως γυρίσατε πίσω στο σχολείο ;

Μ:Ναι! Ο πατέρας μου ακόμα λέει « Δεν τελειώσες πια αυτό το σχολείο ; Αμάν πότε θα το τελειώσεις επιτέλους;» Αλλά εγώ λέω « Πατέρα άσε με ... πως τα καταφέρνω και εγώ είναι δύσκολα»

Σ:Ακόμα και τώρα δηλαδή..

Μ:Ακόμα και τώρα είναι αρνητικός στο σχολείο πιστεύει ότι του φαίνεται αστείο που πήγα στην ηλικία μου σχολείο! Όμως εγώ πήγα! Μερικοί φαντάσου με κοροΐδευαν στην αρχή με πείραζαν... « Να πάρεις τσάντα , παγούρι, μη ξεχάσεις το κολατσιό σου ..» Με πείραζαν αλλά εγώ τους απάνταγα « ε και εγώ θα τα πάρω όλα!» Πήρα ντοσχέδες, τσάντα από την κόρη μου, κασετίνα πήρα τα πάντα!

Σ:Υπήρξαν ποτέ στιγμές που να θέλατε να εγκαταλείψετε πάλι το σχολείο;

Μ:Όχι άμα δεν το τελειώσω όχι! Κάνω κουράγιο να το τελειώσω και αν δεν.. πιστεύω ότι θα επιλέξω να πάω και στο λύκειο στο ΕΠΑΛ, να μπορέσω να πάω αυτό σκέφτομαι! Να συνεχίσω, δεν ξέρω όμως άμα θα είμαι καλή μαθήτρια αλλά ότι θα το επιχειρήσω να πάω. Εδώ εντάζει δεν θέλει και πολύ διάβασμα... αλλά και πάλι εντάζει είναι αλλά αν πάμε στο λύκειο πρέπει να διαβάζουμε αρκετά

Σ:Θεωρείτε πως οι ρυθμοί της ζωής σας άλλαξαν;

Μ:Ναι.... δεν προλαβαίνω στο σπίτι , εμ... ήθελα να έρχομαι από τις τέσσερις που κάνουν επιπλέον μαθήματα αλλά με δυσκολεύει όμως.. Δεν προλαβαίνω... σήμερα δεν έφαγα για να προλάβω να έρθω.. Είναι οι ώρες λίγο δύσκολες αλλά τι να κάνουμε ;

Σ:Άρα άλλαξε πολύ η ζωή σας ..

Μ:Εεε.. ναι ειδικά τα τελευταία χρόνια τώρα που έρχομαι σχολείο έχει αλλάξει η ζωή μου. Παλιά πήγαινα σπίτι από το σχολείο που τελειώνα έκανα τις δουλειές του σπιτιού ήμουν πιο χαλαρή τώρα πρέπει να έρθω και στο σχολείο να αλλάξω να βάλω τα παπούτσια μου να πάρω τη τσάντα μου και να έρθω στο σχολείο. Και στη πολυκατοικία μου μένω μου φωνάζουν « Μαθήτρια!»

Σ:Πώς θα αξιολογούσατε τον εαυτό σας για την ως τώρα επιλογή του;

Μ:Κοιτάζτε, όπως είπα στην αρχή, δεν είχα ούτε στο νου πως θα έρθω στο σχολείο αλλά τα τρία τελευταία χρόνια τι να σας πω ελπίζω να πάω σχολειό! Όταν έρθω στο σχολειό ξεκουράζομαι.. όση κούραση και αν έχω μου περνάει.. για μένα το σχολείο είναι!! Να έρθω να μάθω πέντε πράγματα. Η κούραση όση και αν είναι μου περνάει, να έρθω .. το μυαλό μου να μην παίρνει άλλα μπορεί να ζορίζομαι αλλά θέλω να έρθω. Και μια μέρα φαντάσου που δεν μπορώ να έρθω λέω « Πρέπει να πάρω τις φωτοτυπίες !! Οι άλλοι προχώρησαν να μπω σε σειρά να μην χάσω» Καταλάβατε;

Σ: Άρα έχει αλλάξει και ο τρόπος που εσείς βλέπετε το σχολείο ;

Ναι παρά πολύ ..

Σ: Είναι μια πραγματική ευκαιρία δηλαδή..

Μ: Βεβαία είναι ευκαιρία!

Σ: Ευκαιρία ως προς τι ;

Μ: Για μια καλύτερη ζωή, πώς να στο πω να στο εκφράσω ... Ευκαιρία να κάνεις φίλους σου. Σου είπα έβλεπα ξένους στο δρόμο και φοβόμουνα που τους έβλεπα τώρα καθόμαστε στο διπλανό θρανίο ανταλλάσσουμε βιβλία.. Ξέρουν πιο πολλά από μένα.. στη χώρα τους μπορεί να ήταν πιο καλοί από μένα. Να είχε βγάλει το σχολείο μου δείχνει πράγματα όχι έτσι- έτσι!

Σ: Εσείς βλέπετε το σχολείο διαφορετικά τώρα;

Μ: Δεν είχα ακούσει ότι υπάρχει αυτό το σχολείο μετά που άκουσα και τώρα που είμαι μέσα πλέον είναι πολύ καλό! Ναι είναι πολύ καλό! Σε βοηθάει σου δίνει νιότη, αισθάνεσαι ότι υπάρχουνς πάλι. Ενώ είσαι, δουλεία , σπίτι και φτάνει ως εκεί έμενα μου ξαναέδωσε ζωή, θάρρος! Θα πάω και στο λύκειο!

Σ: Είναι σημαντικό, έτσι να σε κάνει να θέλει να προσπαθήσεις και να συνεχίσεις την προσπάθεια είναι προφανώς πολύ σημαντικό!

Μ: Ναι εδώ χάνω κάποια μέρα ας πούμε λόγω δουλειάς αν τύχει κάτι , να πάω στη ταβέρνα να μου πει ο διευθυντής μου κάνε κάποιες δουλείες παραπάνω και αργήσω και δεν έρθω στενοχωριέμαι! Να μην μείνω πίσω!

Σ: Είναι πολύ θετικό σε μια τέτοια εποχή να θέλετε με τόση θέληση να συνεχίσετε να προσπαθείτε για μια δεύτερη ευκαιρία

Μ: Ναι! Είναι καλά! Είμαι και εγώ καλά! Μαθαίνω πράγματα που δεν είχα μάθει μαθαίνω πράγματα που στο γυμνάσιο θα τα μάθαινα αλλά δεν τα κατάφερα. Οι δάσκαλοι μας είναι πάρα πολύ καλοί , εξηγούν, βοηθάνε. Όχι είναι πάρα πολύ καλό σχολείο..

Συμπληρωματικές συνεντεύξεις - ερωτήσεις

Ερωτώμενος/η	Μαρία
Χρόνος	11/04/2016
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:35:07
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

Σ:Θα μπορούσατε να μου απαριθμήσετε από πόσα μέλη αποτελούνταν η πατρική σας οικογένεια;

Μ:Τρία αδέρφια είμαστε , ο μπαμπάς και η μαμά μου . Δυο κορίτσια και ένα αγόρι

Σ:Θα μπορούσατε σύντομα να μου «σκιαγραφήσετε» το προφίλ των γονιών σας ;

Μ:Μόρφωση ο πατέρας μου.. δεν πήγε σε καμία τάξη σχολείο. Και για αυτό κιόλας δεν άφησε και εμάς.. θεωρούσε το σχολείο ότι ήταν κάτι για τους ΕΜ.. τους πλούσιους .. εμ.. δεν ήταν για μας. Οικονομική κατάσταση μας ήμασταν φτωχοί! Όσο για τον χαρακτήρα του, όπως καταλαβαίνω με τα χρόνια τώρα..επειδή δεν ήξερε , δεν είχε βγει πάρα έξω , δεν είχε πάει σε πολλά μέρη.. Δεν έβγαινε σε στο καφενείο, δεν ήξερε.. Θεωρούσε πως κακό πράγμα είναι να πάς να βγεις και να πιεις ένα καφέ.

Σ:Αρά θα λέγαμε πως ήταν αρκετά αυστηρός..

Μ:Ναι, ήταν πολύ αυστηρός! Και ακόμα η μητέρα μου λέει να τον «πάρτε να τον έχετε δεν τον αντέχω!» (γέλιο).Ακόμα και τώρα, που μεγάλωσε, έκανε εγγόνια ακόμα έτσι είναι.

Σ:Η μαμά ;

Μ:Η μαμά πάντα προσπαθούσε... ήταν πιο ήπια όχι μορφωμένη, αλλά πιο «μαλακιά» από τον μπαμπά μου.. Θα έλεγα πιο ελαστική.. ενώ ο μπαμπάς μου ήταν πιο αυστηρός.

Σ:Ακόμα και τώρα ;

Μ:Ναι , αφού σου λέω πως όταν η κόρη μου πέρασε στη Κομοτηνή, που θα πάει το παιδί.. και τι θα γίνει ; Μόνο του εκεί.. Πάλι έφερε αντίρρηση.. Παράλου που είχα συνεννοηθεί με τον σύζυγο πως έπρεπε να στείλουμε το παιδί , να σπουδάσει να μάθει πέντε πράγματα πιο πολλά από εμάς. Και.. πάλι έφερε αντίρρηση.

Σ: Θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε ποιες ήταν οι προσδοκίες τους για εσάς ;

Μ:Ότι θα παντρευτούμε και ότι θα κάνουμε οικογένεια.. Δεν υπήρχε τιποτα άλλο. Για όλα τα παιδιά

Σ:Για όλα τα παιδιά ακόμα και το αγόρι ;

Μ:Ναι για όλους μας, ακόμα και το αγόρι ναι. Ο αδελφός μου είναι ακόμα μαζί τους , στα ψάρια με το καϊκι μας μαζί με τον πατέρα μου.

Σ:Υπήρχε δηλαδή ένα καθορισμένο « Προγραμμα» ας το πούμε ;

Μ:Ναι.. Ναι .. Θα παντρευτούμε θα κάνουμε οικογένεια. Ο αδερφός μου θα παντρευτεί και θα κάνει οικογένεια ζώντας από το ψάρεμα και εμεις από την άλλη θα παντρευτούμε τον άντρα μας.. αυτό ήταν!

Σ:Θεωρείτε πως δεχόσασταν πιέσεις από το οικογενειακό σας περιβάλλον ;

Μ:Όχι γιατί δεν είχαμε επαφές με πολύ κόσμο, εκεί που μέναμε δεν είχαμε ξέρεεις.. αυτό το πώς ζούσαν οι μοντέρνοι άνθρωποι. Δηλαδή εμείς , ξέραμε το καϊκι , το ψάρεμα, εκεί ήμασταν μέρα –νύχτα. Δεν ξέραμε πως διασκεδάζει ο κόσμος..

Σ:Δεν σας πίεζαν γενικότερα; Να κάνετε πράγματα που εσείς δεν εισασταν συμφωνη για αυτά..

Μ:Όχι όχι.. δεν είχαμε. Ο πατέρας μου ήταν αμόρφωτος άνθρωπος μεν .. αλλά ήσυχος! Και τον άντρα που γνώρισα και η αδερφή μου στον άντρα της δεν μας πίεζαν πάρε τον όχι! Ήταν δικιά μας επιλογή.

Σ:Στο να εγκαταλείψετε το σχολείο σας πίεσαν περισσότερο ;

Μ:Ναι, γιατί δεν ξέρανε! Ο πατέρας μου δε πήγε σε καμία τάξη, δηλαδή στο δημοτικό που τον γράψανε δεν πήγε! Να φανταστείς ο παππούς μου έλεγε « Ξεκινούσε το πρωί μαζί με τα άλλα παιδιά να πάνε στο σχολείο τους και εκείνος κρυβόταν. Όταν γύριζαν τα παιδιά τα μεσημέρι ξανά-γυρνούσε μαζί τους. Ο παππούς μου νόμιζε πως εκείνος πήγαινε σχολείο. Δεν το ήθελε καθόλου το σχολείο

Σ:Οι γονείς σας ποια γνώμη είχαν διαμορφωμένη απέναντι στο θεσμό του σχολείου ;

Θεωρούσαν το σχολείο ήταν μοντερνισμός! Βγάζω δηλαδή το δημοτικό.. και τέλος! Και τι θα γίνεις δηλαδή.. αυτά που βλέπουμε στη τηλεόραση; Πηγαίνοντας στο σχολείο, βγάζοντας το γυμνάσιο και το λύκειο.. νόμιζαν ότι θα γινόμασταν σαν αυτές που βλέπαμε στη τηλεόραση για αυτό δεν μας άφησαν να πάμε.

Σ:Θεωρούσαν το να πάει η κοπέλα στο σχολείο..

Ναι ήταν κακό, ότι έβλεπαν στην τηλεόραση! Θα πάει.. θα βρει ένα αγόρι. Παλιά μυαλά!

Σ: Κατάλαβα

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε, ποια στάση είχαν οι γονείς σας για εκείνους που συνέχιζαν το σχολείο ;

Μ: Από την οικογένεια μας δεν συνέχισε κανείς! Δεν ξέρω τώρα να σου πω δεν θυμάμαι..

Σ: Αν ήταν ας πούμε κοπέλα ;

Μ: Πάντα θυμάμαι , αυτό θα γίνεις σαν αυτές της τηλεόρασης; Έβλεπαν αυτές χωρίς ρούχα, στην τηλεόραση.. και πηγαίνοντας εμείς στο γυμνάσιο η στο λύκειο θα γίνουμε σαν αυτές. Ο ένας θα σε παρασύρει, θα κάνεις περίεργες παρέες.. πως θα πηγαίνω έρχεσαι, είναι μεγάλο μέρος. Θα σε βλέπει κόσμος ! Φοβόντουσαν ακόμα και τον κόσμο!

Σ: Κατάλαβα οι κοπέλες δηλαδή που συνέχιζαν τις θεωρούσαν....

Μ: Να είχα μια ξαδέρφη, την οποία ο θεός μου την άφησε να συνεχίσει να πάει στην Αθήνα να σπουδάσει. Και θυμάμαι τον παππού μου που έκανε λέει.. ένα σωρό καβγάδες. Δακτυλοδεικτούμενη !ήταν όταν γύριζε στο χωριό Χριστούγεννα και Πάσχα. Η θεία μου ήταν πιο ανοιχτό μυαλό.. και άφησε το σκηνικό να συμβεί. Ήταν και στην Αθήνα... πιστεύοντας όλοι πως είναι και μόνη της έκανε τα Σόδομα και τα Γόμορρα.. Ήταν και ο παππούς μου και τα πέντε αδέρφια του πατέρα μου ήταν σε αυτό το στύλ!

Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

Πιστεύετε ότι η στάση ,που είχε διαμορφωμένη για το σχολείο , η οικογένεια σας επηρέασε την επιλογή σας ;

Μ: Ναι εννοείτε! Άκουγα χίλια- δύο , ήμουν και μικρή άκουγα και για την ξαδέρφη μου, που θα γυρνούσε από την Αθήνα και τι θα κάνει μονή της στην Αθήνα... Λέω τι ; Θα βρω και τον μπελά μου ;

Σ: Αν ναι , τότε με ποιους τρόπους συνέβη αυτό ;

Μ: Την τελευταία χρονιά πια στην έκτη τάξη, μου έλεγε.. «άντε να σταματήσεις το σχολείο, τώρα που τελειώνεις να ξεκουραστείς!» Λες και ήμουν.. και έβγαζα το πολυτεχνείο! Ναι άντε να τελειώσεις ! «Άντε τελειώνει» έλεγε.. Και αν τον ρωτούσε κανείς .. « Τι τάξη πάει το παιδί» Έλεγε «να τελειώνει φέτος.» Και ο γείτονας να ρώταγε πάλι τα ίδια έλεγε.. « τελειώνει φέτος!» Έβγαλα το δημοτικό , πάει το πήρα το πτυχίο..

Σ: Μπορείτε σύντομα να μου περιγράψετε τι θεωρούσαν δόκιμο για εσάς να ακολουθήσετε υστέρτα από την απομάκρυνση σας από τον σχολικό χώρο ;

Μ: Θα με πάντρευαν!

Σ: Αμέσως ;

Μ: Όχι αμέσως.. αν και με ζητούσαν από τον πατέρα μου.. Ξέρεις που με έβλεπαν να ασχολούμαι με το ψάρεμα και ξέρανε πως ο απέναντι που είχε γιο ψαρά μου τον προόριζαν.. Αυτό ήταν για μένα γάμος ναι! Και οικογένεια. Δεν τον ήθελα όμως.. έβλεπα την κούραση του πατέρα μου και δεν ήθελα ψαρά.

Σ: Εσάς ποια ήταν η στάση σας απέναντι σε αυτές τις «υποδείξεις» τους ;

Μ: Όχι δεν ακολούθησα αυτό που μου είπαν για το γάμο παντρεύτηκα στα 21, έπειτα σπίτι και στο καϊκι βοηθούσα. Ήμουν βέβαια κοντά στο πατέρα μου άλλα δεν είχα σκοπό να παντρευτώ αμέσως 1 ή 2 χρόνια μόλις τελείωσε το σχολείο .... Έπειτα γνώρισα το σύζυγο μετά από χρόνια.

Σ: Δηλαδή ακολουθήσατε το «πλάνο» που είχαν για εσάς εν μέρει

Μ: Ναι άλλα όχι όσο σύντομα που ήθελε εκείνος. Δεν είχα άλλο δρόμο, τι να κάνω; Να καθόμουν με τη μάνα μου και τον πατέρα μου ; Ήταν ο προορισμός μου ο γάμος και η οικογένεια.

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομήλικων)

Σ: Από όσο θυμάστε τον εαυτό σας στο χώρο του σχολείου, θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα ,τα χαρακτηριστικά των ατόμων που συνηθίζατε να αναπτύσσεται φιλικές σχέσεις ;

Μ: ΕΕΕ από την τάξη μας, που θυμάμαι που τους ξέρω με τους δύο ... οι δύο έχουν μείνει.. με κορίτσια και αγόρια άλλα πιο πολύ με κορίτσια. Σαν παιδιά ανταμώνουμε στην αυλή του σχολείου δεν είχαμε να βγαίνουμε το απόγευμα και να.. Δεν ξαναβγαίνα μετά έξω είχαμε δουλειές σπίτι.

Σ: Οι φίλιες από το χώρο του σχολείου θεωρείτε πως επηρέαζαν τις επιλογές σας εκείνη τη περίοδο ;

Μ: Δεν είχαμε τόσο πολύ δέσιμο που να πω πως με επηρέασαν...

Σ: Ο περισσότερος επηρεασμός προήλθε δηλαδή με όσα είπαμε παραπάνω από την οικογένεια

Μ: Ναι .. η οικογένεια κυρίως. Μόνο η οικογένεια για να σταματήσω το σχολείο και να πω πως στόχος είναι να παντρευτώ.

Σ: Αν ναι με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι αυτό συνέβαινε ;

Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομηλίκων)

Σ: Θυμάστε ποιοι ήταν εκείνοι που συνέχιζαν στις επόμενες σχολικές τάξεις και ποιοι όχι ;

Μ: Οι πιο πολλοί από την τάξη μας συνέχισαν σχολείο « Το γυμνάσιο» και αγόρια και κορίτσια άλλα μετά το Λύκειο σταμάτησαν. Γιατί από την τάξη μας οι δύο βγήκαν.. να τελειώσουν να σπουδάσουν στην Αθήνα. Η μία μόνο έγινε γιατρός- μικροβιολόγος και η άλλη η κόρη της δασκάλας μας έγινε γιατρός στη Ρουμανία.

Σ: Άτομα από τον φιλικό σας κύκλο συνέχισαν στις επόμενες σχολικές τάξεις ;

Μ: Συγγνώμη άλλα πρέπει να σας συμπληρώσω, πως πολλά κορίτσια σαν εμένα έκαναν, σταμάτησαν το σχολείο στο Δημοτικό. Πιο πολύ αγόρια συνέχισαν

Σ Πως κρίνατε τότε τις επιλογή τους ;

Μ: Στην αρχή ζήλεψα! Στην αρχή θυμάμαι.. όταν ήρθε η καινούρια χρονιά όταν έπρεπε να πάμε πάλι στο σχολείο αα.. έμαθα να αυτοί πήγαν ! Εγώ δεν πήγα και στην αρχή ζήλεψα άλλα μετά δεν με αφήναν ο πατέρας μου και η μάνα μου. Να πατήσω πόδι να πω θα πάω έστω και καθυστερημένα ένα μήνα ! Έστω και λίγες βδομάδες καθυστερημένα να πάω. Δεν είχα την τόλμη να μιλήσω. Θυμάμαι εκεί που μέναμε περνούσαν οι δάσκαλοι και ρώτησαν τη μάνα μου « Το κορίτσι το μικρό συνέχισε;» « Δεν είναι αυτά για μας» απάνταγε

Σ: Θεωρείτε πως οι παρέες των συνομηλίκων επηρέασαν τις επιλογές σας ως προς την εγκατάλειψη του σχολείου ;

Μ: Όχι ιδιαίτερα, ήταν η οικογένεια ο λόγος. Σχεδόν όλα τα παιδιά στην τάξη μου δεν ήξεραν άμα θα συνεχίσουν η όχι και αυτά από τις οικογένειες τους σταμάτησαν. Πιο πολύ αγόρια συνέχισαν γιατί ήταν αγόρια και θα έκαναν οικογένεια.

Σ: Πιστεύετε πως είχατε δεχθεί είτε άμεσα είτε έμμεσα πιέσεις για να εγκαταλείψετε τον σχολικό χώρο ;

Μ: Ναι δεχθήκαμε πιέσεις! Από τον πατέρα μου και την οικογένεια. Ήταν νόμος! Από το σχολείο τελείωσες! Το ίδιο έκανε και η αδερφή μου πρώτα από μένα..

Σ: Τώρα έχετε αναπτύξει φιλικές σχέσεις από το χώρο του σχολείου ;

Μ: Ναι πάρα πολλές! Πήγα 20 χρόνια πίσω! Έγινα νεότερη 20 χρόνια. Εγώ ποτέ δεν ήξερα ότι θα κάνω παρέες πώς να στο πω άλλες... από άλλη χώρα φίλους. Να προχθές τη Παρασκευή πήγαμε στο σχολείο να δούμε το παιδάκι του .. Από το Πακιστάν εδώ γέννησε η γυναίκα του. Χωρίς να τη ξέρουμε πήγαμε όλη η τάξη στο μαιευτήριο! Πήγαμε όλη η τάξη!!

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα τη διαδικασία αυτή ;

Μ: Τις πρώτες μέρες κοιτά.. ήταν δύσκολα τη πρώτη μέρα που ήρθα τρέμαν τα πόδια μου να σου πω την αλήθεια... δεν ήξερα .. κανέναν. Στο διάλλειμα άρχισαν να μου λένε «για σας», «τι κάνετε;» από εδώ είστε; Και στο διάλλειμα άρχισε να λέει ο ένας στο άλλο ... έπειτα κάθε μέρα σιγά.. έγιναν οι παρέες

Σ: Από τη τάξη;

Μ: Από την τάξη ναι! Τους έξω δεν τους πολύ ξέρω αυτούς στο διάδρομο πιο πολύ στην τάξη και μετά που κάναμε και δυο τάξεις μαζί ΕΕ και μετά γνωριστήκαμε και με αυτούς ήμασταν ... κάθε μέρα κάναμε δύο τάξεις ΕΕ και μετά ακόμα και τώρα μιλάμε με την άλλη τάξη « τι γίνεται»

Σ: Εσείς αντιμετωπίσατε κάποιες δυσκολίες ;

Μ: Όχι έχω ελεύθερο χαρακτήρα.. όλα εύκολα! Μπορεί να με παρεξηγούν κιόλας άλλα δεν έχω.. πρόβλημα. Είτε πακιστανός είναι είτε ο Αλβανός είναι δεν έχω πρόβλημα.

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

Σ: Το Σχολείο της Δεύτερης Ευκαιρίας είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο της ζωής σας, θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε τι έχετε αποκομίσει μέχρι στιγμής ;

Μ: Πολύ ωραία εμπειρία, που θα τη συνεχίσω στο Λύκειο.. ΕΕΕ με κάνει να νιώθω δυνατή.. παρόλο που κουράζομαι όλη μέρα με κάνει ... να με παίρνει η μαμά μου τηλέφωνο και μου λέει « Πάλι θα πάς στο σχολείο;» Γιατί ξέρει πως κουράζομαι, « Θα πάω πάλι!» της λέω γιατί ακόμα και που δουλεύω στη ταβέρνα και πλένω πιάτα ας ξενύχτησα! Και την Κυριακή ήμουν και πρωινή και γύρισα σπίτι πτώμα ... και ήρθαν κατευθείαν εδώ. Βλέπω μέσα από το σχολείο αυτό τα πράγματα αλλιώς βλέπω αλλιώς δηλαδή πώς να στο πω τώρα δύναμη! Θα πάω σπίτι τώρα , στα γρήγορα να μαγειρεύω και θα κάνω και τις φωτοτυπίες γιατί δεν έχω αύριο χρόνο να τις κάνω.. Δεν μας βάζουν πολλά πράγματα σπίτι, άλλα τη φωτοτυπία που θα μας βάλουν θα τη κάνω. Από τη μία θα μαγειρεύω και από την άλλη θα σημειώνω.

Σ: Ποιές είναι οι προσδοκίες για το μέλλον, μέσα από αυτή την εμπειρία ;

Μ: Θα πάω στο λύκειο! Είναι τέσσερα χρόνια ακόμα.. αν μπορέσω ξέρεις τι θέλω να το Πανεπιστήμιο εδώ! Να πω πήγα πανεπιστήμιο!

Σ: Θεωρείτε πως ανακαλύπτεται νέες πτυχές του εαυτού σας μέσα στη μαθητική σας πορεία ;

Μ: Κοίτα γνώσεις πάνω από όλα πήρα ! Και παίρνω ακόμα.. ΕΕΕ αρέσουν παρά πολύ η «γλώσσα», πήρα γνώσεις! Τώρα δεν έχω ανακαλύψει κάτι άλλο εκτός από το κουράγιο που κάνω για να έρθω σχολείο. Να μάθω και άλλα ! Θέλω να μάθω .. θέλω να έρχομαι, να μην χάνω τα μαθήματα. (Μικρή παύση)

Σ: Οι γνώσεις που λαμβάνεται πιστεύετε ότι είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει αυτή την διαδικασία της ανακάλυψης ;

Μ: Δίψα για γνώση ! Να πώς να στο πω.... για όλα δεν θέλω να χάνω ! Έχω γραφτεί και στα εργαστήρια να έρχομαι.. Να σήμερα έχουμε μια εργασία, τη βρήκαμε στο κομπιούτερ .. και τη παραδώσαμε δηλαδή ψάξαμε! Να ψάξαμε να βρούμε νέα πράγματα.

Σ: Βρίσκεται τρόπους για πρακτικές εφαρμογές των γνώσεων από το σχολείο στη καθημερινή σας ζωή ;

Μ: Πώς να στο εξηγήσω τώρα, πάω σε ένα μέρος... σε μια τράπεζα ας πούμε και νιώθω ότι το ξέρω αυτό το πράγμα ! Τα χαρτιά, οι διαδικασίες όλα ! Τα ξέρω δεν είναι άγνωστο.. Στη καθημερινότητα μου πολλά πράγματα... πηγαίνοντας σχολείο έμαθα πολλά πράγματα που πριν δεν τα είχα! Να στον υπολογιστή τώρα.. η κόρη μου , ο άντρας μου δεν ξέρει, η κόρη μου με ρωτάει « μαμά τι να κάνω;» Της απαντάω κάνε « Αντιγραφή και επικόλληση και εντάξει είναι!» « Μαμά!!» Μου απατάει, « Να τι μαθαίνω τόσο καιρό στο σχολείο» της λέω.. είναι πράγματα που λέω μερικές φορές που γυρίζουν και με κοιτάνε μετά! Το ξέρεις εσύ αυτό; Γιατί να μην το ξέρω τους λέω!

Σ: Η έννοια της «δεύτερης ευκαιρίας» τι σηματοδοτεί για εσάς ;

Μ: Όντως Δεύτερη ευκαιρία! Σου δίνει τη δυνατότητα, εφόσον σταμάτησες το σχολείο .. να ξαναμπείς πάλι μέσα στο ρυθμό της ζωής.. Να μάθεις πράγματα που αργότερα θα σου χρησιμεύσουν. Γνώσεις και φιλίες... γνωριμίες θα πάρεις από εδώ! Δεν κοροϊδεύουμε ο ένας τον άλλον... παρόλο που είμαστε σε αυτή την ηλικία γιατί είμαστε όλοι για έναν λόγο! Να βγάλουμε το γυμνάσιο.. παρόλο που παλιά δεν μπορούσαμε να το κάνουμε αυτό.. Σου δίνει την ευκαιρία είτε να κάνεις λάθος είτε να κάνεις σωστό. Άλλα πάνω από όλα σου δίνει την ευκαιρία

Ερωτώμενος/η	Κατερίνα
Χρόνος	31/03/2016
Τόπος	Μοτιλήνη
Διάρκεια	00:27:36
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Ερωτήσεις

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Σ: Το φύλο σας;

K: Γυναίκα

Σ: Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

K: 13/02/1974

Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

K: Μυτιλήνη, είμαι από τη Άγρα όμως (δυτικό τμήμα της Μυτιλήνης)

Σ: Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

K: Είμαι διαζευγμένη και μητέρα τεσσάρων παιδιών και η οικογένεια μου η πατρική αποτελείται από έναν αδερφό μεγαλύτερό μου και μια αδερφή μικρότερη μου

Σ: Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

K: Μέχρι πριν από ένα μήνα ήμουν άνεργη και τώρα δουλεύω σε μια ΜΚΟ ως καθαρίστρια και παράλληλα πηγαίνω και στο σχολείο εδώ που μου αρέσει πάρα πολύ. Παλιότερα ασχολιόμουν με τη ραπτική και είχα δουλέψει και στο γηροκομείο της Μυτιλήνης πάλι ως καθαρίστρια.

Εκπαίδευση πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

Σ: Ποιες σχολικές τάξεις ολοκληρώσατε;

Ναι είχα τελειώσει όλο το δημοτικό

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε ποία ήταν η γνώμη σας για το σχολείο τότε;

K: Μου άρεσε, το αγαπούσα είχα τους φίλους μου τους συμμαθητές μου ήταν ένας τρόπος και να παίζω με τους φίλους μου, πέρα από τα μαθήματα και αυτά..

Σ: Τι σχέση είχατε με τα μαθήματα σας άρεσαν ;

K: Ναι μου άρεσαν αρκετά, νομίζω πως με τα μαθηματικά δεν τα πήγαινα καλά άλλα τώρα δεν ξέρω τι έχει γίνει.. και μου αρέσουν τώρα περισσότερο από όλα.

Σ: Ποία ήταν η στάση της οικογένειας σας για την εγκατάλειψη του σχολείου;

K: ΕΕ ήταν καθοριστική η στάση της οικογένειας μου γιατί δεν ήθελα να παρατήσω το σχολείο, άλλα όταν τελείωσα το δημοτικό, έβλεπα ότι δεν ήθελαν δεν επέμενα στο ότι θέλω να πάω στο Γυμνάσιο, άλλα βλέποντας πως δεν θα τους άρεσε ιδιαίτερα η κόρη τους να πάει στο σχολείο σκέφτηκα να μη δημιουργήσω κάποια κόντρα και έτσι ασχολήθηκα με κάποια άλλα πράγματα, χειροτεχνίες , με εργόχειρα, κεντήματα, με δουλείες του σπιτιού όπως και δουλείες αγροτικές

Σ: Η στάση της οικογένειας ήταν καθοριστική ;

K: Κοιτάζτε αγράμματοι άνθρωποι ήταν και αυτοί, άλλα είδα ότι δεν έβλεπαν και με καλό μάτι τις συμμαθήτριες μου που πήγαιναν στο Γυμνάσιο και δεν ξέρω.. τη

συναναστροφή τους με αγόρια και τα λοιπά .. δεν ξέρω ίσως με τον τρόπο τους θέλανε να με προστατέψουν.

Σ: Θεωρείται πλέον, ότι η εγκατάλειψη του σχολείου τότε ήταν αναγκαία;

Κ: Θεωρώ ότι τότε ήταν για να μην δημιουργηθούν εντάσεις .

Σ: Υπήρχαν πάντοτε εντάσεις στην οικογένεια σας;

Κ: Ξέρω πως το ίδιο είχε συμβεί και στην αδερφή μου, εε και εκείνη θα ήθελε να συνεχίσει ήταν καλή μαθήτρια εε και εκείνη επίσης δεν.. ενώ ο αδελφός μου ήταν διαφορετικά. Έλεγαν οι γονείς μου πως είναι αγόρι και πρέπει να μάθει, γράμματα θα κάνει οικογένεια, θα του χρειαστεί να δουλέψει αγόρι είναι. Ενώ εσύ τι να το κάνεις, θα παντρευτείς γρήγορα θα κάνεις οικογένεια, θα κάνεις τα προικιά σου.. όποτε συμβιβάστηκα σε κάτι που δεν μου άρεσε καθόλου.

Η επιλογές μετά την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα την πορεία σας μετά από την εγκατάλειψη του σχολείου;

Κ: ΕΕ μετά, ασχολήθηκα με το εργόχειρο και τέτοια, μετά θυμάμαι η μητέρα μου είχε πάθει μια ζημία στη μέση της και δεν μπορούσε, ήταν στο κρεβάτι είχα αναλάβει όλο το νοικοκυριό του σπιτιού και πέρα από αυτό και ζύμωμα και μπουγάδες τα πάντα! Μετά , αργότερα μου έβαλε έναν αργαλειό που έφτιαξα όλα μου τα προικιά που κράτησε δυο χρόνια και εκεί στα 19-20 αρραβωνιάστηκα και παντρεύτηκα. Υστερα ήρθαν στον κόσμο τα παιδιά μου υπήρχαν προβλήματα στην οικογένεια και έπειτα από 20 χρονιά γάμου αποφασίσαμε να πάρουμε διαζύγιο.

Σ: Είχατε σκεφτεί να επιστρέψετε ξανά στο σχολείο από τότε ;

Κ: Ήθελα , άλλα νόμιζα πως δεν υπήρχε τρόπος ήμουν σε ένα χωρίο εγκλωβισμένη και ακόμα και αν υπήρχε ένα Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας τότε , ποιος θα με πήγαινε ποιος θα με έφερνε αν ήταν έστω στη Καλλονή; Άσε που θα έπρεπε πάλι να μπω και σε μία κόντρα με τους γονείς οπότε...

Σ: Άρα είχατε σκεφτεί κάποια στιγμή να επιστρέψετε

Κ: Ναι το είχα σαν όνειρο, φανταστείτε έβλεπα της συμμαθήτριες μου με τη τσάντα στον ώμο να γυρνάνε από το σχολείο και ένιωθα άσχημα... πάρα πολύ άσχημα.

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

Σ: Τι ήταν εκείνο που σας ώθησε να ενταχθείτε ξανά στο σχολείο;

Κ: Μια φίλη μου , εκεί στα 40 και εκείνη αποφάσισε να πάει στο σχολείο είχε βγάλει μόνο δημοτικό μου είπε « Εγώ στα 40 ξεκίνησα να πάω στο γυμνάσιο και μετά τελείωσα και το Πανεπιστήμιο!» και σκέφτηκα αν εκείνη ναι εγώ γιατί όχι ; Φυσικά αργότερα είδα και το απολυτήριο του Δημοτικού δεν βοηθάει ιδιαίτερα σε θέματα της

εργασίας όποτε ναι, είναι και θέμα εργασίας. Άλλα πολύ περισσότερο το χρειάζομαι για δική μου ικανοποίηση και προσωπική καλλιέργεια.

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε τι είναι το «Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας» για εσάς τώρα;

Κ: Για μένα είναι μια προσωπική ικανοποίηση, είναι ένας στόχος είναι σαν να κυνηγάω όπως το λέει εκείνος ο συγγραφέας « ο δικός μου προσωπικός μύθος» , και σκέφτηκα να τον κυνηγήσω μέχρι εκεί που φτάνουν οι δυνάμεις μου. Έχει γεμίσει τη ζωή μου, μόλις σχολάσω από τη δουλειά θα καθίσω μια ή δυο ώρες το πολύ και έπειτα θα έρθω στο σχολείο και γεμίζουν οι ώρες μου, όλο αυτό με βύθιοι να ξεφεύγω από τα δικά μου προσωπικά προβλήματα. Με βοηθάει να έχω το μυαλό μου εκεί συγκεντρωμένο, ειδικά είχα μια πολύ τραυματική εμπειρία τελευταία και ενώ εκείνη τη στιγμή σκέφτηκα να σταματήσω το σχολείο ξέρετε.

Σ: Αυτό έγινε πρόσφατα;

Κ: Ναι, ενώ είχα ξεκινήσει το σχολείο εδώ και τρεις μήνες σκοτώθηκε ο γιος μου και η πρώτη σκέψη ήταν να τα παρατήσω όλα γιατί πως θα μπορέσω να συνεχίσω; Μετά είδα ότι με βοήθησε πάρα πολύ μα πάρα πολύ το σχολείο! Να σταθώ στα πόδια μου! Επίσης σκέφτομαι τώρα, εκ των υστέρων πως αν πήγαινα τότε στο σχολείο, πολλά πράγματα στη ζωή μου θα ήταν πολύ καλύτερα γιατί εγώ θα ήξερα περισσότερα πράγματα για τα δικαιώματα μου ως γυναίκα και ως παιδί.

Σ: Ποία ήταν η στάση του οικογενειακού σας περιβάλλοντος απέναντι στην επιλογή σας να επανενταχθείτε στο σχολείο;

Κ: Στην αρχή σκέφτηκα να μην το πω καν στη μητέρα μου! Όχι επειδή φοβόμουν ,επειδή ένιωθα πως είναι κάτι που δεν θέλω να το αγγίζει, είναι κάτι προσωπικό που ήθελα να της το κρύψω για να το προστατέψω.. όχι με την έννοια μου πει μην πάς! Και εγώ μετά δεν πάω.. άλλα σαν να πω δεν σου ανήκει αυτό ο κομμάτι είναι δικό μου. Ένιωθα άσχημα προς τη μητέρα μου σε αυτό το θέμα.

Σ: Υπήρξαν ποτέ στιγμές που να θέλατε να εγκαταλείψετε πάλι το σχολείο;

Κ: Όχι, μόνο εκείνη την ημέρα που έγινε αυτό με το παιδί μου είπα τώρα.. (μικρή σιγή) αντί να μείνω στη θλίψη μου θα βγω και θα πηγαίνω στο σχολείο; Έτσι το είδα σωστό! Σωστό! Είναι να το εγκαταλείψω .. άλλα μέσα μου δεν ήθελα να το εγκαταλείψω . Σωστό ήταν για τους άλλους . Είναι και αυτό που λένε το « δις εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού»

Σ: Θεωρείτε πως οι ρυθμοί της ζωής σας άλλαξαν;

Κ: Το σχολείο έχει ομορφύνει τους ρυθμούς της ζωής μου, αν δεν ήμουν στο σχολείο πολύ πιθανό τώρα να μην είχα και δουλειά τώρα. Γιατί θα ήμουν αποκλεισμένη στο χωρίο και δεν θα είχα δουλειά εκεί..μόνο εδώ υπήρχε περίπτωση να βρω δουλειά εδώ. Ενώ είχα την επιλογή να γραφτώ στο σχολείο της Καλλονής, να πηγαиноέρχομαι με το

βαν, μπορούν κορίτσια από τον Μεσσοτοπο, Ερρεσό από εκεί να πηγαίνουν στη Καλλονή εγώ γράφτηκα από την αρχή στη Μυτιλήνη.. Και επειδή εγώ, τον Σεπτέμβριο που αποφάσισα να έρθω στο σχολείο και να γραφτώ δούλευα ακόμα στο γηροκομείο και γράφτηκα εδώ δεν πήρα μεταγραφή για την Καλλονή γιατί άσε θα βρω και καμία δουλειά μόνο κάθε Τρίτη το Σχολείο ερχόμουν έπειτα έπιασα σπίτι, βρήκα και αυτή τη δουλίτσα και μπήκε σε μια σειρά. Το μόνο που με στεναχωρεί τα δύο άλλα μου παιδιά δεν θέλουν να έρθουν Μυτιλήνη, πάω έτσι κάθε Σαββατοκύριακο στο χωριό και τα βλέπω και ελπίζω να αποφασίσουν και εκείνα σιγά -σιγά να έρθουν. Τους έχω δώσει όλο το χρόνο που θέλουνε για να το αποφασίσουν να έρθουν στο κέντρο.

Σ: Πώς θα αξιολογούσατε τον εαυτό σας για την ως τώρα επιλογή του;

Ήταν κάτι πάρα πολύ θετικό στη ζωή μου, ήταν μια πολύ καλή σκέψη!

Σ: Μπορείτε να μου πείτε λίγο περισσότερα

Κ: Από ην στιγμή που το σχολείο μου δίνει τόσα πράγματα, πιστεύω πάρα πολύ καλώς έπραξα. Βλέπω τον εαυτό μου σαν ένα φυσιολογικό άνθρωπο που όσα προβλήματα και αν έχει τα ξεπερνάει και δείχνει χαρούμενος ΕΕ.. πολύ κοινωνικό με τους γύρω του και τους καθηγητές νομίζω πως τα πάω και καλά στα μαθήματα. Πολύ θετική αξιολόγηση. Αυτό το ότι εγώ πάω στο σχολείο ελπίζω να λειτουργήσει και σαν πρότυπο στα παιδιά μου γιατί ας πούμε με τον μεγάλο μου αυτό. Να τώρα η μητέρα του στα γεράματα.. μαθέ γέρο γράμματα που λένε και πήγαινε στο σχολείο εκείνος να μη τα παρατήσει και να προσπαθήσει και μετά από το Λύκειο να κάνει και κάτι περισσότερο. Και ο μικρούλης μου δεν τα θέλει και αυτός τα γράμματα να το δει κάπως αλλιώς.

Συμπληρωματικές συνεντεύξεις - ερωτήσεις

Ερωτώμενος/η	Κατερίνα
Χρόνος	11/04/2016
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:56:53
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

Σ: Θα μπορούσατε να μου απαριθμήσετε από πόσα μέλη αποτελούνταν η πατρική σας οικογένεια;

Κ: Πέντε, ο πατέρας μου , η μητέρα μου, ο μεγάλος μου αδερφός και η μικρή μου αδερφή και εγώ

Σ: Θα μπορούσατε σύντομα να μου «σκιαγραφησετε» το προφίλ των γονιών σας ;

Κ: Οι γονείς μου... η μητέρα μου έχει ένα στυλ ότι ξέρει τα πάντα! Αποφάσιζε πάντα .. τις περισσότερες φορές αποφάσιζε εκείνη για το θα γινόταν μέσα στην οικογένεια. Ήταν πάντα συνεπής στις υποχρεώσεις της και είχε πάντα ένα κύρος που δεν μπορούσες να της φέρεις αντίρρηση. Και ο πατέρας μου ήταν αυστηρός εντάξει... άλλα συνήθως άφηνε πάντα τη μητέρα να βγάλει αυτό που λένε « τα κάστανα από τη φωτιά». Ήταν πάντα λίγο πιο πίσω άλλα πάντα σταθερός στις αποφάσεις του.

Σ: Θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε ποιες ήταν οι προσδοκίες τους για εσάς ;

Κ: Και βέβαια.. αυτό που προσδοκούσαν ήταν να μεγαλώσω και να κάνω μια υγιή οικογένεια να είμαι σωστή απέναντι τους και γενικά στις υποχρεώσεις μου.

Σ: Άρα λοιπόν..

Κ: Αυτό που ήθελαν ήταν να τελειώσω το σχολείο, να μου φτιάξουν το σπίτι για το όποιο αγωνιστήκαν και μόλις τέλειωσαν έπρεπε να παντρευτώ και να παίρνω σειρά και τα υπόλοιπα αδέρφια.

Σ: Θεωρείτε πως δεχόσασταν πιέσεις από το οικογενειακό σας περιβάλλον ;

Κ: Εεεμ.. (μικρή σιγή), κοιτάζτε να σας πω, όταν μεγαλώνεις ένα παιδί με έναν συγκεκριμένο τρόπο τότε το μαθαίνεις να του είναι τρόπος συνήθειας η πίεση. Δεν είχα ζωή όπως τώρα τα κοριτσάκια, μια όμορφη ζωή με τις φίλιες .. όχι μόνο δουλειές , δουλειές και υποχρεώσεις τίποτε άλλο.

Σ: Αν ναι, τότε σε ποίο τομέα πιστεύετε ότι ήταν εντονότερες και για ποιους λόγους ;

Κ: Θυμάμαι ότι με πίεζαν περισσότερο στο θέμα της ηθικής, δεν υπήρχε περίπτωση να συνάψω εγώ κάποια σχέση με κάποιο αγόρι. Ότι το πιο φυσιολογικό δεν υπήρχε τέτοια περίπτωση! Ήταν κατακριτέο!

Σ: Οι γονείς σας ποια γνώμη είχαν διαμορφωμένη απέναντι στο θεσμό του σχολείου ;

Κ: Από ότι άκουγα, εεε από άλλες συμμαθήτριες μου δεν τους άρεσε να βλέπουν τα παιδάκια να φλερτάρουν στο σχολείο εεε γιατί μέσα στο χωρίο και να μιλήσεις με κάποιον όλα μαθαίνονται. Δεν ήθελα να δώσω δικαιώματα να έχουν λόγο για μένα κάτι τέτοιο.

Σ: Θυμάστε κάποιο περιστατικό από τότε ;

Κ: Θυμάμαι ένας ξάδελφος μου, που πήγαινε στο γυμνάσιο και έτυχε να έρθει από το σπίτιμίλαγε άσχημα ότι αα στο γυμνάσιο εμείς με τα κορίτσια ότι να ναι! Φλερτάραμε και τέτοια. Αυτά άκουγε η μητέρα μου και θεωρούσε το σχολείο ανήθικο για μια κοπέλα. Δεν είχε τι σωστή εικόνα για το σχολείο , τι είναι σχολείο. Στο σχολείο πάμε να προοδεύσουμε σαν άνθρωποι!

Σ: Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε, ποια στάση είχαν οι γονείς σας για εκείνους που συνέχιζαν το σχολείο ;

Κ: Εε μετά που έφευγαν τα κοριτσάκια και πήγαιναν να σπουδάσουν θεωρούσαν ότι επειδή έφευγαν θα έκαναν μια ανήθικη ζωή. Το θεωρούσαν κάτι ανήθικο! Δεν είχαν την ακριβή γνώση τι ήταν σχολείο, δεν ξέρω γιατί...

Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η οικογένεια)

Σ: Πιστεύετε ότι η στάση , που είχε διαμορφωμένη για το σχολείο , η οικογένεια σας επηρέασε την επιλογή σας ;

Κ: Εε ναι.. ναι ! Επηρέασαν στο ότι δεν ήθελα να κοντραριστώ μαζί τους εκεί.. δεν άλλαξα γνώμη για το σχολείο. Για να μην φέρω κόντρα και ένταση στο σπίτι. Γενικά πάντοτε είχα αυτό το στυλ ότι κάντε ότι θέλετε, δεν θα μιλήσω .

Σ: Αν ναι , τότε με ποιους τρόπους συνέβη αυτό ;

Κ: Θυμάμαι ότι ήταν Σεπτέμβρης, ήταν να ανοίξουν τα σχολεία.. είχαν γίνει κανονικά τα χαρτιά και είχε έρθει στο σπίτι κάποιος καθηγητής, καθηγήτρια δεν θυμάμαι. Ούτε καν με άφησε να βγω έξω! Βγήκε είδε η μητέρα μου , ότι ήταν από το σχολείο και είπε ρητά « Δεν θα πάει το παιδί μου στο σχολείο». Ούτε καν με άφησε να βγω και να δώ!

Σ: Το είχατε συζητήσει καθόλου πριν αυτό το θέμα;

Κ: Δεν τολμούσα να της το πω. Εγώ δεν είχα δώσει ποτέ, ποτέ, ποτέ, δικαιώματα να πιστεύουν ότι εγώ στο σχολείο δεν θα ήμουν ηθική και δεν είχαν κάποιο λόγο τέτοιο. Ούτε και παρέες με άφηναν να κάνω.. δεν είχα φίλες με τη γιαγιά μου μεγάλωσα. Πήγαινα έβρισκα καταφύγιο εκεί

Σ: Μπορείτε σύντομα να μου περιγράψετε τι θεωρούσαν δόκιμο για εσάς να ακολουθήσετε υστέρα από την απομάκρυνση σας από τον σχολικό χώρο ;

Κ: Το σωστό ήταν να παντρευτώ! Πίστευαν ότι σταματάει το σχολείο, κάνει τα προικιά της , μαθαίνει και όλες τις δουλειές του σπιτιού και μετά θα της βρούμε και ένα..., τέλος πάντων, γαμπρό (γέλια) και θα τη παντρολογήσουμε και θα καθαρίσουμε.

Σ: Εσάς ποια ήταν η στάση σας απέναντι σε αυτές τις «υποδείξεις» τους ;

Κ: Δεν μίλαγα , μόνο τσαντιζόμουν! Το βράδυ μούσκεμα το μαξιλάρι από τα δάκρυα.

Σ: Γιατί;

Κ: Γιατί ένιωθα καταπίεση για αυτό. Εκείνο που έκανα εγώ, γιατί σίγουρα σαν άνθρωπος θα είχα μια εσωτερική ανάγκη να βρω κάτι να με κάνει να νιώθω καλά... Διάβαζα, μ'αρεσε να ταξιδεύω μέσα από το διάβασμα και άκουγα πάρα πολύ ραδιόφωνο. Μουσική! Συνέχεια , συνέχεια όπου και αν ήμουν.

Σ: Αυτό σας βοήθησε;

Κ: Βοηθούσε πάρα πολύ, το ραδιόφωνο για μένα ήταν σχολείο! Έμαθα πολλά πράγματα από εκεί.. συνέχεια, συζητήσεις ατελείωτες Μάθαινα!

Πριν από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομήλικων)

Σ: Από όσο θυμάστε τον εαυτό σας στο χώρο του σχολείου, θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα, τα χαρακτηριστικά των ατόμων που συνηθίζατε να αναπτύσσεται φιλικές σχέσεις ;

Κ: εεε συνήθως έκανα παρέα με εκείνη τη ξαδέρφη μου και με κάποια άλλα κοριτσάκια χαμηλών τόνων και αυτά. Στο σχολείο είχα παρέες

Σ: Έξω;

Κ: Έξω μας άφηναν να βγαίνουμε όταν ήμουν πολύ μικρή αργότερα και αυτό σταμάτησε. Τέλος το παιχνίδι, μάλιστα θυμάμαι να λέει η μάνα μου και να κοκορεύεται ότι τα δικά μου τα παιδιά δεν έχουν παρέες φίλιες και τέτοια.. Κάθονται στο σπίτι και κοιτάνε τη δουλειά τους! Μετά κλείστηκα πολύ στον εαυτό μου και πολύ στο σπίτι μου.. μόνο όταν ήταν ανάγκη να βγω το έκανα.

Σ: Για ποιον λόγο συνέβη αυτό μπορείτε να μου πείτε περισσότερα;

Κ: Ήταν πολύ ενοχλητικό να νιώθω ότι με κοιτάνε... δεν ξέρω γιατί..

Οι φίλιες από το χώρο του σχολείου θεωρείτε πως επηρέαζαν τις επιλογές σας εκείνη τη περίοδο ;

Κ: Παίζαμε πολύ μεγάλο ρόλο τότε, αν σε έβλεπαν να κάνεις παρέα με κάποιο κορίτσι τότε που δεν ήταν στα δικά τους κριτήρια. Αυτό δεν ήταν σωστό! Οι φίλιες στο χώρο του σχολείου επηρέασαν κάπως γιατί τα κορίτσια ήταν χαμηλών τόνων και επηρέαζαν. Είχαν κάπως την ίδια πορεία με μένα και τέλειωσαν το δημοτικό. Και κάποιες που συνέχισαν έφτασαν μέχρι το γυμνάσιο και δεν πήγαιναν παραπέρα.

Σ: Αν ναι με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι αυτό συνέβαινε ;

Κ: Δεν ξέρω ακριβώς να πω σε αυτό, νομίζω πως είχαμε κοινά χαρακτηριστικά από νοικοκυρόσπιτα που λέμε και έπρεπε να κρατάμε... ένα προφίλ χαμηλών τόνων.

Σ: Μετά από την εγκατάλειψη του σχολικού χώρου – Η επίδραση των φορέων κοινωνικοποίησης (η παρέα των συνομηλίκων)

Σ: Θυμάστε ποιοι ήταν εκείνοι που συνέχιζαν στις επόμενες σχολικές τάξεις και ποιοι όχι ;

K: ΕΕΕ συνέχιζαν κάποιοι που είχαν γονείς λίγο πιο... ανοιχτούς ορίζοντες.. Εκείνοι που σταμάταγαν που είχαν το ίδιο προφίλ δουλειά, σπίτι, δουλειά, σπίτι αυστηρούς γονείς.

Σ: Άτομα από τον φιλικό σας κύκλο συνέχισαν στις επόμενες σχολικές τάξεις ;

K: Όχι, όλοι σταμάτησαν να με όσους έκανα παρέα κανείς. Παρόμοια πορεία με μένα.

Σ: Πως κρίνατε τότε τις επιλογή τους ;

K: Τα άτομα που συνέχιζαν θεωρούσα καλή επιλογή, θεωρούσα πως οι γονείς τους αγαπούσαν περισσότερο. Οι γονείς όλοι αγαπούν τα παιδιά τους όμως ίσως αυτοί να τους καταλάβαιναν περισσότερο, να ήταν πιο κοντά τους. Υπήρχαν αυτά τα πρέπει και το τι θέλει το παιδί μου.

Σ: Θεωρείτε πως οι παρέες των συνομήλικων επηρέασαν τις επιλογές σας ως προς την εγκατάλειψη του σχολείου ;

K: Ναι, αν έκανα παρέα με κάποια άλλα κορίτσια ίσως κάπως να έκανα και εγώ ένα κλικ μέσα μου

Σ: Δηλαδή;

Να έλεγα και εγώ μισό κάτσε βρε μάνα εγώ δεν το θέλω αυτό εμένα με ρώτησες ;

Πιστεύετε πως είχατε δεχθεί είτε άμεσα είτε έμμεσα πιέσεις για να εγκαταλείψετε τον σχολικό χώρο ;

ΕΕ... άμεσα ήταν αυτό που είχε έρθει ο καθηγητής στο σπίτι, γιατί είχε έρθει ο καθηγητής και εγώ δεν είχα πατήσει το πόδι μου να δω τι γίνεται. Γιατί ξέρανε.. φυσικά ξέρανε οι καθηγητές τι γινόταν στο χωρίο. Που βγήκε και είπε η μητέρα μου ότι όχι δεν θα πάει το παιδί στο σχολείο.. Το έμμεσο, όλο αυτό το ψυχολογικό που δεχόμουν από εκείνους. Θυμάμαι όταν έκλειναν τότε τα σχολεία το καλοκαίρι και όσα κορίτσια βγάζανε την έκρηξη μετά όταν πήγαιναν σπίτι στο δρόμο προς το σπίτι ήταν όλοι « άντε και καλή νοικοκυρά!» Αυτό ήταν νοικοκυρά, θεωρούσαν τελειώσες την έκρηξη τελειώνει εκεί το θέμα. Ήταν και λίγο πρωτόγνωρο γιατί στα δικά μου χρόνια έγινε το γυμνάσιο στο χωρίο

Δηλαδή;

K: Το '85 έγινε το γυμνάσιο, άλλα παλιότερα ελάχιστα κορίτσια πήγαιναν στην Καλλονή, νοίκιαζαν και σπίτι και έμεναν.

Σ: Τώρα έχετε αναπτύξει φιλικές σχέσεις από το χώρο του σχολείου ;

K: Ναι, στην αρχή είδα βέβαια αγνώστους ανθρώπους.. μετά άρχισα να μαθαίνω κάποιους να βρίσκω ας πούμε με το τμήμα μου όλοι είμαστε όλοι πολλοί φιλικοί.

Μάλιστα σκεφτόμουν πως αν τελειώσει το σχολείο αυτούς τους ανθρώπους δεν θα τους ξαναδώ; Αρχίζεις ποια και τους νιώθεις ... ότι τους ξέρεις από χρόνια όλους. Νιώθω πως έχω δεθεί και με παιδιά που είναι έτσι από άλλες χώρες. Νιώθω ένα δέσιμο μαζί τους. Νιώθω όμορφα με τους συμμαθητές μου

Θα μπορούσατε να μου περιγράψετε σύντομα τη διαδικασία αυτή ;

Κ: Δεν ήταν μια δύσκολη διαδικασία, θεωρώ πως εγώ είμαι ένας κοινωνικός άνθρωπος και δεν το ήξερα. Και στη δουλεία τώρα που ξεκίνησα... ακόμη και άτομα που με στραβοκοίταζαν ένιωσα όμορφα όταν άλλαζαν στάση έπειτα απέναντι μου. Δεν ξέρω νιώθω ότι θέλω να έχω καλές σχέσεις με τους άλλους και τα πάω καλά μαζί τους.

Εσείς αντιμετωπίσατε κάποιες δυσκολίες ;

Σ: Όχι δεν αντιμετώπισα δυσκολίες.. με εμένα έγινε το αντίθετο.

Η επανένταξη στο σχολικό περιβάλλον- Σ.Δ.Ε

Σ: Το Σχολείο της Δεύτερης Ευκαιρίας είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο της ζωής σας, θα μπορούσατε σύντομα να μου περιγράψετε τι έχετε αποκομίσει μέχρι στιγμής ;

Κ: Έχω πάρει γνώσεις σίγουρα, ΕΕ... έχω πάρει όμορφες στιγμές από διάφορες δραστηριότητες, συνεργασίες με άλλα παιδιά, νιώθω ότι περνάει δημιουργικά ο χρόνος μου.

Σ: Δημιουργικά με ποιο τρόπο;

Κ: Και μαθαίνοντας και κάνοντας πράγματα. Πήγαμε για παράδειγμα στη Καλλονή εκδρομή τη Καθαρά Δευτέρα και φτιάξαμε χαρταετό. Δεν ήξερα εκεί έμαθα. Τις προάλλες μας έδειξαν τις πρώτες βοήθειες. Είμαι ανάμεσα σε ανθρώπους με ένα κοινό στοιχείο. Όλοι μας έχουμε ένα κοινό στοιχείο το σχολείο.

Σ: Ποιές είναι οι προσδοκίες για το μέλλον, μέσα από αυτή την εμπειρία ;

Κ: Ελπίζω πως θα καταφέρω να συνεχίσω μέχρι όσο πάει! Όσο μπορώ

Σ: Θεωρείτε πως ανακαλύπτεται νέες πτυχές του εαυτού σας μέσα στη μαθητική σας πορεία ;

Κ: Ναι έχω ανακαλύψει κάτι... δεν ήξερα ότι είμαι καλή μαθήτρια.. δεν το ήξερα (γέλια) Αρκετά καλή. Εδώ δεν ξέρω πως τα καταφέρνω βρίσκω καινούρια πράγματα για τον εαυτό μου, συγκεντρώνομαι αφήνω τα προβλήματα πίσω μου.

Σ: Οι γνώσεις που λαμβάνεται πιστεύετε ότι είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει αυτή την διαδικασία της ανακάλυψης ;

Κ: Ναι επηρεάζει.. για παράδειγμα στα Αγγλικά έχω ξεκινήσει να μαθαίνω κάποια πράγματα δειλά. Και βλέπω ότι μου αρέσει και θέλω να μάθω και άλλα και άλλα. Θέλω κάποια στιγμή να συνεννοούμαι με ανθρώπους ! Με ανθρώπους που δεν μιλάνε

τη γλώσσα μας και είναι σημαντικό. Ας πούμε στη δουλεία είναι παιδιά από άλλες χώρες και δεν ξέρουν ελληνικά μιλούν αγγλικά. Για μένα είναι μαγικό να βλέπω ανθρώπους να μιλάνε σε άλλη γλώσσα. Προσπαθείτε να μάθετε κάποια πράγματα; Φυσική που για μένα είναι εντελώς άγνωστη! Πιστεύω ότι θα πάω στο Λύκειο εκεί θα πρέπει να γνωρίζω.. Επίσης κάτι άλλο.. επειδή μου αρέσει να διαβάζω πολύ κάποιες σκέψεις μου θέλω να τα αποτυπώσω στο χαρτί αλλά δεν έχω ακριβώς τον τρόπο το σωστό. Προσπαθώ να γράψω έτσι σαν έκθεση και θέλω να μάθω. Πως γίνεται μια αφήγηση , να μπορώ να εκφέρω το λόγο και στο χαρτί.

Σ: Βρίσκεται τρόπους για πρακτικές εφαρμογές των γνώσεων από το σχολείο στη καθημερινή σας ζωή ;

Κ: Προσπαθώ να... στη δουλεία προσπαθώ να λέω κάποια πράγματα που έμαθα. Κάποιες φορές βοηθάει...

Σ: Η έννοια της «δεύτερης ευκαιρίας» τι σηματοδοτεί για εσάς ;

Κ: Για μένα σημαίνει πραγματικά δεύτερη ευκαιρία, είναι στιγμές που νιώθω και πραγματικά το νιώθω σαν έφηβη που πάει στο σχολείο της. Πραγματικά είμαι στο σχολείο! Εντάξει τότε τους άκουσα τους γονείς μου ήταν επιλογή τους.. τώρα όμως είναι επιλογή μου και επειδή το αποφάσισα είναι ευκαιρία και δεν θα τη χάσω. Πολλές φορές που το λέω ευτυχώς που υπάρχει η « δεύτερη ευκαιρία» Να κάνεις πράγματα, να αλλάξεις πράγματα, να βάλεις τη ζωή σου άλλου. Γιατί μου το έχουν χτυπήσει « εσύ είσαι του δημοτικού» ενώ εγώ... έχω βγάλει και ένα λύκειο μου το έχουν χτυπήσει. Τώρα όμως δεν επιτρέπω σε κανέναν να μου πει τίποτα.

β) Συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας

I. Ο οδηγός συνέντευξης για τους εκπαιδευτικούς

Ερωτήσεις

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

- Το φύλο σας;
- Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;
- Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;
- Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;
- Ποιο είναι το αντικείμενο εργασίας σας;
- Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

Η επιλογή επαγγέλματος του εκπαιδευτικού -Η επιλογή τοποθέτησης στο ΣΔΕ

- Θα μπορούσατε να περιγράψετε τους λόγους που σας ώθησαν να επιλέξετε το ΣΔΕ για να ασκήσετε το επάγγελμά σας ως εκπαιδευτικός;
- Έχετε κάποια προ-εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων;
- Ποία είναι για εσάς τα χαρακτηριστικά των ΣΔΕ που προτρέπουν στην δυναμική του Σχολείου;

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Σχέση μαθητών και εκπαιδευτικού

- Θα μπορούσατε μέσα από την εμπειρία σας να μας παραθέσετε κάποιους από τους λόγους που θεωρείτε πως ωθούν τους μαθητές στην επανένταξη στο σχολικό χώρο;
- Μέσα από τη σχέση που χτίζεται με τους μαθητές σας, γίνονται εμφανείς δυνατότητες και ανάγκες των ατόμων;
- Θεωρείτε πως οι ανάγκες, τα κίνητρα και οι δυνατότητες παραμένουν οι ίδιες μέσα από τη διαδικασία της μάθησης;
- Θεωρείτε πως οι μαθητικές τεχνικές και οι τεχνικές προσέγγισης που εφαρμόζονται στους Ενήλικες στην εκπαιδευτική διαδικασία προσφέρουν αποτελεσματικότητα; Αν ναι, πως αυτό εφαρμόστηκε στη δική σας περίπτωση;

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Το πρόγραμμα σπουδών

- Η διαμόρφωση του προγράμματος μαθημάτων ανταποκρίνεται στις ουσιαστικές ανάγκες των μαθητών;
- Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση του προγράμματος με την σύγχρονη αγορά εργασίας;

- Υπάρχουν αδυναμίες που θα θέλατε να διορθώσετε ή να προτείνετε νέες πρωτοβουλίες που μπορούν να υιοθετηθούν ως προς το πρόγραμμα μαθημάτων;

Το ΣΔΕ - Η αποτίμηση της εμπειρίας

- Πιστεύετε ότι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή σας, πώς θα αξιολογούσατε την ως τώρα εμπειρία σας;
- Θεωρείτε πως οι στόχοι που θέτει το σχολείο και το πρόγραμμα σπουδών επιτυγχάνονται; Πως επηρεάζονται οι μαθητές από αυτή τη διαδικασία;
- Πλέον ποιο νόημα έχει αποκτήσει για εσάς η έννοια « Δεύτερη Ευκαιρία»;

II. Οι αναλυτικές συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών των ΣΔΕ

Ερωτώμενος/η	A
Χρόνος	12/04/2016
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:41:46
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Σ: Το φύλο σας;

A: Γυναίκα

Σ: Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

A: 1978

Σ: Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

A: Μυτιλήνη

Σ: Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

A: Άγαμη

Σ: Ποιο είναι το αντικείμενο εργασίας σας;

A: Καθηγήτρια αγγλικών, εκπονώ των αγγλικό Γραμματισμό στα ΣΔΕ σε ένα παράρτημα του νησιού

Σ: Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

A: Είμαι τέσσερα χρόνια στο ΣΔΕ, διδάσκω αγγλικό Γραμματισμό.. εε... είμαι στο παράρτημα γιατί πάντα στο κεντρικό αποσπάται μια μόνιμη. Κάθε χρόνο τυχαίνει να είναι και διαφορετική εεεμ.. τι άλλο να πω τώρα δεν μου έρχεται κάτι άλλο για μένα.

Σ: Οι σπουδές σας ποιες ακριβώς είναι ;

A: Έχω μεταπτυχιακό στο TSOL, αγγλικά ως δεύτερη ξένη γλώσσα και ένα ακόμη δεύτερο μεταπτυχιακό στην εκπαίδευση των ενηλίκων, είμαι φοιτήτρια κοινωνιολογίας εεμ.. αυτά προς το παρόν έχω και άλλα .. αλλά τώρα τι να πω; Επίσης είμαι απόφοιτη ΠΕΣΥΠ, είναι δηλαδή της ΑΣΠΑΙΤΕ, δεν ξέρω αν το ξέρεις;

Σ: *Ναι ναι, το γνωρίζω για την εκπαιδευτική επάρκεια και για Συμβουλευτικές υπηρεσίες αυτό εννοείτε ;*

Α: *Ναι σωστά, έχω κάνει ακόμη ένα μεταπτυχιακό στα παιδαγωγικά και φέτος θα το ολοκληρώσω γιατί λόγο του ΣΔΕ πέρυσι δεν τα κατάφερα να το ολοκληρώσω.*

Σ: *Πολλές γνώσεις και πολλά πτυχία! Πολύ ωραία συγχαρητήρια*

Α: *Ναι σε ευχαριστώ έχω και άλλα πολλά αλλά τώρα σου λέω τα πολύ βασικά*

Η επιλογή επαγγέλματος του εκπαιδευτικού -Η επιλογή τοποθέτησης στο ΣΔΕ

Σ: *Θα μπορούσατε να περιγράψετε τους λόγους που σας ώθησαν να επιλέξετε το ΣΔΕ για να ασκήσετε το επάγγελμα σας ως εκπαιδευτικός*

Α: *Λόγοι, δεν υπάρχουν λόγοι νομίζω συγκεκριμένοι. Βγαίνει μία προκήρυξη και κάνω μια αίτηση. Μου αρέσει η εκπαίδευση των ενηλίκων η αλήθεια είναι έχοντας δουλέψει και σε ΙΕΚ και σε ΚΔΒΜ, για αυτό έκανα κιόλας το μεταπτυχιακό γιατί μου αρέσει αυτός ο τομέας της εκπαίδευσης των ενηλίκων αλλά να πούμε και την αλήθεια είναι μία διέξοδος τώρα για τους εκπαιδευτικούς εν μέσω κρίσης. Διότι δεν γίνονται προσλήψεις αναπληρωτών γίνονται, οπότε είναι μια καλή λύση να δουλέψω εδώ στο νησί χωρίς να φύγω από εδώ.*

Α: *Ναι, αυτό είναι μια οπτική,*

Σ: *αν ως αναπληρώτρια δήλωνα μειωμένο ωράριο σε άλλο μέρος της Ελλάδας θα με είχαν πάρει αλλά δεν θέλω να φύγω από εδώ αυτό είναι το θέμα .*

Σ: *Έχετε κάποια προ-εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων;*

Α: *εε... δούλεβα σε φροντιστήρια που έκανα μαθήματα σε ενήλικες αλλά όχι.. πώς να το πω αυτό θεωρείται ως μη τυπική εκπαίδευση. Οπότε στη τυπική εκπαίδευση θα έλεγα πως δεν έχω κάποια εμπειρία σε σχέση με την εκπαίδευση των ενηλίκων αλλά στη μη τυπική σίγουρα ναι! Και τώρα ας πούμε εργαζομαι στη μη τυπική εκπαίδευση παρέχοντας σε ενήλικες μαθήματα αγγλικών σε ιδιαίτερα μαθήματα.*

Σ: *Αλλά σαν δομή της εκπαίδευσης των ενηλίκων θεωρείται πως ήταν τα ΣΔΕ;*

Α: *Επισήμως στην τυπική εκπαίδευση ναι, επειδή ξέρεις χωρίζεται σε τυπική, μη τυπική και άτυπη. Σαν μη τυπική είχα αρκετή εμπειρία, σαν τυπική γιατί τα ΣΔΕ λέγονται τυπική διότι δίνουν τίτλο σπουδών , δηλαδή ισοδυναμεί με το απολυτήριο του γυμνασίου, ΕΕΕ... δεν είχα άλλη τέτοια εμπειρία.*

Σ: *Ποία είναι για εσάς τα χαρακτηριστικά των ΣΔΕ που προτρέπουν στην δυναμική του Σχολείου;*

A : Λοιπόν τα χαρακτηριστικά του σχολείου είναι, ότι δεν γίνεται το μάθημα όπως γίνεται στο σχολείο δηλαδή το πρόγραμμα είναι ανοιχτό και γίνεται με βάση τις ανάγκες των εκπαιδευομένων κάτι το οποίο δεν προκαλεί το άγχος που προκαλεί το άλλο το σχολείο σε.. σε..στον άνθρωπο που δεν μπόρεσε να πάει . Δεν χρειάζεται να διαβάσει, με την έννοια να αποστηθίσει, στηρίζεται στην εμπειρία και στην προϋπάρχουσα γνώση γιατί δεν χρειάζεται να ξανά ξεκινήσει από την αρχή κτίζει πάνω σε αυτό που ξέρει. Επομένως, όταν ο άλλος είναι ενημερωμένος ή από άλλους μαθητές που έχουν φοιτήσει γνωρίζει, που λένε πράγματα ο ένας στον άλλον.. είναι πολύ πιο εύκολα να γραφτεί κάποιος στο σχολείο και να.. φοιτήσει και να ολοκληρώσει.

A: Αρκετοί μου έχουν πει, από τους μαθητές .. το γνωρίζω αυτό λόγω μια προηγούμενης μου έρευνας εστιασμένης στους μαθητές , ότι οι μαθητές μάθαιναν μέσα από συζητήσεις τους με άλλους για το σχολείο και έπειτα εντασσόντουσαν σε αυτό. Αρχικά ναι, υπήρχε αυτό το αίσθημα του πάγου... αλλά από την στιγμή που έμπαιναν στη τάξη άλλαζε εντελώς η άποψη τους για αυτό.

Σ: Ναι πολύ σωστά αυτό το λέω, ότι έχουν μια ιδέα για το σχολείο συγκεκριμένη, ότι θα σε εξετάζει ο καθηγητής, θα αποστηθίζεις μεγάλα κομμάτια και πράγματα και τα λοιπά ενώ έπειτα βλέπουν πως δεν γίνεται αυτό, δεν αποστηθίζουμε αλλά μαθαίνουμε πώς να μαθαίνουμε. Αυτό!

Σ : «Να μαθαίνουμε, πώς να μαθαίνουμε», πολύ ωραίο αυτό που είπατε. Μπορείτε να μου το αναπτύξετε λίγο παραπάνω πως το εννοείτε;

A: Αποκτούμε δεξιότητες που καλούμαστε, μέσω Ευρωπαϊκών νόμων να έχουμε και να καλλιεργήσουμε και είναι να δείχνουμε στον άλλο τρόπους με τους οποίους μπορεί να βρει και να ανακαλύψει γνώση. Θέλει ας πούμε να βρει κάτι δεν θα του το δώσουμε αλλά θα του δείξουμε τους τρόπους που μπορεί να το βρει.. Όπως πώς να το βρει μέσα από το διαδίκτυο ή ας πούμε βρίσκει μια άγνωστη λέξη στα αγγλικά δεν θα κάτσω να του τη δώσω στο πιάτο , να του πω τι σημαίνει. Θα του δείξω τρόπους που όταν ακόμη και εγώ δεν είμαι εκεί να μπορεί να τη βρει μόνος του. Είναι δεξιότητα που σε κάνει να μην έχεις ανάγκη κάποιον άλλον αλλά να στηρίζεσαι στον εαυτό σου. Αυτό!

Σ: Επομένως λοιπόν, ο ενήλικων φτιάχνει ένα πακέτο δεξιοτήτων ας πούμε

A: Ακριβώς ακριβώς! Ούτος ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις τις σύγχρονες ο εκπαιδευόμενος. Σε ότι δηποτε είναι αυτό..

Σ: Για να επιστρέψουμε λίγο στο θέμα που συζητούσαμε νωρίτερα για την ένταξη των μαθητών στην σχολική τάξη, μέσα από την εμπειρία σας έχετε συναντήσει λόγους που ωθούν ένα άτομο να επανενταχθεί στην σχολική τάξη;

A: Ναι βέβαια, έχω κάνει διπλωματική πάνω σε αυτό το θέμα στα ΣΔΕ. Μέσα από την έρευνά μου έχω δει πως οι λόγοι είναι συνήθως οικογενειακοί, ειδικά σε γυναίκες εκεί γύρω στα 25 με 30 ετών που έλεγαν πως δεν με άφησαν οι γονείς μου να προχωρήσω στο σχολείο ειδικά σε χωρία! Ειδικά από εκεί. Εεε.., είναι οικονομικοί λόγοι γιατί αναγκαζόντουσαν τα παιδιά να δουλεύουν ας πούμε και δεν μπορούσαν να είναι το

σχολείο είναι λόγοι αντίληψης εε... και καλά όπως έλεγαν « τι να το κάνεις το σχολείο; Και εμείς που πήγαμε δεν είδαμε προκοπή» Εε... αυτοί είναι οι τρεις βασικότεροι λόγοι που έτσι μιλήσαμε και εντόπισα και εγώ πιο συγκεκριμένα. Πολλά παιδιά τους κορόιδευαν στο σχολείο, ένιωθαν μειονεκτικά είτε για τη βαθμολογία είτε για άλλα πράγματα όπως κάποιο συγκεκριμένο χαρακτηριστικό της εμφάνισής τους. Οπότε παράτησαν το σχολείο γιατί δεν άντεχαν αυτή τη κατάσταση. Μου το έχουν αρκετά άτομα αυτό!

Σ: Είχα εντοπίσει και εγώ με τη σειρά μου εκεί στην ομάδα των γυναικών εε... για το κλίμα που επικρατούσε εκείνη την περίοδο και το πώς αντιμετωπίζονταν εκείνες αλλά ακόμη περισσότερο πως οι ίδιες έβλεπαν τον εαυτό τους μέσα σε αυτή τη κατάσταση. Ποια ήταν η φύση της ίδιας της γυναικιάς μέσα σε μια πιο κλειστή κοινωνία.

Α: Ναι είναι αυτό που είπα συγκεκριμένα, τι να το κάνεις το σχολείο, τι θα πας να βρεις κανέναν ως πούμε και τέτοια. Ακόμα έτσι είναι σε κάποια χωρία

Σ: Ακόμα είναι λέτε, αρά υπάρχει αρκετά έντονο πρόβλημα σχολικής διαρροής στο νησί.

Α: Ναι υπάρχει δυσκολία μεγάλη και όπως φαίνεται λόγω της κρίσης αυξάνεται ιδιαίτερα ο πληθυσμός που εντάσσεται στα ΣΔΕ.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Σχέση μαθητών και εκπαιδευτικού

Σ: Θα μπορούσατε μέσα από την εμπειρία σας να μας παραθέσετε κάποιους από τους λόγους που θεωρείτε πως ωθούν τους μαθητές στην επανένταξη στο σχολικό χώρο;

Σ: Μέσα από τη σχέση που χιτίζεται με τους μαθητές σας, γίνονται εμφανείς δυνατότητες και ανάγκες των ατόμων;

Α: Βεβαία γίνονται πιστεύω, ξεκινάμε λέγοντας σου τι ακριβώς θέλουν από σένα. Οποτε είναι πιο εύκολο να βοηθήσεις στο κομμάτι που ζητάνε. Εε... εντάξει υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις που πώς να το πω εεμ δεν φαίνεται ακριβώς ποιες είναι οι δυνατότητες που μπορούν να έχουν τα άτομα. Γιατί ακόμη και σαν χαρακτήρες είναι χαμηλών τόνων. Αλλά νομίζω ότι γενικότερα ναι, γίνονται εμφανείς.

Σ: Στην ουσία αυτό βοηθάει; Μέσα από το σχολείο να μπει σε μια διαδικασία ανακάλυψης του εαυτού;

Α: Καλά ναι αυτό εννοείτε! Φυσικά και γίνεται αυτό. Είναι έτσι και το πρόγραμμα που ... αυτά που κάνουμε και αυτά που μαθαίνουμε στους εκπαιδευόμενους και οι δεξιότητες που μπορεί να κάνουμε έτσι περισσότερο με προσοχή που πα οδηγούν σε νέες δεξιότητες. Που αλλάζει εντελώς την οπτική τους γωνία για πράγματα που είχαν μια συγκεκριμένη άποψη. Δηλαδή είναι αυτό που λέμε μετασχηματίζουσα γνώμη. Αυτό ακριβώς γίνεται. Καταλάβατε; Αλλάζει η άποψη τους γενικά. Μας είχε τύχει να κάνουμε μια κουβέντα τώρα πρόσφατα, για το μεταναστευτικό και τους πρόσφυγες και να

έχουμε εξηγήσει πως με συμφώνα με συνθήκη δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε τον όρο Λαθρομετανάστης, ότι είναι παράνομη και τα λοιπά και κάποιοι από τους μαθητές δεν μπορούν... να το αποδεχθούν θέλουν να το αλλάζουν και να ο ψάξουν περεταιίρω. Αλλά υπάρχουν και άλλα πράγματα που έχει βελτιωθεί αρκετά όπως ας πούμε η θέση της γυναίκας και η απόψεις τους για αυτή. Ανάλογα το αντικείμενο βεβαία πάντα, που μεγάλη επιρροή έχουν και οι απόψεις οι προσωπικές κάποιον έτσι. Για να γίνει μια αλλαγή.

Σ: Συμφώνα με τη δική μου γνώμη αυτά που μου παραθέεται θα τα τοποθετούσα σε αυτό που ονομάζουμε περισσότερο δυναμική του σχολείου. Καθώς μιλάμε για ολοκληρωμένες προσωπικότητες με εμπειρίες ζωής πλέον που δεν είναι κάτι τόσο εύπλαστο σαν χαρακτήρας και σαν άτομο . Τον ενήλικα πρέπει να τον πείσεις με έναν διαφορετικό τρόπο.

Α: Αυτό λέω ακριβώς, πως υπάρχουν περιπτώσεις πως δεν γίνεται να κάνεις τον άλλον να αλλάξει ακόμη και με χειροπιαστό παράδειγμα να του δώσεις και τα λοιπά. Θα σου πει « εε... αυτό που νομίζεις εσύ είναι αυτό » Δεν αλλάζουν όλοι, δεν είναι όλοι ανοιχτοί στην αλλαγή, πρέπει να είσαι και λίγο πιο ανοιχτός. Θεωρώ όμως γενικότερα πως όλοι εμφανίζουν βελτίωση.

Σ: Θεωρείτε πως οι ανάγκες , τα κίνητρα και οι δυνατότητες παραμένουν οι ίδιες μέσα από τη διαδικασία της μάθησης;

Α: Ναι αυτό είναι για μένα απλά η αφορμή. Δηλαδή να έρθουν στο σχολείο ζητώντας κάποια συγκεκριμένα πράγματα. Ψάχνουν πάντα κάτι περισσότερο, δεν έρχονται απλά μόνο για το χαρτί. Κάποιοι μπορεί να το κάνουν και για αυτό το λόγο. Αλλά αυτό είναι μόνο η αρχή. Έπειτα στην πορεία βρίσκουν άλλα οφέλη και καλά. Για αυτό βάζουν και στη συνέχεια άλλους στόχους . Ας πούμε να βρω μια καλή δουλεία, να προσπαθήσω λίγο παραπάνω, να δω και τον επαγγελματικό μου προσανατολισμό. Να μάθω πώς να συμπληρώνω ένα μηχανογραφικό. Εγώ πάντως αυτό σε γυναίκες το παρατηρώ πιο έντονα αυτό, δεν είναι ότι τελικά έρχονται μόνο για ένα χαρτί. Θεωρώ πως αυτό που έρχονται στο σχολείο τους δίνει μεγάλη χαρά και η απόκτηση του απολυτηρίου. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Πάντοτε υπάρχουν αλλαγές και βάζουν το κάτι παραπάνω στους στόχους τους στην πορεία.

Σ: Αυτός πιστεύω πως είναι ο λόγος που κάποιοι συνεχίζουν και στις επόμενες βαθμίδες εκπαίδευσης. Δεν είναι μόνο η πόρτα του ΣΔΕ που διαβαίνουν αλλά και η πόρτα του Νυχτερινού.

Α: Ναι βέβαια, στο νυχτερινό έχουμε πάρα πολλούς που είναι απόφοιτοι των ΣΔΕ, εκεί έχουμε μια μεταγυμνασική εκπαίδευση.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Το πρόγραμμα σπουδών

Σ: Η διαμόρφωση του προγράμματος μαθημάτων ανταποκρίνεται στις ουσιαστικές ανάγκες των μαθητών;

A: Ναι θεωρώ πως ναι, γιατί αντικατοπτρίζονται οι βασικές δεξιότητες που βάζει σε πρώτο πλάνο οι ευρωπαϊκή ένωση για την εκπαίδευση των ενηλίκων. Μιλάμε για άτομα με βασικές ελλείψεις σε γνωστικό επίπεδο και δεξιότητες. Υπάρχουν άτομα που δεν μπορούν να διαβάσουν στα ελληνικά. Ταυτόχρονα έχουμε και μετανάστες που εξίσου εντάσσονται για να μάθουν τη γλώσσα την ελληνική. Λόγω ακόμα και ντόπιοι που ήρθαν και δεν ήξεραν να διαβάζουν. Στα μαθηματικά εξίσου βρίσκουμε βασικές ελλείψεις. Βοήθησε επομένως στο να γίνεσαι ας πούμε πιο ανοιχτός σε μια ξένη χώρα, να γνωρίσεις ανθρώπους διαφορετικούς από άλλο πολιτισμό με άλλη γλώσσα και θρησκεία. Κάνουμε βασικά κομμάτια επικοινωνίας. Αν για παράδειγμα δει κάποιος στο δρόμο μια πινακίδα κάτι, να δώσει κάποιες οδηγίες κάτι. Ο κοινωνικός Γραμματισμός εννοείτε είναι πολύ βασικός! Γιατί σε προετοιμάζει και σαν πολίτη σε σε ενεργοποιεί και μπορείς να συζητάς θέματα καθημερινότητας. Τέχνη.. η αισθητική αγωγή επίσης σημαντική είναι ναι μεν μια φορά τη εβδομάδα αλλά πολύ πολύ σημαντικό θεωρώ κομμάτι. Σου ανοίγει μια άλλη οπτική που όντως είναι πολύ σημαντική και είναι από τα πολύ αγαπημένα μαθήματα των μαθητών μας. Πολλοί δεν μπορούν να βρουν καθηγητή το κάνουν ως δεύτερη επιλογή κάποιος από τους ήδη υπάρχοντες καθηγητές. Εεε τι άλλο.. περιβαλλοντικός Γραμματισμός εννοείτε γιατί ευαισθητοποιεί περιβαλλοντικά το άτομο όλα αυτά είναι βασικές δεξιότητες επικοινωνίας, να μπορώ να κάνω πράγματα στη καθημερινότητα και να προετοιμαστώ ως πολίτης. Όποτε ως πρόγραμμα σπουδών θεωρώ πως είναι αυτό που πρέπει να είναι.

Σ: Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση του προγράμματος με την σύγχρονη αγορά εργασίας;

A: Ναι γιατί ακόμα και αυτά που κάνουμε ειδικά στο δικό μου μάθημα ας πούμε εε..... κάνουμε πράγματα που αυτοί θα χρειαστούν πιθανότατα μελλοντικούς προς την εργασία τους. Εε... έχουμε επίσης και τον επαγγελματικό προσανατολισμό που προετοιμάζει σε αυτό το κομμάτι ως προς το βιογραφικό τους, εμ τους δείχνουμε τρόπους να μπαίνουν πιο ενεργά στην αγορά εργασίας να ψάξουν περισσότερο τι τους ταιριάζει. Εεε.. κάνουμε ατομικές συνεντεύξεις δηλαδή ειδικά στο μάθημα του επαγγελματικού προσανατολισμού που δεν είναι μάθημα γιατί το κάνει σύμβουλος αυτό το μάθημα αυτό κοινωνιολόγος το κάνει εεε.. τους μαθαίνει αυτά ακριβώς τα πράγματα εεε και το πρόγραμμα σπουδών είναι έτσι διαμορφωμένο για να βρει κανείς τι του ταιριάζει σε ότι αφορά το εργασιακό τους κομμάτι. Γιατί όπως ξαναείπαμε αυτοί βάζουν τα όρια στο τι χρειάζονται και στο τι θέλουν να μάθουν. Γιατί αυτό που θέλουν να μάθουν είναι αυτό που θέλουν να μάθουν και στη δουλεία τους.

Σ: Μέσα από τις συνεντεύξεις με άλλους εκπαιδευτικούς των ΣΔΕ, μου είπαν πως θα έπρεπε το πρόγραμμα σπουδών να είναι πιο συγκεκριμένο και οριοθετημένο. Εσάς ποια είναι η άποψη σας επάνω σε αυτόν τον προβληματισμό

A: Εγώ θεωρώ πως δεν μπορεί να είναι πιο αυστηρό γιατί ήδη υπάρχουν άτομα που δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν σε ένα τόσο ανοιχτό πρόγραμμα. Πιθανότητα αυτό το

λένε γιατί θεωρούν γιατί κάποιος που τελειώνει το ΣΔΕ δεν θα μπορεί να ολοκληρώσει σε επόμενη βαθμίδα εκπαίδευσης επειδή υπάρχουν βιβλία, εξετάσεις και τα λοιπά. Εγώ όμως θεωρώ πως δεν μπορείς να σκέφτεσαι έτσι στην εκπαίδευση των ενηλίκων διότι αυτός που θέλει να προχωρήσει πραγματικά θα το κάνει. Γιατί εξάλλου αν έχουμε κάνει σωστά τη δουλεία μας θα πρέπει να έχουν μάθει πώς να μαθαίνουν. Έτσι, αν κάποιος θέλει, θα έχει βρει και τον τρόπο να φτάσει στον επόμενο του στόχο, να ασχοληθεί παραπάνω και τα λοιπά. Αρά θεωρώ δεν πρέπει να γίνει πιο αυστηρό ίσως πιο τυπικό στις απουσίες του.

Σ: Υπάρχουν αδυναμίες που θα θέλατε να διορθώσετε ή να προτείνετε νέες πρωτοβουλίες που μπορούν να υιοθετηθούν ως προς το πρόγραμμα μαθημάτων;

Α: Λοιπόν οι αδυναμίες είναι σε επίπεδο προσλήψεις εκπαιδευτικών, σύμφωνα με νόμο του 2013 προηγούνται εκπαιδευτικοί που είναι μόνιμοι, ασχέτως αν είναι κάποιος που έχει προηγούμενη εμπειρία, επιμόρφωση ή ότι δηποτε άλλο στην εκπαίδευση των ενηλίκων. Έπειτα ακολουθεί η κατηγορία των εκπαιδευτών ενηλίκων που εκεί πρέπει να υπάρχουν μεταπτυχιακά και επιμορφώσεις, ξένες γλώσσες, υπολογιστές, να έχουν εμπειρία για να προσληφθούν. Να έχουν, να έχουν, να έχουν...! Έτσι, γίνεται φανερό πως έχουμε δύο κατηγορίες οι μόνιμοι που αποσπώνται χωρίς κανένα ιδιαίτερο προσόν και οι ωρομίσθιοι που έχουν να κάνουν ένα οχτάωρο και χρειάζονται να έχουν αρκετά προσόντα. Για αυτό θεωρώ πως αυτό είναι πρόβλημα γιατί δεν.. δεν μπορούν οι απόψεις να συγκεραστούν αυτών των δύο. Δηλαδή ο καθένας έχει ένα διαφορετικό υπόβαθρο. Δηλαδή οι ωρομίσθιοι προσλαμβάνονται πολύ αργά. Για παράδειγμα για να καταλάβετε φέτος δεν έχει βγει ακόμα η προκήρυξη και το σχολείο λειτουργεί με μια μόνιμη αποσπασμένη στα αγγλικά όπως σας είπα και τον Διευθυντή και τον υποδιευθυντή. Όποτε μιλάμε για υποστελέχωση και για εκπαιδευτικούς δυο ταχυτήτων. Δηλαδή, οι μεν με πολλά προσόντα και οι άλλοι δεν επαρκούν. Όποτε παίζει ρόλο, στην συνεργασία και γενικότερα..

Σ: Πιστεύετε πως επηρεάζει αυτό τους μαθητές ; Πολλοί από τους εκπαιδευτικούς τόνισαν πως από την στιγμή που ένας ενήλικας με υποχρεώσεις αφιερώνει χρόνο θέλει να έχει και κάποια ανταπόκριση.

Α: Να πω την αλήθεια και τώρα αυτό πως θα το πω... Ισχύει σε μεγάλο βαθμό. Αλλά ισχύει και το εξής, αν σε αυτό το σχολείο πηγαίνουμε δύο φορές τη βδομάδα και μεταξύ να πηγαίνει κάποιος δυο φορές τη βδομάδα και να υπολειτουργεί και να πηγαίνεις επτά φορές τι βδομάδα εσείς τι θα διαλέγεται; Δηλαδή, εγώ θεωρώ πως όλη αυτή η κατάσταση έτσι όπως είναι μπορεί να λέμε δεν έχουμε εκπαιδευτικούς και στελεχωμένα σχολεία αλλά είναι μια κατάσταση που βολεύει το σύστημα και για αυτό το συντηρεί έτσι. Η μεν παιδεία, πληρώνει λιγότερο κόσμο ή δε εκπαιδευόμενοι δεν κουράζονται και πάρα πολύ. Και όλοι έχουν λιγότερη δουλεία. Θεωρώ πως όλη αυτή η υποβάθμιση που υπάρχει, γίνεται γιατί βολεύει πολλούς σε ότι αφορά το σύστημα. Οπότε να μεν έχουμε απαιτήσεις αλλά γιατί να μην πηγαίνουμε και σχολείο δυο φορές τη βδομάδα. Να πω την αλήθεια, δεν υπάρχει τόσο πολύ η απαίτηση να μάθουμε όσο στο δημιουργηθεί και να υπάρξει μια πολύ καλή σχέση εκπαιδευτών και μαθητών. Νομίζω

ότι πιο πολύ πάει εκεί το θέμα στο ότι εμείς θέλουμε όπως και δηποτε να μάθουμε. Γιατί όντως οι σχέσεις είναι εντελώς διαφορετικές.

Το ΣΔΕ - Η αποτίμηση της εμπειρίας

Σ: Πιστεύετε ότι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή σας, πώς θα αξιολογούσατε την ως τώρα εμπειρία σας;

A: Σαν εκπαιδευτικός, εεμ.. λοιπόν είναι μια δομή που έχει του κόσμου τα προβλήματα, παρόλο που δεν έχουμε πληρωθεί ακόμη για την περσινή χρονιά δεν έχουμε πληρωθεί. Παρόλο που προκήρυξη δεν έχει βγει και .. πιθανότατα θα αργήσει να βγει και η στελέχωση θα γίνει πάλι Μάρτιο. Φέτος δεν ξέρω.. παρόλο.. παρόλο. Παρόλο... δεν μπορώ να σκεφτώ τον εαυτό μου αν γίνει κάτι και περάσει και εγώ δεν είμαι εκεί σε αυτά τα σχολεία. Πραγματικά θα στεναχωρηθώ παρά πολύ! Νομίζω οι σχέσεις που αναπτύξουμε με τους εκπαιδευόμενους εε... είναι ότι περνάμε πάρα πολύ καλά. Είναι πως με τους συναδέλφους τα βρίσκουμε πάρα πολύ και δεν ξέρω είναι το όλο κλίμα του σχολείου και δεν μπορώ να με φανταστώ αν δεν με πάρουν εκεί φέτος. Εμ.. εγώ έχω να πω τα καλύτερα παρά τα αρνητικά πράγματα που ίσως έχουν τύχει. Εμ.. και σαν δουλειά και προσωπικά. Είναι η καλύτερη μου εμπειρία και δεν θέλω να σταματήσει με τίποτα. Έχω να πω τα καλύτερα και τίποτα άλλο για αυτό.

Σ: Άρα θετική αξιολόγηση απέναντι σε αυτή την εμπειρία.

A: Βεβαίως είναι ! Έχουμε να πούμε τα καλύτερα, όχι μόνο εγώ αλλά και οι υπόλοιποι συναδέλφοι πιστεύω πως έχουν να πουν τα καλύτερα. Αυτά που μας κάνουν να είμαστε αρνητικοί είναι ο τρόπος που το υπουργείο μας αντιμετωπίζει σε ότι αφορά το εργασιακό. Αλλά θέλουμε πολύ να επιστρέψουμε στα θρανία.

Σ: Θεωρείτε πως οι στόχοι που θέτει το σχολείο και το πρόγραμμα σπουδών επιτυγχάνονται; Πως επηρεάζονται οι μαθητές από αυτή τη διαδικασία;

A: Ναι θεωρώ πως επιτυγχάνονται σε μεγάλο βαθμό, εκατό τις εκατό δεν ξέρω αν γίνονται γιατί είναι και πολύ δύσκολο να γίνει αυτό. Γενικότερα σε οποιοδήποτε πρόγραμμα σπουδών. Αλλά ναι σε έναν πολύ μεγάλο βαθμό.

Σ: Επηρεάζονται οι μαθητές σας από αυτή τη διαδικασία;

A: Βεβαίως και επηρεάζονται, είναι πιο κοινωνικοί, πιο ανοιχτοί, αλλάζουν οι απόψεις τους απέναντι σε πολλά θέματα, απέναντι στο διαφορετικό. Ακόμα και αν δεν αλλάζουν οι απόψεις τους μαθαίνουν να είναι πιο διαλλακτικοί αποκτούν δεξιότητες. Είναι πιο ανεξάρτητοι παίρνουν αυτοπεποίθηση. Εμ.. Αυτό που είπαμε, μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν.. μαθαίνουν να ψάχνουν πράγματα μόνοι τους, να είναι αυτόνομοι, χωρίς να έχουν ανάγκη τους όλους. Κυρίως όμως, είναι η αυτοπεποίθηση που τα άτομα πλέον φεύγουν με άλλον αέρα, πιο ανοιχτοί, δεν φοβούνται να κάνουν πράγματα!

Σ: Πλέον ποιο νόημα έχει αποκτήσει για εσάς η έννοια « Δεύτερη Ευκαιρία»;

A: Ως εκπαιδευτικό, το πρώτο που μου έρχεται είναι το σχολείο! Αλλά έπειτα, σκέφτομαι δεν είναι δεύτερη αλλά άλλες εκατό ευκαιρίες και σου ανοίγονται άλλοι ορίζοντες και προοπτικές ας πούμε. Εννοείτε πως σου αλλάζει την ζωή. Προσωπικό, επαγγελματικό μέχρι και μόνο που σου ανοίγει άλλους ορίζοντες είναι πολύ πολύ σημαντικό!

Ερωτώμενος/η	<i>B</i>
Χρόνος	<i>27/10/2016</i>
Τόπος	<i>Μυτιλήνη</i>
Διάρκεια	<i>00:34:35</i>
Συσκευή ηχογράφησης	<i>Κινητό τηλέφωνο</i>

Σ: Το φύλο σας;

B:Γυναίκα

Σ: Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

B: 1985

Σ: Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

B:Έχω γεννηθεί στις Σέρρες αλλά μένω μόνιμα εδώ στο νησί

Σ: Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

B:Παντρεμένη πρόσφατα

Σ: Ποιο είναι το αντικείμενο εργασίας σας;

B:Είμαι όπως γνωρίζεται εκπαιδευτικός στο αντικείμενο των Αγγλικών

Σ: Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

B: Ναι λοιπόν, έχω τελειώσει αγγλική φιλολογία και παιδαγωγικό έχω κάνει ένα μεταπτυχιακό εδώ στο νησί που λέγεται «Γυναίκες και φύλα» και... εδώ και δύο χρόνια αυτή είναι η δεύτερη μου χρόνια εργάζομαι στο σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας και έχω δουλέψει πιο πριν από το 2009 και μετά σε σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε δημοτικά.

Σ: Μεγάλη διαφορά έτσι, η εκπαίδευση σε ενήλικές και σε παιδιά σωστά

B: Ναι εννοείτε, πολύ μεγάλη οι προτιμότερη για μένα οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι γιατί γνωρίζουν τι θέλουν, γιατί έρχονται στο σχολείο, για το αν οι ίδιοι θέλουν να μάθουν αγγλικά στη δική μου περίπτωση. Μπορεί κάποιος να μην ενδιαφέρεται για τα Αγγλικά ή μπορεί να μην μπορεί να μάθει αγγλικά. Πολλά άτομα που έρχονται εδώ εντός εισαγωγικών έχουν αποτύχει στο να μάθουν με τις κλασσικές σχολικές μεθόδους οπότε έρχονται με αρνητικά συναισθήματα για τη μάθηση ας πούμε. Άλλοι έρχονται γιατί θέλουν το χαρτί για τη δουλειά τους και εντάξει άλλοι έρχονται γιατί θέλουν να μάθουν πράγματα. Οπότε ο καθένας αποφασίζει, με αυτούς που επιθυμούν πιο έντονα εμείς συνεργαζόμαστε περισσότερο. Με αυτούς που αδιαφορούν, προσεγγίζουμε συνήθως άλλα αντικείμενα και γνωστικά αντικείμενα που τους ενδιαφέρουν περισσότερο. Κάποιος ας πούμε μπορεί να θέλει να ασχοληθεί με τη πληροφορική άλλος να μάθει ξέρω γω κάτι για τα γεωπονικά ή αγροτικά. Σε αυτόν δεν θα επιμείνω θα του δώσω κάτι πιο εύκολο.

Σ: Αρά μιλάμε για διαφορετικές και διαβαθμισμένες ευκαιρίες;

B: Ναι ναι, ανάλογα με το μαθητή και το έναυσμα.

Η επιλογή επαγγέλματος του εκπαιδευτικού -Η επιλογή τοποθέτησης στο ΣΔΕ

Σ: Θα μπορούσατε να περιγράψετε τους λόγους που σας ώθησαν να επιλέξετε το ΣΔΕ για να ασκήσετε το επάγγελμά σας ως εκπαιδευτικός;

B: Ναι.. Λοιπόν, χωρίς να είναι πολύ συνειδητή μου επιλογή όταν βγήκα από τη σχολή στη συνέχεια τα ΣΔΕ προέκυψαν τυχαία αρχικά και στη συνέχεια έγιναν συνειδητή επιλογή και το επιδίωξα. Εμ, πέρα από το ότι μου αρέσει να μαθαίνω σε κάποιον κάποια πράγματα με τους ενήλικες ου αρέσει κάπως παραπάνω με τους ενήλικες μου αρέσει περισσότερο, γιατί είναι πολύ ξεκάθαρα το πώς μαθαίνουν. Διαπιστώνω στο δικό μου εαυτό αλλαγές από τους τρόπους τους παραδοσιακούς του οποίους εγώ έμαθα και διαφέρουν πολύ στον τρόπο που ο καθένας θέλει να μάθει. Δηλαδή ο ένας, προτιμάει τον κλασσικό τρόπο για να μάθει που έμαθε ως έφηβος και θυμάται. Ο άλλος πάλι μπορεί να τον απεχθάνεται και αν πας να το κάνεις έτσι το απορρίπτει. Εν πάση περιπτώσει έχει πολύ ενδιαφέρον αυτό, και αν θέλουν οι ίδιοι να το κάνουν. Είναι και για μένα πιο εύκολο και ελκυστικό από ότι ας πούμε με μικρά παιδάκια που δεν έχουν ξεκαθαρίσει ακριβώς αν θέλουν να μάθουν ή όχι.

Σ: Έχετε κάποια προ-εμπειρία στο χώρο τις εκπαίδευσης ενηλίκων;

B: Όπως σας είπα, στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση με ενήλικές εδώ είναι η δεύτερη μου χρόνια όπως σας είπα.

Σ: Ποία είναι για εσάς τα χαρακτηριστικά των ΣΔΕ που προτρέπουν στην δυναμική του Σχολείου;

B: Ωραία, νομίζω ότι ..... αυτό που κάνει τους μαθητές να έρχονται είναι κυρίως από αυτούς που έχουν τελειώσει ήδη αυτό το σχολείο. Όλοι έρχονται με ένα δισταγμό και ένα άγχος λέγοντας όχι πάλι σχολείο και όχι πάλι διάβασμα, πως θα τα καταφέρουμε

αλλά πρέπει να μάθουμε κάποια πράγματα. Αλλά έπειτα φεύγοντας από το σχολείο νιώθουν ότι έχουν κάνει κάτι πάρα πολύ καλό για τον εαυτό τους. Το διαφημίζουν τόσο πολύ προς τα έξω που περισσότερες φορές, οι νέες εγγραφές, επειδή τους ρωτάμε πως μάθατε για το σχολείο, τι σας έκανε να έρθετε; Οι περισσότεροι μας λένε ο φίλος μου, η φίλη μου, ένας παλιός συμμαθητής..

Σ: Προτροπή επομένως από τους γύρω;

B: Ναι! Εννοείται και έχει να κάνει με τον τρόπο που δουλεύει το σύστημα εδώ στο σχολείο. Δεν έχει βιβλία, δεν έχει εξετάσεις, το βιβλίο είναι κάτι που τον τρομάζει τον άλλον. Με το που έρχονται και ακούν αυτό χαλαρώνουν, χαλαρώνουν .. Δεν έχει ύλη που πρέπει να βγει σόνι και ντε. Βλέπεις τα ενδιαφέροντα τους με βάση αυτά, γίνεται το μάθημα. Όλοι οι μαθητές, από τη μέση της χρονιάς ασχολούνται με ένα project, παράλληλα τα μαθήματα, δεν είναι μαθήματα όπως το σχολείο και αυτά ονομάζονται γραμματισμοί. Ας πούμε πληροφορικός Γραμματισμός, μαθαίνω πώς να χειρίζομαι τον υπολογιστή αλλά δεν θα μπει μέσα ο καθηγητής και θα σου λέει γενικά πράγματα για τον υπολογιστή. Θα μπει και θα σου πει, εγώ στη δουλειά μου πρέπει να μάθω να συνεννοούμαι με e-mail και πρέπει να μάθω να κάνω κράτηση για τους πελάτες μου στο τάδε ξενοδοχείο πως θα το κάνω αυτό. Ο εκπαιδευτικός θα του δείξει ακριβώς πώς να το κάνει και με ποιον τρόπο να το κάνει. Να μάθει συγκεκριμένα αυτό που θέλει όχι γενικά πράγματα, αλλά πρακτικά.

Σ: Επομένως μιλάμε για μαθήματα που αποσκοπούν συγκεκριμένα σε ανάγκες καθημερινές θα λέγαμε;

B: Ναι για να σας το εξηγήσω περισσότερο, αρχικά ο καθηγητής μπαίνει στην τάξη υπάρχει αυτό που ονομάζεται συμβόλαιο μάθησης. Πάνω στο οποίο συζητούν για το τι περιμένουν από το μάθημά του. Οπότε οι μαθητές διαμορφώνουν αυτοί το αντικείμενο της μάθησης. Παρόλο που είναι δυσταχτικοί να ανοιχτούν αλλά στη συνέχεια βγαίνει αυτό φαίνεται. Έρχονται σου λένε, εγώ θέλω αυτό στη δουλειά μου, εγώ θέλω αυτό ή αυτό που έκανες μου άρεσε να το ξανακάνουμε.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Σχέση μαθητών και εκπαιδευτικού

Σ: Θα μπορούσατε μέσα από την εμπειρία σας να μας παραθέσετε κάποιους από τους λόγους που θεωρείτε πως ωθούν τους μαθητές στην επανένταξη στο σχολικό χώρο;

B: Μμ, ναι σε γενικές γραμμές εγώ βλέπω δυο δυνατούς ισχυρούς λόγους. Ο ένας είναι ότι το απαιτεί ακόμη και η παραμικρή.. όταν κάποιος πρέπει να βρει δουλειά ακόμα και η πιο μικρή δουλειά χρειάζεται πλέον χαρτί γυμνασίου. Αυτό είναι που φέρνει πάρα πολλούς με μισή καρδιά έστω στα σκαλιά του σχολείου. Εε..., αυτός είναι ο ένας λόγος, ασχέτως που μετά μπορεί να εξελιχθεί αλλιώς να τους αρέσει, να συνεχίσουν. Αυτή είναι μια μερίδα μαθητών. Από την άλλη έχουμε γυναίκες που δυστυχώς αναγκάστηκαν για διάφορους λόγους να σταματήσουν το σχολείο, είτε λόγω οικογένειας είτε γιατί έπρεπε να δουλέψουν ή επειδή δεν έχουν στο χωρίο και δεν έχουν τη δυνατότητα να πάνε κάπου αλλού. Και αυτοί οι μαθητές έρχονται με δικό τους μεράκι προσωπικό για

να μάθουν. Φέτος ένα μεγάλο κομμάτι των μαθητών που έρχονται , είναι μετανάστες-προσφυγές που έχουνε γνώσεις, έχουν σπουδάσει στη χώρα τους, μπορεί να είναι παρά πολύ μορφωμένοι.

Σ: Αυτοί οι άνθρωποι πως εντάσσονται στο σχολείο σας;

Β: Αρχικά πρέπει να γνωρίζουν τη γλώσσα και τη μιλούν αλλιώς δεν μπορούν να ενταχθούν στο σχολείο. Έπειτα υπάρχουν αρκετοί που μιλούν αρκετά καλά αλλά δεν γραφούν τόσο καλά. Μισά αγγλικά, μισά ελληνικά αυτοί με μαθήματα που γίνονται στα εργαστήρια μαθαίνουν να γραφούν και να μιλούν πολύ καλά! Νομίζω πως δεν συνέβαινε παλαιότερα.

Σ: Επομένως δεν μιλάμε απλά για ένα σχολείο που έρχεται κάποιος που χρειάζεται ένα χαρτί για τη δουλειά του ή ακόμα και για προσωπική φιλοδοξία. Βλέπουμε και μια άλλη ομάδα που εντάσσεται σιγά σιγά να εντάσσεται σε θεσμούς

Β: Ναι πρέπει, πρέπει.. εφόσον αποφάσισα ή δεν έχουν άλλη επιλογή από το να ζήσουν σε αυτή τη χώρα θέλουν να έχουν εφόδια για να ζήσουν εδώ. Είναι μια συνειδητή-ασυνειδητή τους επιλογή. Αναγκαστική καλύτερα επιλογή.

Σ: Μέσα από τη σχέση που χτίζεται με τους μαθητές σας, γίνονται εμφανείς δυνατότητες και ανάγκες των ατόμων;

Β: Ναι! Υπάρχουν άτομα που μπορεί να σου ανοιχτούν περισσότερο και να σου πουν κάποια πράγματα. Βεβαία ο χαρακτήρας του ατόμου παίζει πολύ μεγάλο ρόλο σε αυτό. Υπάρχουν μαθητές που ανοίγονται αμέσως και είναι πιο δεκτικοί και άλλοι αν τους δείξεις ενδιαφέρον και πως νοιάζεσαι πραγματικά θα έρθουν και θα σου πουν και δικά τους προσωπικά πράγματα. Πράγματα που σε κάνουν να λες αυτός ο άνθρωπος τελικά είναι πιο μεγάλο το κέρδος που θα πάρει το ψυχικό παρά το γνωστικό εν τέλει. Ότι θα κοινωνικοποιηθεί, θα βρεθεί σε μια τάξη οι οποίες είναι άτομα που έξω στη κοινωνία είναι πιο περιθωριοποιημένα και μέσα στο σχολείο βρίσκουν άτομα σαν αυτά και έπειτα γίνονται μια ομάδα. Είναι το ψυχολογικό τους κομμάτι!

Σ: Θεωρείτε πως οι ανάγκες , τα κίνητρα και οι δυνατότητες παραμένουν οι ίδιες μέσα από τη διαδικασία της μάθησης;

Β: Ναι είναι το περιβάλλον τέτοιο του σχολείου, από τους ίδιους μας τους μαθητές. Κάποιος που έρχεται συνειδητά και όχι για να πάρει μόνο ένα χαρτί ή που καταλήγει να συνειδητοποιείται μέσα από το σχολείο, κυνηγάει τη ζωή του μετά δεν την αφήνει. Και για να το κάνει κανείς αυτό χρειάζεται στήριξη. Βέβαια όσο μιλάμε για δυνατότητες βεβαίως εμφανίζονται ! Εε... κάθε φορά που έρχεται κάποιος για να γραφτεί παίρνουμε μια μίνι συνέντευξη. Μέσα σε αυτή υπάρχει μια ερώτηση που λέει τι ενδιαφέροντα τι χόμπι έχεις και μπορείς να δεις μαθητές που παίζουν πιάνο, μαθητές που καλά δεν θα πω για το ψάρεμα, το ποδόσφαιρό ή τους χορούς που κάποιοι το έχουν, κάποιοι ζωγραφίζουν είναι τεχνίτες στα Project, στις κατασκευές, φαίνονται εκεί πολλά ταλέντα , στο σχέδιο ή σε κάποιο μουσικό όργανο κάποια έτσι ικανότητα.

Σ: Συνεργάζονται οι μαθητές σας, μαθαίνουν ο ένας στον άλλο;

B: Ναι εννοείτε , δια βίου μάθηση! Τη ζεις, εντάζει όχι στα αγγλικά τόσο πολύ αλλά τα project που εκεί δουλεύεις σε ομάδα τότε βλέπεις πως αν η ομάδα δέσει καλά μπορούν να οργανώνονται πια ανεξάρτητα.

Σ: Σε ότι αφορά τα κίνητρα και οι ανάγκες τι συμβαίνει με αυτά;

B: Αυτά θρέφονται περισσότερο, όταν συνειδητοποιούν και καταλαβαίνουν τι ακριβώς συμβαίνει και το τι μπορούν να κερδίσουν μέσα από αυτό που κάνουν, να συνεχίσουν στο εσπερινό Λύκειο, μια κυρία έφτασε μέχρι και πανεπιστήμιο έφτασε μέχρι εκεί ! Εε....., νομίζω ότι αρχίζουν να διεκδικούν περισσότερα, εκεί που ήταν το χαρτί μπαίνει η προσωπική τους εξέλιξη . ΕΕ φαίνεται αυτό, από το πρώτο στο δεύτερο έτος... από το πώς φεύγουν το καλοκαίρι και έρχονται τη δεύτερη χρόνια εκεί το βλέπεις! Λένε θέλαμε να έρθουμε το βλέπεις !

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Το πρόγραμμα σπουδών

Σ: Η διαμόρφωση του προγράμματος μαθημάτων ανταποκρίνεται στις ουσιαστικές ανάγκες των μαθητών;

B: Στην ουσία οι μαθητές φτιάχνουν το πρόγραμμα σπουδών και όποια ανάγκη έχουν, έχουν το δικαίωμα να το ζητήσουν, το θέμα είναι να μπουν στο τρυπάκι να το κάνουν. Να μην είναι φοβισμένοι πολλά πράγματα μπορούν να κάνουν.

Σ: Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση του προγράμματος με την σύγχρονη αγορά εργασίας;

B: Στο ΣΔΕ , επειδή είναι γυμνάσιο, ναι μεν παρέχονται κάποια γενικά εφόδια και σίγουρα μπορείς να βοηθήσεις κάποιον που θέλει να μάθει όμως οι γνώσεις είναι πιο γενικές. Όμως αν κάποιος θέλει να γίνει μηχανικός αυτοκινήτων πρέπει να πάει παραπέρα απο το ΣΔΕ. Να πάει σε κάποια τεχνική σχολή όποτε δεν έχουμε κάποια άμεση σύνδεση με την αγορά της εργασίας. Αλλά σίγουρα προσφέρονται τα εφόδια για τα παρακάτω. Τώρα σε ότι αφορά καθημερινές δεξιότητες ναι ! ναι! Οπωσδήποτε, αυτές τις δεξιότητες πρώτα και απ'όλα. Είναι σημαντικό να τονιστεί πως ο ένας μαθητής τραβάει τον άλλον για το επόμενο βήμα. Δηλαδή βλέπεις μια παρέα γυναικών που γνωρίζονται εδώ στο σχολείο και μετα συνεχίζουν μαζί και στο επόμενο βήμα αυτό τις βοηθάει τις παρακινεί

Σ: Υπάρχουν αδυναμίες που θα θέλατε να διορθώσετε ή να προτείνετε νέες πρωτοβουλίες που μπορούν να υιοθετηθούν ως προς το πρόγραμμα μαθημάτων;

B: Τουλάχιστον... για το σχολείο εδώ, αλλά και για τα υπόλοιπα τα ΣΔΕ στην Ελλάδα όπως συζητάμε αλλά κυρίως εδώ έχουμε έλλειψη προσωπικού. Εδώ αργούν πάρα πολύ να έρθουν εκπαιδευτικοί. Μια πρόταση που μπορεί να γίνει είναι .. κάποια δεν ξέρω κάποια ποιο άμεση επίλυση , κάποια εγκύκλιος που επιτρέπει σε ωρομίσθιους που περιμένουν , δηλαδή οι περσινοί συνάδελφοι περιμένουν και ρωτούν πότε; Πότε; πότε;

Υπάρχει προσωπικό διαθέσιμο και μεγάλη ανάγκη εδώ, πρέπει κάπως αυτά τα δύο να συνδυαστούν. Κατά τα άλλα νομίζω ότι τα ΣΔΕ, επειδή λειτουργούν και αυτόνομα ως ένα βαθμό δεν υπάγονται εδώ αλλά συνεργάζονται με τη Δευτεροβάθμια στην Αθήνα, υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία στο να διορθώνονται τυχόν προβλήματα που μπορεί να υπάρχουν. Τώρα, αλλά πράγματα σε ότι αφορά τη μετακίνησης και το λεωφορείο που μεταφέρει τους μαθητές από χωριά που δεν υπήρχε παλαιότερα, σε τέτοια θέματα ήμαστε εντάξει.

Σ: Αρά μιλάμε για ανάγκες περισσότερο στελέχωσης, περισσότεροι εκπαιδευτικοί

Β: Ναι, γιατί οι άνθρωποι που έρχονται εδώ, αφήνουν αλλά πράγματα για να το κάνουν. Είναι κρίμα να φτάνουν ως εδώ και να μην υπάρχει προσωπικό να αξιοποιήσει αυτόν τους τον κόπο. Κόπος χρόνος, κούραση, κάποιος αφήνει τα παιδιά του για να έρθει.. να βρίσκει ανθρώπους να του τα προσέχουν είναι κρίμα.

Το ΣΔΕ - Η αποτίμηση της εμπειρίας

Σ: Πιστεύετε ότι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή σας, πώς θα αξιολογούσατε την ως τώρα εμπειρία σας;

Β: Οποσδήποτε, επειδή ακριβώς είμαστε λίγοι βλέπω πως ακριβώς λειτουργούν πέρα από το κομμάτι της διδασκαλίας αλλά και το κομμάτι της γραφειοκρατίας. Βλέπω πως λειτουργεί ο μηχανισμός. ΕΕΕ.. επίσης ποιοι είναι αυτοί οι άνθρωποι που έρχονται εδώ εκ των έσω.. πολλοί από αυτούς μπορεί να τους φανταστώ ως μαθητές σε ένα δημοτικό σχολείο με κάποια συγκεκριμένα προβλήματα που έχω δει πως τα έχουν παιδάκια δημοτικού. Είναι σαν να βλέπεις ένα πρόβλημα που ξεκινάει από μικρή ηλικία, ένα πρόβλημα μαθησιακό, οικογενειακό, μπορεί να είναι οικονομικό ή ψυχολογικό... οτιδήποτε. Είναι σαν να το βλέπεις να κλιμακώνεται και να κάνει ένα Μπαμπ και να βλέπεις αυτό το άτομα να ψάχνει μετά από χρόνια μια δεύτερη ευκαιρίας που δεν μπόρεσε να τη βρει όταν έπρεπε. Είναι σαν να βλέπεις όπως εγώ βλέπω από μαθητές μου παλιούς να καταλήξουν σε κάποιο σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας αργότερα. Το θέμα είναι, ότι δεν μπορεί να γίνει κάτι με τις υπάρχουσες δομές. Δηλαδή το σχολείο, η τυπική εκπαίδευση είναι πολύ σφιχτά δομημένο και να τους πετάει ως το πούμε από έξω αυτούς τους ανθρώπους να ενταχθούν. Δηλαδή δεν υπάρχουν άλλοι τρόποι. Ενώ εδώ είναι αλλιώς. Να πες μου τι δεν μπορείς να κάνεις, δεν μπορείς να γράψεις; Δεν πειράζει πες μου όμως τι μπορείς να κάνεις; Μπορούμε να βρούμε κάτι που να μπορείς να κάνεις εσύ που να σου είναι χρήσιμο, να μας δείξεις αυτό που εσύ μπορείς δεξιότητες.

Σ: Ένα πρότιμο πρόγραμμα παρέμβασης θα βοηθούσε για εσάς;

Β: Ναι πολύ σωστά, αυτά τα προγράμματα υπάρχουν και βοηθούν αλλά πρέπει να έχουν μια μεγαλύτερη ευελιξία ώστε να αποδίδουν καλύτερα! Έτσι θα βρίσκαμε κάτι

ιδανικό! Που να βοηθάει. Ο σύμβουλος μας και ο ψυχολόγος μας βοηθούν πολύ εδώ, να αντιμετωπίζουμε καταστάσεις. Βλέπουν, τους μαθητές που έχουν ανάγκη, τους συμβουλεύουν και τους καθοδηγούν. Γιατί όταν έρχεσαι και συνειδητοποιείς πως έχεις εφόδια και γνωρίζεις κάποια πράγματα, μετά αρχίζεις να διεκδικείς και αυτά να δημιουργήσουν συγκρούσεις ακόμα και στο σπίτι σου, στην οικογένεια σου. Θεεσ επομένως δομές που θα σε στηρίζουν συνειδητά που θα σε στηρίζουν ειδικά όπως πιστεύω, ότι όταν κάποιος έρχεται συνεινηδαιτά ή που καταλήγει να φτάνει σε αυτό το σημείο δεν θέλει να γυρίσει πίσω, θέλει να διεκδικήσει.

Σ: Σε ότι αφορά την εμπειρία σας για να γυρίσουμε πάλι πίσω στο θέμα μας, πως θα την αξιολογούσατε;

B: Τι δική μου;

Σ: Ναι πείτε μου

B: Έχω πάρει πάρα πολύ θετικά πράγματα, μου αρέσει πάρα πολύ ότι είναι εύκολο για μένα να αναγνωρίσω ότι μπορώ και βοηθάω κάποιους ανθρώπους. Αυτό το βλέπεις και το παρατηρείς από τον τρόπο που μιλούν και αλλάζουν οι άνθρωποι γύρω σου. ΕΕΕ πολύ ωραίο κεφάλαιο και εύχομαι μέσα από τη καρδιά μου να κρατήσει αρκετά στη ζωή μου.

Σ: Θεωρείτε πως οι στόχοι που θέτει το σχολείο και το πρόγραμμα σπουδών επιτυγχάνονται; Πως επηρεάζονται οι μαθητές από αυτή τη διαδικασία;

B: Ναι ιδίως σε αυτό το βαθμό που οι στόχοι ανακαθορίζονται από μαθητές και εκπαιδευτικούς ναι ! Σε μεγάλο βαθμό. Οι μαθητές όχι μόνο επηρεάζονται σαφώς από τη διαδικασία αλλά επηρεάζουν και πρέπει να την επηρεάζουν και είναι ο στόχος που καθορίζει γενικά τα σχολεία μας. Είναι μέσα στις οδηγίες για τα σχολεία, που έχουμε από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης. Να μάθουν οι μαθητές μας να έχουν λόγο και ρόλο. Δεν τους θέλουμε παθητικούς, ούτε και εκείνοι το δέχονται. Το αντίθετο μάλιστα.

Σ: Πλέον ποιο νόημα έχει αποκτήσει για εσάς η έννοια « Δεύτερη Ευκαιρία»;

B: Αυτή είναι πολύ ωραία ερώτηση για τους μαθητές μας, για το πώς το αντιμετωπίζουν αυτό.. Είναι για μένα όπως λένε και πολλοί από αυτούς, αυτό που έπρεπε να είχαμε κάνει πιο μικροί και δεν μπορέσαμε δεν το καταλαβαίναμε.. Είναι νομίζω η.. αίσθηση του αξίζω και εγώ. Έχω και εγώ μια αξία, δεν είμαι σαν άνθρωπος.... Δεν είμαι για το περιθώριο μπορώ και εγώ να είμαι μαζί με τους άλλους μέσα στη κοινωνία. Διεκδικώ τη θέση μου.

Ερωτώμενος/η	Γ
Χρόνος	23/10/16
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:40:23
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Σ: Το φύλο σας;

Γ: Άντρας

Σ: Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

Γ: Το 1953

Σ: Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

Γ: Αυτή τη στιγμή Μυτιλήνη

Σ: Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

Γ: Παντρεμένος με συνάδελφο εκπαιδευτικό και έχω δυο γιούς. Οι οποίοι είναι τώρα φοιτητές

Σ: Ποιο είναι το αντικείμενο εργασίας σας;

Γ: Εγώ ειμαι εκπαιδευτικός και εχω τελειώσει το ΤΕΙ Γεωπονίας. Τώρα ειμαι εδώ εκπαιδευτικός στα ΣΔΕ.

Σ: Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

Γ: Πιο συγκεκριμένα από αυτά που σου είπα, αφού τελείωσα το Γεωπονικό, τελειωσα εξίσου και τη ΣΕΛΕΤΕ. Είναι η Ασπαιτε που λέτε εσείς. ΣΕΛΕΤΕ ίσον ΣΕΛΕΤΕ. Ήταν τότε στο Μαρούσι με αμερικάνους καθηγητές τον καιρό εκείνο όταν τα πράγματα ήταν πάρα πολύ σοβαρά. Και πάρα πολύ δύσκολα. Παρακολούθησα εκεί παιδαγωγικά μαθήματα, τελείωσα.... Έπειτα διορίστηκα στη Διεύθυνση της Γεωργίας..εε... παραιτήθηκα αποδεχόμενος άλλη θέση στο Δημόσιο και από τότε είμαι καθηγητής στην

τεχνική εκπαίδευση. Έχω αλλάξει δέκα δουλείες άλλα μέσα στο καθηγητικό.. δηλαδή έγινε Διευθυντής, υποδιευθυντής, ξανά είμαι και πάμε λέγοντας.

Σ: Αρά εσείς πόσα χρόνια συμπληρώνεται εδώ στο χώρο της εκπαίδευσης

Γ: Έχω 33 ολόκληρα χρόνια. Κάνω καταρχήν τη δουλειά που μου αρέσει και για αυτό παραιτήθηκα από του Υπουργείου Γεωργίας. Τα καταγράφεις αυτά... μπράβο! Έπειτα παραιτήθηκα που λες, αλλά όχι ότι δεν μου άρεσε η δουλειά μου... και πολύ καλύτερα χρήματα είχε. Άλλα να κοπέλα μου ο καθένας κάνει το ψώνιο του εδώ! Κάνω το χόμπι μου πώς να στο πω. Μου αρέσει πάρα πολύ! Μετέτρεψα... πρόσεξε αυτό που θα σου πω γιατί έχει σημασία. Μετέτρεψα το χόμπι μου σε δουλειά.

Σ: Νομίζω κάθε άνθρωπος το θέλει ο αυτό...

Γ: Ναι εγώ όμως το πέτυχα ! (γέλια)

Η επιλογή επαγγέλματος του εκπαιδευτικού -Η επιλογή τοποθέτησης στο ΣΔΕ

Σ: Θα μπορούσατε να περιγράψετε τους λόγους που σας ώθησαν να επιλέξετε το ΣΔΕ για να ασκήσετε το επάγγελμα σας ως εκπαιδευτικός;

Γ: Το ΣΔΕ πιστεύω πως με ταιριάζει..

Σ: Για ποιο λόγο το λέτε αυτό, μπορείτε να μου το αιτιολογήσετε;

Γ: Βεβαίως άκου, εγώ έκανα στο τεχνικό Λύκειο Διευθυντής και έκανα μαθήματα σε μεγάλους. Έκανα, εκεί τέσσερα χρόνια στο εσπερινό Λύκειο, με ανθρώπους έτσι πιο μεγάλους από 18 χρόνια, γιατί απαγορευόταν να έρθουν πιο μικροί. Όταν έμαθα για το σχολείο αυτό, ήταν όνειρό μου να έρθω και σε αυτό το σχολείο! ΕΕ.. μου αρέσει πάρα πολύ γιατί αυτοί είναι άνθρωποι.... Που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το σχολείο για τον άλφα ή βήτα λόγο. Που αξίζει να το δεις κάποια στιγμή αυτό, δεν ξέρω είναι στις αρμοδιότητές σου να το δεις αυτό;

Σ: Ήταν το περσινό θέμα που ασχολήθηκα στην εργασία μου

Γ: Αα... ναι σωστά σαν να σε θυμάμαι πέρυσι.. εντάξει.. εντάξει. Μου άρεσε και ήρθα που λες εδώ. Η θέση μου εδώ δεν έχει επιμίσθιο όπως άλλες θέσεις τέτοιες, άρα ήρθα γιατί μου αρέσει και να έπαιρνα τα λεφτά. Όπως αν ήμουν σε ένα γυμνάσιο, ή σε ένα λύκειο. Το έλεγα από την πρώτη στιγμή η προκήρυξη που λες... και κάνουν πάλι μια δουλειά που μου αρέσει.

Σ: Πως μάθατε εσείς ως εκπαιδευτικός για αυτό το σχολείο;

Γ: Ααα. Πως έμαθα κάτσε να σου πω, κάποια στιγμή με φώναζαν να μιλήσω σαν Διευθυντής του εσπερινού τεχνικού Λυκείου... τέλειωναν εδώ τα παιδιά και δεν είχαν που να πάνε.. Έτσι ήρθα, να τους πω να έρθουν σε μας, που είναι πιο εύκολο.. πιο προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις τους. Έτσι μόλις το είδα το σχολείο αυτό.. τρελάθηκα!

Κάποια στιγμή είπα θα έρθω και κάνοντας πολλές προσπάθειες ήρθα κάποια στιγμή ως εκπαιδευτικός και έπειτα σιγά... πρέπει να μπεις μέσα για να το δεις το πράγμα. Αλλιώς δεν! Θεωρητικά δεν γίνεται, ήρθα ως καθηγητής που λες για δυο χρόνια και τώρα πάω για άλλα δυο σαν διευθυντής. Ναι μου αρέσει, το σχολείο και οι άνθρωποι μου αρέσουν ! Μου αρέσει!

Σ: Έχετε κάποια προ-εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων;

Γ: Όχι είχα δουλέψει, ως εκπαιδευτής σε καθηγητές και σε πρωτοδόριστους καθηγητές πάλι ενήλικες. Πολλές φορές, συμφώνα με τον νόμο έπρεπε τότε οι πρωτοδόριστοι, να επιμορφώνονται από ανθρώπους που έχουν κάποια εμπειρία και εγώ έχω που λες... Η ειδικότητα μου είναι τεχνολόγος Γεωπονίας ξέχασα να σου πω και για αυτό διδάσκω τώρα εδώ τον περιβάλλον. Τον περιβαλλοντικό Γραμματισμό που λες και εσύ.

Σ: Ποία είναι για εσάς τα χαρακτηριστικά των ΣΔΕ που προτρέπουν στην δυναμική του Σχολείου;

Γ: Καταρχήν κοιτάζτε να δείτε... το σχολείο δεν το ήξερε ο κόσμος.. είναι πρόσφατο. Είναι σχολείο ευρωπαϊκής ένωσης ξέρετε. Να κάνω μια παρένθεση, που μου αρέσει να κάνω παρενθέσεις. Ότι το ίδιο σχολείο υπάρχει σε όλη την Ευρώπη. Πήγαμε κάποτε στο Dusseldorf στη Γερμανία. Εκεί είδαμε Άγγλους, Ιταλούς, Γερμανούς, να παρακολουθούν το ίδιο σχολείο με αντίστοιχο πρόγραμμα στη γλώσσα τους εννοείτε. Λοιπόν.. τι ήταν η ερώτηση πες μου ζανά.

Σ: Συζητούσαμε για τη δυναμική που προβάλλει το σχολείο το τελευταίο διάστημα

Γ: Α ναι σωστά, που λες δεν το ήξεραν το σχολείο.. με αυτά που κάνει ο Διευθυντής μας με τη Διαφήμιση το έμαθαν. Οι πιο πολύ φοβόντουσαν και ντρεπόντουσαν γιατί; Γιατί έπρεπε να δεις πως κοιτάνε το θρανίο όταν ξαναμπαίνουν μετά από πολλά χρόνια. Αυτοί οι άνθρωποι είναι ταλαιπωρημένοι άνθρωποι. Και ας μου επιτραπεί η φράση αυτή! Δηλαδή, έχουμε και εμείς μερίδιο οι εκπαιδευτικοί που βρισκόμασταν στην Γενική Εκπαίδευση. Στα χρόνια μου τότε ήταν πολύ.... Διαδεδομένο. Όταν το 1960 εγώ τότε εκείνη τη δεκαετία πήγα στο Γυμνάσιο τελειώσαμε από τα 150 παιδιά μόνο τα 20. Οι υπόλοιποι αποδεκατίστηκαν στο δρόμο. Και σε αυτό έφταιγε, ότι μπορούσαν να βρουν εύκολα δουλεία, με ένα εξατάξιο γυμνάσιο τότε. Έφταιγαν που λες οι καθηγητές τότε. Και η οικογένεια. Τους έβγαζαν στις ελιές, στη δουλεία. Δηλαδή, έλεγε ο καθηγητής « Δεν είναι για τα γράμματα». Τον χτυπούσε γιατί τότε σε εμάς επιτρεπόταν και το ζύλο, τον ανάγκαζε .... Να άλλος πήδηξε από τα παράθυρα, άλλος.. να εδώ έχουμε περιπτώσεις. Άστα εδώ δεν θα τελειώσουμε ποτέ άμα αρχίσω να σου λέω τέτοιες ιστορίες και περιστατικά. Αναγκάζαν τους ανθρώπους να φύγουν. Εγώ.. να δεν με χτύπησαν, ήμουν μοναχοπαίδι και μοναχογιός και παρόλο που ο πατέρας μου τσαγκάρης. Μας ήξεραν και δεν μας χτυπούσαν. Όλοι οι άλλοι, οι ταλαίπωροι, μέσα στον ρατσισμό στα άλλα χωρία τρώγαν ζύλο. Ρωτάει που λες κοπέλα μου ο καθηγητής, πως λέγεσαι ; Το παιδί δεν απαντάει, είσαι του δάσκαλου ή του αγρότου; Του δασκάλου φωνάζουμε όλοι για να μην το χτυπήσει. Γελούσε ένας από κάτω, το καταλαβαίνει που λες αυτός ότι λέμε ψέματα και λέει στην Ελένη, ποιανού είναι ; Μπορούσε που λες να

πει ψέματα; Λοιπόν, λέει ψέματα του αγρότου. Άφησε που λες παιδί μου την έδρα κατέβηκε κάτω και τον σκότωσε! Λέω, ποτέ εγώ δεν θα γίνω έτσι.. αν ποτέ γίνω κάτι! Ποτέ δεν θα γίνω έτσι! Εγώ είμαι στο αντίθετο ρεύμα! Εγώ ξέρω πως, όταν κυκλοφορώ στην αγορά ακούω δέκα φορές δάσκαλε να'σαι καλά! Το χειροκρότημα που λες κορίτσι μου γιατί αυτό είναι! Κακά τα ψέματα, παράσταση κάθε μέρα δίνουμε, και στην τάξη πάλι παράσταση είναι.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Σχέση μαθητών και εκπαιδευτικού

Σ: Θα μπορούσατε μέσα από την εμπειρία σας να μας παραθέσετε κάποιους από τους λόγους που θεωρείτε πως ωθούν τους μαθητές στην επανένταξη στο σχολικό χώρο;

Γ: Καταρχήν, από αυτά που λένε αυτοί... όπως λέει και ο διευθυντής.. πρέπει να ωριμάσει! Μπορεί εκατό φορές να τον φέρει κάποιος.. πρέπει να ωριμάσει το άτομο ψυχολογικά. Δεύτερον, κατά ανάγκη.. αναγκαστικά που λένε πολλοί μαθητές μας. Δηλαδή, σήμερα δεν μπορείς να κάνεις τίποτα... μα τίποτα ! Στα σκουπίδια του Δήμου να πας θέλει χαρτί γυμνασίου! Όποτε την ανάγκη, φιλοτιμιάν ποιούμενοι όλοι, έρχονται οι πιο πολλοί! Υπάρχουν και κάποιοι, άλλαξε η συμπεριφορά τους , λένε τώρα έρχομαι.. έρχεται μια μαθήτρια 70 χρονών. Γιατί έρχεται αυτή; Για να πάει στα σκουπίδια; Προφανώς κάτι είναι!

Σ: Είναι η εκπλήρωση κάποιου ονείρου..

Γ: Ναι, ναι.. όλοι έχουν κάποιο όνειρο, που είναι ανεκπλήρωτο που δεν σπούδασαν που δεν κάναν στο σχολείο. Και μόλις που λες δοθεί η ευκαιρία... για αυτό άλλωστε λέγεται και δεύτερη ευκαιρία και Τρίτη δεν υπάρχει! Δεύτερη είναι... έρχονται στο σχολείο εντάξει! Είναι, λοιπόν να εκπληρώσουν κάποιο όνειρο οι μεγάλοι και οι μικροί για δουλειά. Τώρα ο καθένας έχει έναν δικό του λόγο που έφυγε και ήρθε.

Σ: Μιλάμε για πράγματα που στιγματίζουν τον άλλον θεωρώ πως είναι λογικό ο καθένας να έχει τους λόγους του για να ξαναέρθει πίσω εδώ.

Γ: Μα φυσικά! Τώρα άμα σου λέει η άλλη... ξέρω εγώ κοπέλα που ο πατέρας της δεν την άφησε να πάει σχολείο. Μια για λόγους ηθικής και τέτοια είχαμε και τέτοια! Γιατί ναι τότε όποια πήγαινε σχολείο γινόταν... άσε με τώρα! Φανταστείτε τη νοοτροπία, ήμασταν πίσω, μη νομίζεις πως ανεβήκαμε απότομα! Εγώ πιστεύω πως ακόμα και σήμερα υπάρχουν κάποια τέτοια μυαλά! Τέλος πάντων, οι υπόλοιποι που λες θεωρώ πως έγινε κατά ανάγκη. Είτε γιατί παντρεύτηκαν, είτε γιατί τους βάλαν στη δουλειά.

Σ: Μέσα από τη σχέση που χτίζεται με τους μαθητές σας, γίνονται εμφανείς δυνατότητες και ανάγκες των ατόμων;

Γ: Οπωσδήποτε! Πολλοί από αυτούς θα μπορούσαν να έχουν βγάλει δέκα πανεπιστήμια, γιατί για το ότι πολλοί έχουν φύγει από εδώ και έχουν φτάσει μέχρι και το μεταπτυχιακό! Δηλαδή, βλέπεις ....γιατί δεν πήγε στο σχολείο αυτός ο άνθρωπος.

Σ: Είναι ναι οι συνθήκες... Βλέπετε έτσι ανάγκες και δυνατότητες που προέρχονται έτσι από τη κοινωνία;

Γ: Ναι, ναι ! Βεβαίως, υπάρχουν δυο τρείς μαθήτριες.. ας μη έχουν βγάλει το σχολείο μιλάμε για άτομα με κοινωνική μόρφωση! Να μην έχουν το χαρτί! Άλλα μπορούν να σταθούν οπουδήποτε και αν τις βάλεις!

Σ: Είναι αυτό λέμε κοινωνικές δεξιότητες, σωστά..

Σ: Θεωρείτε πως οι ανάγκες , τα κίνητρα και οι δυνατότητες παραμένουν οι ίδιες μέσα από τη διαδικασία της μάθησης;

Γ: Αφού δίνουμε και δεξιότητες εδώ! Αλλάζει που λες αυτό το πράγμα! Βελτιώνεται... βελτιωμένος. Να δες τα μαθήματα! Αν πάρεις τα μαθηματικά.. πες ότι κάνει μαθηματικά όταν βγει θα ξέρει, μαθηματικά.. περιβάλλον θα ξέρει πάρα πολλά πράγματα. Στα αγγλικά, θα μάθει να μιλάει... στη πληροφορική έχουν πάρει πτυχία.. δώσαν εξετάσεις και έχουν πάρει πτυχία από εδώ ECDL. Δεν είναι η δουλεία μας να τους κάνουμε επιστήμονες! Η δουλεία μας είναι... για αυτό και τα μαθήματα μας λέγονται γραμματισμοί. Για αυτό και τους δίνουμε να μάθουν κάποια πράγματα. Και αυτό το κάνουμε, γιατί όχι μόνο μπήκαν στο πανεπιστήμιο γιατί όχι μόνο μπήκαν άλλα έχουν τελειώσει. Έχουν αλλάξει όλη τη ζωή τους. Κάποια στιγμή με βρήκε ένας μαθητής μας. Μου λέει « Δάσκαλε, ναστέ καλά!» Έκανε που λες τον ρεσεψιονιστ σε ένα ξενοδοχείο. Που με μάθατε πέντε αγγλικά και μπορώ να στέκομαι στη βραδινή βάρδια!. Αυτό τα λέει όλα, μέσα από την εμπειρία. Ήρθε εδώ έμαθε κάποια πράγματα. Η υπάρχουν άνθρωποι που δεν ξέρουν ν συλλαβίσουν, δεν ξέρουν έλληνες κοπέλα μου έλληνες! Βρίσκονται φεύγοντας που λες να ξέρουν! Εδώ μπορείς να δεις και να μετρήσεις, έρχονται με πολύ χαμηλό επίπεδο και βλέπεις πως φεύγουν.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Το πρόγραμμα σπουδών

Σ: Η διαμόρφωση του προγράμματος μαθημάτων ανταποκρίνεται στις ουσιαστικές ανάγκες των μαθητών;

Γ: Ότι θες κάνεις, τούτου το σχολείο έχει μεγάλη ευελιξία! Δεν υπάρχουν βιβλία, εξετάσεις, δεν υπάρχουν μαθήματα. Αλλά κατευθυντήριες γραμμές. Απο εκεί και πέρα ότι θες κάνεις! Ότι τους αρέσει, προχθές μου λένε για τους σεισμούς.. έγιναν κάποια σεισμοί, σεισμοί πήγαμε στα ηφαίστεια. Τραβάω ένα βίντεο.. άλλα τι κάνω δείχνω ένα λεπτό βίντεο και μετά αρχίζουμε τη κουβέντα. Πάνω στο σεισμό. Αυτή είναι η ουσία. Ανατροφοδότηση! Δηλαδή, υπάρχει και πρόγραμμα στην αλληλομάθηση! Ότι όταν κάποιος ξέρει κάτι το δείχνει στους άλλους! Μου λένε αφού τελείωσες Γεωπονία έλα να μας δείξεις το μπόλιασμα. Λέω παιδιά εγώ ξέρω, το θέμα δεν είναι να το κάνω εγώ αλλά εσείς! Είπα που λες στο μαθητή που μου το ζήτησε, πήγαινε στο χωρίο σου, βρες τον πιο γέρο που ξέρει και έλα να το δείξουμε! Και κάναμε ένα μπόλιασμα και χάζεψαν

όλοι. Η τότε που τους έδειξα να φτιάχνουμε σαπούνι. Τους λέω μη ρίχνεται τα λάδια στην αποχέτευση, γιατί στερεοποιούνται, μολύνεται το περιβάλλον. Τι να τα κάνουμε δάσκαλε με ρωτούν; Τους λέω, φέρτε τα εδώ, και πήρα και εγώ μεγάλες δεξαμενές.. έρχομαι το κάνουμε σαπούνι. Η ένα άλλο πράγμα, που απασχολεί πολλούς που είναι και αποχωρεί. Αυτή την εποχή μαζεύουν τις ελιές. Αυτό που μας νοιάζει είναι η οξυμέτρηση. Έχει αγοράσει το σχολείο τα εργαλεία της οξυμέτρησης, πάμε λοιπόν και φτιάχνουμε την οξυμέτρηση. Πράγματα πρακτικά! Χωρίς, να είναι άμεσα δουλειά του σχολείου.. όπου υπάρχει ενδιαφέρον το δείχνουμε! Υπάρχει μια εμπειρία που λες από πριν. Εδώ πάμε δυο καθηγητές να σου δώσω ένα παράδειγμα. Συνδιδασκαλία, που λες και εγώ με τη κοινωνιολόγο. Κακοποιημένες γυναίκες, σχέσεις των δυο φύλων εγώ λόγω εμπειρίας ξέρω να πετάω.. βόμβες. Λέω εγώ μόνο γυναίκες είναι; Δεν είναι άντρες; Τσιμπανε και αρχίζει η συζήτηση. Έλεγαν βιωματικά τι έχουν δει. Είναι όλα μαγεία εδώ... Το βλέπεις και από τη συνέντευξη.. το αγαπώ! Αυτό το σχολείο δεν είναι για όλους.. Έχω μια γυναίκα φυσικό.. της λέω έλα να κάνεις μάθημα! Δεν μπορώ μου απαντάει δεν θέλω. Καταγράφεται αυτό αλλά δεν με νοιάζει, για πολύ επιστήμονες δεν είναι! Επίσταμαι... γνωρίζω καλώς! Θέλουν ανθρωπιά! Θέλει ανθρωπιά παιδί μου σε αυτό το σχολείο! Δεν μπορείς χωρίς ανθρωπιά! Αν δεν αγαπάς τον άνθρωπο σε αυτές τις δουλειές που εσύ και εγώ κάνουμε.... θέλει ανθρωπιά, γιατί αλλιώς είσαι τελειωμένος! Είσαι πεθαμένος! Σήκω και φύγε! Άμα την ώρα που σχολάζ, επειδή μου υπεραρέσει κάθομαι εδώ. Δεν κάθομαι απλά, αλλά είμαι μάχιμος! Ποτέ δεν λουφάρισα! Ποτέ μα ποτέ! Τι έχω ακούσει πολλές!

Σ: Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση του προγράμματος με την σύγχρονη αγορά εργασίας;

Γ: Ναι έχουμε και σύμβουλο εργασίας, εδώ σε τούτο το σχολείο έχουμε σύμβουλο! Και ψυχολόγο, εμείς τους στέλνουμε εκεί.. ή την άλλη που έχει προβλήματα ενδοοικογενειακά θα τη στείλεις στο ψυχολόγο. Δηλαδή, κάπου πηγαίνουμε και εμείς όταν υπάρχει ανοιχτή πόρτα. Γιατί, για να μη λέμε πως πάμε σε ψυχολόγο λέμε να εγώ πήγα στη φίλη μου την Ειρήνη. Εντάξει.. κατάλαβες! Βεβαίως.. κάνουμε ότι μπορούμε να δώσουμε δεξιότητες και ότι άλλο σου είπα! Κοίταξε... αυτοί οι άνθρωποι ... το θεωρούν... Τώρα αυτό που θα πω.. θα καταγράψει;.... Άντε.. ας καταγραφεί.. Εδώ... να μερικοί δυο- τρεις ας πούμε, κάνουν ακόμη και τον νεκροθάφτη. Εντάξει! Θα μου πεις πως είναι δύσκολη η ζωή τους. Θα μου πεις είναι κακό αυτό ; Όχι! Καθόλου κακό δεν είναι, αλλά κάνουν και αυτή τη δουλειά! Εμένα αυτό που με σημάδεψε, αφού σου αρέσει.. και θέλεις να το ακούσεις, να σαν εμπειρία μου.. Μπήκα λοιπόν μια μέρα μέσα, και είχαμε πάει στη μεσογειακή διατροφή. Μην τρώτε το ένα, μη τρώτε το άλλο... ιστορίες ξέρεις πως είναι η πυραμίδα. Όποτε μου λέει ένας Έλληνας.. Δάσκαλε! Δύσκολο πράγμα είναι να μην έχεις να φας και να ακούς εσένα να μιλάει για μεσογειακές διατροφές. Και να βλέπεις όλη μέρα από το πρωί μέχρι το βράδυ να μαγειρεύουν στη τηλεόραση! Εγώ, δεν περίμενα σήμερα να υπάρχει έτσι άνθρωπος.. και επειδή εδώ λύνουμε προβλήματα. Το ήξερε που λες και ο διευθυντής... σήμερα αυτός ο άνθρωπος, δουλεύει, τρώει και κοιμάται! Με σημάδεψε, ειλικρινά σου μιλάω, δηλαδή ήταν φοβερό.. να μιλάς για μεσογειακές διατροφές και ο άλλος να μην έχει να φάει! Τι είναι αυτά που λες δάσκαλε! Ένας άλλος, δείχναμε τα επαγγέλματα που χάνονται,

μεταξύ αυτών ο λούστρος. Μου λέει λοιπόν, τι μου θύμισες.... Του λέω τι λες; Μου απάντησε! Ξέρεις τι κλωτσιές έχω φάει εγώ... που έβαφα παπούτσια στις κολώνες. Αντί να με πληρώσουν, μου έδιναν κλωτσιά. Σκέψου, αυτό το παιδί τώρα, που μεγάλωσε σε ορφανοτροφείο.. γιατί ορισμένες φορές παίζουμε και τον ρόλο του ψυχολόγου, του κοινωνιολόγου.. Πριν πάνε εκεί, θα ακούσουμε εμείς τον πόνο τους. Δάσκαλε ξέρεις τι τραβήξαμε ; Τι δύσκολο πράγμα είναι! Είναι άνθρωποι που μου είπες και εσύ στην αρχή.. δεν ήθελα να μπω στα βαθιά, δεν ήξερα για σένα. Είναι άνθρωποι, ταλαιπωρημένοι από τη ζωή! Αζίζουν το κόπο! Αα!! Περίμενε, να σου πω και ένα άλλο, πολλοί από αυτούς που δουλεύουν σε μόνιμες δουλειές δεν φαίνονται, να όπως το σουπερ Μάρκετ. Βλέπεις τις κυρίες αυτές και λες εσύ ότι δεν έχουν τελειώσει το γυμνάσιο; Όχι, δεν μπορείς να το καταλάβεις.. εγώ θεωρώ τον εαυτό μου πολύ τυχερό για το ότι πήγα σχολείο, θα μπορούσα αν ήταν αλλιώς οι καταστάσεις της ζωής μου, αν δεν είχα αυτούς τους υπέροχους γονείς να ήμουν εγώ στη θέση τους. Αυτοί οι άνθρωποι, πήγαν στην οικοδομή από 5-6 χρονών και δούλεψαν σε οικοδομή και σε άλλες βαριές εργασίες! Δεν είναι όλοι! Μερικοί που την κοπάνησαν, αλλά υπάρχουν και δύσκολες περιπτώσεις!

Σ: Υπάρχουν αδυναμίες που θα θέλατε να διορθώσετε ή να προτείνετε νέες πρωτοβουλίες που μπορούν να υιοθετηθούν ως προς το πρόγραμμα μαθημάτων;

Γ: Ναι, αυτό το πρώτο πράγμα που πρέπει να γίνει είναι να στείλουν καθηγητές! Πως θα γίνει!

Σ: Ναι το έμαθα αυτό με μεγάλη μου λύπη..

Γ: Δυστυχώς, μέχρι να συντονιστεί, μάχη να το ένα.. μέχρι να το άλλο.. Δεν έρχονται οι καθηγητές με αποτέλεσμα να είμαστε εδώ τρεις καθηγητές, να καλύπτουμε τούτο το σχολείο, τη Δεύτερα και Τρίτη κάνω μάθημα συνέχεια στη πρώτη τάξη 5 και μίση με 9, μετά Τετάρτη πάμε εμείς σε ένα χωρίο και καλύπτουμε και εκεί τις ανάγκες στο παράρτημά μας. Έπειτα Πέμπτη Παρασκευή εδώ το ίδιο. Κοίταξε, εδώ πέρα μπορείς να κάνεις τα πάντα! Υπάρχουν ένα σωρό προγράμματα όσο αφορά τις πρωτοβουλίες.. Υπάρχουν τα εργαστήρια, τα Project, Υπάρχουν τα πάντα... Πέρυσι, εμείς κάναμε μια εργασία για τις εκκλησίες μέσα στα σπήλαια. Πήγαν που λες τα κορίτσια, γιατί ήταν γυναίκες.. τα ανέβασαν.. βρήκαν βίντεο ξέρεις.. τα κατέβασαν... Κάνανε μια πολύ καλή δουλειά.

Το ΣΔΕ - Η αποτίμηση της εμπειρίας

Σ: Πιστεύετε ότι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή σας, πώς θα αξιολογούσατε την ως τώρα εμπειρία σας;

Γ: Για μένα βεβαίως σημαντικό κεφάλαιο και θα ήθελα να τερματίσω την καριέρα μου μέσα από αυτό το σχολείο όταν έρθει η ώρα! Για αυτό είμαι και εδώ.. πέρασα από ένα σωρό δουλειές, πήγα σε πολλά σχολεία, ακόμα και τώρα θα μπορούσα να πάω όπου θέλω. Μεγαλώνοντας.. έχεις μια εμπειρία που σε κάνει να....

Σ: Την εμπειρία σας πως θα την αξιολογούσατε;

Γ: Πάντα θετικότερη! Εγώ σου είπα... είμαι πολύ ευχαριστημένος! Αν σε αυτό το σχολείο ερχόταν καθηγητές στην ώρα τους δεν θα είχαμε κανένα πρόβλημα. Και που δεν είναι! Εμείς θα δώσουμε τη μάχη μας! Δεν καταλαβαίνουμε τίποτα!

Σ: Θεωρείτε πως οι στόχοι που θέτει το σχολείο και το πρόγραμμα σπουδών επιτυγχάνονται; Πως επηρεάζονται οι μαθητές από αυτή τη διαδικασία;

Γ: Αυτά που μου λες τώρα είναι θεωρητικά... αφού σου είπα από τη στιγμή που υπάρχει ευελιξία. Αυτό ότι πρόγραμμα κάνουμε το υλοποιούμε δεν είναι εκεί το θέμα. Αυτό εξαρτάται βέβαια και από χρονιά σε χρονιά. Πώς θα είναι τα παιδιά. Υπάρχουν χρονιές.... Το θέμα είναι να πας εσύ πάνω στους μαθητές. Θα σου πω ένα παράδειγμα, είμαι στο τεχνικό λύκειο.. έχει σχέση! Διδάσκω, γεωργικά μηχανήματα .. τρακτέρ.. Μόλις ακούν αυτοί τρακτέρ, επαναστατούν! Τι δουλεία έχουμε εμείς με τα τρακτέρια.. Δεν είναι δουλεία δική μας. Λέω, τι είναι αυτά.. κάτι πρέπει να κάνω.. κάτι πρέπει να σκεφτώ. Πολύ ωραία, σταματάω τα τρακτέρ, πάμε στα μηχανάκια. Τον ρωτάω που λες τον ένα, τι μηχανάκι έχεις; Δίχρονο ή τετράχρονο ; Δίχρονο αδερφέ! Τι είναι αυτό ρε φίλε, πες το γιατί τα κορίτσια δεν ξέρουν... Άρα εγώ είπα εγώ, τα τρακτέρ, έχουν δίχρονες και τετράχρονες μηχανές.. λοιπόν πόσους κυλίνδρους έχει το δικό σου μηχανάκι; Λέει έναν... εγώ έχω δυο, εγώ τρία, άρα έχουμε διαχωρισμούς πολύ ωραία.. Τι καύσιμο καίει λοιπόν παιδιά, μου απαντούν. Τι θέλω να πω, αναγκάζεσαι να κάνεις ευελιξία, για να πετύχεις το στόχο που θέλεις... αρά το θέμα είναι πόσο ευέλικτος είσαι και πόσο σου επιτρέπουν να είσαι. Το θέμα είναι να πας εσύ πάνω τους! Άμα δεις και δεν έρχονται σε σένα θα πάς εσύ πάνω τους! Θα ακολουθήσεις αυτούς. Πρέπει να είσαι ελκυστικός!

Σ: Πλέον ποιο νόημα έχει αποκτήσει για εσάς η έννοια « Δεύτερη Ευκαιρία»;

Γ: Αχ, σου είπα δεν υπάρχει Τρίτη (γέλια)... Το νόημα είναι πως, εδώ περά μέσα γίνεται δουλεία. Αν δεις πως μπαίνουν και πως βγαίνουν... σου είπα από το φόβο στο σχολείο.. ήρθε με κλάματα η άλλη. Δεν το ήξερα τόσο χρόνια δάσκαλε! Με παρακάλαγε η κόρη μου να έρθω αλλά δεν ήξερα. Με κλάματα στα μάτια να μου το λέει! Γιατί, ακούγοντας σχολείο! Έχουν συνδέσει όλα τα κακά! Δεν είναι τυχαίο που τον πατέρα σου και εμένα μας φοβέριζαν.. Αν δεν πάς σχολείο θα δεις τι έχεις να πάθεις! Για αυτό συνδέσαμε το σχολείο με κάτι πολύ κακό! Το ίδιο συνέδεσαν και αυτές.. συνεχίζω με γυναίκες.. Λοιπόν, δεν θα ξεχάσω ποτέ εκείνη την Αλβανίδα.. Ήρθε και κάθισε εκεί.. ήξερε πολύ καλά ελληνικά, ήρθε να ρωτήσει. Όταν έρχονται να ρωτήσουν, εγώ τους λέω... πάμε παιδιά, ελάτε ! Πάμε να δείτε και να ακούσετε ένα μάθημα. Μπαίνουν μέσα και δεν θέλουν να βγουν. Ευχαριστώ βρε παιδιά! Είπε αυτή η γυναίκα! Με κάνατε να εκπληρώσω αυτό το παιδικό όνειρο που είχα... τι ήταν ; Να γίνει αυτή δασκάλα, κάνοντας που λες η ίδια το μάθημα μια μέρα στη τάξη για ένα πρόγραμμα που τρέχαμε, θεώρησε πως πραγματοποιεί το παιδικό της όνειρο να γίνει δασκάλα. Αυτό τα λέει όλα! Αυτό είναι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας! Αυτό είναι! Δεν είναι για το καθένα! Στο ζαναλέω, άμα πας και το παίζεις επιστήμονας, είσαι τελειωμένος.

Σ: Η ίδια η ομάδα θα σε βγάλει από έξω η ίδια η ομάδα..

Γ: Σωστά! Αυτό ακριβώς, θα τα δείξεις αυτά που σου λέω τώρα αλλά δεν με πειράζει... κάποτε ήρθαν που λες εδώ.. ο τάδε καθηγητής δεν μας αρέσει.. πιάνεις τότε το καθηγητή και του λες πάμε μαζί.. Πάμε μαζί! Ξεκίνα.. παρουσιάζουμε κάποια πράγματα μαζί να δούμε που δεν πάει καλά... Ξέρεις πρέπει να το καταλάβουν! Πρέπει να πούμε και ένα άλλο.. εδώ πέρα πρέπει να κάτσεις και να δουλέψεις δεν γίνεται πρέπει να ψάξεις, αλλιώς πως θα γίνεις ελκυστικός ; Εγώ, κάθομαι και ψάχνω τη προηγούμενη μέρα τι.. τι θα κάνω!!

Ερωτώμενος/η	Δ
Χρόνος	20/01/2017
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:41:46
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Σ: Το φύλο σας;

Δ: άντρας

Σ: Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

Δ: Το 1969

Σ: Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

Δ: Μυτιλήνη, εδώ

Σ: Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

Δ: Είμαι παντρεμένος με μία κόρη

Σ: Ποιο είναι το αντικείμενο εργασίας σας;

Δ: Είμαι διευθυντής στο ΣΔΕ, είναι πέμπτος-έκτος χρόνος διευθυντής, αλλά και πιο

μπροστά ήμουν καθηγητής στο ΣΔΕ οπότε έχω μια εμπειρία στην εκπαίδευση ενηλίκων πάνω σε αυτό το κομμάτι γύρω στα 10-15 χρόνια.

Σ: Άρα ασχολείστε μόνο με αυτό;

Ναι, ναι, ναι.

Σ: Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

Δ: Λοιπόν, όταν μου λένε τα επιτεύγματά μου, τί έχω καταφέρει σε αυτή τη ζωή είμαι περήφανος σε τρία πράγματα. Πρώτον, για την κόρη μου, δεύτερον για τη δουλειά μου και τρίτον για τη γυναίκα μου που με στηρίζει.

Σ: Οι σπουδές σας ποιες ακριβώς είναι ;

Η επιλογή επαγγέλματος του εκπαιδευτικού -Η επιλογή τοποθέτησης στο ΣΔΕ

Σ: Θα μπορούσατε να περιγράψετε τους λόγους που σας ώθησαν να επιλέξετε το ΣΔΕ για να ασκήσετε το επάγγελμά σας ως εκπαιδευτικός; ,

Δ: Ναι, κοίταξε εε, από νωρίς με τραβούσε το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και όταν ξεκίνησα ποτέ δεν είχα στο μυαλό μου την εκπαίδευση ενηλίκων, ποτέ δεν εε.. Κάποια στιγμή είδα μια αίτηση, έκανα μια αίτηση και αυτό που άλλαξε ποιοτικά την καριέρα μου ήταν το μεταπτυχιακό που έκανα στην εκπαίδευση ενηλίκων, γιατί εκπαιδευτής ενηλίκων, πέρα απ ότι είσαι καθηγητής, πρέπει να έχεις συναίσθηση, πρέπει να είσαι κοντά στο άνθρωπο, να αγαπάς τους ανθρώπους, τα ανθρωπιστικά επαγγέλματα, που είσαι κι εσύ, η ειδικότητά σου, με τραβήζανε και δεν την αλλάζω με τίποτα πλέον αυτή την καριέρα. Εε, ακόμα και να φύγω και να κλείσει αυτό το σχολείο, εγώ θα βρω κάποια διέξοδο πάνω σε αυτό κομμάτι. Ήδη πέρα από τη δουλειά μου ασχολούμαι με την αλληλεγγύη, είμαι στο ΠΙΚΠΑ, έξω στους μετανάστες, τα πρωινά μου τα τρώω εκεί, βοηθάω μετανάστες και είναι αλληλένδετα αυτά, πολλοί τα θεωρούν ξεκομμένα αλλά πολλοί από τους μετανάστες είναι και μαθητές μας, θα τους δεις και εσύ που θα μπεις στην τάξη, αλλά είναι μία συνέχεια.

Σ: Είναι δύο πράγματα δηλαδή που πάνε μαζί.

Ναι

Σ: Είναι μία αλλαγή που την βλέπετε τώρα περισσότερο;

Δ: Εε κοίταξε να δεις, δεν μπορείς να θέλεις να βελτιώσεις τη ζωή των ανθρώπων, των μεταναστών, χωρίς να σκεφτείς πως πρέπει να τους εκπαιδεύσεις, να τους δείξεις ορισμένα πράγματα. Αλληλεγγύη δεν σημαίνει μόνο δίνω τροφή, κυρίως είναι δίνω εφόδια και γνώση για να πολεμήσουν τη συνέχεια τη ζωή τους.

Σ: Ανθρωπιστικά. Αντιμετωπίζουμε την κρίση ανθρωπιστικά δηλαδή.

Έτσι.

Σ: Έχετε κάποια προ-εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων;

Δ: Όχι, κοίταξε είχα κάνει κάποια ΙΕΚ, κάποια, από τον ΟΑΕΔ ξεκίνησα όπου κι εκεί έχει μεγάλους μαθητές, δεν έχει μικρούς.

Σ: Σε ποιο αντικείμενο-;

Δ: Εγώ η βασική μου ιδιότητα είναι ηλεκτρολόγος οπότε έχω κάνει 10 χρόνια ωρομίσθιος στον ΟΑΕΔ. Εκεί και υπολογιστές δίδασκα και ηλεκτρολόγος αλλά μετά αυτό που σηματοδότησε την αλλαγή στην καριέρα μου ήταν το μεταπτυχιακό στην εκπαίδευση ενηλίκων. Ήδη είχα ξεκινήσει το σχολείο εδώ, να διδάσκω υπολογιστές και με το μεταπτυχιακό αυτό έδωσε μια ώθηση, πέρα από εμπειρικά ό,τι έκανα τότες, ό,τι έκαναν οι άλλοι, ήρθε και η γνώση της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Σ: Άρα εσείς ήσασταν εκπαιδευτικός στα ηλεκτρολογικά κάνατε μαθήματα στον ΟΑΕΔ και μετά ήρθατε εδώ, σαν εκπαιδευτικός και αργότερα σαν διευθυντής.

Έτσι ακριβώς, ναι.

Σ: Ποία είναι για εσάς τα χαρακτηριστικά των ΣΔΕ που προτρέπουν στην δυναμική του Σχολείου;

Δ: Πρώτα πρώτα ότι είναι ενήλικες οι εκπαιδευόμενοι, είναι άνθρωποι που ξέρουν γιατί έρχονται, έρχονται με γνώση του τί θα βρουν και τί θέλουν από αυτό το σχολείο, δεν πειραματίζονται ούτε παίζουν, ούτε το βλέπουν σαν μια υποχρέωση, το βλέπουν σαν μία διέξοδο αυτό το σχολείο. Αυτό το πράγμα με συναρπάζει, είναι αυτό που μου αρέσει εμένα, ότι δίνονται διέξοδοι στους ανθρώπους που δεν θα χαν ευκαιρία και η δύναμη που μου δίνει αυτό το σχολείο είναι ότι πολλοί μαθητές μας έχουν πια μεγαλουργήσει, είναι πια, έχουν γίνει μεταπτυχιακοί φοιτητές και αν δεν υπήρχε αυτό το σχολείο δεν θα υπήρχε τρόπος να ζαναμπούν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Σ: Άρα περισσότερο είναι ότι οι ενήλικες έρχονται ολοκληρωμένοι πλέον και γνωρίζουν και έχουν στόχους για εδώ.

Έτσι, έτσι.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Σχέση μαθητών και εκπαιδευτικού

Σ: Θα μπορούσατε μέσα από την εμπειρία σας να μας παραθέσετε κάποιους από τους λόγους που θεωρείτε πως ωθούν τους μαθητές στην επανένταξη στο σχολικό χώρο;

Δ: Λοιπόν, πολλές έρευνες και μελέτες για αυτό το σχολείο έχουν δείξει ότι οι λόγοι είναι δύο βασικές κατηγορίες, οι εξωτερικοί και οι εσωτερικοί. Όταν λέμε εξωτερικοί είναι το χαρτί, είναι αυτό, ότι η αγορά εργασίας έχει γίνει πολύ δύσκολη κι αν δεν έχεις ένα απολυτήριο γυμνασίου δεν μπορείς να πας ούτε καθαρίστρια στον δήμο. Άρα αυτή η ανάγκη ενός τυπικού προσόντος ωθεί ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των μαθητών μας. Μικρότερο ποσοστό, αλλά υπαρκτό, κυρίως μεγάλοι άνθρωποι και συνταξιούχοι και τα λοιπά είναι εσωτερικό, δηλαδή το έχουν καημό, δεν πήγαν ποτέ σχολείο, τελειώσαν οι υποχρεώσεις τους, μεγαλώσαν τα παιδιά τους, εε δεν έχουν πολλές ασχολίες και τώρα αυτό που τους έτρωγε ήρθε η ώρα να το εκπληρώσουν. Στην πορεία, βέβαια σε ποσοστά είναι 80-20, 80% έχουν ανάγκη το χαρτί 20 % έρχονται γιατί το θέλουν, γιατί τους

αρέσει, γιατί το χουν μεράκι. Στην πορεία αυτά τα ποσοστά αλλάζουν, δηλαδή κι αυτοί που έρχονται μόνο και μόνο για το χαρτί βρίσκουν κάποιο νόημα κι ενώ στην αρχή έρχονται διστακτικοί, έρχονται επιφυλακτικοί γιατί δεν έχουν φύγει και με καλές συνθήκες από την πρώτη ευκαιρία, έχουν φύγει με τραυματικές εμπειρίες πολλοί, άρα έρχονται εδώ με σκοπό να περάσει όσο γίνεται πιο ανώδυνα δύο χρόνια, χωρίς να ζοριστεί, χωρίς να κάνει πολλά πράγματα, ίσα-ίσα να πάρει το χαρτί. Στην πορεία όμως βρίσκει νόημα, βρίσκει μέσα από τις εργασίες, τις ομαδικές και όλα αυτά, και από μόνοι τους αρχίζουν και αλλάζουν από μέσα τους φυσικά, το εξωτερικό κίνητρο, το χαρτί δεν αλλάζει, αλλά παράλληλα βρίσκουν και την αυτοεκπλήρωση μέσα από το σχολείο.

Σ: Ξαναβρίσκουν στην ουσία την αυτοεκτίμηση που λέμε, για τον εαυτό τους περισσότερο. Είναι επίτευξη ενός στόχου που θέτουν εκείνοι οι ίδιοι για την εκπαίδευση.

Δ: Έτσι ναι, μπορώ να σου μιλάω για πάμπολα παραδείγματα, θυμάμαι χαρακτηριστικά μου λέγε ένας απόφοιτος μας «όταν πήγαινα παλιά σε μια υπηρεσία και του έλεγα ξέρεις συμπλήρωσε μου την αίτηση, δεν ξέρω εγώ να την συμπληρώσω γιατί δεν έχω πάει σχολείο» τώρα νιώθω, ντάζει, και τώρα λέει πολλά πράγματα μπορεί να μην ξέρω άλλα να νιώθω ότι ξέρεις βοήθησέ με σε παρακαλώ να με βοηθήσουν γιατί δεν τα καταλαβαίνω. Δεν είναι ότι δεν έχω πάει στο σχολείο πλέον, αυτό λέει είναι αλλαγή

Σ: Σίγουρα. Μου είχε πει και πέρσι σε συνεντεύξεις που είχα πάρει, πολλοί μου το είχαν πει αυτό ότι είναι εκπλήρωση ενός ονείρου και ότι λέει όταν έμπαινα και έβλεπα πράγματα σε τάξεις, που έβλεπα τον πίνακα και δεν καταλάβαινα τί έγραφε, ένιωθα μέσα μου ότι ήμουν αδύναμος.

Δ: Δεν μπορείς να φανταστείς τί άμυνες έχουν αναπτύξει να κρύβουν γιατί ντρέπονται που δεν έχουν τελειώσει το σχολείο και να αλλάζουν κουβέντα στις παρέες, να το κρύβουν που δεν έχουν τελειώσει το σχολείο και να τονίζουν τα άλλα χαρακτηριστικά τους, ότι έχουν οικογένεια και τα λοιπά που είναι περήφανοι, και για τη δουλειά τους και όλα αυτά, αλλά τώρα βρίσκουν ένα νόημα και για το εκπαιδευτικό τους.

Σ: Θεωρείτε πως οι ανάγκες, τα κίνητρα και οι δυνατότητες παραμένουν οι ίδιες μέσα από τη διαδικασία της μάθησης;

Δ: Σου είπα, 80% έρχονται για το απολυτήριο, αλλά στην πορεία έρχονται και τα εσωτερικά χαρακτηριστικά και οι εσωτερικοί στόχοι.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Το πρόγραμμα σπουδών

Σ: Η διαμόρφωση του προγράμματος μαθημάτων ανταποκρίνεται στις ουσιαστικές ανάγκες των μαθητών;

Δ: Αυτό είναι το μεγάλο μας πλεονέκτημα, δεν έχουμε πρόγραμμα, όταν πάει ο καθηγητής μέσα στην τάξη δεν έχει κάτι στάνταρ να πει ή ύλη, ότι αυτό πρέπει να διδάξω και τα λοιπά, γιατί η δουλειά του καθηγητή όταν βγάζει προκήρυξη γράφει ρητώς η δουλειά του καθηγητή είναι και δουλειά του ερευνητή. Το πρώτο πράγμα που θα κάνει ο καθηγητής που μπαίνει στην τάξη είναι να διερευνήσει, να δει τί ανάγκες

υπάρχουν, γιατί είναι σαφές, είναι προφανές ότι θα υπάρχει πολύ μεγάλη γκάμα αναγκών. Θα υπάρχει ανάγκη από αλφαβήτα και θα υπάρχει και ο φτασμένος αυτός που διαβάζει βιβλία, αυτός που ίσως και να γράφει. Άρα αναγκαστικά το πρώτο πράγμα που κάνεις είναι να δει πού βρίσκεσαι, σε τί επίπεδο βρίσκεται ο καθένας, τι ανάγκες έχει ο ίδιος, πιστεύει ότι έχει ο ίδιος γιατί πολλοί λένε ότι εγώ δεν ξέρω ορθογραφία, εγώ δεν ξέρω μαθηματικά, εγώ δεν ξέρω υπολογιστές, το λένε, το εκφράζουν. Ένα αυτό που εκφράζουν αυτοί σαν ανάγκη, ένα δεύτερο είναι που ξέρεις ότι πηγαίνουν στο επόμενο στάδιο της εκπαίδευσης δηλαδή όταν πας στο λύκειο τί θα ζητηθεί από εκείνους να κάνουν και να τους πείσεις και να διαπραγματευτείς σε ένα πρόγραμμα το οποίο θα τους δείξει ότι θα μάθουμε αυτά, θα το συμφωνήσεις, θα μάθουμε αυτό κι αυτό κι αυτό, και αυτό το πράγμα να πειστεί ότι θα του είναι χρήσιμο. Γιατί βασική αρχή είναι ότι ο ενήλικας όταν θεωρεί αυτό που του διδάσκεις δεν του είναι χρήσιμο, δεν το παρακολουθεί. Πάρε παράδειγμα από μας, αν πας σε ένα σεμινάριο και αυτό που λέει ο από πάνω νομίζεις ότι δεν είναι χρήσιμο σε σένα, απλά το λέει, εσένα δεν σε ακουμπάει. Πρέπει να τον πείσεις ότι αυτό το πράγμα θα είναι χρήσιμο σε εκείνον.

Σ: Στην ουσία θεωρείτε ότι έχει μεγάλη αξία αυτό που λέμε το μαθητικό συμβόλαιο ως πούμε στην αρχή που κάνουμε.

Δ: Έτσι, έτσι, δίνουμε πολύ μεγάλη έμφαση σου λέω γιατί δεν έχουμε ύλη. Τώρα μπαίνουμε στην τάξη και πρέπει να δει η αγγλικών τί ξέρουμε από αγγλικά; Υπάρχουν άτομα τα οποία γεννήθηκαν στο εξωτερικό και ξέρουν πολύ καλά αγγλικά, υπάρχουν άτομα που δεν ξέρουν καθόλου αγγλικά. Πρέπει να βρει- και καταρχάς να κάνει εξατομικευμένη διδασκαλία, άλλο φύλλο εργασίας σε σένα που ξέρεις αγγλικά και άλλο φύλλο σε κάποιον που δεν ξέρει τίποτα. Άλλη μια δυσκολία.

Σ: Πολλά επίπεδα πολλές ανάγκες. Αυτό είναι καλό όμως που υπάρχει, δηλαδή για μένα θεωρώ ότι το συμβόλαιο είναι πολύ σημαντικό, ναι μεν ο ίδιος ο εκπαιδευτής καθορίζει το πού πρέπει να βαδίζει και να είναι προετοιμασμένος, αυτό που λένε για ένα πράγμα που θα κάνεις πρέπει να έχει άλλα εκατό πίσω σου και για τους μαθητές γιατί σίγουρα το να πας και να μιλήσεις για πράγματα που δεν τους ενδιαφέρουν δεν νομίζω ότι θα έχει καμιά αξία.

Δ: Μα αυτό, δεν έχει νόημα, άμα δεν τον ενδιαφέρει αυτό που λες απλά δεν θα σε παρακολουθήσει.

Σ: Προφανώς, θα του φανεί αδιάφορο.

Δ: Και δεν θα κάτσει κιόλας. Δεν μπορείς ούτε με απουσίες ούτε με «θα σου βάλω αποβολή» και τέτοια που λέμε στα παιδιά

Σ: Αυτό είναι για παιδιά, δεν είναι για ενήλικες.

Δ: Αυτό ακριβώς. Γιατί καθένας που έρχεται εδώ έχει αφήσει κάτι έξω, έχει αφήσει δουλειά, έχει αφήσει παιδιά, έχει αφήσει οικογένεια και πρέπει να του πεις ότι αυτό που θα κάνει τώρα είναι πιο σημαντικό και γι αυτό πρέπει να αφιερώσει αυτές τις ώρες να κάτσει εδώ.

Σ: Σίγουρα, αυτό είναι πολύ σωστό.

Σ: Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση του προγράμματος με την σύγχρονη αγορά εργασίας; Εμείς δεν το λέμε μάθημα, το λέμε γραμματισμός και η ερμηνεία του γραμματισμού είναι αυτό το πράγμα, πώς συνδέεται η επιστήμη με την πραγματική ζωή.

Σ: Ας πούμε το επιχειρηματικό πλαίσιο που είπατε τις προάλλες νομίζω ότι ήταν καινοτομία όχι μόνο στο ΣΔΕ, για παράδειγμα και στα δικά μου χρόνια κάποιος μας το λέγε θα φαινότανε-

Δ: Εσύ είδες το αποτέλεσμα, αυτό προέκυψε από μια διαδικασία διαπραγμάτευσης. Ξέρεις πως προκύψαμε για το επιχειρηματικό σχέδιο; Λέω θα γράψω τα υπουργεία μας, που έχει μια κυβέρνηση, οικονομικών, υγείας, παιδείας, εργασίας, τουρισμού και τα λοιπά, από αυτά που είναι ουσιαστικοί τομείς της ζωής μας, θέλω να ψηφίσουμε και να βρούμε το ποιο σημαντικό, αυτό που θεωρείται πιο σημαντικό και να βρούμε θέματα για αυτά και ψηφίστηκε ότι αυτό που στους απασχολεί περισσότερο σε αυτή την συγκυρία της ζωής είναι η εργασία, άρα λέω, το πρότζεκτ μας, αυτό που θα κάνει τη δουλειά μας, θα την κάνει για τα θέματα εργασίας γιατί γνωρίζοντας έξω, τη ζωή, τί γίνεται με την εργασία, γνωρίζοντας καλύτερα αυτό το κομμάτι είναι πιο εύκολο για μας να βρούμε μια εργασία.

Σ: Σίγουρα. Άρα συνδέεται άμεσα κιόλας με την αγορά. Υπάρχουν αδυναμίες που θα θέλατε να διορθώσετε ή να προτείνετε νέες πρωτοβουλίες που μπορούν να υιοθετηθούν ως προς το πρόγραμμα μαθημάτων;

Οι αδυναμίες μας είναι διοικητικές, δηλαδή αυτή τη στιγμή στο σχολείο θα πρεπε να είναι 20 συνάδελφοι και είμαστε 3.

Σ: Και δεν είστε μόνο εδώ, είστε και στην Καλλονή απ ότι μου είπαν.

Δ: Ναι ναι ναι και είναι σε όλη την Ελλάδα αυτή η κατάσταση. Υποστελεχομένα σχολεία και είναι και κάθε χρόνο. Πέρσι οι συνάδελφοι σε πλήρη ανάπτυξη ήμασταν τον Μάρτιο, τώρα το σχολείο υπολειτουργεί.

Σ: Αυτό βοηθάει που είστε μόνο για δύο μήνες; Απρίλιος, Μάιος και μετά Ιούνιος.

Δ: Τί να κάνουμε; Ότι μας πει το υπουργείο. Δυστυχώς τα λέμε, τα ξαναλέμε, τα γράφουμε, απειλούμε, κάνουμε, δείχνουμε, δυστυχώς λόγω κρίσης το υπουργείο δίνει προτεραιότητα στα γυμνάσια και στα λύκεια, εκεί να πάνε πρώτα οι συνάδελφοι, εκεί να καλύψουμε τα κενά, εκεί που ακούγεται, γιατί εδώ αν δεν έχεις καθηγητές δεν θα ακουστεί πάρα πολύ. Θα σου πει δεν πειράζει, παρόλο που πειράζει. Εε και δυστυχώς αυτή είναι μια αδυναμία μας, εε ο σχεδιασμός του σχολείου είναι νομίζω πάρα πολύ καλός, ότι δεν υπάρχει ύλη, ότι υπάρχει διαπραγμάτευση, ότι υπάρχει αυτή η ελευθερία, να κάνουμε αντικείμενα που τους ενδιαφέρουν, δηλαδή εγώ έχω δικαίωμα άμα έρθουν πέντε μαθητές και μου πουν «Ενδιαφερόμαστε για φωτογραφία» να κάνω εργαστήριο φωτογραφίας.

Σ: Προφανώς, άρα αδυναμίες περισσότερο διοικητικές.

Δ: Διοικητικές, ναι. Έχουμε πλεονεκτήματα σαν σχολείο, σου λέω καινοτομίες μοναδικές, οι οποίες τις δοκιμάζουν σε μας και σιγά σιγά τις εφαρμόζουν σε άλλα σχολεία. Ότι δεν έχουμε βαθμούς, αυτό το πράγμα απελευθερώνει.

Σ: Ναι, γιατί νομίζω ότι όλο αυτό το ζήτημα με τους βαθμούς, τις απουσίες, τα βιβλία, όλο αυτό θυμίζει μία εικόνα, την οποία όπως μου είπε και ο κύριος υποδιευθυντής, έχουν άσχημη εικόνα από τα προηγούμενα χρόνια και τους απωθεί εντελώς το να έρθουν πίσω.

Δ: Να σου πω ένα απλό- Τσάκαλος είναι, μου το έλεγε ένας εκπαιδευτής, σε ένα βιβλίο το γράφει, πες ότι πήρες δεκαεφτά, τις σημαίνει; Ότι είσαι ένας άριστος μαθητής που τα φόρτωσε στον κόκορα και δεν έγραψες καλά στο διαγώνισμα και πήρες δεκαεφτά, μέχρι εκεί φτάνει το μυαλό σου, μέχρι εκεί προσπαθείς και πήρες δεκαεφτά ή είσαι ένας μαθητής ο οποίος είσαι κακός μαθητής, αντέγραψες, έγραψες καλό διαγώνισμα και πήρες δεκαεφτά; Και τα τρία μπορεί να σημαίνει, άρα το δεκαεφτά δεν σημαίνει τίποτα. Εμείς ο έλεγχος που δίνουμε εδώ ξέρεις τι είναι; Είναι περιγραφική αξιολόγηση, κάθε καθηγητής γράφει μία μικρή παράγραφο για τον μαθητή και τους λέω όταν είναι να γράψουν αξιολόγηση σκέψου να τον έχεις απέναντι και του απευθύνεσαι σε α' πρόσωπο «Νίκο προσπάθησες αρκετά, τα κατάφερες πολύ καλά στα ελληνικά και στη γλώσσα αλλά έχεις ακόμα αδυναμία σε αυτό το αντικείμενο, πρέπει να προσπαθήσει αυτό στο επόμενο εξάμηνο».

Σ: Σωστό.

Το ΣΔΕ - Η αποτίμηση της εμπειρίας

Σ: Πιστεύετε ότι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή σας, πώς θα αξιολογούσατε την ως τώρα εμπειρία σας;

Δ: Με άλλαξε σαν άνθρωπο. Αυτό που είπαμε πιο μπροστά εε αυτή την ενσυναίσθηση, με άλλαξε σαν άνθρωπο, δηλαδή και στην καθημερινή μου ζωή, πάντα, με φίλους, με γνωστούς, όταν συνομιλώ πάντα προσπαθώ να μπω στα παπούτσια του, να δω τα συναισθήματά του, να καταλάβω το πρόβλημά του μέσα από τα λόγια που μου λέει. Αυτό το πράγμα με βοηθάει πάρα πολύ, με κάνει καλύτερο άνθρωπο το σχολείο αυτό.

Σ: Θεωρείτε πως οι στόχοι που θέτει το σχολείο και το πρόγραμμα σπουδών επιτυγχάνονται; Πως επηρεάζονται οι μαθητές από αυτή τη διαδικασία; Προφανώς επιτυγχάνονται για να υπάρχουν τόσες πολλές καινοτομίες, έτσι;

Δ: Ναι, σου λέω, μία άλλη καινοτομία που δεν είπαμε πιο μπροστά είναι ότι έχει και ψυχολόγο και σύμβουλο σταδιοδρομίας. Δεν έχουμε ακόμα, αλλά αν μας αφήναν να δουλέψουμε όπως δουλεύουμε θα ήταν ένα ιδανικό σχολείο. Ένα σχολείο που θα ήταν παράδειγμα για τους άλλους και σιγά-σιγά με χαρά βλέπω ότι τα άλλα σχολεία αρχίζουν να μιμούνται το δικό μας, δηλαδή το πρότζεκτ πρώτα ξεκίνησε από το ΣΔΕ και μετά πήγε στα άλλα σχολεία. Τώρα δειλά-δειλά λένε να μην υπάρχει αριθμητική βαθμολογία στο γυμνάσιο, να μην υπάρχει βαθμός. Ο βαθμός το μόνο που εξυπηρετεί είναι να βγάλει τον σημαιοφόρο, τίποτα άλλο.

Σ: Καλά, ναι, εντάξει. Άρα γενικότερα αυτή η διαδικασία έτσι πώς επηρεάζει τους μαθητές;

Δ: Νομίζω πως είναι ιδανικό σχολείο, αλλά και τους επηρεάζει πάρα πολύ θετικά,

απόδειξη ότι πάνω από 60-70% συνεχίζουν στο νυκτερινό, ενώ όταν έρχονται εδώ λένε «Θα κάνω δύο χρόνια να πάρω το χαρτί, χωρίς εξετάσεις και τέλειωσα». Ενώ μετά τρώγοντας έρχεται η όρεξη και λέει «Ας συνεχίσω».

Σ: Πλέον ποιο νόημα έχει αποκτήσει για εσάς η έννοια « Δεύτερη Ευκαιρία»;

Δ: Για μένα, ξαναλέω, γι αυτούς τους ανθρώπους είναι η τελευταία ευκαιρία, δεν υπάρχει άλλη ευκαιρία και γι αυτό δεν διώχνεις εύκολα από δω. Δηλαδή το έχω απαγορεύσει, δεν διώχνουνε, γιατί αν διώξεις..πού τον πας; Εγώ είχα ναρκομανή μαθητή και το πάλευα μέχρι τελευταία στιγμή, μέχρι που μου είπαν ειδικοί ψυχολόγοι και λοιπά «Δεν μπορεί.» και τότε μόνο τον έδιωξα κλοτσηδόν. Αλλά εγώ ένιωθα ευθύνη γι αυτόν, λέω εφόσον έχει το κουράγιο και περνάει την πόρτα αυτή σημαίνει ότι- κάτι σημαίνει για μένα αυτό, αλλά όταν μου παν πιο οι ειδικοί ότι ζεις, δεν έχει νόημα αυτό που κάνεις γιατί η προσπάθειά σου πάει στον βρόντο, πρέπει να ξεπεράσει τα δικά του προβλήματα και μετά να αρχίσει να βλέπει τα άλλα προβλήματα, τότε μόνο σταμάτησα, αλλά μόνο τέτοιες ακραίες περιπτώσεις είναι που- όλες τις άλλες τις προσπαθώ. Τους λέω τους ξαναλέω, κανείς μην σταματήσει, δηλαδή μείνει απόφαση και σταματάει άλλος για πολύ σοβαρούς λόγους, άλλος για λόγους υγείας, άλλος για λόγους οικογενειακούς και οικονομικούς, αλλά λέω πριν σταματήσετε να έρχεστε, πριν πάρετε αυτή την απόφαση, ελάτε να το κουβεντιάσουμε, να δω πώς μπορώ να σας βοηθήσω, τί εναλλακτικές μπορώ να βρω; Γιατί όλα ξεκινούν με ενθουσιασμό και τα λοιπά αλλά είναι και τα αντικειμενικά προβλήματα. Στα μεγάλα αντικειμενικά προβλήματα δεν μπορείς να κάνεις πολλά πράγματα αλλά στα μικρά μας δίνεται η ευελιξία να επέμβουμε και να βοηθήσουμε.

Σ: Ωραία, αυτά ήτανε, δεν έχω κάτι άλλο

Δ: Ωραία, να σαι καλά

Ερωτώμενος/η	E
Χρόνος	13/12/16
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:31:29
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Σ: Το φύλο σας;

E: Γυναίκα

Σ: Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

E: Ακριβώς το θες;

Σ: Όχι την ημερομηνία θα ήθελα να μου πείτε

E: Ωραία, 1980

Σ: Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

E: Εγώ μένω στη Μυτιλήνη σε ένα χωρίο

Σ: Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

E: Έγγαμη με ένα παιδί

Σ: Ποιο είναι το αντικείμενο εργασίας σας;

E: Εργάζομαι ως ωρομίσθια εκεί στο ΣΔΕ, αλλά ακόμα δεν έχουν γίνει προσλήψεις. Εγώ για να τα πάρουμε από την αρχή είμαι φιλόλογος και ..δουλεύω κάνω ιδιαίτερα μαθήματα σε μαθητές Λυκείου για πανελλήνιες ως προετοιμασία. Παράλληλα, ωρομίσθια και αναπληρώτρια σε σχολεία και εκπαίδευση. Σε ότι αφορά τα σχολεία τα ΣΔΕ εργάζομαι από το 2010, αλλά κάθε φορά με ανανέωση συμβάσεων. Αλλά ήμουν στη Λήμνο, που είναι παράρτημα της Λέσβου, αλλά ήταν για ένα διάστημα είχε δημιουργηθεί αλλά πλέον είναι κλειστό και υπάρχει Νυχτερινό σχολείο πλέον εκεί.

Η επιλογή επαγγέλματος του εκπαιδευτικού -Η επιλογή τοποθέτησης στο ΣΔΕ

Σ: Θα μπορούσατε να περιγράψετε τους λόγους που σας ώθησαν να επιλέξετε το ΣΔΕ για να ασκήσετε το επάγγελμά σας ως εκπαιδευτικός;

E: Έχω ναι περίπου 6 χρόνια σε αυτά τα σχολεία αλλά να η επιλογή έγινε τυχαία αρχικά.. δεν ήξερα περί τίνος πρόκειται. Απλά έκανα τα χαρτιά μου και με πήραν εκεί. Στην πορεία διαπίστωσα πως είναι ένα πάρα πολύ ελκυστικό αντικείμενο εργασίας. Πρακτικό, μου άρεσε που κάθε φορά είναι κάτι διαφορετικό.. κάθε φορά θέλω να αρέσει στους εκπαιδευόμενους μου αυτό που θα τους κάνω. Στην αρχή ναι δεν ήξερα περι τίνος πρόκειται

Σ: Μετά αυτό άλλαξε;

E: Ναι εννοείτε αυτό, στην αρχή πήγα στη Λήμνο και όλα άλλαξαν και διαπίστωσα πως είναι κάτι που πρέπει να αγαπάς για να το κάνεις. Θα έχεις μαθητές από 20 εως και 70 χρονών δηλαδή αντιλαμβάνονται εσένα ως κάποιον δικό τους και δημιουργούνται δεσμοί.. ισχυροί δεσμοί και θέλουν πολύ λεπτούς χειρισμούς και οι να ακολουθείς κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Θέλουν να μιλάς τη γλώσσα τους.. αλλιώς δημιουργούνται εντάσεις.. που δεν μπορείς να τις ελέγξεις. Βεβαία για αυτό, μιλάμε για ένα σχολείο χωρίς βιβλίο και χωρίς πρόγραμμα συγκεκριμένο και πρέπει να καταλάβεις τι θέλουν αλλιώς δεν προχωράει.. πρέπει να προσεγγίζεις τις ανάγκες τους.. Πρέπει να κάνεις κάτι που να τους αρέσει σου ζαναλέω γιατί, αλλιώς δεν θα παρακολουθούν το μάθημα. Έπειτα.. είναι άνθρωποι που έχουν όλοι τους διαφορετικά επίπεδα, άλλος μπορεί να μη ξέρει ούτε την αλφάβητο άλλος μπορεί να είναι πάρα πολύ καλός και να

γράφει εκθέσεις σελίδες. Πρέπει να πρέπει... να μαζέψεις όλο αυτό το πράγμα μέσα σε μία ώρα που έχεις. Στην ουσία βάζουμε διαφορετικές στοχοθεσίες για τον καθένα.

Σ: Άρα στην ουσία λέμε πως δεν γνωρίζεται ακριβώς περί τίνος πρόκειται και έπειτα το ανακαλύψατε. Υπήρχε κάτι που να σας τράβηξε το ενδιαφέρον περισσότερο;

Ε: Ναι προφανώς, όλα στην αρχή μου έκαναν εντύπωση.. ήταν και σαν πρώτη φορά στη δουλεία. Οι συναντήσεις με του άλλους εκπαιδευτικούς για την πορεία των εκπαιδευομένων και το γεγονός πως συζητάμε για όλα τα θέματα της τάξης. Ότι όλα αυτά που έπρεπε να εφαρμόζονται στην γενική εκπαίδευση ήταν σαν να..ένα πείραμα! Ένα πείραμα για πράγματα που μπορούσε κανείς να εφαρμόσει στη γενική εκπαίδευση. Τα project, τα εργαστήρια όλα αυτά. Δηλαδή ένα καινούριο πράγμα στην εκπαίδευση που είχε αποτέλεσμα. Θα μπορούσαν τα ΣΔΕ, να ανοίγουν δρόμους για τα προγράμματα που κανείς μπορεί να εφαρμόσει στην γενική εκπαίδευση. Παράλληλα τώρα που το συζητάμε, διάβαζα τις προάλλες ότι σταματούν οι αξιολογήσεις με βαθμούς και θα γίνεται όπως και στο ΣΔΕ με περιγραφική αξιολόγηση.

Σ: Έχετε κάποια προ-εμπειρία στο χώρο τις εκπαίδευσης ενηλίκων;

Ε: Ναι σου είπα ξεκίνησα στη Δήμο και είχα ξεκινήσεις για ένα χρόνο από το Μάρτιο μέχρι τον Ιούνιο. Να τι να λέμε τώρα και φέτος άμα γίνουν προσλήψεις θα γίνουν πάλι Μάρτιο. Οπότε..

Σ: Ποία είναι για εσάς τα χαρακτηριστικά των ΣΔΕ που προτρέπουν στην δυναμική του Σχολείου;

Ε: Νομίζω ότι δεν έχουν αυστηρό πρόγραμμα και μπορεί ο άλλος να έρχεται και με το παιδί του. Πολλοί φέρνουν το παιδί μαζί δεν μπορεί να έρθει. Οπότε μετά αν δεν έχει να αφήσει κάπου το παιδί θα φύγει και πάλι. Άρα ο στόχος μας είναι να μην υπάρχει διαρροή ξανά! Όποτε ότι μπορεί να γίνει, στα πλαίσια του δυνατού πάντα για να μην υπάρχει αυτή η διαρροή. Για να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα και ας έρθει και στη μέση της ώρας. Μας πειράζει, αλλά προσπαθούμε να το δεχθούμε και να μην είμαστε πια τόσο αυστηροί στο ότι μπήκες μόλις χτύπησε το κουδούνι. Μας ενδιαφέρει να καταλάβουμε! Να καταλάβουμε πως ο ενήλικας έχει ανάγκες! Ότι αυτές οι ανάγκες πρέπει να γίνονται σεβαστές για να έρχεται αυτός στο πρόγραμμα. Αυτό είναι ένα πλαίσιο διευκολυντικό που δεν γίνεται μάθημα με την αυστηρή έννοια του. Είναι περισσότερο ένας τρόπος κοινωνικοποίησης, να βγουν προς τα έξω, να δουν τον κόσμο, να γνωριστούν μεταξύ τους. Υπήρχαν άνθρωποι που γνωρίστηκαν και παντρεύτηκαν μέσα από εκεί. Για αυτούς το αποτέλεσμα δεν είναι μόνο το χαρτί που θα πάρουν άλλα το ότι γνώρισαν ανθρώπους και βγήκαν από το σπίτι τους. Κατάφεραν να ανοίξουν τους ορίζοντές τους.

Σ: Βεβαίως η κοινωνικοποίηση είναι ένα πολύ σημαντικό και συνάμα πολύ όμορφο θέμα που αγγίζεται τώρα. Οι εκπαιδευτικοί βοηθούν σημαντικά για αυτό..

Ε: Βεβαίως ο εκπαιδευτικός βοηθάει στο μετασχηματισμό των απόψεων των μαθητών του, μια άποψη που έχει στα 30-40 μέσα στη διετία να μετασχηματίσει όλο αυτό. Εγώ να

πει το πίστευα αυτό αλλά τελειώνοντας να έχει μια άλλη αντίληψη για την όλη κατάσταση. Το αποτέλεσμα είναι αυτό που λέμε αλλαγή της στάσης. Όχι να μάθουν απαραίτητα μόνο αυτοί οι άνθρωποι αλλά να μετασχηματίσουν τη στάση τους απέναντι στην ίδια τους τη ζωή. Μπορεί μια γυναίκα να ήταν θύμα ενδοοικογενειακής βίας και μέσα από το σχολείο να καταφέρει να ξεφύγει από αυτή τη κατάσταση. Το σχολείο λοιπόν αυτό τα εργαλεία για να βοηθήσει, έχεις τους συμβούλους και τον ψυχολόγο έχει ακόμα και τα μαθήματα του που να αλλάζει τη ζωή του ατόμου αν το επιθυμεί. Μπορεί να μην τα καταφέρει αλλά.. ας είναι και δεύτερη φορά!

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Σχέση μαθητών και εκπαιδευτικού

Σ: Θα μπορούσατε μέσα από την εμπειρία σας να μας παραθέσετε κάποιους από τους λόγους που θεωρείτε πως ωθούν τους μαθητές στην επανένταξη στο σχολικό χώρο;

Ε: Μπορεί να είναι κάτι ας πούμε όπως ένας θάνατος που να τους οδηγήσει στη πόρτα του σχολείου εμένα μου έχει τύχει αυτό.. να γραφτούν επειδή πέθανε κάποιο οικείο πρόσωπο. Παράλληλα, υπάρχουν περιπτώσεις ανθρώπων που έφυγαν να δουλέψουν στο εξωτερικό, ήταν που λες ένας κύριος 80 χρονών, πλέον συνταξιούχος που είχε μεράκι ας το πούμε που ήρθε και γράφτηκε στο σχολείο μόνο και μόνο γιατί τότε που δεν μπορούσαν. Οι ηλικιωμένοι.. για μένα είναι απώλεια προσώπου. Παράλληλα ένα πιο ελιτιστικό background... δηλαδή μια κύρια δεν είχε πάρει το επώνυμο του άντρα της.. Λέει δεν ήθελα να το αλλάξω. Όταν ο άντρας της πέθανε .. αντί να πάει στην εκκλησία που λένε ήρθε στο σχολείο! Άλλη μια κυρία.. ήταν ένας άνθρωπος που ήθελε να συμμετάσχει σε ένα σεμινάριο ψαλτικής που ήθελε απολυτήριο, δεν το είχε και 70 χρονών ήρθε να το πάρει για να πάει να συμμετάσχει εκεί. Το κίνητρο της ήταν, να πάω να ψέλνω στον τόπο μου.

Είναι σημαντικό που ένας μεγάλος πληθυσμός είναι γυναίκες σωστά;

Ε: Ναι εννοείτε, γιατί ο άντρας θα δεις θέλει να πάρει το χαρτί για να πάει στη δουλειά, ενώ η γυναίκα είναι αλλιώς. Μόλις τελειώσουν οι υποχρεώσεις τους λένε εγώ θέλω να πάω για να κάνω κάτι για τον εαυτό μου. Να... και με λίγη παρότρυνση... και με κίνητρο έρχονται.

Σ: Μέσα από τη σχέση που χτίζεται με τους μαθητές σας, γίνονται εμφανείς δυνατότητες και ανάγκες των ατόμων;

Ε: Νιώθει! όταν παρακολουθούν την εκπαίδευση ξέρουν και δείχνουν ξεκάθαρα τι θέλουν. Δηλαδή... αυτός που μπορεί να ήταν καλός μαθητής και δεν ολοκλήρωσε.. θέλει να κάνει γλώσσα και να μαθαίνει τελεία όλα από την αρχή. Ο άλλος που έρχεται για να κοινωνικοποιηθεί σου λέει εγώ δεν θέλω να με πιέζεις, ήρθα και θέλω να περνάμε ωραία... δηλαδή είναι σαφές. Αναλόγως το υπόβαθρου που έχουν και ξέρουν τι θέλουν στο λένε και στο δείχνουν και θέλουν να ενισχύσουν. Παράλληλα, αν είναι αλλοδαποί.. πάλι θέλουν να μάθουν να μιλάνε και να ενισχύσουν τη γλώσσα.. αν δουλεύουν στον τουρισμό θέλουν να μάθουν να γράφουν σωστά και να μην κάνουν λάθος στις παραγγελίες. Αναρωτιόμουν και εγώ μα γιατί τόσο πολύ αυτό με την

ορθογραφία και μου απάντησαν μια μέρα. Εγώ λέει τα γράφω όλα με κεφαλαία για να μην κάνω ορθογραφικά .... Δηλαδή για μεγάλο κίνητρο... Ενώ άλλοι θέλουν να περάσουν την ώρα τους και για αυτό έρχονται... να γνωρίζουν πρόσωπα...

Σ: Όμως κατά της διαδικασίας εμφανίζονται κίνητρα πιο συγκεκριμένα και πιο συγκεκριμένες ανάγκες;

Ε: Ναι εννοείτε, σίγουρα.... Μπορεί να προκύψει και αυτό. Όπως ο άλλος νόμιζε πως δεν θα μπορούσε να παίζει θέατρο και τελικά παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο. Μαθαίνει απέξω τα πάντα.. άμα του το έλεγε στην αρχή θα σου έλεγε καλά είσαι τρελός πως; Εγώ ; Ειδικά τα project είναι που βγάζουν στην επιφάνεια πολλά τέτοια πράγματα.

Σ: Θεωρείτε πως οι ανάγκες, τα κίνητρα και οι δυνατότητες παραμένουν οι ίδιες μέσα από τη διαδικασία της μάθησης;

Ε: Καμία σχέση πάντα μιλάμε γενικά έτσι, πολλοί έρχονται στο σχολείο και λένε μου το είπαν.. γιατί δεν είχα τι να κάνω.. γιατί το είχα όρεξη.. Βγαίνοντας όμως είναι πολύ σαφές αυτό που πραγματικά θέλουν. Τα κίνητρα τους έχουν διαμορφώσει μια ολόκληρη στάση απέναντι σε αυτή τη κατάσταση, απέναντι στα μαθήματα, στον εαυτό τους, στο σχολείο, στους εκπαιδευτικούς και μπορεί να συνεχίσουν και παραπέρα και αυτό μας φέρνει και μας δείχνει τη δυναμική του σχολείου κατάλαβες; Ότι αυτοί οι άνθρωποι θέλουν να πάνε παραπέρα. Κάθε άνθρωπος που ξεκινάει να πάω, να μην πάω Μέτα από μερικά χρόνια μπορεί να βρεθεί να δίνει πανελλαδικές.

Σ: Πολύ όμορφα αυτά που λέτε, τώρα μου θυμίσατε μια κυρία που μου έλεγε πέρυσι έμενα το όνειρο μου είναι να φτάσω εκεί στο πανεπιστήμιο να μπω στη τάξη. Να δεις μου έλεγε θα το κάνω! Η δυναμική είναι εκεί του σχολείου στο ότι πάνε και παραπέρα οι περισσότεροι.

Ε: Α ναι στο νυχτερινό.. σωστά βεβαία παίζει ανάλογος και το κίνητρό. Γνωρίζω μια κοπέλα που βέβαια ήθελε να πάει που λες και το είχε πείσμα και τα κατάφερε.. και είναι εδώ σε ένα τμήμα που πανεπιστημίου. Δούλευε και είχε τα δυνατότητα να το κάνει έτσι.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Το πρόγραμμα σπουδών

Σ: Η διαμόρφωση του προγράμματος μαθημάτων ανταποκρίνεται στις ουσιαστικές ανάγκες των μαθητών;

Ε: Το προσπαθούμε που λες... αν λειτουργούσε από την αρχή σωστά τότε θα ανταποκρινόταν και θα κάναμε και το συμβόλαιο μάθησης με όλους τους εκπαιδευτές και τους εκπαιδευόμενους και θα κάναμε σωστά το μάθημα. Τώρα που έχει ξεκινήσει και κάνουν μόνο δυο φορές τη βδομάδα μάθημα και κατά τον Μάρτιο θα πάρουν και ωρομίσθιους και μπορεί να με πάρουν εμένα σήμερα και μετά από δέκα μέρες να πάω.. και ο άλλος πάει μετά! Δεν έχει, έχει κενά προσπαθείς να καλύψεις και μπαίνεις κατευθείαν στο μάθημα και είναι διαφορετικά τα πράγματα. Θα κάνεις δέκα φορές

μάθημα και τέλος μετά.. Για μένα θα έπρεπε να υπάρχει μια συνεργασία σε όλους τους τομείς.. και με όλους τους συναδέλφους.

Σ: Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση του προγράμματος με την σύγχρονη αγορά εργασίας;

Ε:Ναι ναι.. στη πληροφορική, στα αγγλικά είναι πολύ σημαντικό κομμάτι. Δηλαδή.. μπορεί να σου δώσει την ευκαιρία να πάρεις το ανάλογο πτυχίο στα παιδιά αυτά. Μπορεί να σε μάθεις να γράφεις μια επιστολή, μπορεί ακόμα και στο δημόσιο τομέα να μη βάζεις έναν άλλο να σου κάνει τη δουλεία γιατί εσύ δεν μπορείς να το κάνεις. Είναι πολύ σημαντικό αυτό... γιατί από εκεί αποκτά δεξιότητες για να τα κάνεις αυτά. Εγώ μπορεί να μην ξέρω τα δικαιώματά μου, όπως να γραφτώ στον ΟΑΕΔ και να έχω το επίδομα τάδε. Εκεί θα μου πουν. Εκεί θα με μάθουν πώς να μαθαίνω να ψάχνω να βρίσκεις τη πληροφορία. Αυτό είναι και σε συνδέει με την αγορά της εργασίας όλο αυτό! Ότι ευκαιρίες υπάρχουν μπορείς να τις αρπάζεις!

Σ: Υπάρχουν αδυναμίες που θα θέλατε να διορθώσετε ή να προτείνετε νέες πρωτοβουλίες που μπορούν να υιοθετηθούν ως προς το πρόγραμμα μαθημάτων;

Ε:Σαφώς, καταρχήν πρέπει να σε αυτό το σχολείο να δουλεύουν μόνιμοι εκπαιδευτικοί που να έχουν εκπαιδευτεί πάνω σε αυτό το αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Όταν εννοώ μόνιμοι, εννοώ ο εκπαιδευόμενος να ξέρει πως θα με βρει εκεί του χρόνου γιατί δημιουργούνται σχέσεις, τον έχω από τον πρώτο μέχρι τον τελευταίο κύκλο σπουδών. Ο εκπαιδευόμενος την θέλει αυτή τη σχέση.. δεν θέλει να γνωρίζει κάθε φορά και άλλον. Θέλει να νιώθει ασφάλεια. Μπαίνει μέσα και μου λέει εγώ θέλω εσένα να έχω. Καταλαβαίνεις, ότι πρέπει να βάλεις διπλή και τριπλή προσπάθεια για να τους κερδίσεις από την αρχή. Όποτε... πρέπει να υπάρχει σταθερότητα και μια σωστή εκπαίδευση! Αυτά είναι απαραίτητα! Όπως και να το δεις ο εκπαιδευτής και ο εκπαιδευόμενος δημιουργούν σχέσεις και ... άμα ξέρει πως θα σε έχει και ότι θα έχει αυτόν τον μαθηματικό, αυτόν τον φιλόλογο.. μπορεί να τον βοηθήσει να έχει μια άνεση και δένεται καλύτερα και μπορεί να καταφέρει πολλά πράγματα και να νιώθει ήσυχος. Να έχει μια σταθερότητα.. μετά του λες να δεν ξέρω άμα θα με έχεις του χρόνου. Το βλέπει αλλιώς. Απογοητεύεται! Γιατί έρχομαι ναι μεν αλλά δεν παίρνω αυτό που θα ήθελα να είχα! Θα ήθελα να έχω μια μεγαλύτερη εκτίμηση Τώρα άμα μου λες για τα δικά μας τα εργασιακά αστό.... Το να πληρώνεσαι στην ώρα σου είναι άστα...

Το ΣΔΕ - Η αποτίμηση της εμπειρίας

Σ: Πιστεύετε ότι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή σας, πώς θα αξιολογούσατε την ως τώρα εμπειρία σας;

Ε:Ναι! Εντάξει εμένα πώς να στο πω με έχει καθορίσει και με έχει σημαδέψει. Ήταν και η πρώτη μου εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων.. Ήταν η πρώτη μου φορά μέσα σε μια οργανωμένη τάξη. Ήταν η πρώτη μου εμπειρία και ουσιαστική! Αυτό που θέλω να σημειώσω είναι πως η σχέση με τους ενήλικες είναι διαφορετικά από τη

σχέση με τα παιδιά. Γιατί δεν μπορεί να πεις στο μωρό σταματήστε τώρα θα κάνουμε αυτό όπως θα το πεις στον ενήλικα. Δεν μπορείς να το κάνεις!

Σαν εμπειρία όμως τι κρατάτε έτσι πιο κοντά σας;

Ε: Αυτό με έχει αλλάξει, με κάνει να σκέφτομαι πως δεν υπάρχουν στεγανά για τους ανθρώπους και όλοι οι άνθρωποι μπορούν να είναι μαζί και να λειτουργούν παράλληλα. Ότι όποια εθνικότητα έχεις από όποια χώρα και αν είσαι μπορείς να κάνεις πράγματα και να γίνεις καλύτερος και εσύ και αυτός. Δεν έχεις φόβο, παίρνεις πράγματα παίρνεις και δίνεις χίλια και δυο πράγματα! Η αλληλεπίδραση δύο και πάνω από δύο. Εγώ που λες δεν ήξερα ούτε για τα μόρια ούτε για τίποτα από το σχολείο που παίρνουμε. Πήγαινα για τι μου άρεσε!! Μονό εκεί μπορώ να δώσω το εκατό της εκατό του εαυτού μου. Έτσι μπορώ μόνο να πω ότι εγώ είμαι καλά και είμαι ο εαυτός μου. Είναι σε ένα όμορφο πλαίσιο!

Σ: Θεωρείτε πως οι στόχοι που θέτει το σχολείο και το πρόγραμμα σπουδών επιτυγχάνονται; Πως επηρεάζονται οι μαθητές από αυτή τη διαδικασία;

Ε: Αν υποθέσουμε πως λειτουργεί σωστά μπορούμε να πούμε πως οι στόχοι του επιτυγχάνονται! Αλλά όταν οι μαθητές δεν έχουν καθηγητές μέχρι τον Μάρτιο.. όσο να είναι νιώθουν πάλι στην άκρη της κοινωνίας. Νιώθουν πως τους περιορίζουν και ότι δεν τους εκτιμάει. Θεωρητικά αν όμως ξεκινήσει σωστά και λειτουργεί αυτό σίγουρα τους βοηθάει πολύ!

Αυτό όμως που μου περιγράφεται δεν εξαλείφεται ας το πούμε μέσα από το κλίμα που δημιουργείται στο σχολείο;

Ε: Όταν έρθουν οι εκπαιδευτικοί ναι! Αλλά κάποιος μπορεί να το έχει παρατήσει και πάλι. Αλλά όταν έρθουν στο σχολείο όλα φτάνουν στο εκατό της εκατό. Αν όντως λειτουργεί σωστά οι περισσότεροι μαθητές πετυχαίνουν τους στόχους τους! Δηλαδή να κοινωνικοποιηθούν, να μάθουν δεξιότητες επικοινωνίας... έχει έτσι όπως είναι προσπαθούμε.

Είναι σημαντικό αυτό που αναφέρεται, μπορεί σε έμένα και στους άλλους απέξω πως για να λειτουργήσει κάτι πρέπει να λειτουργεί σωστά από την αρχή. Να είναι εκεί ο εκπαιδευτικός. Δεν είναι μικρά παιδιά

Ε: Προφανώς και αυτό που τους στοιχίζει που λες είναι ότι τον Μάρτιο δεν μπορούν να μπουν σε ένα πλαίσιο για 5 ώρες. Ανοίγουν και οι δουλείες είναι σε φάση πώς να .. δεν έχει έρθει κάνεις να κάνω μάθημα τόσους μήνες τώρα πως; Έτσι άμα υπάρχει μια σταθερότητα τα πράγματα θα είναι πολύ καλύτερα! Θα έχουμε πολύ καλύτερα αποτελέσματα για όλους.

Σ: Πλέον ποιο νόημα έχει αποκτήσει για εσάς η έννοια « Δεύτερη Ευκαιρία »;

Ε: Τα πάντα μπορεί να σημαίνει η δεύτερη ευκαιρία πλέον μπορεί να είναι μια δεύτερη ζωή! Δεν είναι μόνο σχολείο για μένα... είναι ότι δηποτε να σε κάνει ξεκινήσεις και να

δώσεις στη ζωή σου μια διαφορετική ευκαιρία. Από έδω είσαι και ξεκίνησες και πήγαινες κάπως στραβά και να σταματήσεις να ξαναξεκινείς και όλα να πάνε αλλιώς και αυτό να είναι εντάξει! Να πάρεις κάτι θετικό!

Ερωτώμενος/η	ΣΤ
Χρόνος	14/12/16
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:22:57
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Σ: Το φύλο σας;

ΣΤ:Γυναίκα

Σ: Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

ΣΤ:Το 1982

Σ: Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

ΣΤ:Μυτιλήνη σε ένα χωρίο

Σ: Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

ΣΤ: Παντρεμένη είμαι τώρα ... και έχω και ένα παιδάκι

Σ: Ποιο είναι το αντικείμενο εργασίας σας;

ΣΤ: Είμαι ιδιώτης συνεργάτης στην ΕΛΣΤΑΤ

Σ: Μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για εσάς ;

ΣΤ: Εγώ , επειδή ξέρω πως περισσότερο θες να σου πω για τα ΣΔΕ, είμαι εκεί ωρομίσθια έξι χρόνια και είμαι γεωγράφος. Έχω τελειώσει στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου τη Γεωγραφία και το μεταπτυχιακό. Έχω κάνει διάφορα σεμινάρια έτσι στη Εκπαίδευση των ενηλίκων. Παράλληλα στον τομέα έχω δουλέψει σε κάποια ερευνητικά προγράμματα και με εταιρία. Εγώ πιο πολύ με τα σχολεία κάνω το μάθημα του

Περιβαλλοντικού γραμματισμού τα τελευταία 6 χρόνια.... Και τώρα πιθανόν να είμαι και φέτος εκεί αν με πάρουν. Παράλληλα έχω κάνει ένα εξάμηνο μάθημα στο ΙΕΚ και έχω κάνει και κάποια προγράμματα δυο..... τρία στο κέντρο δια βίου μάθησης, που ήταν παλιά Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Αυτό...

Η επιλογή επαγγέλματος του εκπαιδευτικού -Η επιλογή τοποθέτησης στο ΣΔΕ

Σ: Θα μπορούσατε να περιγράψετε τους λόγους που σας ώθησαν να επιλέξετε το ΣΔΕ για να ασκήσετε το επάγγελμά σας ως εκπαιδευτικός;

ΣΤ: Εμ... αυτό δεν έγινε από την αρχή επειδή το ήθελα έτσι ακριβώς αλλά επειδή είδα στην αρχή μια προκήρυξη που μπορούμε να κάνουμε αίτηση... Το είδα με τρόπο έτσι επαγγελματικό. Έχει βγει μια προκήρυξη στο αντικείμενο μου, μπορώ να κάνω μάθημα μου αρέσει αυτό.. και κάνω αίτηση. Από εκεί και πέρα, επειδή μου άρεσε γιατί οι ενήλικές είναι πολύ διαφορετικοί έτσι σε σχέση με τα παιδιά.... Τόσο σε ότι αφορά την προσέγγισή τους όσο και τις ανάγκες τους... ΕΕ... και τα ενδιαφέροντα τους και ήταν για μένα έτσι ας το πούμε μια πρόκληση κατά κάποιο τρόπο. Για αυτό άλλωστε και μου αρέσει και θα ήθελα με κάποιο τρόπο να το συνεχίσω και φέτος.

Σ:Επειτα από καιρό άλλαξε για εσάς αυτό το ουδέτερο αίσθημα ας το πούμε απέναντι στο θεσμό;

ΣΤ: Εμμμ... στο να μου αρέσει περισσότερο... ναι εννοείτε! Οι λόγοι που λες ήταν να ότι οι ενήλικές είναι πολύ διαφορετικοί, έχουν διαφορετικά ενδιαφέροντα, διαφορετικούς στόχους από την εκπαίδευση. Εμ.. ουσιαστικά φαίνεται ότι τους κάνεις καλό! Ότι τους προσφέρεις! Είναι το αίσθημα της προσφοράς από τους εκπαιδευτικούς, Η εκπαίδευση των ενηλίκων είναι πολύ διαφορετική από την εκπαίδευση σε μια σχολική τάξη με παιδιά που υπάρχει μια τυπική ύλη εκεί προσαρμόζεσαι στα ενδιαφέροντά τους. Είναι μια πολύ σημαντική διαφορά.

Σ:Στην επομένη ερώτηση μου νομίζω πως μου έχετε απαντήσει ήδη για τι σχετική σας προεμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης των ενηλίκων περίπου μου είπατε 6 χρόνια έτσι..

ΣΤ:Ναι σωστά ! Πολύ σωστά.. να συμπεριλάβετε και την προεμπειρία μου στα ΙΕΚ και στα κέντρα που σας είπα.

Ναι σωστά...

Σ: Ποία είναι για εσάς τα χαρακτηριστικά των ΣΔΕ που προτρέπουν στην δυναμική του Σχολείου;

ΣΤ: Εμ... ναι ξεκινάμε με τα project... που προβάλλουν μια δημιουργικότητα που κάνει τους μαθητές μας ποιο ενεργούς. Ένα άλλο είναι ότι δεν υπάρχει σαφής και καθορισμένη ύλη και ότι αυτή προσαρμόζεται με τα ενδιαφέροντά τους. Ότι αυτοί δουλεύουν σε ομάδες.. το κλίμα και εδώ στο σχολείο είναι πολύ καλό και μεταξύ των

εκπαιδευτικών, του Διευθυντή. Τους δίνουν την ευκαιρία που λες να κοινωνικοποιηθούν.. έτσι να αναπτύξουν και σχέσεις μεταξύ τους γιατί ακόμη υπάρχουν άτομα που έχουν και τέτοια προβλήματα. Η κοινωνικοποίηση είναι που λες όπως ότι αυτοί είναι ολοκληρωμένοι σαν άνθρωποι, τους δίνεται μια άλλη οπτική. Όπως ας πούμε μπορεί να είναι κάποιες νοικοκυρές που ήταν σπίτι τους και τώρα βρίσκουν να κάνουν κάτι ενδιαφέρον λέμε τώρα ένα παράδειγμα. Παράλληλα μπορεί να είναι κάποιος που χρειάζεται το χαρτί και έρχεται καθαρά μόνο και μόνο για αυτό. Έτσι η προσπάθεια του αφορά μόνο αυτό και όχι κάτι άλλο. Τώρα.. εντάξει είναι διάφοροι λόγοι. Είναι επαγγελματικοί λόγοι, ότι το χρειάζονται στη δουλειά τους, άλλοι γιατί θέτουν κοινωνικούς στόχους. Για αυτούς τους λόγους δηλαδή. Έχουν αποστασιοποιηθεί έχουν πολύ αρνητικές εμπειρίες από το σχολείο όταν ήταν μικροί, έχουν ακόμα μπορεί κάποια οικογενειακά προβλήματα.. και όλα αυτά μέσα από το σχολείο τους δίνεται μια άλλη προοπτική να λύσουν και να δουν ακόμα με άλλη οπτική αυτά τα θέματα.

Σ:Αρα λοιπόν σχετικά με τους λόγους που λέτε... οι λόγοι μπορεί να είναι είτε επαγγελματικοί είτε χρειάζονται την δεύτερη ευκαιρία να αλλάξουν τη ζωή τους..

ΣΤ:Ναι πολύ σωστά ! Είναι λόγοι επαγγελματικοί, προσωπικοί, κοινωνικοί, κύρους ότι κάνουν μια δεύτερη προσπάθεια. Εμ... κυρίως ότι χρειάζονται το απολυτήριο. Τι άλλο.. τι άλλο να πούμε....

Σ:Μια χαρά νομίζω καλύψατε τους περισσότερους πιθανούς λόγους

ΣΤ:Ναι ναι..

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Σχέση μαθητών και εκπαιδευτικού

Σ: Θα μπορούσατε μέσα από την εμπειρία σας να μας παραθέσετε κάποιους από τους λόγους που θεωρείτε πως ωθούν τους μαθητές στην επανένταξη στο σχολικό χώρο;

ΣΤ: Σίγουρα τα αναφέραμε αναλυτικά πιο πριν σίγουρα πιο αναλυτικά

Σ: Μέσα από τη σχέση που χτίζεται με τους μαθητές σας, γίνονται εμφανείς δυνατότητες και ανάγκες των ατόμων;

ΣΤ: Λοιπόν που λες ξεκινώντας, πάντα με τον εκπαιδευτή και τον εκπαιδευόμενο αναπτύσσονται κάποιες σχέσεις που... αν συμπαθούν και δεν συμπαθούν κάτι διαμορφώνουν και αυτοί μια εικόνα για εσένα που θα μπει στη τάξη. Αυτό, φαίνεται προς τα έξω και εσύ πάλι μπορείς να βρεις κάτι που εκείνοι θέλουν και έχουν κλήση περισσότερο. Μέσα από τις φιλικές σχέσεις... πάντα πρέπει να κρατάς της αποστάσεις σου αλλά πάντα εκείνοι μπορούν να εκφράσουν ανησυχίες ή κάποιες ανάγκες μπορεί να μην τις έλεγαν. Παράλληλα, με το ενδιαφέρον του κάποιος για το μάθημα μπορεί να έλεγε επειδή είμαι μηχανικός και δουλεύω σε ένα συνεργείο ως βοηθός θα ήθελα να μετρώ τα διαστήματα και τα φυσικά μεγέθη. Έτσι βλέπεις τις εκπαιδευτικές ανάγκες τους αλλά και την ανάγκη για φιλικότητα που βγάζουν.. για... ότι μπορεί να έχουν ανάγκη να πουν κάπου το πρόβλημα τους να ξεφύγουν.

Άλλωστε ναι ο σύμβουλος και ο ψυχολόγος που υπάρχουν στο σχολείο βοηθούν;

ΣΤ: Ναι! Είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος τους απλά... σε άλλες περιπτώσεις φαίνεται και σε κάποιες όχι. Κάποιοι ντρέπονται να πάνε γιατί σε κάποιες περιπτώσεις να τους θεωρήσουν οι άλλοι ότι έχουν κάποιο πρόβλημα.. θα τους θεωρήσουν ότι έχουν κάποιο ψυχολογικό πρόβλημα... έχουν κάτι προσωπικό. Δηλαδή κρύβονται και δεν θέλουν να πάνε. Κάποιοι άλλοι που είναι έτσι πιο ανοιχτοί ή που τους καλλιεργείται η ιδέα σιγά σιγά του ψυχολόγου και του συμβούλου. Το βλέπουν αυτό που λες και γίνονται πιο ανοιχτοί. Είναι σημαντικό ναι! Γιατί μπορεί να βελτιωθούν πτυχές το εαυτού τους μέσα στο σχολείο.

Σ: Θεωρείτε πως οι ανάγκες, τα κίνητρα και οι δυνατότητες παραμένουν οι ίδιες μέσα από τη διαδικασία της μάθησης;

ΣΤ: Οι περισσότεροι, σχεδόν κανένας μαθητής μας ας πούμε δε εγκαταλείπει ή θα είναι πολύ λίγοι αν φύγουν οι περισσότεροι τα καταφέρνουν. Έρχονται συνειδητά. Οι προσδοκίες και ο στόχος τους όχι δεν θα αλλάξει. Το ότι μπορεί να αναπτύξουν νέες σχέσεις, να γνωρίσουν νέους φίλους τότε αυτό είναι πράγματα που αλλάζουν προς το καλύτερο. Εγώ πιστεύω πως οι αρχικοί στόχοι τους παραμένει οι ίδιοι. Αν κάποιος που λες ήρθε απλά για να βρει.. ας πούμε παρέα ή κάνει κάτι για να ξεφύγει από την οικογένεια του αυτό βλέπουμε ότι αλλάζει.. διότι είναι μια κατάσταση που βοηθάει το άτομο να βρει ενδιαφέροντα στην πορεία οπότε βγαίνουν και άλλες προσδοκίες και κάποιοι να θέλουν να πάνε παρακάτω σε άλλο σχολείο.

Σ: Θεωρείται ότι αυτό είναι τυχαίο;

ΣΤ: Ναι πολλοί μαθητές μας συνεχίζουν.. εδώ στο κέντρο είναι πιο εύκολο από τα άλλα χωριά όχι και τόσο. Αλλά εδώ ναι ! Παρά πολλοί συνεχίζουν! Να συμπληρώσω πως το κλίμα στο σχολείο μας είναι διαφορετικό... δεν υπάρχουν αυστηρά τα μαθήματα αλλά οι γραμματισμοί ... είναι αυτές οι διαφορές έχουν κακή εμπειρία από το δάσκαλο που είχε τότε δασκαλοκεντρικές τελείως τεχνικές.. ενώ εδώ πλέον θέτουμε στο κέντρο τον εκπαιδευόμενο. Το κέντρο είναι εκείνος ο μαθητής. Αυτό είναι καλό για αυτούς γιατί είναι και ενήλικες.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Το πρόγραμμα σπουδών

Σ: Η διαμόρφωση του προγράμματος μαθημάτων ανταποκρίνεται στις ουσιαστικές ανάγκες των μαθητών;

ΣΤ: Εμ.. δεν ξέρω να το πω με βεβαιότητα κάποιοι γραμματισμοί.. δεν μπορεί να είναι τελείως άσχετη η δομή του πρωινού σχολείου με το απογευματινό. Δεν γίνεται κάποιος να πάει στο σχολείο και να μην κάνει γλώσσα ή μαθηματικά. Αυτά ανταποκρίνονται σε κάποιους που έχουν τελειώσει κάποιοι το δημοτικό πριν από πολλά χρόνια.. κάποιοι δεν ξέρουν να γράφουν καλά η να διαβάζουν καλά. Δεν έχουν επαφή με λογοτεχνικά κείμενα. Τώρα για τη φυσική και την χημεία... εμ.. άστο δεν έκαναν τότε.

Ανταποκρίνονται είτε γιατί τα γνωρίζουν είτε γιατί δεν τα ξέρουν. Τώρα σε ότι αφορά τη δομή είναι έτσι που μπορεί να μπορούσαν να προστεθούν και άλλοι!

Σ: Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση του προγράμματος με την σύγχρονη αγορά εργασίας;

ΣΤ: Ναι η δομή του σχολείου αλλά και η κατάσταση της αγοράς εργασίας και ο τρόπος που έρχονται οι μαθητές μας στο σχολείο προφανώς κα φέρνει ανάγκες από έξω! Αλλά και οι δράσεις βοηθούν στην όλη κατάσταση, αν φωνάζεις κάποιον να τους μιλήσει .. σε σχέση με τέτοια πράγμα. Παράλληλα και σε βασικές δεξιότητες μέσω των γραμματισμών. Όπως να μάθουν να γράφουν, να διαβάζουν εμ.. να μάθουν αριθμητική, φυσική, χημεία, γεωγραφία. Να έχουν γνώσεις ας το πούμε πιο επιστημονικές. Να μάθουν να εφαρμόζουν κάποιες γνώσεις τους και να έχουν θετικές στάσεις να μην τους φαίνονται ξένα κάποια πράγμα. Να έχουν συμπεριφορά στη περιβαλλοντική εκπαίδευση πχ ή να έχουν κάποιες ευαισθητοποιήσεις

Σ: Υπάρχουν αδυναμίες που θα θέλατε να διορθώσετε ή να προτείνετε νέες πρωτοβουλίες που μπορούν να υιοθετηθούν ως προς το πρόγραμμα μαθημάτων

ΣΤ: Ναι ! το πρώτο από όλα είναι το θέμα με τους ωρομισθίους. Τώρα το σχολείο λειτουργεί..υπολειτουργεί με ελάχιστος καθηγητές και λίγα μαθήματα. Είναι νομικά πράγματα που δεν είναι στο χέρι το δικό μας να αλλάζουν είναι στο χέρι άλλων. Θεσμικά πράγματα. Επίσης, αυτή η αβεβαιότητα για το αν θα είμαι ή δεν θα είμαι δημιουργεί αβεβαιότητα στους μαθητές μας.. θα είσαι δεν θα είσαι; Όχι μόνο γιατί μπορεί να με συμπαθούν αλλά γιατί μπορεί και αυτοί να θέλουν να προχωρήσουν. Δεν γίνεται να μην έχουν κάνει γλώσσα και μαθηματικά ... ο θεσμός των καθηγητών να βελτιωθούν. Να έχει και το σχολείο μια πιο στενή επαφή με την αγορά εργασίας σίγουρα θα βοηθούσε να είναι πιο γνωστό με ποιο πολλούς μαθητές. Έτσι ο Διευθυντής βοηθαει για να μας δείχνει ποσό σημαντικό ρόλο παίζει το σχολείο για τη κοινωνία πάρα πολύ σημαντικό κυρίως πολύ σημαντικό. Για τις νέες πρωτοβουλίες κάποια βιωματικά εργαστήρια ή κάποιος διαχωρισμός σε σχέση με το αντικείμενο σε κάποιους οραματισμούς ίσως να βοηθούσαν. Δραστηριότητες και εξωσχολικές

Το ΣΔΕ - Η αποτίμηση της εμπειρίας

Σ: Πιστεύετε ότι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή σας, πώς θα αξιολογούσατε την ως τώρα εμπειρία σας;

ΣΤ: Ναι! Εννοείτε!! Η επαφή μου με τους ενήλικές είναι ελκυστική.. είναι ελκυστικό όλο αυτό και πιστεύω ότι .... Μου δίνει τη δυνατότητα από επαγγελματική ανέλιξη που κάποιος μπορεί να σκεφτεί αμέσως.. η επαφή μόνο και μόνο με ανθρώπους που μπορείς να τους βοηθήσεις και να τους προσφέρεις κάτι σε αυτή την ηλικία που είναι. Δεν είναι όλοι τους πολύ μεγάλοι αλλά... είναι και 25 και 30 τους βάζεις ένα λιθαράκι για να αποκτήσουν κάτι... παίρνεις ικανοποίηση όταν καταλάβεις πως αυτοί έμαθαν κάτι από εσένα, σε βλέπουν έξω και σου μιλάνε και σε βλέπουν και θέλουν μια επαφή μαζί σου και ενδιαφέρονται για σένα. Θέλουν μια επαφή... παίρνεις ικανοποίησης

Σ: Θεωρείτε πως οι στόχοι που θέτει το σχολείο και το πρόγραμμα σπουδών επιτυγχάνονται; Πως επηρεάζονται οι μαθητές από αυτή τη διαδικασία;

ΣΤ: Ναι ναι οι στόχοι μας επιτυγχάνονται ! Σίγουρα και οι μαθητές μας τους κατακτούν τους στόχους γιατί μαθαίνουν γιατί όλοι κερδίζουν και αυτοί και εμείς. Πέρα από το πιστοποιητικό που θα πάρουν

Σ: Πλέον ποιο νόημα έχει αποκτήσει για εσάς η έννοια « Δεύτερη Ευκαιρία»;

ΣΤ: Για μένα προσωπικά μια δεύτερη ευκαιρία μπορεί να υπάρχει σε όλα προσωπικά! Σε όλους ότι πρέπει να έρθει μια δεύτερη ευκαιρία για προλάβω, να διορθώσω, να αποδείξω να μάθω ότι δηποτε. Επίσης αν έχασες και εσύ μια δεύτερη ευκαιρία πρέπει να αναζητάς και εσύ ξανά ίσως μια δεύτερη φορά, προσπαθείς να πετύχεις δεύτερη φορά πράγματα που έχασες στη πρώτη. Κυνήγα τις ευκαιρίες σου!

Ερωτώμενος/η	Z
Χρόνος	15/12/16
Τόπος	Μυτιλήνη
Διάρκεια	00:44:12
Συσκευή ηχογράφησης	Κινητό τηλέφωνο

Σ: Το φύλο σας;

Z: Γυναίκα

Σ: Ποιο είναι το έτος γέννησης σας;

Z: Το 1978, Ιανουάριος το 1978

Σ: Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας;

Z: Μυτιλήνη, πλέον από εδώ είμαι

Σ: Ποία είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

Z: Έγγαμη με ένα παιδάκι

Σ: Ποιο είναι το αντικείμενο εργασίας σας;

Z: Είμαι μαθηματικός... εμμ έχω κάνει ανώτατες σπουδές και έχω τελειώσει στο Παρίσι τις σπουδές μου, εκεί έκανα το διδακτορικό μου και επέστρεψα στην Ελλάδα.

Δούλεψα κάποια χρόνια στο πανεπιστήμιο με σύμβαση. Έληξε η σύμβαση, και γύρισα στο τόπο καταγωγής μου. Γνώρισα τον άντρα μου... κάναμε το παιδάκι μας, είμαι άνεργη βέβαια τώρα στην ουσία. Δουλεύω περιστασιακά, δούλενα πέρυσι στο σχολείο του ΣΔΕ ως μαθηματικός

Σ: Ήταν η πρώτη σας χρονιά πέρυσι εκεί;

Ζ: Όχι ήταν η δεύτερη μου χρονιά

Σ: Άλλη προεμπειρικά στο χώρο της εκπαίδευσης Έχατε;

Ζ: Πέρα από την εκπαίδευση στο ΣΔΕ, Έχω δουλέψει στο πανεπιστήμιο ως εκπαιδευτικός. Ήμουν στο πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Σύρο, είναι το τεχνικών σχεδίασης και στη Γεωπονική σχολή της Αθήνας. Έτσι έπειτα, ήρθα εδώ πριν από 2 όχι μάλλον 3 χρόνια

Η επιλογή επαγγέλματος του εκπαιδευτικού -Η επιλογή τοποθέτησης στο ΣΔΕ

Σ: Θα μπορούσατε να περιγράψετε τους λόγους που σας ώθησαν να επιλέξετε το ΣΔΕ για να ασκήσετε το επάγγελμα σας ως εκπαιδευτικός;

Ζ: Εχ.. πάντα μου άρεσε η διδασκαλία, αυτό το ένιωσα πιο έντονα όταν ήμουν στο Παρίσι και δούλενα με μαθητές και φοιτητές αλλά και πάλι στη Σύρο που δούλενα με φοιτητές. Στην Αθήνα και κυρίως με μεγάλους όπου η επικοινωνία ήταν πολύ καλύτερη. Επομένως, μπορεί να πει κάνεις πως το ΣΔΕ ήταν μια πρόκληση για μένα. Διότι, ναι μεν θα δούλενα πάλι με μεγάλους αλλά.. το επίπεδο διδασκαλία ήταν πολύ διαφορετικό από το Πανεπιστημιακό. Διότι, εκεί μιλάμε για πολύ βασικά πράγματα.. προσθέσεις, αφαιρέσεις. Ένα και ένα κάνουν δύο.. Αλλα ήταν μια πρόκληση, να δουλέψω.. η εμπειρία ήταν πολύ έντονη. Σίγουρα, ξέρεις πως έχεις να κάνεις με ανθρώπους που εγκατέλειψαν το σχολείο. Επομένως σίγουρα ξέρεις πως.. θα αντιμετωπίσεις ανθρώπους που δεν ξέρουν τα βασικά. Πρέπει να τους κινήσεις εσύ το ενδιαφέρον να μάθουν τα βασικά. Οπότε.. ναι.. δεν είχα κάποια άλλη ιδέα. Οπότε αυτό... Μιλάμε για ανθρώπους που θέλουν να ξαναζήσουν το σχολείο.. Και δεν έχει να κάνει.. στο επίπεδο διδασκαλίας, δεν έχει να κάνει με το πανεπιστημιακό επίπεδο καθόλου.

Σ: Έχετε κάποια προ-εμπειρία στο χώρο τις εκπαίδευσης ενηλίκων;

Ζ: Μόνο το πανεπιστήμιο. Όσο αφορά εμένα.. και μετά μπήκα στο σχολείο του ΣΔΕ

Σ: Ποία είναι για εσάς τα χαρακτηριστικά των ΣΔΕ που προτιρέπουν στην δυναμική του Σχολείου;

Ζ: ΕΕΕ ναι... αυτό.. έχεις να κάνεις με ανθρώπους με όρεξη να δουλέψουν, να μαθαίνουν.. Οι περισσότεροι από αυτούς πάνε στο σχολείο ξανά γιατί κάποιος λόγος τους ανάγκασε να το κάνουν. Αυτός ο λόγος δεν τους άρεσε καθόλου όμως. Δηλαδή έφυγαν, επειδή αναγκάστηκαν να φύγουν. Επομένως, έχεις να κάνεις με ανθρώπους που

έχουν από μόνοι τους μία.. θετικότητα. Την οποία στην εκπέμπουν κιόλας.. την ώρα που κάνεις μάθημα.. την ώρα που λες.. τι θα λέγατε να δουλέψουμε με αυτό το πράγμα. Ότι και να είναι αυτό.. με φωτογραφία, να πάμε έναν περίπατο, το θέλουν αυτό... έχουν κάνει τη ζωή τους, έχουν κάνει τα παιδιά τους, έχουν εγγόνια, κάποιος είναι σε σύνταξη και θέλουν τώρα να κάνουν κάτι για τον εαυτό τους που τους έλειψε. Επίσης θεωρούν ότι το σχολείο θα τους δώσει ένα πρεστίζ, κοιτάζτε πλέον.. εγώ έχω απολυτήριο, ξέρω γράμματα.. ξέρω γράμματα! Είναι πολύ σημαντικό αυτό το πράγμα, αντιμετωπίζουν τον άλλον ίσο προς ίσο. Οποτε όλο αυτό βοηθάει, γιατί ενισχύεται από την Ευρώπη, να φύγει ο αναλφαβητισμός, στέλνει χρήματα η Ευρώπη.. για τους καθηγητές και πολλά πράγματα, να τους πάνε εκδρομή.. λιθαράκι λιθαράκι .. σιγα, σιγά.. ξετρυπώνουν αυτοί οι άνθρωποι.. Έτσι γινόμαστε πολλοί! Κάτι ακόμα, οι καθηγητές που πάνε να δουλέψουν σε αυτά τα σχολεία, ο Διευθυντής... ο υποδιευθυντής είναι άνθρωποι που έχουν ανοιχτό μυαλό, να δεχθούν να είναι δέκτες.. δέκτες της ενέργειας που εκπέμπουν οι μαθητές.. δεν λένε όχι.. δεν άκουσα ποτέ τον διευθυντή μας να λέει όχι σε κάτι που θέλαμε να δοκιμάσουμε.. Ποτέ.. Ποτέ.. Ποτέ.. Η σε κάποιον μαθητή που ήθελε να έρθει στο σχολείο.. οπότε και ο κόσμος που δουλεύει στα σχολεία δεν είναι .... Να πάω κάνω τη δουλειά μου και φεύγω.. θέλει μεράκι! Δεν εμ.. οκαι, έχω το σταθερό μου μισθό και πάει τελείωσε η ιστορία.

Σ: Συμφωνώ απόλυτα με αυτά που μου λέτε, σας παρακολουθώ και θέλω να προσθέσω πως εννοείτε πως είναι και η νοοτροπία που περικλείει το σχολείο, που βάζει και εσένα σε μία λογική να σκέφτεσαι πράγματα.

Ζ: Και σίγουρα γίνεσαι πιο ανοιχτός, το μυαλό σου ανοίγει κακά τα ψέματα.. Μόνο που βλέπεις αυτούς που έρχονται και τις διαφορές που έχουν οι μαθητές.. λες εγώ έχω να διδάξω όλους αυτούς τους τόσο διαφορετικούς μαθητές! Ανοίγει το μυαλό σου.. Δεν είναι μόνο αυτού του τύπου οι μαθητές.

Σ: Σωστά, από ότι έχω καταλάβει και εγώ ο δάσκαλος είναι συντονιστής δεν μιλάμε για έναν κλασσικό ρόλο εκπαιδευτικού καθέδρας που λέμε

Ζ: Φυσικά.. είναι πραγματικά έτσι. Είναι μια μικρή κοινωνία, έτσι είναι ο κόσμος μας εκεί λίγο πιο ανοιχτός. Δηλαδή αφήνει τα προβλήματα σπίτι! Όχι σπίτι .. ας μην το πω έτσι τα αφήνει έξω. Δεν τα αφήνει στο σχολείο... μεταμορφώνονται, αλλιώς θα τον δω έξω στην αγορά να περπατάει και αλλιώς θα τον δω μέσα στο σχολείο δεν είναι το ίδιο πράγμα.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Σχέση μαθητών και εκπαιδευτικού

Σ: Θα μπορούσατε μέσα από την εμπειρία σας να μας παραθέσετε κάποιους από τους λόγους που θεωρείτε πως ωθούν τους μαθητές στην επανένταξη στο σχολικό χώρο;

Ζ: Εμμ... ότι θέλουν να αισθάνονται ίσοι και όμοιοι με τους συνανθρώπους τους. Δεν θέλουν να είναι μειονεκτικά με το επίπεδο μόρφωσης. Εμ.. αποθνημένο... να τους.. να τους έβγαλαν από το σχολείο με το ζόρι. Ο μπαμπάς τους και η μαμά τους... και να

είπαν ότι εγώ κάποια στιγμή θα γυρίσω στο σχολείο. Και ναι! Μετά από 8 παιδιά 9 παιδιά που έχει κάνει θα γυρίσει στο σχολείο.

Σ: Πολλές γυναίκες μου έλεγαν σχετικά με αυτό που τώρα συζητάμε, ότι.. εμένα .. εγώ δεν ήθελα να φύγω άλλα ήταν έτσι η κοινωνία, τέτοια η εποχή.. που μας ανάγκαζε..

Ζ: Αυτό θα ήταν περίπου.. δεν μπορώ να συμφωνήσω απολύτως με αυτό. Γιατί εμ.. θα έλεγα η εποχή θα ήταν έτσι. Αλλά η εποχή της γιαγιάς μου ήταν έτσι θα έλεγα. Άνθρωποι που έχουν γεννηθεί ο 20'. Αυτό θα μπορούσα να καταλάβω, γιατί η κοινωνία τους ώθησε, η κοινωνία κυρίως μέχρι το δημοτικό και τέλος! Τι να τα κάνεις τα γράμματα! Η δουλειά σου είναι να είσαι στο χωράφια, να μεγαλώνεις τα παιδιά σου στο σπίτι και τέλος. Η εποχή έπειτα ας πούμε της μαμάς μου ας πούμε ναι θεωρώ πως τα πράγματα άλλαζαν. Να ξέρεις ήταν και αυτό που ξέρω εγώ έλεγα, δάσκαλος μέχρι το δημοτικό έπειτα έπρεπε να αλλάξεις χωρίο! Αν δεν έχεις να πας ; Πως θα πας; Ο πατέρας μου πήγαινε με το ποδήλατο.. θέλει και μια ώρα πριν να σηκωθείς για να πας τότε.

Άρα λοιπόν συνοψίζοντας σε αυτά που αναφερόμασταν παραπάνω, οι λόγοι που ωθούν θα μπορούσαμε να πούμε είναι η απόκτηση κάποιοι πιστοποιητικού, να μην νιώθουν περιθωριοποίηση..

Ζ: Το.. ναι , εμ.. τι άλλο θα μπορούσαν.... Το απωθημένο, πάντα ήθελα να πάω σχολείο άλλα δεν είχα τα μυαλά μου τότε και τα παράτησα. Έχουμε και μαθητές που δεν είναι τόσο μεγάλοι και είναι εντάξει. Στα 30, στα 25 τους σταμάτησαν το σχολείο... Εντάξει η οικονομική αδυναμία που λες δεν έχω λεφτά να σε στείλω, δεν είναι ότι δεν θέλω.. αλλά δεν έχω.

Σ: Μέσα από τη σχέση που χτίζεται με τους μαθητές σας, γίνονται εμφανείς δυνατότητες και ανάγκες των ατόμων;

Ζ: Εμ..η αλήθεια είναι πως κάνεις το μάθημά σου. Αν δηλαδή, επιτρέπεις μέσα στο μάθημα σου να υπάρξει μια συμμετοχή και την αναζητάς αυτή τη συμμετοχή και τους δίνεις την ευκαιρία να μιλάνε, να πειραματίζονται, δίνουν ιδέες... οι περισσότεροι καθηγητές αυτό κάνουν... γιατί αυτή είναι.. αυτό θέλει αυτό το σχολείο. Τότε βλέπεις να μεταμορφώνονται . Βλέπεις πολλά πράγματα από τους μαθητές σου. Βλέπεις πολλά πράγματα .. Εμ.. και είναι και μια πολύ ωραία ανταλλαγή πληροφοριών. Όχι στο μορφωτικό επίπεδο τόσο... μερικές φορές και σε αυτό. Αλλά και σε αυτό, μέσα από μία άλλη άποψη σου λένε.. εμ... μπορεί να σου πουν μια ερώτηση στα μαθηματικά και εσύ να μείνεις .. ουπς! Δεν το έχει σκεφτεί αυτό! Αφήστε με να το σκεφτώ λίγο. Ξέρεις να τους απαντήσεις και σου πετούν μια ερώτηση άσχετη... όπως ένα πεντάχρονο.. και εσύ.. είναι τόσο απλό και δεν το έχεις σκεφτεί ποτέ. Έχεις σκεφτεί τα πιο σύνθετα, τα πιο περίπλοκα και αυτό το απλό δεν το έχεις σκεφτεί. Είναι ωραία να βλέπεις, αυτό το απλό μυαλό που θέλει να ρουφήξει και να μάθει...

Σ: Θεωρείτε πως οι ανάγκες , τα κίνητρα και οι δυνατότητες παραμένουν οι ίδιες μέσα από τη διαδικασία της μάθησης;

Z: Ναι! Στο δικό μου τομέα στα μαθηματικά όχι και τόσο.. αλλά αυτό που μπορεί να... εγώ ένα πρόβλημα που αντιμετώπισα ας πούμε είναι ότι είχα πολλά και διαφορετικά επίπεδα μέσα στην αίθουσα. Θυμάμαι τον εαυτό μου να γυρνάω από τον έναν στον άλλο και έκανα την ίδια ώρα τέσσερις διαφορετικές παραδόσεις. Δηλαδή έκανα μια διαφορετική παράδοση στον πίνακα, έκανα παράδοση στο χαρτί ενός μαθητή, διαφορετική σε ένα άλλο χαρτί μαθητή. Εμ.. τα επίπεδα ήταν πολύ διαφορετικά, γιατί εκεί πρέπει να προσαρμόσεις... να μη χάσεις τους μαθητές. Όχι να χάσεις να συνεχίσεις με τους μαθητές που θέλουν να προχωρήσουν που είναι λίγο δυνατοί και άλλοι που.. δεν ξέρουν και έχουν θέματα ακόμα και στα ελληνικά και δεν μπορούν να διαβάσουν καν το φυλλάδιο με τις ασκήσεις. Εκεί αλλάζεις λίγο.. δεν θα κάνουμε αυτό... θα κάνουμε αυτό.

Σ: Ανάγκες έτσι που φέρνουν από την αφορά εργασίας.. έχετε εντοπίσει;

Z: Πέρα του ότι ο εργοδότης τους, έχει πει εγώ θέλω το χαρτί.. ένα πρόβλημα καθημερινότητας είναι να πάμε να ψωνίσουμε. Δηλαδή να σου εξηγήσω, πες ότι έχει εκπτώσεις και είναι τα ποσοστά είναι 25% έκπτωση.. εκεί είναι ένα πρόβλημα

καθημερινότητας που δεν μπορούν να υπολογίσουν της έκπτωση. Πόσο είχε; Πόσο έχει; Τελικά τι πληρώνω; Αν κάποιος καταλάβει ότι δεν ξέρουν, μπορεί και να τους κλέψουν αν είναι αναλφάβητοι. Μπορεί έτσι! Εξαρτάται από τον πωλητή.. είναι ένα πρόβλημα της καθημερινότητας που οι μαθητές μπορούν να το λύσουν! Εμ.. διαφορετικά όλοι οι υπολογισμοί γίνονται σήμερα και με κομπιουτεράκια.. αλλά εγώ στη τάξη τους λέω τέρμα τα κινητά και τα κομπιουτεράκια.. λέω δεν με νοιάζει το σωστό ή το λάθος θέλω να το σκεφτείς. Τους αρέσει όμως! Όποτε, κάτι άλλο δεν μπορώ να σκεφτώ.

Σ: Σε ότι αφορά τις ανάγκες και τα κίνητρα των μαθητών και οι δυνατότητες είναι τα ίδια με τον ερχομό τους, όσο και όταν τελειώνουν.

Z: Ναι.. θεωρώ πως ναι! Δηλαδή, με την ίδια ενέργεια που θα μπει στο σχολείο.. με την ίδια θα βγει.. Αν κάποιος που είναι αδιάφορος θα παραμείνει αδιάφορος. Αλλά οι περισσότεροι που έρχονται για να μάθουν, μου λένε εγώ θέλω να φτάσω και στο Λύκειο. Άρα τα πράγματα είναι πιο συγκεκριμένα. Κάποιος που θέλει να πάρει το απολυτήριο.. το αφεντικό μου το είπε ας πούμε.. Για να παρακολουθήσει ένα σεμινάριο που δεν έχει να κάνει τόσο πολύ με την εσωτερική ανάγκη του θέλω να μάθω.. Άλλο το έχω ανάγκη και άλλο το θέλω να μάθω. Δηλαδή, τους βλέπεις από την αρχή και μένουν έτσι μέχρι το τέλος. Είναι δύσκολο να τους αλλάξεις γιατί έχουμε να κάνουμε με μεγάλους ανθρώπους. Αν ήταν παιδάκι, ίσως.. ίσως.. αλλά τώρα αν κάποιος είναι αδιάφορος στην αρχή θα είναι αδιάφορος και μετά.

Η εκπαιδευτική διαδικασία στο ΣΔΕ- Το πρόγραμμα σπουδών

Σ: Η διαμόρφωση του προγράμματος μαθημάτων ανταποκρίνεται στις ουσιαστικές ανάγκες των μαθητών;

Z: Το πρόγραμμα σπουδών θεωρώ πως είναι πολύ καλό και είναι εντάξει! Κάνουμε τα απολύτως βασικά πράγματα και... όχι με τόσο μεγάλη ακρίβεια γιατί προσαρμόζεται κάθε φορά στις ανάγκες των μαθητών.. Αλλά στο τέλος είσαι περήφανος που του δίνεις το χαρτί... αυτό το χαρτί του απολυτήριου γυμνασίου. Σε κάποιους μαθητές! Σε αυτούς που πραγματικά θέλουν να μάθουν. Το πρόγραμμα είναι εντάξει.. αλλά θα ήθελα να είναι πιο αυστηρό.. Να μην έχει τόσο πολύ παιχνίδι.. να μην έχει τόσο πολύ.. εμ... να μην είναι τόσο ελαστικό.

Σ: Αυτό που θα βοηθούσε πιστεύετε;

Z: Στο να μάθουν περισσότερα πράγματα, να μάθουν ακόμα περισσότερα πράγματα δηλαδή... αλλά από την άλλη δεν ξέρω να σου πω ακριβώς... Είδα κάποιους μαθητές ήθελαν να κάνουν μάθημα.. το σχολείο έλεγε όχι εκείνη την ημέρα! Το σχολείο έλεγε... ότι θα κάνουμε κάτι άλλο! Δεν είχε σχέση με μάθημα.. ήταν μια εκδρομή πιο εκπαιδευτικού χαρακτήρα.. ή μια ταινία! Κάποιοι δεν το ήθελαν.. ήθελαν μάθημα! Όμως εγώ δεν μπορώ να το αποφασίσω αυτό, για αυτό είμαι μπερδεμένη βλέπω πως αυτή τη ποικιλία την θέλουν.. αλλά να είναι και άλλα πράγματα για να τους κεντρίσουν το ενδιαφέρον.

Σ: Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση του προγράμματος με την σύγχρονη αγορά εργασίας;

Z: Δεν ξέρω να σου απαντήσω, γιατί οι γνώσεις μου δεν είναι τόσο μεγάλες για την αγορά εργασίας και το τι ζητάνε ακριβώς. Αυτό που μου έχει προκαλέσει μεγάλη απορία στην Ελλάδα.. είναι πόσο χαμηλό επίπεδο γνώσεων ζητάνε εδώ. Κάνεις αίτηση για να γίνεις αναπληρωτής στο σχολείο και δεν σου ζητάνε τα επιπλέον χαρτιά σου. Αν έχεις διδακτορικό ή μεταπτυχιακό. Θες να μπει σε μια τράπεζα, δεν τους ενδιαφέρει αν έχεις μεταπτυχιακό.. στα οικονομικά αλλά το πρώτο πτυχίο. Δεν ξέρω να σου πω ακριβώς. Έχω την εντύπωση.. σου μιλάει μια άνεργη τώρα βεβαίως, με έχει σοκάρει αυτή η κατάσταση. Όσο πιο λίγα έχεις, τόσο πιθανότητα να προσληφθείς αλλά πάντοτε με τον ανάλογο μισθό! Που είναι εντάξει! Με κάνει έξω φρενών. Εκείνοι, τους βλέπω αδύναμους μόνο με αυτά τα χαρτιά! Τους βλέπω πωλητής ή.. Δεν μπορώ να σου πω ακριβώς..

Σ: Υπάρχουν αδυναμίες που θα θέλατε να διορθώσετε ή να προτείνετε νέες πρωτοβουλίες που μπορούν να υιοθετηθούν ως προς το πρόγραμμα μαθημάτων;

Z: Αδυναμίες.. όχι.. εμ.. μονό αυτό που σου είπα και πριν! Ότι θα ήθελα να είναι πιο μάθημα! Πιο συγκεκριμένα, να γίνει περισσότερο μάθημα. Εμ.... Ναι ! Εγώ αυτό νομίζω! Εγώ μπορεί να κάνω τελείως λάθος, που μάλλον είμαι λάθος γιατί ακολουθούν οι περισσότεροι αυτή τη ποικιλία που προσφέρει το σχολείο. Μάλλον είναι κάλο για τους μαθητές γιατί τους κεντρίζει το ενδιαφέρον τους. Απλά εγώ θα το ήθελα πολύ πιο αυστηρό

Σ: Ίσως αυτή η κατάσταση που επικρατεί και τώρα να αποτελεί και κάτι που αποσυντονίζει την όλη διαδικασία. Πολλοί εκπαιδευτικοί, σχεδόν όλοι μου το είπαν αυτό.. να ξέρεις τι θα γίνει εγώ θα πάω Μάρτιο τι να προλάβω να κάνω;

Z: Ναι προφανώς, αλλά όχι, όχι, όχι άμα ξεκινάμε αυτή τη κουβέντα άστο δεν θα τελειώσουμε ποτέ.. δεν τους έχω καν ακουμπήσει αυτούς που τα ορίζουν τα πράγματα γιατί θα πω πολύ άσχημα πράγματα. Ας μην μιλήσω για αυτά. Εκεί θα πρέπει να αλλάξουμε πολλά! Πολλά! Πολλά! Τι να σου πω, ότι τα σχολεία θα πρέπει να δουλεύουν όλα με δασκάλους; Το αυτονόητο; Σε μια δημοκρατική χώρα; Αφού δεν έχουμε το αυτονόητο τι να λέμε και τι να σου λέω! Απαράδεκτο! Το λιγότερο! Δεν φταίει το σχολείο, φταίνε άλλοι που κουνούν τα νήματα

Το ΣΔΕ - Η αποτίμηση της εμπειρίας

Σ: Πιστεύετε ότι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή σας, πώς θα αξιολογούσατε την ως τώρα εμπειρία σας;

Z: Κοίτα να δεις.... Εμένα αυτό που μου έδωσε .. κάτι πολύ σημαντικό. Ήρθα σε συναναστροφή με ανθρώπους... πολύ διαφορετικού τύπου από μένα. Έμαθα πολλά! Για τους ανθρώπους, για τις ανθρώπινες σχέσεις, για το πώς σκέφτεται ένα απλό μυαλό, πόσο καθαρό είναι! Εμ.. επίσης με συγκίνησε όλη αυτή η ενέργεια από ανθρώπους που είναι μεγαλύτερης ηλικίας από εμένα.. και εμ.. αυτό ήταν πολύ σημαντικό για μένα. Γιατί ήμουν ορισμένες φορές μαύρη μέσα στη μέρα μου, πολύ κουρασμένη.. πολύ ταλαιπωρημένη, γιατί γύρισα σε αυτή τη χώρα; Πήγαινα στο σχολείο, έμπαινα στην τάξη και έβλεπα τους ανθρώπους που ήταν εκεί και.. έβλεπες το βλέμμα τους, το ότι ήταν εκεί, ότι ήθελαν μάθουν και τότε άλλαζες κατεύθυνση. Από μαύρος έφευγες άσπρος και πιο ανάλαφρος. Όποτε έμαθα πολλά για τους ανθρώπους και τι σημαίνει η υπομονή όταν διδάσκεις. Θέλει πολύ υπομονή, αλλά αυτή η ενέργεια ήταν τόσο θετική που σε... σε... σε... είσαι αλλού! Τα δικά μου δεν είναι τίποτα! Δες αυτούς πως το κυνηγούν αυτό που θέλουν. Θα αλλάξει και για σένα κάτι.. εμένα ήταν πολύ συναισθηματικό όλο αυτό παρά από μαθησιακό. Υπήρχαν και κάποιοι μαθητές που ήταν δυνατοί και ξαφνιαζόσουν και χαιρόσουν τόσο πολύ!

Σ: Θεωρείτε πως οι στόχοι που θέτει το σχολείο και το πρόγραμμα σπουδών επιτυγχάνονται; Πως επηρεάζονται οι μαθητές από αυτή τη διαδικασία;

Z: Ναι! Νομίζω πως ναι.. Νομίζω ότι πραγματικά ακολουθούν το τίτλο του σχολείου « Δεύτερη Ευκαιρία» δηλαδή σε παίρνω και δεν με νοιάζει τι κάνεις, ποιος είσαι, τι έκανες, ποιος είσαι ... μόνο τι θέλεις να κάνεις, τι θέλεις να μάθεις...Μόνο ότι θέλεις να είσαι ένας διαφορετικός άνθρωπος μόνο να είσαι διαφορετικός..Και με τον τύπο μαθημάτων... μαθηματικά, φυσική, χημεία, ελληνικά, αγγλικά, υπολογιστές όλα αυτά τα μαθήματα που είναι .. που παίρνουν τα βασικά από το σχολείο. Κάποιος και δημοτικό να μην έχει πάει.. ναι.. να έχει πάει και να τα έχει ξεχάσει όλα αυτά εννοώ.. τότε θα πάρει τα βασικά! Νομίζω ότι.... Διαμορφώνει! Είναι ανοιχτό σχολείο! Δεν γίνεται διαφορετικά εξ ορισμού είναι!

Σ: Πλέον ποιο νόημα έχει αποκτήσει για εσάς η έννοια « Δεύτερη Ευκαιρία»

*Z: Αυτό που λέει και η λέξη δεύτερη ευκαιρία, απέτυχα! Μου δόθηκε η πρώτη!
Απέτυχα.. δεν μπόρεσα, με ανάγκασαν να μην! Αλλά να! Κάποια στιγμή έρχεται το
δεύτερο... το ξανά μανά απ την αρχή! Πάμε ! Πάμε ! αλλάζει η ζωή τους!*

γ) Πίνακας ανάλυσης των συνεντεύξεων

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ
Οι εκπαιδευόμενοι από την αρχή	Κ1. Οι λόγοι εγκατάλειψης του σχολείου	Κ1.1 προσωπικοί λόγοι Κ1.2 οικονομικοί λόγοι Κ1.3 Κοινωνικοί λόγοι Κ1.4 πολεμικές συγκρούσεις	Εργασία, οικονομική ενίσχυση της οικογένειας, Μαθησιακές δυσκολίες, μετανάστευση, Η στάση του κοινωνικού περίγυρου για το σχολείο, Η στάση για την ενσάρκωση των ρόλων της γυναίκας και του άντρα στην κοινωνία (Κοινωνικός περίγυρος)	<p>A. Μέσα από την έρευνά μου έχω δει πως οι λόγοι είναι συνήθως οικογενειακοί, ειδικά σε γυναίκες εκεί γύρω στα 25 με 30 ετών που έλεγαν πως δεν με άφησαν οι γονείς μου να προχωρήσω στο σχολείο ειδικά σε χωρία! Ειδικά από εκεί. Εεε..., είναι οικονομικοί λόγοι γιατί αναγκάζοντουσαν τα παιδιά να δουλεύουν ας πούμε και δεν μπορούσαν να είναι το σχολείο είναι λόγοι αντίληψης εε... και καλά όπως έλεγαν « τι να το κάνεις το σχολείο; Και εμείς που πήγαμε δεν είδαμε προκοπή» Εε... αυτοί είναι οι τρεις βασικότεροι λόγοι που έτσι μιλήσαμε και εντόπισα και εγώ πιο συγκεκριμένα. Πολλά παιδιά τους κορόιδευαν στο σχολείο, ένιωθαν μειονεκτικά είτε για τη βαθμολογία είτε για άλλα πράγματα όπως κάποιο συγκεκριμένο χαρακτηριστικό της εμφάνισης ας πούμε οπότε παράτησαν το σχολείο γιατί δεν άντεχαν αυτή τη κατάσταση. Μου το έχουν αρκετά άτομα αυτό!</p> <p>B. Από την άλλη έχουμε γυναίκες που δυστυχώς αναγκάστηκαν για διάφορους λόγους να σταματήσουν το σχολείο, είτε λόγω οικογένειας είτε γιατί έπρεπε να δουλέψουν ή επειδή δεν έχουν στο χωρίο και δεν έχουν τη δυνατότητα να πάνε κάπου αλλού. Και αυτοί οι μαθητές έρχονται με δικό τους μεράκι προσωπικό για να μάθουν. Φέτος ένα μεγάλο κομμάτι των μαθητών που έρχονται, είναι μετανάστες- προσφυγές που έχουνε γνώσεις, έχουν σπουδάσει στη χώρα τους, μπορεί να είναι παρά πολύ μορφωμένοι.</p> <p>I. Το επόμενο βήμα ήταν ο γάμος, όχι μόνο σε μένα γενικά για τα κορίτσια ενώ ήταν καλές και έχουν τελειώσει γυμνάσιο και λύκειο είναι στα σπίτια τους, τις είχαν σταματήσει οι γονείς τους.</p>

	Κ2. Τα μέλη της ομάδας των ΣΔΕ	Κ2.1 Γυναίκες Κ2.2 Άνδρες	Αλλοδαποί Ημεδαποί Πρόσφυγες- Μετανάστες Ηλικιωμένοι	<p><i>B: ....Από την άλλη έχουμε γυναίκες που δυστυχώς αναγκάστηκαν για διάφορους λόγους να σταματήσουν το σχολείο, είτε λόγω οικογένειας είτε γιατί έπρεπε να δουλέψουν ή επειδή δεν έχουν στο χωρίο και δεν έχουν τη δυνατότητα να πάνε κάπου αλλού. Και αυτοί οι μαθητές έρχονται με δικό τους μεράκι προσωπικό για να μάθουν. Φέτος ένα μεγάλο κομμάτι των μαθητών που έρχονται , είναι μετανάστες- πρόσφυγες που έχουνε γνώσεις, έχουν σπουδάσει στη χώρα τους, μπορεί να είναι παρά πολύ μορφωμένοι.</i></p>

				<p>Γ. Υπάρχουν και κάποιοι, άλλαξε η συμπεριφορά τους , λένε τώρα έρχομαι.. έρχεται μια μαθήτρια 70 χρονών. Γιατί έρχεται αυτή; Για να πάει στα σκουπίδια; Προφανώς κάτι είναι!</p> <p>Γ. Είτε γιατί παντρεύτηκαν, είτε γιατί τους βάλαν στη δουλεία.</p>
	Κ3. Λόγοι επανένταξης	Κ3.1 εσωτερικοί Κ3.2 εξωτερικοί	<p>Ολοκλήρωση σχολικής πορείας Ενίσχυση εργασιακών δεξιοτήτων Συμμετοχή σε σεμινάρια Γνώση ξένων γλωσσών Προσωπικές φιλοδοξίες</p>	<p>Δ: Λοιπόν, πολλές έρευνες και μελέτες για αυτό το σχολείο έχουν δείξει ότι οι λόγοι είναι δύο βασικές κατηγορίες, οι εξωτερικοί και οι εσωτερικοί. Όταν λέμε εξωτερικοί είναι το χαρτί, είναι αυτό, ότι η αγορά εργασίας έχει γίνει πολύ δύσκολη κι αν δεν έχεις ένα απολυτήριο γυμνασίου δεν μπορείς να πας ούτε καθαρίστρια στον δήμο. Άρα, αυτή η ανάγκη ενός τυπικού προσόντος ωθεί ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των μαθητών μας. Μικρότερο ποσοστό, αλλά υπαρκτό, κυρίως μεγάλοι άνθρωποι και συνταξιούχοι και τα λοιπά είναι εσωτερικό, δηλαδή το έχουν καινού, δεν πήγαν ποτέ σχολείο, τελειώσαν οι υποχρεώσεις τους, μεγάλωσαν τα παιδιά τους, εε δεν έχουν πολλές ασχολίες και τώρα αυτό που τους έτρωγε ήρθε η ώρα να το εκπληρώσουν. Στην πορεία, βέβαια σε ποσοστά είναι 80-20, 80% έχουν ανάγκη το χαρτί 20 % έρχονται γιατί το θέλουν, γιατί τους αρέσει, γιατί το χουν μεράκι. Στην πορεία αυτά τα ποσοστά αλλάζουν, δηλαδή κι αυτοί που έρχονται μόνο και μόνο για το χαρτί βρίσκουν κάποιο νόημα κι ενώ στην αρχή έρχονται διστακτικοί, έρχονται επιφυλακτικοί γιατί δεν έχουν φύγει και με καλές συνθήκες από την πρώτη ευκαιρία, έχουν φύγει με τραυματικές εμπειρίες πολλοί, άρα έρχονται εδώ με σκοπό να περάσει όσο γίνεται πιο ανώδυνα δύο χρόνια, χωρίς να ζοριστεί, χωρίς να κάνει πολλά πράγματα, ίσα-ίσα να πάρει το χαρτί. Στην πορεία όμως βρίσκει νόημα, βρίσκει μέσα από τις εργασίες, τις ομαδικές και όλα αυτά, και από μόνοι τους αρχίζουν και αλλάζουν</p>

				<p>από μέσα τους φυσικά, το εξωτερικό κίνητρο, το χαρτί δεν αλλάζει, αλλά παράλληλα βρίσκουν και την αυτοεκπλήρωση μέσα από το σχολείο.</p> <p><i>ΣΤ. Είναι επαγγελματικοί λόγοι, ότι το χρειάζονται στη δουλεία τους, άλλοι γιατί θέτουν κοινωνικούς στόχους</i></p>
	<p>Κ4. Τα κίνητρα των εκπαιδευομένων</p>	<p>Κ4.1 Απόκτηση απολυτηρίου γυμνασίου</p> <p>Κ4.2 Οριοθέτηση μαθησιακών αναγκών</p> <p>Κ4.3 οριοθέτηση δυνατοτήτων</p> <p>Κ4.4 ανακάλυψη νέων δεξιοτήτων</p> <p>Κ4.5 Μετασχηματίζουσα γνώμη</p> <p>Κ4.6 Κοινωνικοποίηση</p>	<p>Ολοκλήρωση σχολικής πορείας, δημιουργία σχέσεων, Νέες δεξιότητες, Δυνατότητες, Μαθησιακές ανάγκες, Συνδιαλλαγή απόψεων, Διεύρυνση πνευματικών οριζώντων, έκφραση ανησυχιών και αναγκών</p>	<p>Α. Βεβαία γίνονται πιστεύω, ξεκινάμε λέγοντας σου τι ακριβώς θέλουν από σένα. Όποτε είναι πιο εύκολο να βοηθήσεις στο κομμάτι που ζητάνε. Εε... εντάξει υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις που πώς να το πω εμν δεν φαίνεται ακριβώς ποιες είναι οι δυνατότητες που μπορούν να έχουν τα άτομα. Γιατί ακόμη και σαν χαρακτήρες είναι χαμηλών τόνων. Αλλά νομίζω ότι γενικότερα ναι, γίνονται εμφανείς... Καλά ναι αυτό εννοείτε! Φυσικά και γίνεται αυτό. Είναι έτσι και το πρόγραμμα που ... αυτά που κάνουμε και αυτά που μαθαίνουμε στους εκπαιδευομένους και οι δεξιότητες που μπορεί να κάνουμε έτσι περισσότερο με προσοχή που να οδηγούν σε νέες δεξιότητες. Που αλλάζει εντελώς την οπτικής τους γωνία για πράγματα που είχαν μια συγκεκριμένη άποψη. Δηλαδή είναι αυτό που λέμε μετασχηματίζουσα γνώμη. Αυτό ακριβώς γίνεται. Κατάλαβατε; Αλλάζει η άποψη τους γενικά.</p> <p>Β. Κάποιος που έρχεται συνειδητά και όχι για να πάρει μόνο ένα χαρτί ή που καταλήγει να συνειδητοποιείται μέσα από το σχολείο, κνηγάει τη ζωή του μετά δεν την αφήνει. Και για να το κάνει κανείς αυτό χρειάζεται στήριξη...</p> <p>Β. Ότι θα κοινωνικοποιηθεί, θα βρεθεί σε μια τάξη οι οποία είναι άτομα που έζω στη κοινωνία είναι πιο περιθωριοποιημένα και μέσα στο σχολείο βρίσκουν άτομα σαν αυτά και έπειτα γίνονται μια ομάδα. Είναι το ψυχολογικό τους κομμάτι!</p>
	<p>Κ5. Η στάση των μαθητών για το σχολείο</p>	<p>Κ5.1 Αλλαγή άποψης</p> <p>Κ5.2 Διερεύνηση του κοινωνικού κόσμου</p> <p>Κ5.3 Απόκτηση νέων γνώσεων</p>	<p>Αλλαγή απόψεων</p> <p>Ανακάλυψη νέων γνώσεων</p> <p>Προβληματισμός εμπιστοσύνη,</p>	<p>Α. Αλλάζει η άποψη τους γενικά. Μας είχε τύχει να κάνουμε μια κουβέντα τώρα πρόσφατα, για το μεταναστευτικό και τους πρόσφυγες και να έχουμε εξηγήσει πως με συμφόνα με συνθήκη δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε τον όρο</p>

		<p>K5.4 Ένας χώρος εμπιστοσύνης</p> <p>K5. 5Επίτευξη στόχων</p>	<p>εσωστρεφείς μαθητές, ψυχικό κέρδος στόχοι</p>	<p><i>Λαθρομετανάστης, ότι είναι παράνομη και τα λοιπά και κάποιοι από τους μαθητές δεν μπορούν... να το αποδεχθούν θέλουν να το αλλάξουν και να ψάξουν περειαίρω. Αλλά υπάρχουν και άλλα πράγματα που έχει βελτιωθεί αρκετά όπως ας πούμε η θέση της γυναίκας και η απόψεις τους για αυτή. Ανάλογα το αντικείμενο βεβαία πάντα, που μεγάλη επιρροή έχουν και οι απόψεις οι προσωπικές κάποιον έτσι. Για να γίνει μια αλλαγή... υπάρχουν περιπτώσεις πως δεν γίνεται να κάνεις τον άλλον να αλλάξει ακόμη και με χειροπιαστό παράδειγμα να του δώσεις και τα λοιπά.</i></p> <p><i>B. Υπάρχουν μαθητές που ανοίγονται αμέσως και είναι πιο δεκτικοί και άλλοι αν τους δείξεις ενδιαφέρον και πως νοιάζεσαι πραγματικά θα έρθουν και θα σου πουν και δικά τους προσωπικά πράγματα. Πράγματα που σε κάνουν να λες αυτός ο άνθρωπος τελικά είναι πιο μεγάλο το κέρδος που θα πάρει το ψυχικό παρά το γνωστικό εν τέλει</i></p> <p><i>Δ. βρίσκουν και την αυτοεκπλήρωση μέσα από το σχολείο</i></p> <p><i>Σ: Ξαναβρίσκουν στην ουσία την αυτοεκτίμηση που λέμε, για τον εαυτό τους περισσότερο. Είναι επίτευξη ενός στόχου που θέτουν εκείνοι οι ίδιοι για την εκπαίδευση.</i></p> <p><i>E. Βγαίνοντας όμως είναι πολύ σαφές αυτό που πραγματικά θέλουν. Τα κίνητρα τους έχουν διαμορφώσει μια ολόκληρη στάση απέναντι σε αυτή τη κατάσταση, απέναντι στα μαθήματα, στον εαυτό τους, στο σχολείο, στους εκπαιδευτικούς και μπορεί να συνεχίσουν και παραπέρα και αυτό μας φέρνει και μας δείχνει τη δυναμική του σχολείου κατάλαβες; Ότι αυτοί οι άνθρωποι θέλουν να πάνε παραπέρα. Κάθε άνθρωπος που ξεκινάει να πάω, να μην πάω Μετά από μερικά χρόνια μπορεί να βρεθεί να δίνει πανελλαδικές.</i></p>
--	--	---	--	---

<p>Οι εκπαιδευτικοί των ΣΔΕ</p>	<p>Κ6 Οι λόγοι επιλογής των ΣΔΕ</p>	<p>Κ6.1 . Κάλυψη βιοποριστικών αναγκών Κ6.2 Ο χαρακτήρας της εκπαίδευσης των ενηλίκων Κ6.3 Τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων των ΣΔΕ</p>	<p>Προκήρυξη Τυχαία εργασία Επαγγελματικά δικαιώματα Ο τρόπος διεξαγωγής του μαθήματος Το αίσθημα της βοήθειας</p>	<p><i>A. Λόγοι, δεν υπάρχουν λόγοι νομίζω συγκεκριμένοι. Βγαίνει μία προκήρυξη και κάνω μια αίτηση. B. Ναι.. Λοιπόν, χωρίς να είναι πολύ συνειδητή μου επιλογή όταν βγήκα από τη σχολή στη συνέχεια τα ΣΔΕ προέκυψαν τυχαία αρχικά και στη συνέχεια έγιναν συνειδητή επιλογή και το επιδιώξα. Εμ, πέρα από το ότι μου αρέσει να μαθαίνω σε κάποιον κάποια πράγματα .....με τους ενήλικες μου αρέσει περισσότερο, γιατί είναι πολύ ξεκάθαρα το πώς μαθαίνουν. Γ. ΕΕ.. μου αρέσει πάρα πολύ γιατί αυτοί είναι άνθρωποι.... Που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το σχολείο για τον άλφα ή βήτα λόγο....</i></p>
	<p>Κ7. Οι ρόλοι του εκπαιδευτικού στα πλαίσια του ΣΔΕ</p>	<p>Κ7.1 ο ρυθμιστής Κ7.2 Ο ερευνητής Κ7.3 Ο υποστηρικτής Κ7.4 ο αξιολογητής της προσπάθειας Κ7.5 ο παρακινητής Κ7.6 Ο κριτικός ανατροφοδότης γνώσης</p>	<p>Ανακάλυψης της γνώσης Πρακτικότητα Δημιουργία σχέσεων Οριοθέτηση των σχέσεων Σταθερότητα Διαμεσολάβηση ανάμεσα στην πρότερη εμπειρία του σχολείου και την τωρινή Αναγνώριση αναγκών Διάθρωση του μαθήματος με βάση τις ανάγκες Αναγνώριση ικανοτήτων Χρησιμότητα της γνώσης Αλλαγή στάσης των απέναντι στο σχολείου προσφορά βοήθειας προσφορά ψυχολογικής υποστήριξης</p>	<p><i>B:Ο εκπαιδευτικός θα του δείξει ακριβώς πώς να το κάνει και με ποιον τρόπο να το κάνει. Να μάθει συγκεκριμένα αυτό που θέλει όχι γενικά πράγματα, αλλά πρακτικά. E. Ο εκπαιδευόμενος την θέλει αυτή τη σχέση.. δεν θέλει να γνωρίζει κάθε φορά και άλλον. Θέλει να νιώθει ασφάλεια. Μπαίνει μέσα και μου λέει εγώ θέλω εσένα να έχω. Καταλαβαίνεις, ότι πρέπει να βάλεις διπλή και τριπλή προσπάθεια για να τους κερδίσεις από την αρχή. Οποτε... πρέπει να υπάρχει σταθερότητα και μια σωστή εκπαίδευση! Αυτά είναι απαραίτητα! Όπως και να το δεις ο εκπαιδευτής και ο εκπαιδευόμενος δημιουργούν σχέσεις και ... άμα ξέρει πως θα σε έχει και ότι θα έχει αυτόν τον μαθηματικό, αυτόν τον φιλόλογο.. μπορεί να τον βοηθήσει να έχει μια άνεση και δένεται καλύτερα και μπορεί να καταφέρει πολλά πράγματα και να νιώθει ήσυχος. Να έχει μια σταθερότητα.. μετά του λες να δεν ξέρω άμα θα με έχεις του χρόνου. ΣΤ: Μέσα από τις φιλικές σχέσεις... πάντα πρέπει να κρατάς τις αποστάσεις σου αλλά πάντα εκείνοι μπορούν να εκφράσουν ανησυχίες ή κάποιες ανάγκες μπορεί να μην τις έλεγαν....</i></p>

		<p>ενεργοποίηση διαδικασιών ένταξης επανένταξης ένταξη στη σχολική τάξη</p> <p>χρησιμότητα των γνώσεων ανακάλυψη νέων γνώσεων πειραματισμός με νέα γνωστικά αντικείμενα</p> <p>Αξιολόγηση της προσπάθειας περιγραφική αξιολόγηση μετασχηματισμός απόψεων αλλαγή της στάσης διεύρυνση των οριζώντων ανοιχτότητα στις απόψεις</p>	<p><i>B: ...αρχικά ο καθηγητής μπαίνει στην τάξη υπάρχει αυτό που ονομάζεται συμβόλαιο μάθησης. Πάνω στο όποιο συζητούν για το τι περιμένουν από το μάθημά του. Οπότε οι μαθητές διαμορφώνουν αυτοί το αντικείμενο της μάθησης. Παρόλο που είναι διστακτικοί να ανοιχτούν αλλά στη συνέχεια βγαίνει αυτό φαίνεται. Έρχονται σου λένε, εγώ θέλω αυτό στη δουλεία μου, εγώ θέλω αυτό ή αυτό που έκανες μου άρεσε να το ξανακάνουμε.</i></p> <p><i>B: Ενώ εδώ είναι αλλιώς. Να πες μου τι δεν μπορείς να κανείς, δεν μπορείς να γράψεις ; Δεν πειράζει πες μου όμως τι μπορείς να κάνεις ; Μπορούμε να βρούμε κάτι που να μπορείς να κάνεις εσύ που να σου είναι χρήσιμο, να μας δείξεις αυτό που εσύ μπορείς.... δεξιότητες.</i></p> <p><i>B: .....Βέβαια όσο μιλάμε για δυνατότητες βεβαίως εμφανίζονται! Εε... κάθε φορά που έρχεται κάποιος για να γραφτεί παίρνουμε μια μίνι συνέντευξη. Μέσα σε αυτή υπάρχει μια ερώτηση που λέει τι ενδιαφέροντα τι χόμπι έχεις και μπορείς να δεις μαθητές που παίζουν πιάνο, μαθητές που καλά δεν θα πω για το ψάρεμα, το ποδόσφαιρό ή τους χορούς που κάποιοι το έχουν, κάποιοι ζωγραφίζουν είναι τεχνίτες στα Project, στις κατασκευές, φαίνονται εκεί πολλά ταλέντα , στο σχέδιο ή σε κάποιο μουσικό όργανο κάποια έτσι ικανότητα.</i></p> <p><i>Δ: Το πρώτο πράγμα που θα κάνει ο καθηγητής που μπαίνει στην τάξη είναι να διερευνήσει, να δει τί ανάγκες υπάρχουν, γιατί είναι σαφές, είναι προφανές ότι θα υπάρχει πολύ μεγάλη γκάμα αναγκών. Θα υπάρχει ανάγκη από αλφαβήτα και θα υπάρχει και ο φτασμένος αυτός που διαβάζει βιβλία, αυτός που ίσως και να γράφει. Άρα αναγκαστικά το πρώτο πράγμα που κάνεις είναι να δει πού βρίσκεσαι, σε τί επίπεδο βρίσκεται ο καθένας, τι ανάγκες έχει ο ίδιος, πιστεύει ότι έχει ο ίδιος γιατί πολλοί λένε ότι εγώ δεν ξέρω ορθογραφία, εγώ δεν ξέρω μαθηματικά, εγώ δεν ξέρω υπολογιστές, το λένε, το εκφράζουν.</i></p> <p><i>E: Βεβαία για αυτό, μιλάμε για ένα σχολείο χωρίς βιβλίο και χωρίς πρόγραμμα συγκεκριμένο</i></p>
--	--	--	---

			<p>και πρέπει να καταλάβεις τι θέλουν αλλιώς δεν προχωράει.. πρέπει να προσεγγίζεις τις ανάγκες τους.. Πρέπει να κάνεις κάτι που να τους αρέσει σου ζαναλέω γιατί, αλλιώς δεν θα παρακολουθούν το μάθημα. Έπειτα.. είναι άνθρωποι που έχουν όλοι τους διαφορετικά επίπεδα, άλλος μπορεί να μη ξέρει ούτε την αλφάβητο άλλος μπορεί να είναι πάρα πολύ καλός και να γράφει εκθέσεις σελίδες. Πρέπει να πρέπει... να μαζεύεις όλο αυτό το πράγμα μέσα σε μία ώρα που έχεις.</p> <p>ΣΤ: Λοιπόν που λες ξεκινώντας, πάντα με τον εκπαιδευτή και τον εκπαιδευόμενο αναπτύσσονται κάποιες σχέσεις που... αν συμπαθούν και δεν συμπαθούν κάτι διαμορφώνουν και αυτοί μια εικόνα για εσένα που θα μπει στη τάξη. Αυτό, φαίνεται προς τα έξω και εσύ πάλι μπορείς να βρεις κάτι που εκείνοι θέλουν και έχουν κλήση περισσότερο.</p> <p>Γ: Μπήκα λοιπόν μια μέρα μέσα, και είχαμε πάει στη μεσογειακή διατροφή. Μην τρώτε το ένα, μη τρώτε το άλλο... ιστορίες ξέρεις πως είναι η πυραμίδα. Όποτε μου λέει ένας Έλληνας.. «Δάσκαλε! Δύσκολο πράγμα είναι να μην έχεις να φας και να ακούς εσένα να μιλάει για μεσογειακές διατροφές. Και να βλέπεις όλη μέρα από το πρωί μέχρι το βράδυ να μαγειρεύουν στη τηλεόραση!» Εγώ, δεν περίμενα σήμερα να υπάρχει έτσι άνθρωπος.. και επειδή εδώ λύνουμε προβλήματα. Το ήξερε που λες και ο διευθυντής... σήμερα αυτός ο άνθρωπος, δουλεύει, τρώει και κοιμάται!.... Ένας άλλος, δείχναμε τα επαγγέλματα που χάνονται, μεταξύ αυτών ο λούστρος. Μου λέει «λοιπόν, τι μου θύμισες..» Του λέω «τι λες;» Μου απάντησε! «Ξέρεις τι κλωτσιές έχω φάει εγώ... που έβαφα παπούτσια στις κολώνες. Αντί να με πληρώσουν, μου έδιναν κλωτσιά!» Σκέψου, αυτό το παιδί τώρα, που μεγάλωσε σε ορφανοτροφείο.. γιατί ορισμένες φορές παίζουμε και τον ρόλο του ψυχολόγου, του κοινωνιολόγου.. Πριν πάνε εκεί, θα ακούσουμε εμείς τον πόνο τους.</p>
--	--	--	--

			<p><i>Δ:.....να τους πείσεις και να διαπραγματευτείς σε ένα πρόγραμμα το οποίο θα τους δείξει ότι θα μάθουμε αυτά, θα το συμφωνήσεις, θα μάθουμε αυτό κι αυτό κι αυτό, και αυτό το πράγμα! Να πειστεί ότι θα του είναι χρήσιμο. Γιατί βασική αρχή είναι ότι ο ενήλικας όταν θεωρεί αυτό που του διδάσκεις δεν του είναι χρήσιμο, δεν το παρακολουθεί.</i></p> <p><i>Ε: Όπως ο άλλος νόμιζε πως δεν θα μπορέσει να παίξει θέατρο και τελικά παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο. Μαθαίνει απέξω τα πάντα.. άμα του το έλεγε στην αρχή θα σου έλεγε καλά είσαι τρελός πως; Εγώ ; Ειδικά τα projectείναι που βγάζουν στην επιφάνεια πολλά τέτοια πράγματα.</i></p> <p><i>ΣΤ: Και σίγουρα γίνεσαι πιο ανοιχτός, το μυαλό σου ανοίγει κακά τα ψέματα.. Μόνο που βλέπεις αυτούς που έρχονται και τις διαφορές που έχουν οι μαθητές.. λες εγώ έχω να διδάξω όλους αυτούς τους τόσο διαφορετικούς μαθητές! Ανοίγει το μυαλό σου.. Δεν είναι μόνο αυτού του τύπου οι μαθητές.</i></p> <p><i>ΣΤ: Εμ..η αλήθεια είναι πως κάνεις το μάθημά σου. Αν δηλαδή, επιτρέπεις μέσα στο μάθημα σου να υπάρχει μια συμμετοχή και την αναζητάς αυτή τη συμμετοχή και τους δίνεις την ευκαιρία να μιλάνε, να πειραματίζονται, δίνουν ιδέες... οι περισσότεροι καθηγητές αυτό κάνουν... γιατί αυτή είναι.. αυτό θέλει αυτό το σχολείο.</i></p> <p><i>Δ: Να σου πω ένα απλό....μου το έλεγε ένας εκπαιδευτής, σε ένα βιβλίο το γράφει, πες ότι πήρες δεκαεφτά, τις σημαίνει; Ότι είσαι ένας άριστος μαθητής που τα φόρτωσε στον κόκορα και δεν έγραψες καλά στο διαγώνισμα και πήρες δεκαεφτά, μέχρι εκεί φτάνει το μυαλό σου, μέχρι εκεί προσπαθείς και πήρες δεκαεφτά ή είσαι ένας μαθητής ο οποίος είσαι κακός μαθητής, αντέγραψες, έγραψες καλό διαγώνισμα και πήρες δεκαεφτά; Και τα τρία μπορεί να σημαίνει, άρα το δεκαεφτά δεν σημαίνει τίποτα. Εμείς ο έλεγχος που δίνουμε εδώ ξέρεις τι είναι; Είναι περιγραφική αξιολόγηση, κάθε καθηγητής γράφει μία μικρή παράγραφο για τον μαθητή και τους λέω όταν είναι να γράψουν αξιολόγηση</i></p>
--	--	--	---

				<p>σκέψου να τον έχεις απέναντι και του απευθύνεσαι σε α' πρόσωπο «Νίκο προσπάθησες αρκετά, τα κατάφερες πολύ καλά στα ελληνικά και στη γλώσσα αλλά έχεις ακόμα αδυναμία σε αυτό το αντικείμενο, πρέπει να προσπαθήσει αυτό στο επόμενο εξάμηνο</p> <p><i>E:</i>Βεβαίως ο εκπαιδευτικός βοηθάει στο μετασχηματισμό των απόψεων των μαθητών του, μια άποψη που έχει στα 30-40 μέσα στη διατήρηση να μετασχηματίσει όλο αυτό. Εγώ να πει το πιστευα αυτό αλλά τελειώνοντας να έχει μια άλλη αντίληψη για την όλη κατάσταση. Το αποτέλεσμα είναι αυτό που λέμε αλλαγή της στάσης. Όχι να μάθουν απαραίτητα μόνο αυτοί οι άνθρωποι αλλά να μετασχηματίσουν τη στάση τους απέναντι στην ίδια τους τη ζωή.</p> <p><i>ΣΤ:</i> Κάτι ακόμα, οι καθηγητές που πάνε να δουλέψουν σε αυτά τα σχολεία, ο Διευθυντής... ο υποδιευθυντής είναι άνθρωποι που έχουν ανοιχτό μυαλό, να δεχθούν να είναι δέκτες.. δέκτες της ενέργειας που εκπέμπουν οι μαθητές.. δεν λένε όχι.. δεν άκουσα ποτέ τον διευθυντή μας να λέει όχι σε κάτι που θέλαμε να δοκιμάσουμε..</p>
	<p>Κ8 Η στάση των εκπαιδευτικών για τα ΣΔΕ</p>	<p>Κ8.1 θετική αξιολόγηση της εμπειρίας Κ8.2 Επαγγελματική ανέλιξη Κ8.3 Επανάταξη στην κοινωνία</p>	<p>Κλίμα του σχολείου, Δυναμική της εκπαίδευσης ενηλίκων σχέσεις με τους εκπαιδευόμενους, αλλαγή Ζώης, Επίτευξη στόχων Νέοι ορίζοντες Βοήθεια προς τον συνάνθρωπο Ενσυναίσθηση Διεκδίκηση θέσης στην κοινωνία Απόκτηση θέσης εργασίας</p>	<p><i>ΣΤ:</i> Ναι! Εννοείτε!! Η επαφή μου με τους ενήλικές είναι ελκυστική.. είναι ελκυστικό όλο αυτό και πιστεύω ότι .... Μου δίνει τη δυνατότητα από επαγγελματική ανέλιξη που κάποιος μπορεί να σκεφτεί αμέσως.. η επαφή μόνο και μόνο με ανθρώπους που μπορείς να τους βοηθήσεις και να τους προσφέρεις κάτι σε αυτή την ηλικία που είναι. Δεν είναι όλοι τους πολύ μεγάλοι αλλά... είναι και 25 και 30 τους βάζεις ένα λιθαράκι για να αποκτήσουν κάτι... παίρνεις ικανοποίηση όταν καταλάβεις πως αυτοί έμαθαν κάτι από εσένα, σε βλέπουν έξω και σου μιλάνε και σε βλέπουν και θέλουν μια επαφή μαζί σου και ενδιαφέρονται για σένα. Θέλουν μια επαφή... παίρνεις ικανοποίηση</p>

				<p>Σ: Πλέον ποιο νόημα έχει αποκτήσει για εσάς η έννοια « Δεύτερη Ευκαιρία»;</p> <p>ΣΤ :Για μένα προσωπικά μια δεύτερη ευκαιρία μπορεί να υπάρξει σε όλα προσωπικά! Σε όλους ότι πρέπει να έρθει μια δεύτερη ευκαιρία για προλάβω, να διορθώσω, να αποδείξω να μάθω ότι δηποτε. Επίσης αν έχασες και εσύ μια δεύτερη ευκαιρία πρέπει να αναζητάς και εσύ ξανά ίσως μια δεύτερη φορά, προσπαθείς να πετύχεις δεύτερη φορά πράγματα που έχασες στη πρώτη. Κυνήγα τις ευκαιρίες σου!</p>
<p>Το στοίχημα της τάξης ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευομένους</p>	<p>Κ9. Τα χαρακτηριστικά των ΣΔΕ</p>	<p>Κ9.1 Πρωτότυπο πρόγραμμα σπουδών</p> <p>Κ9.2 Διαμόρφωση με βάση της ανάγκες των ενηλίκων μαθητών</p> <p>Κ9.3 Διαμόρφωση δεξιοτήτων</p> <p>Κ9.4 Φορέας κοινωνικοποίησης</p>	<p>Δεν υπάρχουν βιβλία& εξετάσεις, project, διετής φοίτηση μαθησιακές ανάγκες, ελλείψεις, γνώσεις, ρόλοι του ενήλικα, ελαστικότητα στις απουσίες</p> <p>Αποκτηση πτυχίου υπολογιστών, μάθηση ξένων γλωσσών, ενασχόληση με νέα γνωστικά αντικείμενα ευκαιρία για συνδιαλλαγή με τους σημαντικούς άλλους</p>	<p>Α :Λοιπόν τα χαρακτηριστικά του σχολείου είναι, ότι δεν γίνεται το μάθημα όπως γίνεται στο σχολείο δηλαδή το πρόγραμμα είναι ανοιχτό και γίνεται με βάση τις ανάγκες των εκπαιδευομένων κάτι το οποίο δεν προκαλεί το άγχος που προκαλεί το άλλο το σχολείο σε.. σε..στον άνθρωπο που δεν μπόρεσε να πάει . Δεν χρειάζεται να διαβάσει, με την έννοια να αποστηθίσει, στηρίζεται στην εμπειρία και στην προϋπάρχουσα γνώση γιατί δεν χρειάζεται να ξανά ξεκινήσει από την αρχή κτίζει πάνω σε αυτό που ξέρει. Επομένως, όταν ο άλλος είναι ενημερωμένος ή από άλλους μαθητές που έχουν φοιτήσει γνωρίζει, που λένε πράγματα ο ένας στον άλλον.. είναι πολύ πιο εύκολα να γραφτεί κάποιος στο σχολείο και να.. φοιτήσει και να ολοκληρώσει.....ότι έχουν μια ιδέα για το σχολείο συγκεκριμένη, ότι θα σε εξετάζει ο καθηγητής, θα αποστηθίζεις μεγάλα κομμάτια και πράγματα και τα λοιπά ενώ έπειτα βλέπουν πως δεν γίνεται αυτό, δεν αποστηθίζουμε αλλά μαθαίνουμε πώς να μαθαίνουμε. Αυτό!</p> <p>ΕΝομίζω ότι δεν έχουν αυστηρό πρόγραμμα και μπορεί ο άλλος να έρχεται και με το παιδί του. Πολλοί φέρνουν το παιδί μαζί δεν μπορεί να έρθει. Οπότε μετά αν δεν έχει να αφήσει κάπου το παιδί θα φύγει και πάλι. Άρα ο στόχος μας είναι να μην υπάρχει διαρροή ξανά! Όποτε ότι μπορεί να γίνει, στα πλαίσια του δυνατού πάντα για να μην υπάρχει αυτή η διαρροή. Για να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα και ας έρθει και</p>

				<p>στη μέση της ώρας. Μας πειράζει, αλλά προσπαθούμε να το δεχθούμε και να μην είμαστε πια τόσο αυστηροί στο ότι μήγκες μόλις χτύπησε το κουδούνι. Μας ενδιαφέρει να καταλάβουμε! Να καταλάβουμε πως ο ενήλικας έχει ανάγκες! Ότι αυτές οι ανάγκες πρέπει να γίνονται σεβαστές για να έρχεται αυτός στο πρόγραμμα. Αυτό είναι ένα πλαίσιο διευκολυντικό που δεν γίνεται μάθημα με την αυστηρή έννοια του. Είναι περισσότερο ένας τρόπος κοινωνικοποίησης, να βγουν προς τα έξω, να δουν τον κόσμο, να γνωριστούν μεταξύ τους. Υπήρχαν άνθρωποι που γνωρίστηκαν και παντρεύτηκαν μέσα από εκεί. Για αυτούς το αποτέλεσμα δεν είναι μόνο το χαρτί που θα πάρουν άλλα το ότι γνώρισαν ανθρώπους και βγήκαν από το σπίτι τους. Κατάφεραν να ανοίξουν τους ορίζοντές τους.</p>
<p>Κ10. Το πρόγραμμα σπουδών και η σύνδεση του με την αγορά εργασίας</p>	<p>Κ10.1 Βασικές γνώσεις Κ10.2 σύνδεση με βασικές ανάγκες της αγοράς εργασίας Κ10.3 επαγγελματικός προσανατολισμός Κ10.4 Τα ΣΔΕ πρώτη στάση για την επίτευξη επαγγελματικών στόχων</p>	<p>Ανάγνωση, γραφή, αριθμητική Αγγλικός Γραμματισμός Τεχνολογικός Γραμματισμός Σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού, συνέντευξη, καθοδήγηση με βάση τις απαιτούμενες ανάγκες Σεμινάρια, Νυχτερινό Λύκειο, Ανώτατη εκπαίδευσης</p>	<p>Ανάγνωση, γραφή, αριθμητική Αγγλικός Γραμματισμός Τεχνολογικός Γραμματισμός Σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού, συνέντευξη, καθοδήγηση με βάση τις απαιτούμενες ανάγκες Σεμινάρια, Νυχτερινό Λύκειο, Ανώτατη εκπαίδευσης</p>	<p>Ναι θεωρώ πως ναι, γιατί αντικατοπτρίζονται οι βασικές δεξιότητες που βάζει σε πρώτο πλάνο οι ευρωπαϊκή ένωση για την εκπαίδευση των ενηλίκων. Μιλάμε για άτομα με βασικές ελλείψεις σε γνωστικό επίπεδο και δεξιότητες. Υπάρχουν άτομα που δεν μπορούν να διαβάσουν στα ελληνικά. Ταυτόχρονα έχουμε και μετανάστες που εξίσου εντάσσονται για να μάθουν τη γλώσσα την ελληνική. Λόγω ακόμα και ντόπιοι που ήρθαν και δεν ήξεραν να διαβάζουν. Στα μαθηματικά εξίσου βρίσκουμε βασικές ελλείψεις. Βοήθανε επομένως στο να γίνεσαι ας πούμε πιο ανοιχτός σε μια ξένη χώρα, να γνωρίσεις ανθρώπους διαφορετικούς από άλλο πολιτισμό με άλλη γλώσσα και θρησκεία. Κάνουμε βασικά κομμάτια επικοινωνίας. Αν για παράδειγμα δει κάποιος στο δρόμο μια πινακίδα κάτι, να δώσει κάποιες οδηγίες κάτι. Ο κοινωνικός Γραμματισμός εννοείτε είναι πολύ βασικός! Γιατί σε προετοιμάζει και σαν πολίτη σε σε ενεργοποιεί και μπορείς να συζητάς θέματα καθημερινότητας. Τέχνη.. η αισθητική αγωγή επίσης σημαντική είναι ναι μεν μια φορά τη εβδομάδα αλλά πολύ πολύ σημαντικό θεωρώ</p>

				<p>κομμάτι. Σου ανοίγει μια άλλη οπτική που όντως είναι πολύ σημαντική και είναι από τα πολύ αγαπημένα μαθήματα των μαθητών μας. Πολλοί δεν μπορούν να βρουν καθηγητή το κάνουν ως δεύτερη επιλογή κάποιος από τους ήδη υπάρχοντες καθηγητές. Εεε τι άλλο...περιβαλλοντικός Γραμματισμός εννοείτε γιατί ευαισθητοποιεί περιβαλλοντικά το άτομο όλα αυτά είναι βασικές δεξιότητες επικοινωνίας, να μπορώ να κάνω πράγματα στη καθημερινότητα και να προετοιμαστώ ως πολίτης. Όποτε ως πρόγραμμα σπουδών θεωρώ πως είναι αυτό που πρέπει να είναι.</p> <p>Σ: Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση του προγράμματος με την σύγχρονη αγορά εργασίας;</p> <p>Α: Ναι γιατί ακόμα και αυτά που κάνουμε ειδικά στο δικό μου μάθημα ας πούμε εε..... κάνουμε πράγματα που αυτοί θα χρειαστούν πιθανότατα μελλοντικούς προς την εργασία τους. Εε.... έχουμε επίσης και τον επαγγελματικό προσανατολισμό που προετοιμάζει σε αυτό το κομμάτι ως προς το βιογραφικό τους, εμ τους δείχνουμε τρόπους να μπαίνουν πιο ενεργά στην αγορά εργασίας να ψάξουν περισσότερο τι τους ταιριάζει. Εεε.. κάνουμε ατομικές συνεντεύξεις δηλαδή ειδικά στο μάθημα του επαγγελματικού προσανατολισμού που δεν είναι μάθημα γιατί το κάνει σύμβουλος αυτό το μάθημα αυτό κοινωνιολόγος το κάνει εεε.. τους μαθαίνει αυτά ακριβώς τα πράγματα εεε και το πρόγραμμα σπουδών είναι έτσι διαμορφωμένο για να βρει κανείς τι του ταιριάζει σε ότι αφορά το εργασιακό τους κομμάτι. Γιατί όπως ξαναείπαμε αυτοί βάζουν τα όρια στο τι χρειάζονται και στο τι θέλουν να μάθουν. Γιατί αυτό που θέλουν να μάθουν είναι αυτό που θέλουν να μάθουν και στη δουλεία τους.</p>
	Κ11. Οι αδυναμίες των ΣΔΕ	Κ11.1 Διοικητικές	Καθυστέρηση πρόσληψης εκπαιδευτικών	<p>Οι αδυναμίες μας είναι διοικητικές, δηλαδή αυτή τη στιγμή στο σχολείο θα πρέπει να είναι 20 συνάδελφοι και είμαστε 3.</p> <p>Τί να κάνουμε; Ό,τι μας πει το υπουργείο. Δυστυχώς τα λέμε, τα ξαναλέμε, τα γράφουμε,</p>

				<p>απειλούμε, κάνουμε, δείχνουμε, δυστυχώς λόγω κρίσης το υπουργείο δίνει προτεραιότητα στα γυμνάσια και στα λύκεια, εκεί να πάνε πρώτα οι συνάδελφοι, εκεί να καλύψουμε τα κενά, εκεί που ακούγεται, γιατί εδώ αν δεν έχεις καθηγητές δεν θα ακουστεί πάρα πολύ. Θα σου πει δεν πειράζει, παρόλο που πειράζει. Εε και δυστυχώς αυτή είναι μια αδυναμία μας, εε ο σχεδιασμός του σχολείου είναι νομίζω πάρα πολύ καλός, ότι δεν υπάρχει ύλη, ότι υπάρχει διαπραγματέυση, ότι υπάρχει αυτή η ελευθερία, να κάνουμε αντικείμενα που τους ενδιαφέρουν</p>
	<p>Κ12. Προτάσεις βελτίωσης</p>	<p>Κ12.1 Βιωματικά σεμινάρια Κ12.2 Διαχωρισμός μαθητών σε ορισμένους γραμματισμούς Κ12.3 Εξωσχολικές δραστηριότητες</p>		<p>Στ. Ένα πείραμα για πράγματα που μπορούσε κανείς να εφαρμόσει στη γενική εκπαίδευση. Τα project, τα εργαστήρια όλα αυτά. Δηλαδή ένα καινούριο πράγμα στην εκπαίδευση που είχε αποτέλεσμα. Θα μπορούσαν τα ΣΔΕ, να ανοίγουν δρόμους για τα προγράμματα που κανείς μπορεί να εφαρμόσει στην γενική εκπαίδευση. Παράλληλα τώρα που το συζητάμε, διάβαζα τις προάλλες ότι σταματούν οι αξιολογήσεις με βαθμούς και θα γίνεται όπως και στο ΣΔΕ με περιγραφική αξιολόγηση..... Για τις νέες πρωτοβουλίες κάποια βιωματικά εργαστήρια ή κάποιος διαχωρισμός σε σχέση με το αντικείμενο σε κάποιους γραμματισμούς.... ίσως να βοηθούσαν. Δραστηριότητες και εξωσχολικές.</p>

\

Μέρος Β'

Ι. Η νομοθεσία

Α) Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) (2014) Αριθμός πρωτ.5953.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ για την Οργάνωση και Λειτουργία των Σχολείων
Δεύτερης Ευκαιρίας

Αθήνα 2008

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

Οργάνωση και Λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας

Ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 5 του νόμου 2525/ 1997 «Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας»
2. Τις διατάξεις του άρθρου 3 του νόμου 2909/ 2001 «Θέματα Λαϊκής Επιμόρφωσης»
3. Το Π.Δ. 142 για την «Οργάνωση–Διοίκηση του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων» ΦΕΚ 118/Α/31.5.2002
4. Την αριθμ. 2107 Κ.Υ.Α. « Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.)» ΦΕΚ 993/Β/1.8.2002
5. Τον ισχύοντα κανονισμό των Σ.Δ.Ε. (ΦΕΚ 1003/22-07-2003)
6. Τις διατάξεις των άρθρων 2.1, 6.1α, 6.2, 6.3 του νόμου 3369/2005 «Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις»

Αθήνα 2008

Αποφασίζουμε

Άρθρο 1

Ίδρυση – Ευθύνη Λειτουργίας

1. Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) της χώρας είναι σχολεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων στο πεδίο της Διά Βίου Μάθησης. 2. Τα Σ.Δ.Ε. ιδρύονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων και Οικονομίας & Οικονομικών μετά από εισήγηση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Υπ.Ε.Π.Θ. 3. Τμήματα Σ.Δ.Ε. είναι δυνατόν να λειτουργούν, μετά από απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, εκτός της έδρας του σχολείου και εντός των ορίων του νομού ή όμορου νομού. 4. Τα Σ.Δ.Ε. ως δομές Εκπαίδευσης Ενηλίκων ανήκουν στη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.) του Υπ.Ε.Π.Θ, η οποία έχει και την ευθύνη λειτουργίας τους. Το εκπαιδευτικό έργο δύναται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων να ανατίθεται προς υλοποίηση στο Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.). 5. Οι απόφοιτοι των Σ.Δ.Ε. λαμβάνουν απολυτήριο τίτλο ισότιμο με τον τίτλο του απολυτηρίου Γυμνασίου.

Άρθρο 2

Σκοπός – Στόχοι

1. Σκοπός των Σ.Δ.Ε. είναι η συνολική ανάπτυξη των εκπαιδευομένων και η πληρέστερη συμμετοχή τους στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι, καθώς και η αποτελεσματικότερη συμμετοχή τους στο χώρο της εργασίας. 2. Στόχοι των Σ.Δ.Ε. είναι: α. Η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης πολιτών 18 ετών και άνω. β. Η επανασύνδεση των εκπαιδευομένων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. γ. Η απόκτηση σύγχρονων γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που θα τους βοηθήσουν στην κοινωνική – οικονομική ένταξη και ανέλιξη. δ. Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευομένων. ε. Η συμβολή στην ένταξή τους ή στη βελτίωση της θέσης τους στον χώρο της εργασίας.

Άρθρο 3

Βασικές Αρχές – Βασικά Χαρακτηριστικά

1. Για την επίτευξη του σκοπού των Σ.Δ.Ε. έχουν υιοθετηθεί τρεις βασικές αρχές ως στοιχεία ταυτότητας του θεσμού : α. Τα εκπαιδευτικά μέσα που αξιοποιούνται για την επίτευξη του βασικού σκοπού είναι ευέλικτα, ώστε να υποστηρίζουν κάθε

εκπαιδευόμενο. β. Οι ανάγκες των εκπαιδευομένων προσεγγίζονται εν όλω και όχι εν μέρει. Για να επιτύχουν στην προσπάθειά τους οι εκπαιδευόμενοι, πρέπει να υποστηριχθούν στην αντιμετώπιση δυσκολιών σε άλλους τομείς, όπως στην υγεία, την οικογένεια, τον εργασιακό χώρο, τον άμεσο κοινωνικό περίγυρο. γ. Το σύνθετο και η ποικιλία των εκπαιδευτικών αναγκών, όπως ορίστηκαν, απαιτούν πολυεπίδηξιο εκπαιδευτικό και επιστημονικό δυναμικό, το οποίο να μπορεί να ανταποκριθεί στην πολυπλοκότητα των καθηκόντων που θα του ανατεθεί

Στο πλαίσιο των παραπάνω αρχών, τα Σ.Δ.Ε.: α. Επιδιώκουν να συνεργάζονται και συμπράττουν με όλους τους σχετικούς κοινωνικούς φορείς για την ευαισθητοποίηση των κοινωνικών ομάδων στις οποίες απευθύνονται τα σχολεία. β. Ακολουθούν παιδαγωγικές προσεγγίσεις που εστιάζουν στις ατομικές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των εκπαιδευομένων. γ. Δίνουν έμφαση στην απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά και νέων γνώσεων και δεξιοτήτων (ξένες γλώσσες, νέες τεχνολογίες). δ. Καλλιεργούν κοινωνικές δεξιότητες και βοηθούν τους εκπαιδευομένους να διαμορφώνουν θετικές στάσεις ως ενεργοί πολίτες και μέλη της κοινωνίας σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. ε. Διαμορφώνουν ένα ευέλικτο πρόγραμμα σπουδών ώστε να αξιοποιούνται όλοι οι κοινωνικοί χώροι στους οποίους υπάρχει γνώση και συσσωρευμένη εμπειρία (χώροι εργασίας, κοινωνικής συνάθροισης, καλλιτεχνικής δημιουργίας, πολιτιστικών εκδηλώσεων κ.ά.). στ. Μπορούν να συνεργάζονται μεταξύ τους και να αναπτύσσουν κοινές δράσεις.

Άρθρο 4

Διάρκεια και Πρόγραμμα Εκπαίδευσης

1. Η χρονική διάρκεια της εκπαίδευσης στα Σ.Δ.Ε. είναι 2 σχολικά έτη. 2. Η έναρξη και η λήξη των διδακτικών περιόδων, οι σχολικές εορτές και αργίες, η άδεια συμμετοχής στις γενικές συνελεύσεις του κλάδου των εκπαιδευτικών και οι διακοπές ορίζονται σύμφωνα με τα ισχύοντα στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. 3. Στα Σ.Δ.Ε. υιοθετείται η αρχή των πολυγραμματισμών.

\

Ο βασικός πυρήνας του προγράμματος σπουδών συγκροτείται από: α. Το Γλωσσικό Γραμματισμό β. Τον Αριθμητικό Γραμματισμό γ. Τον Πληροφορικό Γραμματισμό δ. Τον Περιβαλλοντικό Γραμματισμό ε. Τον Επιστημονικό Γραμματισμό στ. Τον Κοινωνικό Γραμματισμό και ζ. Την Πολιτισμική-Αισθητική Αγωγή Προβλέπονται, επίσης, δραστηριότητες που σχετίζονται με την ελεύθερη έκφραση των εκπαιδευομένων μέσω των τεχνών και του αθλητισμού με απώτερο στόχο την ποιοτική διαχείριση του ελεύθερου χρόνου τους. 4. Τα προγράμματα σπουδών είναι ανοικτά και ευέλικτα. Αφετηρία τους είναι η διάγνωση των αναγκών σε γνώσεις αλλά και δεξιότητες των εκπαιδευομένων. Η γνώση αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό αγαθό. 5. Το πρόγραμμα σπουδών στοχεύει στην παροχή γνώσεων και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων

και στάσεων σχετικών με: α. Τη χρήση του γραπτού και προφορικού λόγου στην επικοινωνία β. Τη χρήση των αριθμών στην καθημερινή ζωή γ. Τη σύγχρονη τεχνολογία και ιδιαίτερα τον ηλεκτρονικό υπολογιστή δ. Τις φυσικές επιστήμες ε. Τη χρήση μιας ξένης γλώσσας, κατά προτίμηση της αγγλικής στ. Τις κοινωνικές επιστήμες ζ. Το φυσικό περιβάλλον η. Τον πολιτισμό θ. Τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των εκπαιδευομένων ως ενεργών πολιτών ι. Την επαγγελματική και εργασιακή ζωή ια. Τις προσωπικές επιλογές και ενδιαφέροντα (καλές τέχνες, μουσική, άθληση κ.ά.). 6. Το πρόγραμμα σπουδών συντάσσεται από την αρμόδια υπηρεσία

Μελετών και Εκπαιδευτικού σχεδιασμού της Γ.Γ.Ε.Ε. και αποστέλλεται στα όργανα διοίκησης του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. Το Ι.Δ.ΕΚ.Ε. το υποβάλλει στην Εθνική Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης. Η Εθνική Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης εκφράζει γνώμη προς τον Γενικό Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, ο οποίος αποφασίζει για την υλοποίηση του προγράμματος. α. Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα συντάσσεται την πρώτη εβδομάδα της εκπαιδευτικής περιόδου από το Διευθυντή και το διδακτικό προσωπικό του Σ.Δ.Ε. σε συνεργασία με τον Περιφερειακό Σύμβουλο Εκπαίδευσης. Υποβάλλεται προς έγκριση στο Δ.Σ. του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. β. Το ωρολόγιο εβδομαδιαίο πρόγραμμα καλύπτει 25 ώρες (20 ώρες καλύπτονται από Γραμματισμούς, 2 ώρες από Συμβουλευτικές Υπηρεσίες και 3 ώρες από εργαστήρια διαφόρων δραστηριοτήτων).

Άρθρο 5

Οργάνωση – Όργανα Διοίκησης Σ.Δ.Ε.

Α. Οργάνωση 1. Κάθε τμήμα του Σ.Δ.Ε. αριθμεί από δεκαπέντε (15) έως είκοσι δύο (22) εκπαιδευόμενους. 2. Το Σ.Δ.Ε. αποτελεί βιώσιμη σχολική μονάδα με δυο έτη λειτουργίας, όταν αριθμεί τουλάχιστον τριάντα (30) εκπαιδευόμενους και έχει δύο (2) τουλάχιστον τμήματα. Απόκλιση από τα ανωτέρω είναι δυνατή μόνο μετά από απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Β. Όργανα διοίκησης των Σ.Δ.Ε.. 1. Το Σ.Δ.Ε. διοικείται από το Διευθυντή και το Σύλλογο Διδασκόντων. Ο Διευθυντής του Σ.Δ.Ε.:

α. Είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής της Γ.Γ.Ε.Ε., για την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών και του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου. β. Έχει την ευθύνη για τις σχέσεις και τις συνεργασίες με τους τοπικούς και άλλους φορείς για την προώθηση των στόχων του σχολείου. γ. Είναι υπεύθυνος για ζητήματα διοίκησης προσωπικού του Σ.Δ.Ε. δ. Προεδρεύει στις συνεδριάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων. ε. Φροντίζει για την καλή εκπροσώπηση του σχολείου σε δημόσιες συναντήσεις. στ. Αποστέλλει στο Ι.Δ.ΕΚ.Ε. όλα τα στοιχεία που αφορούν στην λειτουργία του σχολείου (εγγραφές, φοίτηση, δραστηριότητες του σχολείου, ενημερωτικές εκθέσεις, στατιστικά στοιχεία κ.λ.π.). ζ. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Διευθυντή, τον αναπληρώνει εκπαιδευτικός ο οποίος έχει οριστεί από

το Διευθυντή του σχολείου με τη σύμφωνη γνώμη του Συλλόγου Διδασκόντων στην αρχή του σχολικού έτους. 2. Ο Σύλλογος Διδασκόντων αποτελείται από τους διδάσκοντες του σχολείου, τον Σύμβουλο Σταδιοδρομίας και τον Σύμβουλο Ψυχολόγο. α. Ο Σύλλογος Διδασκόντων συνεδριάζει εκτός ωραρίου διδασκαλίας, μετά από πρόσκληση του Διευθυντή: i. Τακτικά, τουλάχιστον μία φορά το μήνα με συμμετοχή του Περιφερειακού Συμβούλου Εκπαίδευσης και αποφασίζει ή εγκρίνει προτάσεις που αφορούν στο πρόγραμμα σπουδών, στο ωρολόγιο πρόγραμμα, στο πρόγραμμα επιμόρφωσης και στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. Οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και δεσμεύουν όσους μειοψηφούν. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου–Διευθυντή. ii. Εκτάκτως, όποτε κρίνεται αναγκαίο, μετά από πρόσκληση του Διευθυντή ή μετά από αίτημα του ενός τρίτου των μελών του.

iii. Συνεδρίαση με καθαρά εκπαιδευτικό-συμβουλευτικό περιεχόμενο συγκαλεί και ο Περιφερειακός Σύμβουλος Εκπαίδευσης αφού ενημερώσει έγκαιρα (τουλάχιστον 5 ημέρες νωρίτερα) τον Διευθυντή του Σ.Δ.Ε.. β. Οι αποφάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να αντιστρατεύονται τους σκοπούς και τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων και τις αρχές του προγράμματος των Σ.Δ.Ε.. γ. Ο Σύλλογος Διδασκόντων δεν μπορεί να ρυθμίζει θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες άλλων οργάνων.

Άρθρο 6

Προσωπικό

1. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα Σ.Δ.Ε. είναι ενεργά συμμετοχικός. Ο εκπαιδευτικός δεν αρκείται στο καθαρά διδακτικό έργο, αλλά ο ίδιος ως ερευνητής διαγιγνώσκει τις μορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων, διαμορφώνει πρόταση προγράμματος διδασκαλίας, και σε συνεργασία με τον Περιφερειακό Σύμβουλο Εκπαίδευσης αξιολογεί, ερευνά και αναζητεί τρόπους επίλυσης προβλημάτων, σχεδιάζει και παράγει διδακτικό υλικό ή προσαρμόζει και αξιοποιεί το υπάρχον. 2. Οι εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας στο Σ.Δ.Ε. καθορίζονται ως εξής: α. Για τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων με αριθμό εκπαιδευομένων μικρότερο των εξήντα (60), τέσσερις (4) ώρες. Οι Διευθυντές των σχολικών μονάδων με εξήντα (60) τουλάχιστον εκπαιδευόμενους δύνανται, αν το επιθυμούν, να απαλλάσσονται εν μέρει ή και συνολικά. β. Ο Διευθυντής του Σ.Δ.Ε., πέραν των τακτικών αποδοχών του, λαμβάνει επιμίσθιο που αντιστοιχεί στο επιμίσθιο των Διευθυντών Γυμνασίων του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης. γ. Για τους αποσπασμένους από τη Δευτεροβάθμια και Πρωτοβάθμια

Εκπαίδευση εκπαιδευτικούς, ισχύει το προβλεπόμενο για κάθε εκπαιδευτικό ωράριο μειωμένο κατά τρεις ώρες. δ. Για τους ωρομίσθιους καθηγητές, ισχύει πρόγραμμα διδασκαλίας με αριθμό ωρών που καθορίζει απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. ε. Η παρουσία των εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα καθορίζεται από το Διευθυντή ανάλογα με το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας και είναι κατά ελάχιστο 18 ώρες, αλλά δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 25 ώρες ανά εβδομάδα.

3. Στα Σ.Δ.Ε. είναι δυνατόν να καθορίζονται ώρες ενισχυτικής διδασκαλίας για ορισμένους εκπαιδευόμενους σε γνωστικά πεδία στα οποία κρίνεται απαραίτητο, μετά από απόφαση του συλλόγου. Στην περίπτωση που οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί του Σ.Δ.Ε. έχουν καλύψει το ωράριό τους, οι ώρες ενισχυτικής διδασκαλίας ανατίθενται από το Σύλλογο Διδασκόντων σε ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς μετά από έγκριση του Δ.Σ. του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. Η ενισχυτική διδασκαλία είναι δυνατόν να πραγματοποιείται κάθε μέρα, πριν την έναρξη των μαθημάτων ή με τη λήξη τους.

4. Σε κάθε σχολική μονάδα ορίζεται ένας Σύμβουλος Ψυχολόγος και ένας Σύμβουλος Σταδιοδρομίας. Το έργο του Συμβούλου Σταδιοδρομίας ορίζεται ως εξής: α. Διδάσκει μια (1) ώρα εβδομαδιαίως σε κάθε τμήμα. β. Παρέχει ατομική και ομαδική Συμβουλευτική με στόχο τη διευκόλυνση και υποστήριξη των εκπαιδευομένων για την είσοδο ή επανατοποθέτηση στην αγορά εργασίας. γ. Αναζητά πηγές πληροφόρησης, συλλέγει, οργανώνει και παρέχει πληροφοριακό υλικό ικανό να καλύψει τις ανάγκες-αιτήματα των εκπαιδευομένων. δ. Επικοινωνεί με άλλους φορείς-υπηρεσίες εξειδικευμένες σε θέματα σχετικά με την αγορά εργασίας, εκπαιδευτικούς φορείς, φορείς κατάρτισης και παραπέμπει τους εκπαιδευομένους στις κατάλληλες υπηρεσίες.

10

ε. Δημιουργεί αρχείο εκπαιδευομένων και οργανώνει σύστημα παρακολούθησης της εξέλιξής τους. στ. Μεριμνά για την πρακτική άσκηση των ανέργων εκπαιδευομένων που επιθυμούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Λεπτομέρειες ρυθμίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Το έργο του Συμβούλου Ψυχολόγου ορίζεται ως εξής: ζ. Συμμετέχει μια (1) ώρα εβδομαδιαίως σε κάθε τμήμα η. Παρέχει ατομική και ομαδική Συμβουλευτική με στόχο τη διευκόλυνση και υποστήριξη των εκπαιδευομένων. θ. Παρεμβαίνει υποστηρικτικά σε πρόσωπα ή ομάδες που δυσκολεύονται να λειτουργήσουν στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο. ι. Συνεργάζεται, ενημερώνει και στηρίζει τους εκπαιδευτικούς για την αντιμετώπιση προβλημάτων που ανακύπτουν.

Άρθρο 7

Επιλογή Προσωπικού

1. Το προσωπικό των Σ.Δ.Ε. (Διευθυντές, Σύμβουλοι και Γραμματείς) επιλέγεται για ορισμένο χρόνο. 2. Η επιλογή γίνεται με κριτήρια και μοριοδοτήσεις που καθορίζονται

με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Η βαρύτητα της συνέντευξης καθορίζεται στο 20% του συνόλου. 3. Για την κάλυψη των θέσεων των Διευθυντών και των Εκπαιδευτικών από το τυπικό σύστημα εκπαίδευσης, η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων απευθύνει πρόσκληση ενδιαφέροντος στους μόνιμους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε σχολεία της χώρας. Το έγγραφο της πρόσκλησης αποστέλλεται μέσω των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης στις σχολικές μονάδες, στα Σ.Δ.Ε. και σε άλλες υπηρεσίες που υπηρετούν εκπαιδευτικοί με απόσπαση.

4. α. Υποψήφιοι για τη θέση του Διευθυντή είναι δημόσιοι καθηγητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με οκταετή τουλάχιστον υπηρεσία και βαθμό Α'. β. Υποψήφιοι για τις θέσεις των εκπαιδευτικών είναι δημόσιοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ για τα γνωστικά αντικείμενα της αγγλικής γλώσσας και της πολιτισμικής-αισθητικής αγωγής είναι δημόσιοι εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας και της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι ανωτέρω θα πρέπει να έχουν τουλάχιστον διετή εκπαιδευτική υπηρεσία σε σχολεία Δευτεροβάθμιας ή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. 5. Η επιλογή των Διευθυντών και των μόνιμων εκπαιδευτικών γίνεται από τριμελείς επιτροπές, οι οποίες συγκροτούνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Οι επιτροπές απαρτίζονται από μόνιμους υπαλλήλους του συστήματος Εκπαίδευσης Ενηλίκων ή του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης. Ενδεχόμενες ενστάσεις, οι οποίες πρέπει να υποβάλλονται εντός δύο (2) εργασίμων ημερών από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων, εξετάζονται από επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. 6. Η επιλογή των Συμβούλων Ψυχολόγων, των Συμβούλων Σταδιοδρομίας, των ωρομισθίων εκπαιδευτικών και των γραμματέων γίνεται από τριμελείς επιτροπές, οι οποίες συγκροτούνται με απόφαση του Γενικού Διευθυντή του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. Η επιτροπή επιλογής καταρτίζει πίνακες κατά σειρά επιλεξιμότητας. Το πρακτικό της επιλογής υποβάλλεται από τον πρόεδρο της επιτροπής στο Γενικό Διευθυντή του Ι.Δ.ΕΚ.Ε., ο οποίος εισηγείται την έγκρισή του στο Δ.Σ. του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. Ενδεχόμενες ενστάσεις, οι οποίες πρέπει να υποβάλλονται εντός δύο (2) εργασίμων ημερών από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων, εξετάζονται από την τριμελή επιτροπή ενστάσεων, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Δ.Σ. του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. Ο πίνακας επιλογής, που καταρτίζεται μετά και από την εξέταση των ενστάσεων, κατατίθεται προς επικύρωση στον Γενικό Γραμματέα

Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Τυχόν ιεραρχικές προσφυγές απευθύνονται στον Γενικό Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. 7. Οι διαδικασίες επιλογής προσωπικού ολοκληρώνονται μέχρι τις 30 Ιουνίου κάθε έτους. Σε περίπτωση που θα δημιουργηθούν κενές θέσεις κατά την διάρκεια του σχολικού έτους, αυτές είναι δυνατόν να καλύπτονται άμεσα από τον πίνακα επιλαχόντων. 8. α. Οι αποσπάσεις ή προσλήψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού έχουν ισχύ για ένα σχολικό έτος. β. Ο Διευθυντής του σχολείου και ο Περιφερειακός Σύμβουλος Εκπαίδευσης συντάσσουν και αποστέλλουν μέσω της Ομάδας Έργου των Σ.Δ.Ε. και του Γενικού Διευθυντή του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. προς το Δ.Σ. του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. υπηρεσιακές εκθέσεις για κάθε εκπαιδευτικό,

μέχρι το τέλος Απριλίου. γ. Η υπηρεσιακή έκθεση συντάσσεται με βάση τα εξής κριτήρια: συνέπεια ως προς τις υπηρεσιακές υποχρεώσεις και τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, συνεργασία, πρωτοβουλία, σχέσεις με εκπαιδευόμενους. δ. Το Δ.Σ. του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. εισηγείται στον Γενικό Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων την ανανέωση της απόσπασης των μόνιμων εκπαιδευτικών, οι οποίοι έχουν θετική αξιολόγηση. ε. Σε περίπτωση που προτείνεται η διακοπή ή η μη ανανέωση της απόσπασης ή της σύμβασης του εκπαιδευτικού, απαιτείται έκθεση που τεκμηριώνει την πρόταση. στ. Ο Γενικός Γραμματέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων, προς το τέλος κάθε σχολικού έτους, εισηγείται στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων την ανανέωση της θητείας των Διευθυντών για το επόμενο σχολικό έτος, αφού αξιολογήσει το έργο τους λαμβάνοντας υπόψη: i) εισήγηση του Δ.Σ. του Ι.Δ.ΕΚ.Ε., η οποία διαμορφώνεται βάσει σχετικών εισηγητικών εκθέσεων του Γενικού Διευθυντή του Ι.Δ.ΕΚ.Ε., του Περιφερειακού Συμβούλου Εκπαίδευσης και της Ομάδας Έργου των Σ.Δ.Ε., ii) εισήγηση του Περιφερειακού Αξιολογητή Ποιότητας.

9. Η απασχόληση εκπαιδευτικών, αποσπασμένων ή ωρομισθίων, στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας λογίζεται ως χρόνος υπηρεσίας σε αντίστοιχα δημόσια σχολεία.
Άρθρο 8

Εκπαιδευόμενοι 1. Δικαίωμα εγγραφής στα Σ.Δ.Ε. έχουν όσοι συμπληρώνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους μέχρι 31 Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής ή έχουν υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας τους και έχουν ολοκληρώσει την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. 2. Όλοι οι υποψήφιοι εκπαιδευόμενοι προσέρχονται σε διαδικασία συνέντευξης ενώπιον επιτροπής που συστήνεται με απόφαση του Διευθυντή του Σ.Δ.Ε. Η επιτροπή μπορεί να αποτελείται μόνο από εκπαιδευτικούς και Συμβούλους του κάθε Σ.Δ.Ε. Τα κριτήρια αξιολόγησης ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. 3. Οι διαδικασίες επιλογής υποψήφιων εκπαιδευομένων για κάθε σχολικό έτος ολοκληρώνονται μέχρι 10 Σεπτεμβρίου κάθε έτους. Αν υπάρχουν κενές θέσεις εκπαίδευσης, η διαδικασία μπορεί να παραταθεί μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου. Στην περίπτωση που υποψήφιοι του Α' έτους, οι οποίοι επελέγησαν, αδυνατούν τελικά να φοιτήσουν, μπορούν να αντικατασταθούν με επιλαχόντες ως τις 15 Οκτωβρίου. 4. Ο εκπαιδευόμενος του Σ.Δ.Ε. μπορεί να μετεγγραφεί σε άλλο Σ.Δ.Ε., αφού ολοκληρώσει το πρώτο έτος εκπαίδευσης με επιτυχία. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να γίνεται μετεγγραφή και κατά τη διάρκεια του Α' έτους, μετά από εισήγηση αμφοτέρων των Διευθυντών των Σ.Δ.Ε. και με απόφαση του Δ.Σ. του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. 5. Τα έτη εκπαίδευσης δεν αντιστοιχούν στα έτη εκπαίδευσης του τυπικού Γυμνασίου. Μόνο όταν ο εκπαιδευόμενος ολοκληρώσει επιτυχώς την εκπαίδευσή του, ο απολυτήριος τίτλος είναι ισότιμος με τον απολυτήριο τίτλο του τυπικού Γυμνασίου.

Φοίτηση εκπαιδευομένων

1. Το όριο απουσιών του εκπαιδευομένου ανά εκπαιδευτικό έτος είναι εκατόν είκοσι (120) ώρες. Όταν οι απουσίες υπερβαίνουν τις εκατόν είκοσι (120) ώρες και φθάνουν

έως τις εκατόν ογδόντα (180) ώρες, ο Σύλλογος Διδασκόντων μπορεί να κρίνει τη φοίτηση του εκπαιδευομένου ως επαρκή λαμβάνοντας υπόψη αφενός το ενδιαφέρον και την ανταπόκρισή του στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών και αφετέρου την αποδεδειγμένη σοβαρότητα των λόγων της απουσίας του. Εάν οι απουσίες υπερβαίνουν τις εκατόν ογδόντα (180) ώρες και φθάνουν έως τις διακόσιες είκοσι (220), ο Σύλλογος Διδασκόντων μπορεί να κρίνει τη φοίτηση ως επαρκή, μόνο στην περίπτωση που ο εκπαιδευόμενος απουσίασε αποδεδειγμένα για σοβαρούς λόγους, διατήρησε την επαφή με το σχολείο κατά την περίοδο της απουσίας του, εκπόνησε με επιτυχία συνθετικές εργασίες που του ανατέθηκαν και ακολούθησε το πρόγραμμα αναπλήρωσης που του προτάθηκε από το Σύλλογο Διδασκόντων.

Αξιολόγηση εκπαιδευομένων

1. Η αξιολόγηση των εκπαιδευομένων, λόγω του καινοτομικού χαρακτήρα του προγράμματος και της ενήλικης ζωής τους, επικεντρώνεται στη συμμετοχή των ίδιων των εκπαιδευομένων. Ως απαραίτητες ορίζονται εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης μέσω: α. Φακέλων υλικού β. Σχεδίων δράσης γ. Συνθετικών εργασιών και δ. Αυτοαξιολογήσεων Οι παραδοσιακές μέθοδοι των γραπτών εξετάσεων, χωρίς να αποκλείονται, δεν είναι κυρίαρχες.

2. α. Η αξιολόγηση είναι περιγραφική. Αφενός αποτυπώνει τις γνώσεις, το ενδιαφέρον και τις δεξιότητες του εκπαιδευομένου τόσο σε κάθε Γραμματισμό όσο και στις δραστηριότητες του σχολείου (σχέδια δράσης, εργαστήρια κ.ά.) και αφετέρου επισημαίνει τους τομείς στους οποίους ο εκπαιδευόμενος κρίνεται σκόπιμο να βελτιωθεί. β. Τα ανωτέρω περιλαμβάνονται στις εκθέσεις προόδου των εκπαιδευομένων, οι οποίες συντάσσονται δύο φορές κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής περιόδου: η πρώτη μέχρι 10 Φεβρουαρίου και η δεύτερη στο τέλος της εκπαιδευτικής περιόδου. Η τελευταία έκθεση προόδου συνοδεύει τον απολυτήριο τίτλο. γ. Στον απολυτήριο τίτλο (τίτλος σπουδών) αποτυπώνεται i) το ενδιαφέρον του εκπαιδευομένου (πρωτοβουλία, ενεργητική συμμετοχή, συνεργατικότητα) και ii) η ανταπόκρισή του στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών (επίδοση). Οι χαρακτηρισμοί που χρησιμοποιούνται είναι: i) ως προς το ενδιαφέρον (πολύ μεγάλο, μεγάλο, ικανοποιητικό, μέτριο, ελάχιστο) και ii) ως προς την ανταπόκριση (άριστα, πολύ καλά, καλά, επαρκώς και ανεπαρκώς). 3. α. Η αριθμητική αντιστοίχιση στους χαρακτηρισμούς του τίτλου σπουδών (ενδιαφέρον – ανταπόκριση) γίνεται ως εξής: Ενδιαφέρον Ανταπόκριση Αριθμητικά πολύ μεγάλο άριστα 19-20 μεγάλο πολύ καλά 16-17-18 ικανοποιητικό καλά 13-14-15 μέτριο επαρκώς 10-11-12 ελάχιστο ανεπαρκώς 9.5 (βάση προαγωγής)

β. Αφού γίνει αριθμητική αντιστοίχιση, χωριστά για τους τομείς του ενδιαφέροντος και της ανταπόκρισης, εξάγεται ο μέσος όρος, ο οποίος αποτελεί την αριθμητική αντιστοίχιση του Γραμματισμού. Η μισή μονάδα στρογγυλοποιείται υπέρ του εκπαιδευόμενου.

γ. Η αριθμητική αντιστοίχιση του κάθε Γραμματισμού και ο γενικός μέσος όρος όλων των Γραμματισμών αναγράφονται στο μητρώο και την καρτέλα του μαθητή στο Β' έτος και χορηγούνται στον απόφοιτο κατόπιν αιτήσεως του, όταν αυτό είναι απαραίτητο. 4. α. Όσοι εκπαιδευόμενοι δεν ανταποκρίθηκαν επαρκώς στις απαιτήσεις του προγράμματος, μπορούν, με απόφαση του Συλλόγου διδασκόντων, να φοιτήσουν ένα εξάμηνο επιπλέον ώστε να βελτιωθούν στα σημεία όπου κρίθηκαν ανεπαρκείς. β. Μετά το πέρας του εξαμήνου ή κρίνονται άξιοι τίτλου σπουδών ισότιμου του απολυτηρίου γυμνασίου ή τους χορηγείται βεβαίωση παρακολούθησης του προγράμματος των Σ.Δ.Ε.

Άρθρο 9

Συνεργασία των Σ.Δ.Ε. με Φορείς της Αυτοδιοίκησης, της Οικονομίας, της Κοινωνίας και του Πολιτισμού.

Η δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κοινωνικών φορέων για τη στήριξη της λειτουργίας των σχολείων είναι απαραίτητη για να επιτευχθεί ο σκοπός των Σ.Δ.Ε., που είναι η κοινωνική, οικονομική ένταξη και ανέλιξη των εκπαιδευομένων.

Άρθρο 10

Γραμματειακή εξυπηρέτηση των Σ.Δ.Ε.

1. Σε κάθε Σ.Δ.Ε. με περισσότερους από 40 εκπαιδευόμενους, γραμματειακή υποστήριξη προσφέρει ένας διοικητικός υπάλληλος, συμβασιούχος ή αποσπασμένος από άλλη υπηρεσία.

2. Οι Διευθυντές των Σ.Δ.Ε. αναθέτουν στο διαθέσιμο μόνιμο διοικητικό προσωπικό τις βασικότερες γραφειακής φύσεως εργασίες, τόσες όσες μπορούν να καλύψουν στην κανονική ημερήσια εργασία τους. 3. Εργασίες που δεν μπορούν να καλυφθούν από το μόνιμο διοικητικό προσωπικό ανατίθενται σε μέλη του διδακτικού προσωπικού, μέσα στα πλαίσια της κατανομής και ανάθεσης εξωδιδακτικού έργου.

Άρθρο 11

Βιβλιοθήκη

Σε κάθε Σ.Δ.Ε. δημιουργείται βιβλιοθήκη, η οποία εφοδιάζεται με κατάλληλα διδακτικά και επιστημονικά βιβλία που αφορούν τους Γραμματισμούς, το εκπαιδευτικό έργο και την τοπική κοινωνία. Ο κατάλογος των βιβλίων συντάσσεται και εμπλουτίζεται από το εκπαιδευτικό προσωπικό των Σ.Δ.Ε. και της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Άρθρο 12

Υπηρεσιακά βιβλία και έντυπα των Σ.Δ.Ε.

Τα υπηρεσιακά βιβλία και έντυπα των Σ.Δ.Ε. ορίζονται με ειδικά υποδείγματα της αρμόδιας υπηρεσίας του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. και είναι τα ακόλουθα:

A. BIBΛΙΑ 1. Βιβλίο Μητρώου και Προόδου εκπαιδευομένων (Β.Μ.Π.). Στο βιβλίο Μητρώου και Προόδου εγγράφονται οι προσερχόμενοι για πρώτη φορά εκπαιδευόμενοι. Η εγγραφή γίνεται με αλφαβητική σειρά μια μόνο φορά κατά τη διάρκεια της φοίτησης στο σχολείο.

2. Αλφαβητικό Ευρετήριο Εκπαιδευομένων. Στο βιβλίο αυτό καταχωρούνται κατά αλφαβητική σειρά οι εκπαιδευόμενοι που εγγράφονται για πρώτη φορά στο σχολείο. 3. Ημερολόγιο Σχολικής Ζωής. 4. Πρωτόκολλο Αλληλογραφίας (κοινό). 5. Βιβλίο Βιβλιοθήκης. 6. Βιβλίο Εποπτικών Μέσων Διδασκαλίας (Β.Ε.Μ.Δ.) και Παγίων Στοιχείων . 7. Βιβλίο πράξεων συλλόγου διδασκόντων και βιβλίο πράξεων Διευθυντή.

B. ΕΝΤΥΠΑ 1. Τίτλος Σπουδών. 2. Αποδεικτικό Απολύσεως. 3. Βεβαίωση Αναλυτικής Βαθμολογίας. 4. Ατομικό Δελτίο Εκπαιδευομένου. 5. Φύλλο Αξιολόγησης Εκπαιδευομένου. 6. Βεβαίωση Φοίτησης Εκπαιδευομένου.

Γ. ΘΕΩΡΗΣΗ – ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΒΙΒΛΙΩΝ 1. Όλα τα βιβλία σελιδομετρούνται και θεωρούνται από το Διευθυντή του σχολείου. 2. α. Στις 31 Δεκεμβρίου κλείνονται τα πρωτόκολλα αλληλογραφίας με πράξη του Διευθυντή του σχολείου. Λόγω των διακοπών των Χριστουγέννων, η πράξη κλεισίματος μπορεί να γίνει με ημερομηνία 8 Ιανουαρίου. β. Δεν κλείνονται το βιβλίο Βιβλιοθήκης και το Βιβλίο Εποπτικών Μέσων Διδασκαλίας, εκτός αν δοθεί σχετική εντολή των προϊστάμενων αρχών.

19

γ. Στις 31 Αυγούστου (λήξη σχολικού έτους) κλείνονται με απόφαση του Διευθυντή, το Ημερολόγιο Σχολικής Ζωής και το Βιβλίο Πράξεων Συλλόγου Διδασκόντων Λόγω των θερινών διακοπών, η πράξη κλεισίματος των βιβλίων που αναφέρονται στο παραπάνω γ εδάφιο μπορεί να γίνει με ημερομηνία 1η Σεπτεμβρίου. Άρθρο 13

Ειδικές Διατάξεις

1. Τα Σ.Δ.Ε. εφαρμόζουν το Εθνικό Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας και Αξιολόγησης της Εκπαίδευσης των Ενηλίκων. 2. Το προσωπικό των Σ.Δ.Ε. επιμορφώνεται στο Κέντρο Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων «ΠΛΑΤΩΝ». 3. Τα Σ.Δ.Ε. αντλούν επιστημονικές υπηρεσίες από τις επιστημονικές ομάδες του Κέντρου Μελετών Δια Βίου Μάθησης «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ». 4. Ειδικά θέματα και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων ρυθμίζονται με αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Η απόφαση αυτή ισχύει από την δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

β) Νόμος 3789/2010- ΦΕΚ Α' 163 , Ανάπτυξη της Δια Βίου μάθησης

Signature Not
Verified
Digitally signed by
Theodoros Moutafas
Date: 2010.09.21 16:54:40
ESET
Reason: S.M.P.P. PDF
(antivirus)
Location: Αθήνα, Ethniko
Typografio

3401

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 163

21 Σεπτεμβρίου 2010

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3879

Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 Σκοπός - Πεδίο εφαρμογής

1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η ανάπτυξη της δια βίου μάθησης, μέσω της αναγνώρισης εναλλακτικών εκπαιδευτικών διαδρομών, της δικτύωσης των φορέων δια βίου μάθησης και της διασφάλισης της διαφάνειας και της ποιότητας, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η διασύνδεση της δια βίου μάθησης με την απασχόληση, η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας των ατόμων και γενικότερα η κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

2. Με τον παρόντα νόμο ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τη δια βίου μάθηση πέραν του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και τα θέματα που αφορούν τις δράσεις δια βίου μάθησης των φορέων του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η άτυπη μάθηση διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου μόνο κατά το μέρος που αφορά την αναγνώριση και πιστοποίηση των αποτελεσμάτων της.

3. Ειδικότερα, στόχοι του παρόντος νόμου είναι οι ακόλουθοι:

α) η συστηματοποίηση και ο συντονισμός της διερεύνησης των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών αναγκών των ενηλίκων σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ανάπτυξης,

β) ο προγραμματισμός και η αποκέντρωση των δράσεων δια βίου μάθησης, η συστηματική υποστήριξη των φορέων του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης και η προγραμματική συνεργασία των φορέων διοίκησης του Δικτύου με τους φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης,

γ) η ανάδειξη της επαγγελματικής κατάρτισης και της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων ως δύο ισότιμων πυλώνων της δια βίου μάθησης,

δ) η θεσμοθέτηση προτύπων και μέσων για την ανάπτυξη και την ποιοτική αναβάθμιση της δια βίου μάθησης,

ε) η διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων και ιδιαίτερα των μελών κοινωνικά ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε όλες τις δράσεις κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων,

στ) η συνεχιζόμενη εκπαίδευση και αξιολόγηση των εκπαιδευτών ενηλίκων,

ζ) η δημιουργία συνεκτικού εθνικού πλαισίου αξιολόγησης και πιστοποίησης για όλες τις μορφές κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και

η) η συγκρότηση ενιαίου εθνικού πλαισίου αναγνώρισης προσόντων και πιστοποίησης γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

Άρθρο 2 Ορισμοί

Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, νοούνται ως:

1. «Δια βίου μάθηση»: Όλες οι μορφές μαθησιακών δραστηριοτήτων στη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, που αποσκοπούν στην απόκτηση ή την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, στην επαγγελματική ένταξη και εξέλιξη του ατόμου, στην κοινωνική συνοχή, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής στα κοινά και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. Περιλαμβάνει την τυπική εκπαίδευση, τη μη τυπική εκπαίδευση και την άτυπη μάθηση.

2. «Τυπική εκπαίδευση»: Η εκπαίδευση που παρέχεται στο πλαίσιο του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, οδηγεί στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο από τις δημόσιες αρχές και αποτελεί μέρος της διαβαθμισμένης εκπαιδευτικής κλίμακας. Στην τυπική εκπαίδευση εντάσσεται και η γενική τυπική εκπαίδευση ενηλίκων.

3. «Τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα»: Το σύστημα της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

4. «Μη τυπική εκπαίδευση»: Η εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμέ-

νων σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων.

5. «Άτυπη μάθηση»: Οι μαθησιακές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου, σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, στο πλαίσιο του ελεύθερου χρόνου ή επαγγελματικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Περιλαμβάνει τις κάθε είδους δραστηριότητες αυτομόρφωσης, όπως η αυτομόρφωση με έντυπο υλικό ή μέσω διαδικτύου ή με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή ή ποικίλων εκπαιδευτικών υποδομών, καθώς και τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που αποκτά το άτομο από την επαγγελματική εμπειρία του.

6. «Αρχική επαγγελματική κατάρτιση»: Η κατάρτιση η οποία προσφέρει βασικές επαγγελματικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες σε ειδικότητες και εξειδικεύσεις με στόχο την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα και ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.

7. «Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση»: Η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού που συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν από τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης ή από επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.

8. «Γενική εκπαίδευση ενηλίκων»: Περιλαμβάνει όλες τις οργανωμένες μαθησιακές δραστηριότητες που απευθύνονται σε ενηλίκους και στοχεύουν στον εμπλουτισμό γνώσεων, στην ανάπτυξη και βελτίωση ικανοτήτων και δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και της ιδιότητας του ενεργού πολίτη, καθώς και στην άμβλυση των μορφωτικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Παρέχεται από φορείς της τυπικής εκπαίδευσης και από φορείς της μη τυπικής εκπαίδευσης.

9. «Δια βίου συμβουλευτική»: Η επιστημονική βοήθεια, στήριξη και ενδυνάμωση που παρέχεται στα άτομα στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, έτσι ώστε να προσδιορίζουν και να επιτυγχάνουν τους προσωπικούς και τους επαγγελματικούς στόχους τους.

10. «Επαγγελματικός προσανατολισμός»: Η διαδικασία ενημέρωσης, διερεύνησης και προετοιμασίας που βοηθά το άτομο να επιλέξει την εκπαιδευτική του διαδρομή και το επάγγελμά του, σύμφωνα με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές του.

11. «Δομή κατάρτισης ή εκπαίδευσης»: Η μονάδα, η οποία με την οργανωτική διάρθρωση, τις λειτουργίες, το ανθρώπινο δυναμικό και την υλικοτεχνική υποδομή της παρέχει υπηρεσίες κατάρτισης ή εκπαίδευσης.

12. «Εισροές»: Οι άνθρωποι, οικονομικοί και φυσικοί πόροι που χρησιμοποιούνται στη μαθησιακή διαδικασία και ιδίως οι δομές, τα επαγγελματικά περιγράμματα, τα προγράμματα και οι εκπαιδευτές της μη τυπικής εκπαίδευσης.

13. «Εκροές»: Τα άμεσα αποτελέσματα της μαθησιακής δραστηριότητας, δηλαδή οι γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που αποκτά το άτομο.

14. «Επαγγελματικά περιγράμματα»: Το σύνολο των βασικών και επί μέρους επαγγελματικών δραστηριοτήτων που συνθέτουν το αντικείμενο εργασίας ενός επαγγέλματος ή μιας ειδικότητας, καθώς και οι αντίστοιχες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την ανταπόκριση στις δραστηριότητες αυτές.

15. «Προσόντα»: Το σύνολο γενικών και ειδικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται για την άσκηση ενός επαγγέλματος ή μιας ειδικότητας ή εξειδίκευσης.

16. «Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων»: Το πλαίσιο κατάταξης προσόντων με τη μορφή μαθησιακών αποτελεσμάτων, σύμφωνα με ένα σύνολο κριτηρίων επίτευξης επιπέδων μάθησης. Στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων τα μαθησιακά αποτελέσματα κατηγοριοποιούνται σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, χωρίς να διασπάται ο ενιαίος χαρακτήρας της μάθησης. Στο πλαίσιο του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, ειδικότερα, νοούνται ως:

α) «Προσόν»: Το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης, ύστερα από διαπίστωση από τον αρμόδιο φορέα ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές.

β) «Περιγραφικοί δείκτες»: Οι δείκτες που προσδιορίζουν τα μαθησιακά αποτελέσματα (γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες) που αντιστοιχούν στα προσόντα ενός συγκεκριμένου επιπέδου.

γ) «Κλαδικό περιγραφικό δείκτης»: Οι εξειδικευμένοι κατά κλάδο περιγραφικοί δείκτες των επιπέδων του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, οι οποίοι προσδιορίζουν τα κλαδικά μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στα προσόντα του συγκεκριμένου κλάδου.

δ) «Κλαδικό προσόν»: Το προσόν που απονέμεται ως αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης, ύστερα από διαπίστωση από τον αρμόδιο κλαδικό φορέα ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές. Αν ο αρμόδιος κλαδικός φορέας έχει διεθνή υπόσταση, το προσόν ονομάζεται «διεθνές κλαδικό προσόν».

17. «Εθνικό Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης»: Το σύνολο των φορέων δια βίου μάθησης του άρθρου 3, με τις λειτουργίες, τα πρότυπα, τα μέσα και τις συστηματικές σχέσεις που αναφέρονται στο ίδιο άρθρο.

18. «Δήμοι» και «Περιφέρειες»: Οι Δήμοι και οι Περιφέρειες κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 3852/ 2010 (ΦΕΚ 87 Α΄).

Άρθρο 3

Φορείς και λειτουργίες του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης

1. Οι φορείς του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης είναι οι φορείς διοίκησης και οι φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης.

2. Φορείς διοίκησης της δια βίου μάθησης είναι:

α) η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (άρθρο 27 παρ. 2 περ. ε (iii) του ν. 1558/1985, ΦΕΚ 137 Α΄, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 2909/2001, ΦΕΚ 90 Α΄, και το άρθρο 33 παρ. 1 του ν. 3699/2008, ΦΕΚ 199 Α΄),

β) οι υπηρεσιακές μονάδες των Περιφερειών, που ασκούν αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης (άρθρο 186 παρ. II τομέας Η περιπτώσεις 1, 2 και 3 του ν. 3852/ 2010),

γ) οι υπηρεσιακές μονάδες των Δήμων, που ασκούν αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης (άρθρο 75 παρ. 1 τομέας στ' περ. 13 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ν. 3463/2006, ΦΕΚ 114 Α', όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 94 παρ. 4 του ν. 3852/2010),

δ) το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Δια Βίου Μάθησης (Ε.Κ.Ε.Π.Σ.) (άρθρο 22 παρ. 1 του ν. 2469/1997, ΦΕΚ 38 Α', σε συνδυασμό με το άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 3385/2005, ΦΕΚ 210 Α' και το άρθρο 10 παρ. 1 του παρόντος νόμου),

ε) ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.) (άρθρο 11),

στ) Το Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Κ.Ε.Π.) (άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 2224/1994, ΦΕΚ 112 Α'), κατά το τμήμα του που έχει την αρμοδιότητα της συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης και

ζ) Το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) (άρθρο 1 παρ. 1 του π.δ. 57/2007, ΦΕΚ 59 Α').

3. Φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης είναι:

α) τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) (άρθρο 12),

β) τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) (άρθρο 13),

γ) τα Κέντρα Μεταλκευακής Εκπαίδευσης (άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 3696/2008, ΦΕΚ 177 Α', όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 45 παρ. 1 περ. α' του ν. 3848/2010, ΦΕΚ 71 Α') και τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (άρθρο 11 του ν. 3696/2008, όπως αντικαθίσταται με το άρθρο 10 παρ. 6 του παρόντος νόμου),

δ) οι λοιπές δημόσιες και ιδιωτικές σχολές επαγγελματικής κατάρτισης,

ε) το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.) (άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 2327/1995, ΦΕΚ 156 Α', και άρθρο 3 παρ. 3 του ν. 2909/2001),

στ) το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.), (β.δ. της 26.2.1947, ΦΕΚ 41 Α', σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του ν.δ. 572/1970, ΦΕΚ 125 Α') και το Ινστιτούτο Νεολαίας (άρθρο 17 παρ. 1 του ν. 3369/2005, ΦΕΚ 171 Α'), κατά το μέρος που παρέχουν υπηρεσίες δια βίου μάθησης,

ζ) οι φορείς παροχής υπηρεσιών γενικής (τυπικής και μη τυπικής) εκπαίδευσης ενηλίκων, στους οποίους περιλαμβάνονται κοινωνικοί, θρησκευτικοί και πολιτιστικοί φορείς, καθώς και δομές παροχής υπηρεσιών γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) (άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 2525/1997, ΦΕΚ 188 Α') και οι Σχολές Γονέων (άρθρο 2 παρ. 13 του ν. 2621/1998, ΦΕΚ 136 Α'),

η) οι φορείς παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών ή και υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού,

θ) τα Κέντρα Προώθησης στην Απασχόληση (Κ.Π.Α.) (άρθρο 1 περ. 1 του ν. 2956/2001, ΦΕΚ 258 Α') κατά το μέρος που παρέχουν υπηρεσίες δια βίου συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού,

ι) οι φορείς του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα που παρέχουν μη τυπική εκπαίδευση στο ανθρώπινο δυναμικό του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως είναι το Ε.Κ.Δ.Δ.Α., καθώς και οι φορείς που συνιστώνται από τις επαγγελματικές ενώσεις και τα επιμελητήρια και παρέχουν μη τυπι-

κή εκπαίδευση στα μέλη τους, όπως είναι η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Μελών Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας Α.Ε. (Ι.Ε.Κ.Ε.Μ.Τ.Ε.Ε. Α.Ε.)»,

ια) οι φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης, τους οποίους συνιστούν οι τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών που συνυπογράφουν την εθνική συλλογική σύμβαση εργασίας, όπως είναι το Ινστιτούτο Εργασίας (Ι.Ν.Ε.) και το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Κ.Α.Ν.Ε.Π.) της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων (Ι.Μ.Ε.) της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), το Κοινωνικό Πολυκέντρο και το Διαβαλκανικό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης της Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημόσιων Υπαλλήλων (Α.Δ.Ε.Δ.Υ.) και

ιβ) οι φορείς άτυπης μάθησης που αναφέρονται στο άρθρο 14.

4. Στο Εθνικό Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης ανήκουν οι φορείς και οι δομές του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος κατά το μέρος που παρέχουν υπηρεσίες ή εφαρμόζουν προγράμματα δια βίου μάθησης, όπως είναι τα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης των ιδρυμάτων αυτών (άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3369/2005), καθώς και τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) (άρθρο 111 παρ. 13 του ν. 1892/ 1990, ΦΕΚ 101 Α').

5. Στο Εθνικό Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης ανήκουν και οι φορείς που οργανώνουν και υλοποιούν προγράμματα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, τα οποία χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους, ως προς τη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού πλαισίου των προγραμμάτων αυτών.

6. Στο πλαίσιο του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης ασκούνται λειτουργίες, οι οποίες διακρίνονται σε βασικές και υποστηρικτικές.

Βασικές λειτουργίες είναι:

α) η αρχική επαγγελματική κατάρτιση,

β) η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και

γ) η γενική εκπαίδευση ενηλίκων.

Υποστηρικτικές λειτουργίες είναι ιδίως:

α) η διερεύνηση των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών αναγκών των ενηλίκων σε σχέση και με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ανάπτυξης,

β) η παροχή υπηρεσιών δια βίου συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού,

γ) η πιστοποίηση των δομών, των επαγγελματικών περιγραμμάτων, των προγραμμάτων και των εκπαιδευτών της μη τυπικής εκπαίδευσης,

δ) η αναγνώριση των προσόντων και η πιστοποίηση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων των ατόμων και

ε) η αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων που αντιστοιχούν σε επαγγελματικά προσόντα, τα οποία αποκτώνται στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, πλην της ανώτατης εκπαίδευσης.

7. Οι συστηματικές σχέσεις των φορέων του Δικτύου είναι ιδίως οι ακόλουθες:

α) η πληροφόρηση, η ενημέρωση και η αμφίδρομη επικοινωνία,

β) η διατύπωση γνώμης και εισηγήσεων,

γ) η διαβούλευση, η συνεργασία, η συνέργεια, η από κοινού διοίκηση λειτουργιών ή δραστηριοτήτων και δ) ο συντονισμός και η σύνθεση προτάσεων.

8. Τα πρότυπα και τα μέσα για τη λειτουργία και ανάπτυξη του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης είναι ιδίως τα ακόλουθα:

- α) το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης,
- β) τα πρότυπα και οι προδιαγραφές που αφορούν την επαγγελματική κατάρτιση και τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων (δομές, περιγράμματα, προγράμματα, εκπαιδευτές),
- γ) το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων,
- δ) τα μητρώα του Δικτύου και τα έγγραφα του Ευρω-διαβατηρίου (Europass),
- ε) τα κίνητρα δια βίου μάθησης,
- στ) τα μέσα διασφάλισης της ποιότητας,
- ζ) το Πρόγραμμα Εφαρμογής και
- η) οι προγραμματικές συμβάσεις δια βίου μάθησης.

9. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζονται οι όροι, οι φορείς ή οι υπηρεσιακές μονάδες τους, τα μέσα, η διαδικασία και κάθε θέμα σχετικό με την άσκηση των λειτουργιών της παραγράφου 6 και την οργάνωση των συστημικών σχέσεων της παραγράφου 7.

10. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζονται οι όροι, οι φορείς ή οι υπηρεσιακές μονάδες τους, τα μέσα, η διαδικασία και κάθε θέμα σχετικό με τη διασφάλιση των σχέσεων των φορέων του Δικτύου με άλλους φορείς της χώρας και ιδίως με την Ένωση Περιφερειών και την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας, τη Γ.Σ.Ε.Ε., την Α.Δ.Ε.Δ.Υ., το Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), την Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.), τη Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε. και την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), με επιστημονικές και κοινωνικές οργανώσεις, καθώς και με φορείς του εξωτερικού που έχουν συναφείς ρόλους ή αρμοδιότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Άρθρο 4 Οργάνωση του συστήματος διοίκησης της δια βίου μάθησης

1. Βασικές αρχές της οργάνωσης του συστήματος διοίκησης της δια βίου μάθησης είναι οι ακόλουθες:

- α) η δικτύωση, με την οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης (άρθρο 3),
- β) ο προγραμματισμός, με την εκπόνηση και την εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης και του Προγράμματος Εφαρμογής (παράγραφοι 2 έως 5 του παρόντος άρθρου και άρθρο 20, αντίστοιχα),
- γ) η διαμόρφωση συμβατικών σχέσεων μεταξύ των φορέων του Δικτύου, μέσω των προγραμματικών συμβάσεων δια βίου μάθησης (άρθρο 21) και
- δ) η αξιολόγηση των φορέων και των λειτουργιών του Δικτύου, καθώς και των αποτελεσμάτων των λειτουργιών αυτών και των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων, στην

ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας (άρθρο 19 παρ. 1 και άρθρο 6 παρ. 2 περ. κδ' έως κατ').

2. Σε κεντρικό επίπεδο, το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων δια της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης, επικουρούμενο από τους φορείς διοίκησης της δια βίου μάθησης των περιπτώσεων δ', ε', στ' και ζ' της παραγράφου 2 του άρθρου 3 και ασκώντας τον επιτελικό ρόλο του, σχεδιάζει τη δημόσια πολιτική δια βίου μάθησης, διαμορφώνει τους σχετικούς κανόνες, εκπονεί το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης, εποπτεύει την εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής, των κανόνων και του Προγράμματος αυτού και συντονίζει το σύστημα διοίκησης της δια βίου μάθησης.

3. Το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης εκπονείται στο πλαίσιο του Εθνικού Αναπτυξιακού Προγράμματος, κατά τις διατάξεις των άρθρων 70 έως 74 (Δημοκρατικός Προγραμματισμός) του ν. 1622/1986 (ΦΕΚ 92 Α'), ύστερα από εισήγηση της επιτροπής παρακολούθησης της παραγράφου 4 του άρθρου 15.

4. Το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης περιλαμβάνει, ιδίως, επενδύσεις, προγράμματα ή επιμέρους δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης ή και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και γενικότερα δράσεις εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης.

5. Η διαχείριση της εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής, των κανόνων και του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αποκεντρώνεται στις Περιφέρειες και τους Δήμους αντίστοιχα, κατά τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

6. Ο φορέας της μη τυπικής εκπαίδευσης είναι νομικό πρόσωπο ή λειτουργεί στο πλαίσιο νομικού προσώπου, το οποίο έχει κάποια από τις μορφές που προβλέπονται από την εθνική ή την κοινοτική νομοθεσία και στους σκοπούς του οποίου προβλέπεται η παροχή υπηρεσιών κατάρτισης ή και εκπαίδευσης. Η δομή κατάρτισης ή εκπαίδευσης του φορέα έχει οργανωτική διάρθρωση που περιλαμβάνει λειτουργίες διοίκησης, σχεδιασμού της εφαρμογής και εφαρμογής προγραμμάτων κατάρτισης ή εκπαίδευσης, διοικητικό, επιστημονικό ή τεχνικό και εκπαιδευτικό προσωπικό αντίστοιχο προς τις λειτουργίες αυτές, τη χρήση κτηριακής υποδομής, η οποία είναι σύμφωνη με τον κτηριοδομικό κανονισμό, καθώς και εξοπλισμό, που εξυπηρετούν τις παραπάνω λειτουργίες της. Αν ο φορέας παρέχει επαγγελματική κατάρτιση, εφαρμόζει προγράμματα κατάρτισης που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα επαγγελματικά περιγράμματα, εφόσον υπάρχουν, και χρησιμοποιεί εκπαιδευτές με ανάλογες γνώσεις ή και εμπειρία. Αν ο φορέας παρέχει γενική εκπαίδευση ενηλίκων εφαρμόζει προγράμματα εκπαίδευσης και χρησιμοποιεί εκπαιδευτές με ανάλογες γνώσεις ή και εμπειρία.

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις και οι προδιαγραφές των προηγούμενων εδαφίων και καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των φορέων της μη τυπικής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένων των φορέων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, και το σύστημα πιστοποίησης των δομών, των προγραμμάτων και των εκπαιδευτών των φορέων αυτών.

Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τη διαδικασία της αδειοδότησης και την εφαρμογή του συστήματος πιστοποίησης των φορέων της μη τυπικής εκπαίδευσης και, ιδίως, τα απαιτούμενα έντυπα και δικαιολογητικά και η διαδικασία πιστοποίησής τους, τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται για την αδειοδότηση και πιστοποίηση, το σύστημα ελέγχου και οι διοικητικές κυρώσεις και κάθε θέμα σχετικό με την ίδρυση και λειτουργία των φορέων της μη τυπικής εκπαίδευσης και την παροχή από αυτούς υπηρεσιών κατάρτισης ή εκπαίδευσης.

7. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη διαχείριση, αξιολόγηση, παρακολούθηση και έλεγχο των ενεργειών επαγγελματικής κατάρτισης και των ενεργειών παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και, ιδίως, οι προδιαγραφές κατάρτισης και οι εκπαιδευτικοί όροι των ενεργειών αυτών, σύμφωνα με τους οικείους κοινοτικούς κανονισμούς.

8. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, καθορίζονται οι προϋποθέσεις, το περιεχόμενο, η μορφή και η διαδικασία απονομής των τίτλων που βεβαιώνουν την επιτυχή παρακολούθηση προγράμματος σπουδών της μη τυπικής εκπαίδευσης.

9. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, καθορίζονται τα επαγγελματικά δικαιώματα που αντιστοιχούν στους τίτλους της προηγούμενης παραγράφου. Ως συναρμόδιος Υπουργός νοείται εκείνος στην αρμοδιότητα του οποίου εμπίπτει η εποπτεία της άσκησης του επαγγέλματος. Με όμοιο διάταγμα καθορίζονται τα επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων προσόντων που αποκτώνται στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, πλην της ανώτατης εκπαίδευσης.

10. Στο πλαίσιο της δημόσιας πολιτικής που διαμορφώνει το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης για τη διοίκηση, την εκπαίδευση και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα, το Ε.Κ.Δ.Δ.Α. ασκεί τον επιτελικό ρόλο του σχεδιασμού και του συντονισμού της εφαρμογής των προγραμμάτων εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης και επιμόρφωσης, των υπαλλήλων των φορέων του δημόσιου τομέα και γενικότερα της εξειδίκευσης και της εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης στο δημόσιο τομέα.

Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία άσκησης του ρόλου του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. για τη διαμόρφωση, την εξειδίκευση και την εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης στο δημόσιο το-

μέα, περιλαμβανομένης της εξειδίκευσης των υποστηρικτικών λειτουργιών και των προτύπων και μέσων.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα θέματα που αφορούν την υποστήριξη που παρέχουν στο έργο του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. εσωτερικές ομάδες επιμορφωτών και οι υπηρεσιακές μονάδες εκπαίδευσης των Υπουργείων, την οργάνωση της επιμόρφωσης των στελεχών που υλοποιούν τις νέες δημόσιες πολιτικές, τις εκάστοτε νέες κανονιστικές ρυθμίσεις και τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις και κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής.

Άρθρο 5

Συλλογικά όργανα Δια Βίου Μάθησης και Σύνδεσης με την Απασχόληση

1. Για την υποβοήθηση του σχεδιασμού και το συντονισμό της εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης συγκαλείται από τον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, τουλάχιστον μια φορά ετησίως, σύνοδος δια βίου μάθησης και σύνδεσης με την απασχόληση, η οποία οργανώνει τον κοινωνικό διάλογο σχετικά με τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις και τις κοινωνικές ανάγκες, τα προγράμματα και τα μέτρα πολιτικής της δια βίου μάθησης στην Ελλάδα. Στη σύνοδο συμμετέχουν οι Πρόεδροι των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζοτών (Σ.Ε.Β., Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε., Ε.Σ.Ε.Ε.), της Γ.Σ.Ε.Ε., της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., της Ε.Σ.Α.μεΑ., της Ένωσης Περιφερειών και της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας.

2. Για την υποβοήθηση της βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων και των παρεχόμενων υπηρεσιών δια βίου μάθησης, καθώς και της σύνδεσής τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, συνιστάται συλλογικό όργανο με την ονομασία «Συμβούλιο Δια Βίου Μάθησης και Σύνδεσης με την Απασχόληση».

3. Μέλη του Συμβουλίου Δια Βίου Μάθησης και Σύνδεσης με την Απασχόληση είναι:

- α) ο Υπουργός Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ως Πρόεδρος,
- β) ο Γενικός Γραμματέας Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων,
- γ) ο Ειδικός Γραμματέας του Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Διαχείρισης Προγραμμάτων Κοινωνικού Πλαισίου Στήριξης του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων,
- δ) ο Γενικός Γραμματέας Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας,
- ε) ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης,
- στ) ο Γενικός Γραμματέας Διαχείρισης Κοινωνικών και Άλλων Πόρων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης,
- ζ) ο Γενικός Γραμματέας του Ε.Κ.Δ.Δ.Α.,
- η) ο Διοικητής του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.),
- θ) ο Πρόεδρος του Ε.Κ.Ε.Π.Σ.,
- ι) ο Πρόεδρος του Ε.Ο.Π.Π.,

ια) ο Πρόεδρος του Ε.Κ.Ε.Π.,
 ιβ) ο Πρόεδρος του Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.,
 ιγ) ο Πρόεδρος της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική - Πληροφορική Α.Ε.» (άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 2956/2001, ΦΕΚ 258 Α'),
 ιδ) ένας εκπρόσωπος των Πρυτάνεων των Πανεπιστημίων,
 ιε) ένας εκπρόσωπος των Προέδρων των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.),
 ιστ) τρεις εκπρόσωποι της Γ.Σ.Ε.Ε.,
 ιζ) ένας εκπρόσωπος της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.,
 ιη) ένας εκπρόσωπος του Σ.Ε.Β.,
 ιθ) ένας εκπρόσωπος της Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.,
 ικ) ένας εκπρόσωπος της Ε.Σ.Ε.Ε.,
 κα) ένας εκπρόσωπος της Πανελληνίας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.),
 κβ) ένας εκπρόσωπος της Ε.Σ.Α.μεΑ.,
 κγ) ένας εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών,
 κδ) ένας εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας,
 κε) ένας κοινός εκπρόσωπος των επιστημονικών επιμελητηρίων και
 κστ) ένας εκπρόσωπος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών (Ε.Β.Ε.Α.).

4. Αρμοδιότητες του Συμβουλίου Δια Βίου Μάθησης και Σύνδεσης με την Απασχόληση είναι οι ακόλουθες:

α) Η υποβολή της εκπλήρωσης της αποστολής και των στόχων του κατά το άρθρο 3 του ν. 3191/2003 (ΦΕΚ 258 Α') Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.) και, ειδικότερα, η υποβολή προτάσεων για την εξασφάλιση της οργάνωσης, της διασύνδεσης, του συντονισμού, της αξιολόγησης και των απαραίτητων πόρων για την αποτελεσματική λειτουργία των επί μέρους συστημάτων του.

β) Η υποβολή εισηγήσεων, ιδίως για τα ακόλουθα θέματα:

αα) τη σύνδεση της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης και των αντίστοιχων μέτρων εφαρμογής της πολιτικής αυτής, με τη δημόσια πολιτική απασχόλησης, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών πολιτικών και προγραμμάτων της χώρας,
 ββ) τη βελτίωση των λειτουργιών του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης και την αποτελεσματικότερη σύνδεσή τους με τη δημόσια πολιτική απασχόλησης,
 γγ) την πιστοποίηση των εισροών και των εκροών των συστημάτων της μη τυπικής εκπαίδευσης,
 δδ) τη σύνδεση των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης και πιστοποίησης με το σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας (ειδικότητες, επαγγέλματα, προσόντα), με προσανατολισμό κυρίως στις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,
 εε) τη διασφάλιση της φυσικής και ηλεκτρονικής προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και στους φορείς που τα παρέχουν,
 στστ) την παροχή κινήτρων και τη λήψη μέτρων με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής του συνόλου των ενηλίκων στα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και στα προγράμματα γενικής εκ-

παίδευσης ενηλίκων και ιδιαίτερα εκείνων που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως είναι οι ενήλικοι με αναπηρία και

ζζ) την εκπόνηση των αναγκαίων ερευνών, μελετών και εμπειρογνωμοσυνών.

γ) Η διατύπωση γνώμης επί σχεδίων κανονιστικών κειμένων, εφόσον ζητηθεί από τον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

5. Το Συμβούλιο Δια Βίου Μάθησης και Σύνδεσης με την Απασχόληση συγκαλείται από τον Πρόεδρό του και συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές ετησίως.

6. Συνιστάται συλλογικό όργανο με τον τίτλο «Διαρκής Διάσκεψη Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων», με σκοπό την υποβοήθηση της βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων και των παρεχόμενων υπηρεσιών δια βίου μάθησης που αφορούν τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται η σύνθεση, οι όροι και η διαδικασία λειτουργίας της Διαρκούς Διάσκεψης Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Στη Διάσκεψη αυτή προεδρεύει ο Υπουργός Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και συμμετέχουν εκπρόσωποι όλων των Υπουργείων που εποπτεύουν φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης, των φορέων διοίκησης της δια βίου μάθησης, πανεπιστημιακών τμημάτων, επιστημονικών, κοινωνικών και πολιτιστικών φορέων και μη κυβερνητικών οργανώσεων που έχουν ως αντικείμενο ή δραστηριοποιούνται σε θέματα γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς και εκπρόσωποι Εξειδικευμένων Κέντρων Κοινωνικής και Επαγγελματικής Ένταξης ευπαθών κοινωνικά ομάδων, οι οποίοι ορίζονται με όμοια απόφαση.

7. Αρμοδιότητες της Διαρκούς Διάσκεψης Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι οι ακόλουθες:

α) η υποβοήθηση της εκπλήρωσης των στόχων της παραγράφου 3 του άρθρου 1 και, ειδικότερα, η ανάδειξη της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων ως ισότιμου με την επαγγελματική κατάρτιση πυλώνα της δια βίου μάθησης,

β) η υποβολή εισηγήσεων, ιδίως για τα ακόλουθα θέματα:

αα) τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων και των παρεχόμενων υπηρεσιών της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς και τη διαφάνεια των αποκτώμενων προσόντων,

ββ) τη διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των ενηλίκων και την ανάπτυξη νέων παιδαγωγικών μεθόδων,

γγ) την παροχή κινήτρων και τη λήψη μέτρων με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στα προγράμματα γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και ιδιαίτερα εκείνων που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως είναι οι ενήλικοι με αναπηρία και

δδ) την εκπόνηση των αναγκαίων ερευνών, μελετών και εμπειρογνωμοσυνών και

γ) η διατύπωση γνώμης επί σχεδίων κανονιστικών κειμένων, εφόσον ζητηθεί από τον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

8. Η Διαρκής Διάσκεψη Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων συγκαλείται από τον Πρόεδρό της και συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά ετησίως.

9. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι και οι διαδικασίες λειτουργίας των οργάνων που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους και ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τη διοικητική υποστήριξή τους και κάθε σχετικό θέμα.

Άρθρο 6 Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης

1. Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων έχει ως αποστολή να σχεδιάζει τη δημόσια πολιτική της δια βίου μάθησης, να διαμορφώνει τους σχετικούς κανόνες, να εκπονεί το αντίστοιχο εθνικό πρόγραμμα και να εποπτεύει την εφαρμογή τους.

2. Αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης είναι, ιδίως, οι ακόλουθες:

α) Η εποπτεία και η διαχείριση του Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α. και, ειδικότερα, η διαχείριση των συστημάτων αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και η σύνδεσή τους με τα υπόλοιπα συστήματα του Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.

β) Η εποπτεία και διαχείριση του συστήματος γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων.

γ) Η διαμόρφωση του εκπαιδευτικού πλαισίου όλων των μονάδων της αρχικής και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και γενικότερα της μη τυπικής εκπαίδευσης.

δ) Η εισήγηση για την έκδοση κανονιστικών πράξεων που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου.

ε) Η οργάνωση, λειτουργία και διαχείριση των Σ.Δ.Ε., των δημόσιων Ι.Ε.Κ. που υπάγονται σε αυτήν, των Σχολών Γονέων και ανάλογων δομών και προγραμμάτων της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων.

στ) Η μέριμνα για την οριοθέτηση της αρχικής και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και την εναρμόνιση και σύνδεσή τους.

ζ) Ο συντονισμός και η αξιολόγηση των λειτουργιών του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης και των αποτελεσμάτων του, ο επαναπροσδιορισμός των στόχων και ο ανασχεδιασμός των λειτουργιών του, όπου κρίνεται απαραίτητο, καθώς και η υιοθέτηση μέτρων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και την αναβάθμιση της ποιότητάς τους.

η) Η υποστήριξη των φορέων του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης, η οργάνωση και ο συντονισμός των συστημικών σχέσεων και των εξωτερικών σχέσεων των φορέων αυτών και η συνεχής βελτίωση των προτύπων και των μέσων του Δικτύου.

θ) Η συνεργασία με διεθνείς ή ευρωπαϊκούς φορείς ή φορείς άλλων χωρών οι οποίοι έχουν ανάλογο σκοπό, η εκπροσώπηση του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων σε όργανα διεθνών ή ευρωπαϊκών οργανισμών σε ζητήματα δια βίου μάθησης και η παρακολούθηση των διεθνών και των ευρωπαϊκών εξελίξεων στα ζητήματα αυτά.

ι) Η εκπόνηση των αναγκαίων ερευνών, μελετών και εμπειρογνωμοσυνών, η οργάνωση σχετικών εκδηλώσεων και η προώθηση καινοτομιών για την αναβάθμιση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των δράσε-

ων δια βίου μάθησης και των εφαρμοζόμενων μέτρων πολιτικής.

ια) Ο σχεδιασμός και η διαχείριση προγραμμάτων δια βίου μάθησης εθνικής σημασίας, που αφορούν τον πληθυσμό της χώρας και τον απόδημο ελληνισμό.

ιβ) Η μελέτη και αξιοποίηση βέλτιστων πρακτικών από το ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και η διαχείριση ευρωπαϊκών και συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση προγραμμάτων.

ιγ) Η μέριμνα για την ενσωμάτωση των αρχών και των μεθόδων εκπαίδευσης ενηλίκων, για τη χρήση νέων τεχνολογιών και την προώθηση του ψηφιακού περιβάλλοντος στα προγράμματα δια βίου μάθησης, περιλαμβανομένης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη του κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού με την ενσωμάτωση των παραπάνω μεθόδων και για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και αξιολόγηση των εκπαιδευτών.

ιδ) Η μέριμνα για τη διασφάλιση της ποιότητας και η αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων.

ιε) Η μέριμνα για τη συμμετοχή των μελών των εύαλων κοινωνικά ομάδων σε προγράμματα δια βίου μάθησης.

ιστ) Η μέριμνα για την εκπαίδευση των μελών εθελοντικών ομάδων πολιτικής προστασίας στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος διαχείρισης κινδύνων και κρίσεων και αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών.

ιζ) Η μέριμνα για την επιμόρφωση και τη συνεχή υποστήριξη των στελεχών των υπηρεσιακών μονάδων και των αρμόδιων φορέων παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης των Περιφερειών και των Δήμων.

ιη) Η μέριμνα για τη συγκρότηση και λειτουργία των μητρώων του Δικτύου που αναφέρονται στο άρθρο 17.

ιθ) Η μέριμνα για την παροχή κινήτρων και η υλοποίηση μέτρων προβολής, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, για την αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων σε δράσεις δια βίου μάθησης.

κ) Η συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Π. σε θέματα δια βίου συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού που ενδιαφέρουν τους φορείς της μη τυπικής εκπαίδευσης.

κα) Η συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Π.Π. σε θέματα πιστοποίησης εισροών της μη τυπικής εκπαίδευσης.

κβ) Η συνεργασία με τον Ε.Ο.Π.Π. σε θέματα πιστοποίησης των εκροών της μη τυπικής εκπαίδευσης και της άτυπης μάθησης.

κγ) Η συνεργασία με το Ι.Δ.Ε.Κ.Ε. σε θέματα επιστημονικής υποστήριξης του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης και αξιολόγησης του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης, στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 4 του ν. 2327/1995 και της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του ν. 2909/2001.

κδ) Η οργάνωση συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης των προγραμμάτων και της αποτελεσματικότητας του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης. Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης συντάσσει συνολική ετήσια έκθεση για τη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα.

κε) Ο καθορισμός ελάχιστων προδιαγραφών αξιολόγησης, για την αποτίμηση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ειδικά στο επίπεδο των εκπαιδευτικών μονάδων εφαρμόζεται η μέθοδος της αυτοαξιολόγησης για την αποτίμηση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου.

κατ) Η πραγματοποίηση ανά τριετία εξωτερικής αξιολόγησης του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης, με τη συμμετοχή και εμπειρογνομόνων ευρωπαϊκών ή διεθνών οργανισμών.

3. Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης μπορεί να ασκεί καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του ν. 3614/2007 (ΦΕΚ 267 Α'), στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».

4. Στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης συνιστώνται εξήντα πέντε οργανικές θέσεις μόνιμου προσωπικού και δέκα θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, οι οργανικές θέσεις που συνιστώνται με το προηγούμενο εδάφιο κατανέμονται κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα.

Άρθρο 7

Η Δια Βίου Μάθηση στις Περιφέρειες

1. Η Περιφέρεια καταρτίζει, στο πλαίσιο του περιφερειακού αναπτυξιακού προγράμματός της, το περιφερειακό πρόγραμμα δια βίου μάθησης, με βάση το αντίστοιχο εθνικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 4. Το περιφερειακό πρόγραμμα δια βίου μάθησης περιλαμβάνει ιδίως επενδύσεις, προγράμματα ή επί μέρους δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και γενικότερα δράσεις εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης σε περιφερειακό επίπεδο.

2. Οι δράσεις του περιφερειακού προγράμματος δια βίου μάθησης μπορεί να χρηματοδοτούνται από τον τακτικό προϋπολογισμό και το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, μέσω της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης, από επιχορηγήσεις και από ίδιους πόρους της Περιφέρειας.

3. Η Περιφέρεια εφαρμόζει το περιφερειακό πρόγραμμα δια βίου μάθησης και διαχειρίζεται την εφαρμογή της πολιτικής και των κανόνων της παραγράφου 2 του άρθρου 4 που αφορούν την επαγγελματική κατάρτιση στην περιφέρειά της. Στις αρμοδιότητές της περιλαμβάνονται ιδίως:

α) Η συγκρότηση, με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου, Περιφερειακής Επιτροπής Επαγγελματικής Κατάρτισης, με αρμοδιότητα τη διατύπωση εισηγήσεων στο Περιφερειακό Συμβούλιο για θέματα επαγγελματικής κατάρτισης και σύνδεσής της με την αγορά εργασίας και ιδίως για τη διερεύνηση και εκτίμηση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων της αγοράς εργασίας της Περιφέρειας και την ιεράρχηση των επαγγελματικών ειδικοτήτων που πρέπει να λειτουργήσουν στα Ι.Ε.Κ., στα Κ.Ε.Κ. και γενικότερα στις σχολές επαγγελματικής κατάρτισης. Οι σχετικές αποφάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου λαμβάνονται υπόψη κατά την εκπόνηση του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης και του περιφερειακού προγράμματος δια βίου μάθησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1. Στην Επιτροπή αυτή συμμετέχουν εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών και των λοιπών κοινωνικών φορέων που αντιστοιχούν στους

αναπτυξιακούς τομείς της Περιφέρειας, εκπρόσωπος της αντίστοιχης Περιφερειακής Ένωσης Δήμων και εκπρόσωπος των Κ.Π.Α. της Περιφέρειας που ορίζεται από τον Ο.Α.Ε.Δ.

β) Η λειτουργία και η διαχείριση των δημόσιων Ι.Ε.Κ. που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 12.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ύστερα από γνώμη της Ένωσης Περιφερειών, μπορεί να μεταβιβάζονται στις Περιφέρειες αρμοδιότητες του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και των φορέων διοίκησης της δια βίου μάθησης των περιπτώσεων δ', ε' και στ' της παραγράφου 2 του άρθρου 3, εφόσον εξυπηρετούν αναπτυξιακού και λειτουργικού χαρακτήρα περιφερειακές ανάγκες και δεν αφορούν θέματα άσκησης γενικής κρατικής πολιτικής. Με το ίδιο διάταγμα ρυθμίζεται και η απόδοση των αντίστοιχων οικονομικών πόρων για την άσκησή τους.

Άρθρο 8

Η Δια Βίου Μάθηση στους Δήμους

1. Ο Δήμος καταρτίζει, στο πλαίσιο του τοπικού αναπτυξιακού προγράμματός του, το τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης, με βάση το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 4 και το αντίστοιχο περιφερειακό πρόγραμμα δια βίου μάθησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 7. Το τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης περιλαμβάνει, ιδίως, επενδύσεις, προγράμματα ή επί μέρους δράσεις γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και γενικότερα δράσεις εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης σε τοπικό επίπεδο, όπως είναι:

α) οι δραστηριότητες σύνδεσης των σχολικών μονάδων με την κοινωνία,

β) οι δράσεις επιμόρφωσης ενηλίκων, ιδίως σε τομείς της δημόσιας υγείας, του πολιτισμού, του αθλητισμού, του περιβάλλοντος, της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και οι δράσεις επιμόρφωσης της νέας γενιάς και της τρίτης ηλικίας, καθώς και η δημιουργία σχολών γονέων και

γ) οι δράσεις προώθησης της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας μέσω της σύνδεσης με την τοπική οικονομία.

2. Στο τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης, σε ιδιαίτερο κεφάλαιο, μπορεί να εντάσσονται και δράσεις συλλογικού χαρακτήρα, οι οποίες υποστηρίζονται οικονομικά, επιστημονικά ή διοικητικά από το Δήμο, των δημοσίων, των κοινωνικών και των ιδιωτικών φορέων που έχουν την έδρα τους ή ασκούν δραστηριότητες στην περιφέρεια του Δήμου και είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Φορέων του Δικτύου που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 17.

3. Οι δράσεις του τοπικού προγράμματος δια βίου μάθησης μπορεί να χρηματοδοτούνται από τον τακτικό προϋπολογισμό και από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων απευθείας από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, μέσω της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης ή μέσω της αντίστοιχης

* 0 1 0 0 1 6 3 2 1 0 9 1 0 0 0 2 8 *

Περιφέρειας, από επιχορηγήσεις και από ίδιους πόρους του Δήμου.

4. Ο Δήμος εφαρμόζει το τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης και διαχειρίζεται την εφαρμογή των πολιτικών και των κανόνων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 που αφορούν τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων στην περιφέρεια του Δήμου. Στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνονται ιδίως:

α) η ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Δια Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) που οργανώνονται στο πλαίσιο της υπηρεσιακής μονάδας που ασκεί αρμοδιότητες δια βίου μάθησης ή νομικού προσώπου του Δήμου και εφαρμόζουν το τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης,

β) η λειτουργία και διαχείριση τοπικών δομών και η εφαρμογή προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης, στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων, κατά τις διατάξεις της περίπτωσης α' της παραγράφου 6 του άρθρου 21 και

γ) η εφαρμογή προγραμμάτων των Κ.Π.Ε. του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων, κατά τις διατάξεις της περίπτωσης β' της ίδιας παραγράφου.

5. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, μπορεί να μεταβιβάζονται στους Δήμους αρμοδιότητες του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και των φορέων διοίκησης της δια βίου μάθησης των περιπτώσεων δ', ε' και στ' της παραγράφου 2 του άρθρου 3, εφόσον εξυπηρετούν αναπτυξιακού και λειτουργικού χαρακτήρα τοπικές ανάγκες και δεν αφορούν θέματα άσκησης γενικής κρατικής πολιτικής. Με το ίδιο διάταγμα ρυθμίζεται και η απόδοση των αντίστοιχων οικονομικών πόρων για την άσκησή τους.

Άρθρο 9

Οργάνωση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο σύστημα διοίκησης της δια βίου μάθησης

1. Το σύστημα διοίκησης της δια βίου μάθησης διαρθρώνεται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται κατά τα ακόλουθα:

α) Οι αρμοδιότητες δια βίου μάθησης ασκούνται από ειδική υπηρεσιακή μονάδα του Δήμου ή από την υπηρεσιακή μονάδα που ασκεί αρμοδιότητες σε θέματα παιδείας. Αν δεν υπάρχουν τέτοιες μονάδες, με απόφαση του Δημάρχου ορίζεται άλλη υπηρεσιακή μονάδα του Δήμου, που ασκεί τις αρμοδιότητες αυτές.

β) Οι αρμοδιότητες δια βίου μάθησης ασκούνται από ειδική υπηρεσιακή μονάδα της Περιφέρειας ή από την υπηρεσιακή μονάδα που ασκεί αρμοδιότητες σε θέματα παιδείας. Αν δεν υπάρχουν τέτοιες μονάδες, με απόφαση του Περιφερειάρχη ορίζεται άλλη υπηρεσιακή μονάδα της Περιφέρειας, που ασκεί τις αρμοδιότητες αυτές.

2. Μέσω του δικτύου ΣΥΖΕΥΞΙΣ διασφαλίζεται η ηλεκτρονική διασύνδεση και η λειτουργική ενοποίηση των ανωτέρω υπηρεσιακών μονάδων με τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, καθώς και η σύνδεσή τους με τις αρμόδιες για θέματα εκπαίδευσης υπηρεσίες και λοιπούς εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Παι-

δείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Επίσης, δημιουργείται ενιαία διαδικτυακή πύλη των υπηρεσιακών μονάδων και των φορέων αυτών, μέσω της οποίας δίνονται πληροφορίες, παρέχονται υπηρεσίες και αναπτύσσονται διαδραστικές σχέσεις με τους πολίτες σε θέματα εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης.

Άρθρο 10

Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Δια Βίου Μάθησης

1. Το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης μετονομάζεται σε «Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Δια Βίου Μάθησης (Ε.ΚΕ. ΠΙΣ.)» και αποτελεί τον εθνικό φορέα πιστοποίησης των εισροών της μη τυπικής εκπαίδευσης.

2. Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 22 του ν. 2469/1997 αντικαθίστανται ως εξής:

«2. Σκοποί του Κέντρου είναι:

α) η πιστοποίηση των εισροών της μη τυπικής εκπαίδευσης και, ειδικότερα: αα) η πιστοποίηση των δομών, των επαγγελματικών περιγραμμάτων, των προγραμμάτων και των εκπαιδευτών των φορέων της αρχικής και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και γενικότερα της μη τυπικής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένης της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, ββ) η πιστοποίηση των φορέων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και των στελεχών τους και γγ) η χορήγηση άδειας λειτουργίας των φορέων αυτών, όπου αυτό απαιτείται, και

β) η εξασφάλιση των προϋποθέσεων και η εξυπηρέτηση των στόχων που αναφέρονται στα εθνικά, τα ευρωπαϊκά και τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης σε σχέση με την πιστοποίηση των εισροών της μη τυπικής εκπαίδευσης.

3. Για την υλοποίηση των σκοπών του, το Κέντρο ιδίως:

α) μελετά, αναπτύσσει, οργανώνει και εφαρμόζει τις προδιαγραφές των συστημάτων πιστοποίησης των εισροών της μη τυπικής εκπαίδευσης,

β) καταρτίζει και τηρεί τα μητρώα των πιστοποιημένων δομών, εκπαιδευτών, στελεχών δια βίου συμβουλευτικής και ελεγκτών - αξιολογητών των δομών αυτών,

γ) ασκεί συνεχή έλεγχο και αξιολογεί τη λειτουργία των πιστοποιημένων δομών της μη τυπικής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένων και των φορέων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών,

δ) εισηγείται την έκδοση κανονιστικού πλαισίου για τις προϋποθέσεις, τους όρους και τη διαδικασία πιστοποίησης των δομών, των επαγγελματικών περιγραμμάτων, των προγραμμάτων και των εκπαιδευτών των φορέων της μη τυπικής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένων των φορέων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και των στελεχών τους, και

ε) υποβάλλει προτάσεις στον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και στο Συμβούλιο Δια Βίου Μάθησης και Σύνδεσης με την Απασχόληση για τη χάραξη κατευθύνσεων, το σχεδιασμό και τον προγραμματισμό μέτρων πολιτικής για τη συνεχή βελτίωση και ανάπτυξη του συστήματος πιστοποίησης των εισροών της μη τυπικής εκπαίδευσης.»

3. Η περίπτωση α' του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 5 του άρθρου 22 του ν. 2469/1997, όπως το εδάφιο αυτό αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2

του άρθρου 34 του ν. 2874/2000 (ΦΕΚ 286 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

«α) το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο είναι εννεαμελές, συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και αποτελείται από τον πρόεδρο, που είναι επιστήμονας με επαρκή γνώση και εμπειρία σε θέματα διοίκησης, καθώς και ανάπτυξης του ανθρωπίνου δυναμικού, έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, έναν εκπρόσωπο του Ο.Α.Ε.Δ., έναν εκπρόσωπο του Ε.Ο.Π.Π., έναν εκπρόσωπο του Ε.Κ.Δ.Δ.Α, έναν εκπρόσωπο της Γ.Σ.Ε.Ε., έναν κοινό εκπρόσωπο των φορέων των εργοδοτών (Σ.Ε.Β., Ε.Σ.Ε.Ε., Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.) και έναν εμπειρογνώμονα.»

4. Από την περίπτωση α' της παραγράφου 7 του άρθρου 22 του ν. 2469/1997 απαλείφεται η φράση «η σύνθεση.»

5. Η περίπτωση α' της παραγράφου 8 του άρθρου 22 του ν. 2469/1997 αντικαθίσταται ως εξής: «α. ο κανονισμός λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου.»

6. Το άρθρο 11 του ν. 3696/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Φυσικά πρόσωπα, ενώσεις προσώπων ή νομικά πρόσωπα μπορεί να παρέχουν υπηρεσίες μη τυπικής εκπαίδευσης ως Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (Ε.Ε.Σ.) μόνο κατόπιν άδειας η οποία χορηγείται με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Κ.Ε.Π.Σ., που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση για τη χορήγηση ή μη της άδειας εκδίδεται εντός πέντε μηνών από την υποβολή της σχετικής αίτησης. Τα Ε.Ε.Σ., ύστερα από την αδειοδότησή τους, εγγράφονται στο Μητρώο Φορέων Δια Βίου Μάθησης.

2. Για την αδειοδότηση των Ε.Ε.Σ. λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια:

α. Κτηριακές υποδομές και εξοπλισμός που να ανταποκρίνονται προς τα παρεχόμενα προγράμματα σπουδών και τον αριθμό των σπουδαστών. Οι εγκαταστάσεις πρέπει να τηρούν τους κανόνες της κείμενης νομοθεσίας για την ασφάλεια και την υγιεινή των χώρων.

β. Διοικητικό προσωπικό που εξασφαλίζει τη γραμματειακή υποστήριξη και τον οργανωτικό σχεδιασμό των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης.

γ. Οι ιδιοκτήτες, οι υπεύθυνοι, οι διευθυντές και οι διδάσκοντες στα Ε.Ε.Σ. πρέπει να μην έχουν καταδικαστεί για οποιοδήποτε αδίκημα που αποτελεί κώλυμα διορισμού σε δημόσια θέση. Οι διδάσκοντες πρέπει να είναι κάτοχοι πιστοποιημένου τίτλου σπουδών του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος σε γνωστικό αντικείμενο σχετικό με το πρόγραμμα σπουδών που διδάσκουν. Δεν απαιτείται η κατοχή του τίτλου σπουδών που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο για τη διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων για τα οποία επαρκούν μόνο ειδικές τεχνικές ή πρακτικές δεξιότητες ή συναφής επαγγελματική εμπειρία.

3. Για την αδειοδότηση των Ε.Ε.Σ. υποβάλλεται μέχρι την 31η Μαρτίου κάθε έτους για το επόμενο σπουδαστικό έτος αίτηση του ιδιοκτήτη, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από:

α. τα προγράμματα σπουδών,

β. θεωρημένα σχέδια του κτηρίου που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί,

γ. κατάλογος και προσόντα διδασκόντων και

δ. παράβολο ύψους χιλίων πεντακοσίων ευρώ, το οποίο εισπράττεται από το κατά τόπον αρμόδιο Δημόσιο Ταμείο και αποδίδεται υπέρ του Ε.Κ.Ε.Π.Σ.. Το ύψος του παραβόλου αυτού μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Η διάρκεια της άδειας Ε.Ε.Σ. είναι πενταετής, εφόσον εξακολουθούν να πληρούνται τα κριτήρια χορήγησης της. Η άδεια ανανεώνεται με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Κ.Ε.Π.Σ., που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εξειδικεύονται περαιτέρω τα κριτήρια, οι όροι και η διαδικασία για την αδειοδότηση των Ε.Ε.Σ.

6. Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών που λειτουργούν σύμφωνα με το ν.δ. της 9/9 Οκτωβρίου 1935 (ΦΕΚ 451 Α') προσαρμόζονται στις διατάξεις του παρόντος μέσα σε προθεσμία δεκαοκτώ μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου.»

Άρθρο 11

Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων

1. Ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.)», το οποίο λειτουργεί χάριν του δημόσιου συμφέροντος, εδρεύει στην Αθήνα, έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Ο Ε.Ο.Π.Π. αποτελεί τον εθνικό φορέα πιστοποίησης των εκρών της μη τυπικής εκπαίδευσης και της άτυπης μάθησης και λειτουργεί ως εθνική δομή των Ευρωπαϊκών Δικτύων που διαχειρίζονται θέματα προσόντων και ευρωπαϊκών εργαλείων διαφάνειας και κινητικότητας, όπως το Εθνικό Σημείο Συντονισμού του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, το Εθνικό Κέντρο Ευρωδιαβατηρίου και το Εθνικό Σημείο Αναφοράς για τη Διασφάλιση της Ποιότητας.

2. Σκοποί του Ε.Ο.Π.Π. είναι ιδίως:

α) η δημιουργία και ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και η αντιστοίχισή του με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων,

β) η αντιστοίχιση των προσόντων που αποκτώνται μέσω της τυπικής εκπαίδευσης, της μη τυπικής εκπαίδευσης και της άτυπης μάθησης, στα επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων,

γ) η δημιουργία των κλαδικών περιγραφικών δεικτών σε μορφή γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που αντιστοιχούν στα επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων,

δ) η πιστοποίηση των εκρών της μη τυπικής εκπαίδευσης και της άτυπης μάθησης και, ειδικότερα: αα) η ανάπτυξη συστήματος αναγνώρισης και πιστοποίησης των προσόντων που αποκτώνται μέσω της μη τυπικής εκπαίδευσης και της άτυπης μάθησης, η πιστοποίηση των προσόντων αυτών και η αντιστοίχισή τους στα επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και ββ) η αδειοδότηση και ο έλεγχος λειτουργίας φορέων πιστοποίησης των προσόντων που αποκτώνται μέσω της μη τυπικής εκπαίδευσης και της άτυπης μάθησης,

ε) η ανάπτυξη και η εφαρμογή συστήματος μεταφοράς πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση,

στ) η διασφάλιση της ποιότητας της μη τυπικής εκπαίδευσης, σε συνεργασία με τους λοιπούς αρμόδιους δημόσιους φορείς,

ζ) η εισήγηση του καθορισμού των επαγγελματικών δικαιωμάτων των κατόχων προσόντων που αποκτώνται στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, πλην της ανώτατης εκπαίδευσης,

η) η αντιστοίχιση στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων διεθνών κλαδικών προσόντων και

θ) η αναγνώριση της ισοτιμίας εκπαιδευτικών τίτλων της αλλοδαπής, με εξαίρεση αυτών της ανώτατης εκπαίδευσης.

3. Για την εκπλήρωση των σκοπών του ο Ε.Ο.Π.Π. ιδίως:

α) συνεργάζεται με διεθνείς ή ευρωπαϊκούς φορείς ή φορείς άλλων χωρών, οι οποίοι έχουν ανάλογο σκοπό, εκπροσωπεί το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων σε όργανα διεθνών ή ευρωπαϊκών οργανισμών σε ζητήματα αναγνώρισης και πιστοποίησης των προσόντων, παρακολουθεί τις διεθνείς και τις ευρωπαϊκές εξελίξεις στα ζητήματα αυτά, εκπονεί τις αναγκαίες έρευνες, μελέτες και εμπειρογνομosύνες, οργανώνει σχετικές εκδηλώσεις και εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων τη διαμόρφωση της δημόσιας πολιτικής, των κανόνων και των προγραμμάτων που αφορούν την αναγνώριση και πιστοποίηση των προσόντων και γενικότερα του συστήματος πιστοποίησης των εκροών της μη τυπικής εκπαίδευσης και της άτυπης μάθησης,

β) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων την έκδοση κανονιστικού πλαισίου για τις προϋποθέσεις, τους όρους και τη διαδικασία πιστοποίησης των προσόντων, περιλαμβανομένου συστήματος εξέτασης, αξιολόγησης και επικύρωσης των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων όσων επιθυμούν την αναγνώριση και πιστοποίηση των προσόντων τους, εφαρμόζει το κανονιστικό πλαίσιο, τηρεί μητρώο των πιστοποιηθέντων και ενημερώνει το Ηλεκτρονικό Μητρώο Δια Βίου Μάθησης της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης,

γ) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων την έκδοση κανονιστικού πλαισίου για τις προϋποθέσεις, τους όρους και τη διαδικασία αδειοδότησης φορέων πιστοποίησης των προσόντων, αδειοδοτεί τους φορείς αυτούς, ελέγχει την εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου και τηρεί μητρώο των αδειοδοτηθέντων φορέων,

δ) εκπονεί τα πρότυπα και τα μέσα που αφορούν την αναγνώριση και πιστοποίηση των προσόντων, αναπτύσσει τη σχετική τεχνογνωσία και συνεργάζεται με τους φορείς της δια βίου μάθησης, ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός του και οι στόχοι των περιπτώσεων β', γ', δ', ε' και η' της παραγράφου 3 του άρθρου 1,

ε) παρέχει πρόσβαση στις πληροφορίες και καθοδήγηση στους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τη συσχέτιση των εθνικών προσόντων, μέσω του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων,

στ) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων την έκδοση κανονιστικού πλαισίου για την απονομή τίτλων της μη τυπικής εκπαί-

δευσης, όπως τα διπλώματα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, τα πιστοποιητικά, οι βεβαιώσεις επάρκειας και άλλοι τίτλοι που βεβαιώνουν επιτυχώς περατωθείσα επαγγελματική κατάρτιση, καθώς και επιτυχώς περατωθείσα επαγγελματική κατάρτιση που μπορεί να απαιτείται συμπληρωματικά προς τους κύκλους σπουδών του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, και

ζ) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων την έκδοση κανονιστικού πλαισίου για τον καθορισμό των επαγγελματικών δικαιωμάτων των κατόχων προσόντων που αποκτώνται στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, πλην της ανώτατης εκπαίδευσης.

4. Όργανα διοίκησης του Ε.Ο.Π.Π. είναι το διοικητικό συμβούλιο, ο πρόεδρος και ο γενικός διευθυντής.

5. Ο Ε.Ο.Π.Π. διοικείται από εννεαμελές διοικητικό συμβούλιο που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και αποτελείται από τον πρόεδρο, που είναι επιστήμονας με επαρκή γνώση και εμπειρία σε θέματα διοίκησης, καθώς και ανάπτυξης του ανθρωπίνου δυναμικού, έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, έναν εκπρόσωπο του Ε.Κ.Δ.Δ.Α., έναν εκπρόσωπο του Ε.Κ.Ε.Π.Σ., έναν εκπρόσωπο της Γ.Σ.Ε.Ε., έναν κοινό εκπρόσωπο των φορέων των εργοδοτών (Σ.Ε.Β., Ε.Σ.Ε.Ε., Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), έναν εκπρόσωπο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και έναν εμπειρογνώμονα. Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου είναι τριετής, με δυνατότητα ανανέωσης. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου είναι πλήρους απασχόλησης, με τετραετή θητεία, και αναπληρώνεται από μέλος του διοικητικού συμβουλίου, που ορίζεται ως αναπληρωτής πρόεδρος με την απόφαση συγκρότησης.

6. Ο γενικός διευθυντής του Ε.Ο.Π.Π. διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων με τετραετή θητεία, είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και προέρχεται από τον ιδιωτικό τομέα ή αποσπάται, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, από το δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

7. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται η διαδικασία συγκρότησης του διοικητικού συμβουλίου και ο κανονισμός λειτουργίας του, οι αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου, του προέδρου και του γενικού διευθυντή, τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστά τους, ο τρόπος αναπλήρωσής τους όταν ελλείπουν, απουσιάζουν ή κωλύονται, οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου για τις οποίες απαιτείται η έγκριση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, στις οποίες περιλαμβάνονται ο ετήσιος προγραμματισμός και προϋπολογισμός, ο ετήσιος απολογισμός και ισολογισμός, καθώς και ο τρόπος πλήρωσης της θέσης του γενικού διευθυντή του Οργανισμού και τα απαιτούμενα προσόντα. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι αποδοχές του προέδρου και του γενικού διευθυντή και η κατά συνεδρίαση αποζημίωση των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

8. Συνιστώνται στον Ε.Ο.Π.Π. εβδομήντα θέσεις τακτικού προσωπικού και πέντε θέσεις μετακλητών υπαλλήλων. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, εκδίδεται ο οργανισμός εσωτερικής υπηρεσίας του Ε.Ο.Π.Π. που καθορίζει την οργανωτική δομή των υπηρεσιών και τις αρμοδιότητές τους, προβλέπει την κατανομή των θέσεων που συνιστώνται με το προηγούμενο εδάφιο κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα, τα απαραίτητα προσόντα και τη διαδικασία πρόσληψης των υπαλλήλων, με εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α'), καθώς και τα αρμόδια όργανα και κάθε θέμα υπηρεσιακής κατάστασης και πειθαρχικού δικαίου των υπαλλήλων. Με όμοιο διάταγμα μπορεί να συνιστώνται, να μετατρέπονται ή να καταργούνται οργανικές θέσεις προσωπικού. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται το μισθολογικό σύστημα των υπαλλήλων του Οργανισμού. Μετά τη συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Π., τα προεδρικά διατάγματα και η απόφαση που προβλέπονται στην παράγραφο αυτή εκδίδονται ύστερα από γνώμη του.

9. Για την υποστήριξη του Ε.Ο.Π.Π. στην ανάπτυξη και εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, ο Υπουργός Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, με απόφασή του που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Οργανισμού και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, συνιστά Επιτροπή με γνωμοδοτικό χαρακτήρα, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των φορέων παροχής υπηρεσιών τυπικής εκπαίδευσης και μη τυπικής εκπαίδευσης, των φορέων αναγνώρισης και πιστοποίησης προσόντων, των κοινωνικών εταίρων και εμπειρογνώμονες. Με όμοια απόφαση ορίζονται ο πρόεδρος, τα μέλη και η διοικητική υποστήριξη της Επιτροπής και καθορίζονται οι αρμοδιότητες και ο κανονισμός λειτουργίας της.

10. Ο Ε.Ο.Π.Π., ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, μπορεί να συγκροτεί κλαδικές ομάδες εργασίας με τη συμμετοχή εκπροσώπων των κλάδων της οικονομίας, των αρμόδιων Υπουργείων ή δημόσιων φορέων και εμπειρογνομώνων, που μελετούν και εισηγούνται ή γνωμοδοτούν επί των ζητημάτων αρμοδιότητας της Επιτροπής και υποστηρίζουν τον Οργανισμό στην εφαρμογή, κατά κλάδο, του συστήματος εξέτασης, αξιολόγησης και επικύρωσης των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων των πιστοποιούμενων ατόμων και του συστήματος εξέτασης, αξιολόγησης και επικύρωσης των λειτουργιών των αδειοδοτούμενων φορέων.

11. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του διοικητικού συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Π. και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται ο κανονισμός οικονομικής διαχείρισης, καθώς και οι κανονισμοί ανάθεσης της εκπόνησης μελετών, της προμήθειας υπηρεσιών ή προϊόντων και της εκτέλεσης έργων, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας περί δημόσιων συμβάσεων.

12. Οι πόροι του Ε.Ο.Π.Π. προέρχονται από επιχορηγήσεις του τακτικού προϋπολογισμού, από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, από τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται για την πιστοποίηση προσόντων, την ισοτίμηση τίτλων και την αδειοδότηση φορέων και από αμοιβές για παροχή υπηρεσιών. Στους πόρους αυτούς περιλαμβάνονται και οι πόροι από χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Π., που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται το ύψος των χρηματικών ποσών που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο.

13. Για την κάλυψη των οργανικών θέσεων του Ε.Ο.Π.Π. επιτρέπεται η μετάταξη υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των δημοσίων υπηρεσιών και των νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, η οποία πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων και γνώμη των αρμόδιων υπηρεσιακών συμβουλίων και του διοικητικού συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Π. Με ανάλογους όρους και διαδικασία μετατάσσονται υπάλληλοι άλλων δημόσιων υπηρεσιών ή νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Για την κάλυψη των αναγκών σε προσωπικό του Ε.Ο.Π.Π. είναι δυνατή η απόσπαση εκπαιδευτικών, η οποία πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων και γνώμη του διοικητικού συμβουλίου του Οργανισμού, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά των διατάξεων που ισχύουν για τις αποσπάσεις εκπαιδευτικών.

14. Οι μετατασσόμενοι στον Ε.Ο.Π.Π., σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, διατηρούν το μισθολογικό, ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς της θέσης από την οποία προέρχονται, σύμφωνα με τα οριζόμενα από τις διατάξεις της παραγράφου 17 του άρθρου 4 του ν. 3513/2006 (ΦΕΚ 265 Α'), εκτός αν με αίτησή τους επιλέξουν την υπαγωγή τους στο καθεστώς του προσωπικού του Ε.Ο.Π.Π..

Άρθρο 12

Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης

1. Τα Ι.Ε.Κ. είναι νομικά πρόσωπα ή λειτουργούν στο πλαίσιο νομικών προσώπων, τα οποία έχουν κάποια από τις μορφές που προβλέπονται από την εθνική ή την κοινοτική νομοθεσία και σκοπό την παροχή υπηρεσιών αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης. Τα Ι.Ε.Κ. έχουν οργανωτική διάρθρωση που περιλαμβάνει λειτουργίες διοίκησης, σχεδιασμού της εφαρμογής και εφαρμογής προγραμμάτων αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης, διοικητικό, επιστημονικό ή τεχνικό και εκπαιδευτικό προσωπικό αντίστοιχο προς τις λειτουργίες αυτές, τη χρήση κτηριακής υποδομής, η οποία είναι σύμφωνη με τον κτηριοδομικό κανονισμό, καθώς και εξοπλισμό, που εξυπηρετούν τις παραπάνω λειτουργίες τους, εφαρμόζουν πιστοποιημένα προγράμματα αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα επαγγελματικά περιγράμματα, εφόσον

υπάρχουν, και χρησιμοποιούν εκπαιδευτές με ανάλογες γνώσεις ή και εμπειρία.

2. Τα δημόσια Ι.Ε.Κ. που έχουν ιδρυθεί κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18 Α'), ως σύνολο αρμοδιοτήτων, θέσεων, προσωπικού και υλικοτεχνικής υποδομής μεταφέρονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης. Τα Ι.Ε.Κ. που έχουν ιδρυθεί κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 6 του ίδιου άρθρου από άλλα Υπουργεία ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου εποπτεύονται ως προς το εκπαιδευτικό πλαίσιο από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, ενώ ως προς την οργάνωση και λειτουργία από τους φορείς οι οποίοι τα συνέστησαν.

3. Για την οργάνωση, τη λειτουργία και τη διαχείριση των δημόσιων Ι.Ε.Κ. που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και την παροχή των αντίστοιχων υπηρεσιών επαγγελματικής κατάρτισης συνάπτονται προγραμματικές συμβάσεις κατά το άρθρο 21 από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και τις Περιφέρειες.

4. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ιδρύονται, μετατρέπονται, συγχωνεύονται και καταργούνται δημόσια Ι.Ε.Κ. που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης.

5. Με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να συνιστώνται Ι.Ε.Κ. από Υπουργεία ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Η αρμοδιότητα της οργάνωσης και λειτουργίας των Ι.Ε.Κ. αυτών ανήκει στο Υπουργείο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που τα συνιστά και η αρμοδιότητα διαμόρφωσης του εκπαιδευτικού πλαισίου τους ανήκει στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης.

6. Είναι δυνατή η ίδρυση Ι.Ε.Κ. από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή από ιδιώτες. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του ΕΚΕ.ΠΙΣ., που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, χορηγείται άδεια λειτουργίας τους.

7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις και οι προδιαγραφές που προβλέπονται στην παράγραφο 1 και καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας και το σύστημα πιστοποίησης των δομών, των προγραμμάτων και των εκπαιδευτών των Ι.Ε.Κ. Με όμοιο διάταγμα καθορίζονται τα θέματα που αφορούν τη λειτουργία και τις παρεχόμενες από τα Ι.Ε.Κ. υπηρεσίες αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης, όπως είναι οι ειδικότητες, το περιεχόμενο, η διάρκεια και η εκπαιδευτική διαδικασία των σπουδών τους, οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εγγραφών, μετεγγραφών, φοίτησης, εξετάσεων και έκδοσης των αποτελεσμάτων τους, οι υποχρεώσεις του προσωπικού, των εκπαιδευτών και των καταρτιζομένων, η πειθαρχική διαδικασία, τα πειθαρχικά όργανα και οι πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται στους παραπάνω.

8. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τη διαδικασία της αδειοδότησης και την εφαρμογή του συστήματος πιστοποίησης των Ι.Ε.Κ., την οργάνωση των σπουδών, το περιεχόμενο των οδηγιών κατάρτισης ανά ειδικότητα, τους όρους σχεδιασμού και εφαρμογής της πρακτικής άσκησης, τα μέσα της διδασκαλίας και των πρακτικών ασκήσεων, το σύστημα αξιολόγησης του προσωπικού και των εκπαιδευτών, καθώς και κάθε θέμα σχετικό με την εν γένει λειτουργία των Ι.Ε.Κ..

9. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα σχετικά με τη λειτουργία, τη διαχείριση, το προσωπικό, την υλικοτεχνική υποδομή και τις υπηρεσίες αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχουν τα δημόσια Ι.Ε.Κ., όπως είναι η διασφάλιση της κτηριακής υποδομής και του εξοπλισμού τους, ο καθορισμός διδασκτρών και εξετάστρων και των δικαιούχων αυτών, ο καθορισμός παραβόλων, η στελέχωση τους με προσωπικό, η απασχόληση εκπαιδευτών και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

10. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τη λειτουργία και τη διαχείριση των ιδιωτικών Ι.Ε.Κ. και τα ειδικότερα θέματα σχετικά με τις υπηρεσίες αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχουν, όπως είναι ο καθορισμός των υποχρεώσεων των ιδιοκτητών, των προσόντων, των κωλυμάτων και των ασυμβιβάστων για την πρόσληψη οργάνων διοίκησης και για τον ορισμό εκπροσώπων τους, των υποχρεώσεων και του πειθαρχικού δικαίου των ιδιοκτητών, των οργάνων διοίκησης και των εκπροσώπων τους και κάθε σχετικό θέμα.

11. Για τη λειτουργία των Ι.Ε.Κ. εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4, 5 και 10 του άρθρου 5 του ν. 2009/1992.

12. Δεν απαιτείται πιστοποίηση της κτηριακής υποδομής των Ι.Ε.Κ. που λειτουργούν σε κτήρια σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Άρθρο 13

Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης

1. Τα Κ.Ε.Κ. είναι νομικά πρόσωπα ή λειτουργούν στο πλαίσιο νομικών προσώπων, τα οποία έχουν κάποια από τις μορφές που προβλέπονται από την εθνική ή την κοινοτική νομοθεσία και σκοπό την παροχή υπηρεσιών συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Τα Κ.Ε.Κ. έχουν οργανωτική διάρθρωση που περιλαμβάνει λειτουργίες διοίκησης, σχεδιασμού της εφαρμογής και εφαρμογής προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, διοικητικό, επιστημονικό ή τεχνικό και εκπαιδευτικό προσωπικό αντίστοιχο προς τις λειτουργίες αυτές, τη χρήση κτηριακής υποδομής, η οποία είναι σύμφωνη με τον κτηριοδομικό κανονισμό, καθώς και εξοπλισμό, που εξυπηρετούν τις παραπάνω λειτουργίες τους, εφαρμόζουν πιστοποιημένα προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα επαγγελματικά περιγράμματα,

εφόσον υπάρχουν, και χρησιμοποιούν εκπαιδευτές με ανάλογες γνώσεις ή και εμπειρία. Αρμόδιος φορέας για την πιστοποίηση και την αδειοδότηση των Κ.Ε.Κ. είναι το Ε.ΚΕ.Π.Σ.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις και οι προδιαγραφές που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο και καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας και το σύστημα πιστοποίησης των δομών, των προγραμμάτων και των εκπαιδευτών των Κ.Ε.Κ.

3. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τη διαδικασία της αδειοδότησης και την εφαρμογή του συστήματος πιστοποίησης των Κ.Ε.Κ. και, ιδίως, τα απαιτούμενα έντυπα και δικαιολογητικά, τα κριτήρια και η διαδικασία πιστοποίησής τους, τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται για την πιστοποίηση και την αδειοδότηση, το σύστημα ελέγχου, αξιολόγησης και βαθμολόγησης, οι διοικητικές κυρώσεις για ελλιπή ή ψευδή στοιχεία της αίτησης ή για παράβαση των όρων της άδειας και κάθε θέμα σχετικό με την ίδρυση και λειτουργία των Κ.Ε.Κ. και τις παρεχόμενες από αυτά υπηρεσίες συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης.

Άρθρο 14

Φορείς άτυπης μάθησης - Όροι και διαδικασία εγγραφής στο Μητρώο Φορέων του Δικτύου

1. Οι φορείς άτυπης μάθησης είναι οι φορείς κάθε μορφής που λειτουργούν σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και παρέχουν υπηρεσίες δια βίου μάθησης, εφόσον αναγνωρίζονται ως φορείς άτυπης μάθησης των πολιτών και εγγράφονται στο σχετικό μητρώο που τηρεί η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης.

2. Οι φορείς άτυπης μάθησης κατατάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- α) υπηρεσίες και φορείς του δημόσιου τομέα (ή δημόσιοι φορείς), που λειτουργούν με τη μορφή νομικού προσώπου δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου,
- β) φορείς του κοινωνικού τομέα (ή κοινωνικοί φορείς), που λειτουργούν με τη μορφή σωματείου, ιδρύματος ή αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ή ένωσης προσώπων και
- γ) φορείς του ιδιωτικού τομέα (ή ιδιωτικοί φορείς), με οποιαδήποτε νομική μορφή.

3. Στους φορείς άτυπης μάθησης μπορεί να περιλαμβάνονται σχολεία, μουσεία, βιβλιοθήκες, κοινωνικοί, επιμορφωτικοί και πολιτιστικοί φορείς που εφαρμόζουν προγράμματα ή παρέχουν υπηρεσίες δια βίου μάθησης που απευθύνονται σε νέους ή σε ενηλίκους ή σε άτομα της τρίτης ηλικίας, όπως είναι η διεξαγωγή ημερίδων ή σεμιναρίων, η διοργάνωση εκπαιδευτικών επισκέψεων, η παροχή συστηματικών πληροφοριών και γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων των ατόμων, που συμβάλλουν στην εκπαίδευση ή την επιμόρφωση και στην πνευματική ανάπτυξή τους.

4. Για την εγγραφή του στο Μητρώο Φορέων Δια Βίου Μάθησης, ο ενδιαφερόμενος φορέας υποβάλλει σχετική αίτηση στο Δήμο στον οποίο έχει την έδρα του, στην οποία αναφέρει τα στοιχεία της ταυτότητάς του (επωνυμία, έδρα, διεύθυνση, πράξη έγκρισης καταστατικού, σκοπός, εταίροι ή μέλη, διοίκηση) και επισυνάπτει συνοπτικά στοιχεία για την προηγούμενη και την προγραμματιζόμενη δραστηριότητά του και σημείωμα που τεκμηριώνει ότι η δραστηριότητα αυτή συμβάλλει στη δια βίου μάθηση. Η αίτηση αυτή αξιολογείται και εγκρίνεται από Επιτροπή που συνιστά ο Δήμος και τα στοιχεία της εγκριτικής απόφασης καταχωρίζονται ηλεκτρονικά στο Μητρώο.

5. Φορείς άτυπης μάθησης που λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο μπορεί να εγγράφονται στο Μητρώο Φορέων Δια Βίου Μάθησης από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, χωρίς την τήρηση της διαδικασίας της προηγούμενης παραγράφου.

6. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζονται λεπτομερέστερα τα στοιχεία που αναφέρονται ή επισυνάπτονται στην αίτηση, η σύνθεση της κατά την παράγραφο 4 Επιτροπής του Δήμου, τα στοιχεία που αξιολογούνται, οι διαδικασίες εγγραφής και υποβολής ενστάσεων, τα στοιχεία που καταχωρίζονται στο Μητρώο, το σύστημα παρακολούθησης και ετήσιας αξιολόγησης της δραστηριότητας των φορέων και κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Άρθρο 15

Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης

1. Το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης είναι μεσοχρόνιο, εξειδικεύεται σε ετήσια βάση και περιλαμβάνει όλες τις δράσεις εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης που χρηματοδοτούνται εν όλω ή εν μέρει από δημόσιους πόρους, εθνικούς ή ευρωπαϊκούς, και ειδικότερα:

α) Τις δράσεις τις οποίες υλοποιούν οι κεντρικοί δημόσιοι φορείς και οι λοιποί φορείς εθνικής εμβέλειας του Δικτύου. Οι δράσεις αυτές αποτελούν το εθνικό σκέλος του Προγράμματος.

β) Τις δράσεις τις οποίες υλοποιούν οι Περιφέρειες και οι λοιποί φορείς περιφερειακής εμβέλειας του Δικτύου. Οι δράσεις αυτές αποτελούν το περιφερειακό σκέλος του Προγράμματος, στο οποίο εντάσσονται τα περιφερειακά προγράμματα δια βίου μάθησης που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 7.

γ) Τις δράσεις τις οποίες υλοποιούν οι Δήμοι και οι λοιποί φορείς τοπικής εμβέλειας του Δικτύου. Οι δράσεις αυτές αποτελούν το τοπικό σκέλος του Προγράμματος, στο οποίο εντάσσονται τα τοπικά προγράμματα δια βίου μάθησης που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 8.

2. Στο Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης, σε ιδιαίτερο κεφάλαιο, εντάσσονται και οι δράσεις συλλογικού χαρακτήρα οι οποίες υποστηρίζονται οικονομικά ή επι-

στημονικά ή διοικητικά από κεντρικό δημόσιο φορέα ή Περιφέρεια ή Δήμο, των δημόσιων, των κοινωνικών και των ιδιωτικών φορέων που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Φορέων του Δικτύου που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 17.

3. Το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης περιλαμβάνει και δράσεις της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης για την υποστήριξη, παρακολούθηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων τα οποία υλοποιούν οι Περιφέρειες και οι Δήμοι. Οι δράσεις αυτές συνοδεύονται από σχετικά κίνητρα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η ηθική και υλική βράβευση των καλών πρακτικών τους, κατά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου και ιδίως των άρθρων 7 και 8.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και των Υπουργών που έχουν την αρμοδιότητα της διαχείρισης δράσεων που εντάσσονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, συνιστάται Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος αυτού. Η θητεία της Επιτροπής Παρακολούθησης έχει την ίδια χρονική διάρκεια με τη διάρκεια του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης. Με όμοια απόφαση καθορίζονται η σύνθεση και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής στο σχεδιασμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής του Προγράμματος, στην εξειδίκευση των δράσεων του και στο συντονισμό των υπηρεσιών διαχείρισης των δράσεων αυτών για την εναρμόνιση των δράσεων του Προγράμματος με το σκοπό και τους στόχους της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης και γενικότερα των δημόσιων πολιτικών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας. Η Επιτροπή Παρακολούθησης υποστηρίζεται διοικητικά από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης.

Άρθρο 16 **Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων**

1. Μέσω του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων αναγνωρίζονται και συσχετίζονται τα μαθησιακά αποτελέσματα όλων των μορφών τυπικής εκπαίδευσης, μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης, ώστε αυτά να πιστοποιούνται και να κατατάσσονται σε επίπεδα κατ' αντιστοιχισμό με τα επίπεδα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων.

2. Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων μπορεί να εξειδικεύεται σε κλαδικά πλαίσια προσόντων.

3. Την εποπτεία της διαμόρφωσης και λειτουργίας του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, καθώς και το συντονισμό των εμπλεκόμενων με το Πλαίσιο αυτό, όπως είναι οι εκπρόσωποι σε εθνικά και κοινοτικά συλλογικά όργανα, οι φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι κοινωνικοί εταίροι και τα επιμελητήρια, ασκεί η Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Ένωσης της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ύστερα από εισήγηση του Ε.Ο.Π.Π., καθορίζονται: α) οι όροι διαμόρφωσης και εφαρμογής του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και, ιδίως, τα θέματα που αφορούν την αντιστοιχισμό με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων και με διεθνή κλαδικά προσόντα και τη δημιουργία κλαδικών περιγραφικών δεικτών, β) οι προϋποθέσεις, οι όροι

και η διαδικασία πιστοποίησης των προσόντων, περιλαμβανομένου συστήματος εξέτασης, αξιολόγησης και επικύρωσης των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων όσων επιθυμούν την αναγνώριση και πιστοποίηση των προσόντων τους και γ) οι προϋποθέσεις, οι όροι και η διαδικασία αδειοδότησης φορέων πιστοποίησης των προσόντων, περιλαμβανομένων των προδιαγραφών, των οργάνων και της διαδικασίας του συστήματος εξέτασης, αξιολόγησης και επικύρωσης των λειτουργιών τους και των απαιτούμενων δικαιολογητικών, καθώς και οι όροι παροχής των υπηρεσιών τους, περιλαμβανομένου του συστήματος ελέγχου.

Άρθρο 17 **Μητρώα του Δικτύου**

1. Στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης τηρείται Ηλεκτρονικό Μητρώο Δια Βίου Μάθησης, στο οποίο εγγράφονται οι ενδιαφερόμενοι με αίτησή τους, με την οποία συνοποβάλλουν ειδικό τυποποιημένο έγγραφο που καλείται Ατομικό Δελτίο Δια Βίου Μάθησης. Στο δελτίο αυτό καταγράφονται τα προσόντα που αντιστοιχούν στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, καθώς και οι βεβαιώσεις παρακολούθησης πιστοποιημένων προγραμμάτων της μη τυπικής εκπαίδευσης. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι για τη συγκρότηση του ηλεκτρονικού μητρώου, τα στοιχεία του ατομικού δελτίου, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της εγγραφής των ενδιαφερομένων και της πρόσβασής τους στα στοιχεία του δελτίου και κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής.

2. Το Ε.ΚΕ.Π.Σ. τηρεί Μητρώο Εκπαιδευτών στο οποίο εγγράφονται οι ενδιαφερόμενοι, κατά τις διατάξεις των παραγράφων 2 έως 6 του άρθρου 19.

3. Στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης τηρείται Μητρώο Φορέων Δια Βίου Μάθησης στο οποίο εγγράφονται οι φορείς του συστήματος διοίκησης και οι φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης των περιπτώσεων α' έως ια' της παραγράφου 3 του άρθρου 3, εφόσον έχουν συσταθεί σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εγγραφής των φορέων που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο στο Μητρώο αυτό. Στο ίδιο Μητρώο εγγράφονται οι φορείς άτυπης μάθησης της περίπτωσης ιβ' της παραγράφου 3 του άρθρου 3 σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 14.

Άρθρο 18 **Κίνητρα δια βίου μάθησης**

1. Για την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης και την επικαιροποίηση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας θεσπίζονται κίνητρα. Σε αυτά περιλαμβάνονται ιδίως:

α) Η σύνδεση προγραμμάτων της μη τυπικής εκπαίδευσης με το σύστημα της τυπικής εκπαίδευσης μέσω σπονδυλωτών και πιστοποιημένων προγραμμάτων μάθησης, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα αναγνώρισης, άθροισης και μεταφοράς πιστωτικών μονάδων εκπαίδευσης από το ένα σύστημα στο άλλο.

β) Η χορήγηση ειδικών εκπαιδευτικών αδειών για συμμετοχή σε προγράμματα δια βίου μάθησης, με έμφαση στους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα.

γ) Η καθιέρωση, στο πλαίσιο των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, ατομικών εκπαιδευτικών λογαριασμών με συμμετοχή του εργοδότη και του εργαζόμενου, από τους οποίους ο τελευταίος αποσύρει χρήματα για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών του. Στους λογαριασμούς αυτούς μπορεί να συμμετέχει οικονομικά και το κράτος.

δ) Η καθιέρωση, στο πλαίσιο των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, ατομικών λογαριασμών μαθησιακού χρόνου των εργαζομένων για την παρακολούθηση προγραμμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης.

ε) Η σύνδεση της αξιολόγησης των φορέων δια βίου μάθησης με τη χρηματοδότησή τους. Οι φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους αξιολογούνται σύμφωνα με την υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί στο αντίστοιχο πρόγραμμα δια βίου μάθησης και χρηματοδοτούνται με βάση την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητά τους.

2. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα θέματα που αφορούν τη δόμηση των προγραμμάτων μάθησης βάσει πιστωτικών μονάδων, οι προϋποθέσεις, οι όροι και η διαδικασία χορήγησης ειδικών εκπαιδευτικών αδειών, η διαδικασία και οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης των φορέων δια βίου μάθησης σύμφωνα με την αξιολόγησή τους, καθώς και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

Άρθρο 19

Διασφάλιση ποιότητας

1. Για τη διασφάλιση της ποιότητας της δια βίου μάθησης συγκροτείται σύστημα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και αξιολόγησης των εκπαιδευτών και των στελεχών της μη τυπικής εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών των Σ.Δ.Ε., καθώς και σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των προγραμμάτων και της αποτελεσματικότητας του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης.

2. Από 1.1.2013 η εκπαιδευτική επάρκεια αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου εκπαιδευτής να μετέσχει σε χρηματοδοτούμενο από δημόσιους πόρους πρόγραμμα της μη τυπικής εκπαίδευσης.

3. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι προδιαγραφές των προγραμμάτων εκπαίδευσης των εκπαιδευτών της μη τυπικής εκπαίδευσης και ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την επιστημονική υποστήριξη και εποπτεία τους. Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι προϋποθέσεις και οι όροι τους οποίους πρέπει να πληρούν φορείς της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης για να υλοποιούν τέτοια προγράμματα. Τα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτών πιστοποιούνται από το Ε.Κ.Ε.Π.Σ. σύμφωνα με τις παραπάνω προδιαγραφές.

4. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι αναγνώρισης της εκπαιδευτικής επάρκειας, οι προϋποθέ-

σεις και η διαδικασία πιστοποίησής της, καθώς και οι περιπτώσεις κατά τις οποίες για την αναγνώριση και πιστοποίηση της εκπαιδευτικής επάρκειας δεν απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας αυτής.

5. Εκπαιδευτής ενηλίκων, μετά την αναγνώριση και πιστοποίηση της εκπαιδευτικής επάρκειάς του κατά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, εγγράφεται στο Μητρώο Εκπαιδευτών που τηρεί το Ε.Κ.Ε.Π.Σ. Φορέας του δημόσιου τομέα που υλοποιεί προγράμματα της μη τυπικής εκπαίδευσης, μπορεί να υπογράψει προγραμματική σύμβαση με το Ε.Κ.Ε.Π.Σ. για να αναπτύξει και να τηρήσει κλαδικό υπομητρώο ηλεκτρονικά ενταγμένο στο Μητρώο Εκπαιδευτών.

6. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την εγγραφή στο Μητρώο και τη διαγραφή από αυτό, καθώς και κάθε ζήτημα σχετικό με την τήρηση, επικαιροποίηση και ενημέρωση του Μητρώου.

7. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι προδιαγραφές των προγραμμάτων εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών των Σ.Δ.Ε..

Άρθρο 20

Πρόγραμμα Εφαρμογής

1. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων εγκρίνεται Πρόγραμμα Εφαρμογής, το οποίο παρέχει την αναγκαία επιστημονική, διοικητική και τεχνική υποστήριξη στους φορείς του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης και ιδίως στους φορείς διοίκησης της δια βίου μάθησης, για την έγκαιρη, ποιοτική και αποτελεσματική εφαρμογή των ρυθμίσεων του παρόντος νόμου και την υλοποίηση των στόχων του, καθώς και για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των φορέων αυτών, προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης, την έγκαιρη εξειδίκευση και την αποτελεσματική εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης.

2. Με όμοια απόφαση συγκροτείται Ομάδα Διοίκησης του Προγράμματος.

Άρθρο 21

Προγραμματικές Συμβάσεις Δια Βίου Μάθησης

1. Για την πραγματοποίηση επενδύσεων, την εφαρμογή προγραμμάτων και την υλοποίηση δράσεων που περιλαμβάνονται σε εθνικό ή περιφερειακό ή τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης, για την παροχή υπηρεσιών δια βίου μάθησης κάθε είδους και για την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης, το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και οι φορείς διοίκησης της δια βίου μάθησης μπορούν να συνάπτουν, μεμονωμένα ή από κοινού, προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α'), περιλαμβανομένων των φορέων παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης, εφόσον αυτοί ανήκουν στο δημόσιο τομέα ή και με τους λοιπούς φορείς της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010. Στις προγραμματικές συμβάσεις δια βίου

μάθησης μπορεί το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων να εκπροσωπείται από τον Γενικό Γραμματέα Δια Βίου Μάθησης. Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 19 του π.δ. 774/1980 (ΦΕΚ 189 Α').

2. Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή των φορέων της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010.

3. Στις προγραμματικές συμβάσεις δια βίου μάθησης επιτρέπεται και η συμμετοχή κοινωνικών και ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης της περίπτωσης β' της παραγράφου 3 του άρθρου 3, εφόσον δεν χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των συμβάσεων αυτών και είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Φορέων του Δικτύου.

4. Στις προγραμματικές συμβάσεις δια βίου μάθησης επιτρέπεται και η συμμετοχή κοινωνικών και ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης της περίπτωσης β' της παραγράφου 3 του άρθρου 3, για την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των συμβάσεων αυτών, εφόσον είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Φορέων του Δικτύου και έχει προηγηθεί, από συμβαλλόμενο στην προγραμματική σύμβαση φορέα διοίκησης της δια βίου μάθησης των περιπτώσεων α', β' και γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 3, δημόσια προκήρυξη, αξιολόγηση και επιλογή τους για την παροχή των υπηρεσιών αυτών, κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων.

5. Στις προγραμματικές συμβάσεις δια βίου μάθησης εφαρμόζονται και οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010.

6. Με προγραμματικές συμβάσεις που συνάπτουν ως κυρίως συμβαλλόμενοι το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και ο Δήμος, ο δεύτερος αναλαμβάνει: α) τη λειτουργία και τη διαχείριση των τοπικών δομών και την εφαρμογή των προγραμμάτων γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και β) την εφαρμογή προγραμμάτων δια βίου μάθησης των Κ.Π.Ε. του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται και οι όροι ένταξης των δομών αυτών σε Κ.Δ.Β.Μ.. Στο πλαίσιο των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να συγκροτείται συλλογικό όργανο σε επίπεδο Δήμου, που αποτελείται από εκπροσώπους επιστημονικών, επαγγελματικών, κοινωνικών και πολιτιστικών φορέων και παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη στο σχεδιασμό και την εφαρμογή του τοπικού προγράμματος δια βίου μάθησης και, ειδικότερα, των προγραμμάτων ή δράσεων της προγραμματικής σύμβασης. Η διαχείριση των προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο μπορεί να γίνεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23 και 24 της 5067/30.12.1985 απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Πολιτισμού και Οικονομικών (ΦΕΚ 794 Β'), οπότε στην προγραμματική σύμβαση ορίζονται ο διατάκτης των δαπανών και ο υπόλογος διαχειριστής, εφαρμοζομένων ως προς τον έλεγχο των δαπανών των διατάξεων που ισχύουν για τον προληπτικό έλεγχο των Δήμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ, ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 22 Συμμετοχή της σχολικής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας

1. Στο τοπικό αναπτυξιακό πρόγραμμα που εκπονεί ο Δήμος, κατά τις διατάξεις των άρθρων 70 έως 74 (Δημοκρατικός Προγραμματισμός) του ν. 1622/1986, περιλαμβάνεται το τοπικό πρόγραμμα υποστήριξης της εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης. Το τμήμα του προγράμματος αυτού που αφορά τις επενδύσεις, τα προγράμματα ή τις επί μέρους δράσεις δια βίου μάθησης είναι το τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης που προβλέπεται στο άρθρο 8.

2. Στην αρχή της δημοτικής θητείας, το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει τους τρόπους διαβούλευσης για την εκπόνηση του τοπικού προγράμματος υποστήριξης της εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης και τους τρόπους διασφάλισης της διαφάνειας και της κοινωνικής λογοδοσίας κατά την εφαρμογή του. Στις διαδικασίες αυτές συμμετέχουν τα όργανα της σχολικής κοινότητας (Σχολικά Συμβούλια, Σχολικές Επιτροπές, Σύλλογοι Γονέων) και οι φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 8. Κατά την εκπόνηση του τοπικού προγράμματος υποστήριξης της εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης λαμβάνονται υπόψη οι εκθέσεις αξιολόγησης και τα προγράμματα δράσης που προβλέπονται στο άρθρο 32 του ν. 3848/2010.

3. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν το ρόλο και τη διαδικασία συμμετοχής στην εκπόνηση και την εφαρμογή του τοπικού προγράμματος υποστήριξης της εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης των Σχολικών Συμβουλίων, των Σχολικών Επιτροπών και των Συλλόγων Γονέων των σχολικών μονάδων της περιφέρειας του Δήμου, καθώς και τα θέματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία των Σχολών Γονέων.

Άρθρο 23 Ρύθμιση θεμάτων λαϊκής επιμόρφωσης και επαγγελματικής κατάρτισης

1. Από 1.1.2011, η υπηρεσιακή μονάδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που ασκεί αρμοδιότητες λαϊκής επιμόρφωσης ή γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων μεταφέρεται ως σύνολο αρμοδιοτήτων, θέσεων και προσωπικού στο Δήμο που αποτελεί την πρωτεύουσα του αντίστοιχου Νομού και εντάσσεται στην υπηρεσιακή μονάδα που ασκεί αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης. Αν δεν υπάρχει μονάδα με αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης, η παραπάνω μονάδα εντάσσεται σε άλλη συναφή υπηρεσιακή μονάδα του Δήμου, που ορίζεται με απόφαση του Δημάρχου. Κατ' εξαίρεση, το προσωπικό που υπηρετεί στην παραπάνω μονάδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, το οποίο ασχολείται με προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ή με προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, μπορεί με αίτησή του, η οποία υποβάλλεται στον Νομάρχη μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός

μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, να ζητήσει την ένταξη του στην υπηρεσία της Περιφέρειας που ασκεί αρμοδιότητες δια βίου μάθησης. Η αίτηση αυτή εγκρίνεται με απόφαση του Νομάρχη μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

2. Σε περίπτωση που υπάρχει αποκεντρωμένη δομή της παραπάνω υπηρεσιακής μονάδας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης σε περιφερειακό Δήμο που δεν αποτελεί πρωτεύουσα του Νομού, η δομή αυτή μεταφέρεται στον περιφερειακό Δήμο με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 1, 5, 6, 7 και 9.

3. Οι αρμοδιότητες των Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.) που αφορούν θέματα επαγγελματικής κατάρτισης μεταφέρονται στην Περιφερειακή Επιτροπή Επαγγελματικής Κατάρτισης που προβλέπεται στην περίπτωση α' της παραγράφου 3 του άρθρου 7 και οι αρμοδιότητες που αφορούν θέματα λαϊκής επιμόρφωσης ή γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων μεταφέρονται στα συλλογικά όργανα που προβλέπονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 21.

4. Τα πιστοποιημένα Κ.Ε.Κ. των Ν.Ε.Λ.Ε. των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων μετονομάζονται σε Κ.Ε.Κ. της αντίστοιχης περιφερειακής ενότητας, διατηρούν την υποδομή και τα μέσα και λειτουργούν με τους όρους και τις προϋποθέσεις που πιστοποιήθηκαν από το Ε.ΚΕ. Π.Σ. και διοικούνται από τον αρμόδιο αντιπεριφερειάρχη, στο πλαίσιο των προγραμματικών κατευθύνσεων του περιφερειακού συμβουλίου και των οδηγιών του περιφερειάρχη.

5. Από 1.1.2011 η περιουσία, η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί των κινητών και ακινήτων των Ν.Ε.Λ.Ε., πλην των περιουσιακών στοιχείων των Κ.Ε.Κ. της προηγούμενης παραγράφου, περιέρχονται χωρίς την τήρηση οποιουδήποτε τύπου, πράξης ή συμβολαίου και χωρίς αντάλλαγμα, στο Δήμο, με την επιφύλαξη των κειμένων διατάξεων περί δωρεών, κληρονομιών και κληροδοσιών. Ο Δήμος έχει στο εξής την αποκλειστική χρήση και διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων αυτών και την ευθύνη για τη διαφύλαξη και τη διαχείριση του υπάρχοντος αρχείου της υπηρεσιακής μονάδας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που μεταφέρεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 και της Ν.Ε.Λ.Ε. Έως 30.6.2011 το δημοτικό συμβούλιο υποχρεούται στη διενέργεια απογραφής όλων των κινητών και ακινήτων που κατά τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου περιέρχονται στην κυριότητα του Δήμου. Η έκθεση απογραφής εγκρίνεται με πράξη του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Απόσπασμα της συγκεκριμένης έκθεσης, που περιγράφει τα αποκτώμενα κατά κυριότητα από το Δήμο ακίνητα, καθώς και τα λοιπά εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, με την περίληψη που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 9 του β.δ. 533/1963 (ΦΕΚ 147 Α'), καταχωρίζεται ατελώς στα οικεία βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου υποθηκοφυλακείου. Ομοίως ατελώς πραγματοποιούνται οι απαιτούμενες κτηματολογικές εγγραφές.

6. Από 1.1.2011 το προσωπικό της υπηρεσιακής μονάδας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που μεταφέρεται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 λογίζεται ως προσωπικό του Δήμου και διέπεται ως προς το υπηρεσιακό του καθεστώς, το μεν μόνιμο από το πρώτο μέρος, το δε

ιδιωτικό δικαίου αορίστου χρόνου από το δεύτερο μέρος του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007, ΦΕΚ 143 Α'). Το προσωπικό αυτό εξακολουθεί να διέπεται από το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς στο οποίο υπαγόταν πριν από τη μεταφορά του στο Δήμο, σύμφωνα με τα οριζόμενα από τις διατάξεις της παραγράφου 17 του άρθρου 4 του ν. 3513/2006, εκτός αν με αίτησή του επιλέξει την υπαγωγή του στο καθεστώς του προσωπικού του Δήμου.

7. Από 1.1.2011 το προσωπικό που υπηρετεί με απόσπαση στην υπηρεσιακή μονάδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που μεταφέρεται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 επιστρέφει στις υπηρεσίες από τις οποίες προέρχεται.

8. Η υπηρεσιακή μονάδα του Δήμου, η οποία ασκεί αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης και στην οποία έχει μεταφερθεί η υπηρεσιακή μονάδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1, ασκεί τις σχετικές αρμοδιότητες και παρέχει τις αντίστοιχες υπηρεσίες στη διοικητική περιφέρεια όλων των Δήμων του Νομού, έως ότου συσταθούν και λειτουργήσουν στους Δήμους αυτούς αντίστοιχες υπηρεσιακές μονάδες, κατά τρόπο που να διασφαλίζονται οι οργανωτικές προϋποθέσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων που αφορούν τα θέματα του νόμου αυτού. Η συνδρομή των προϋποθέσεων αυτών διαπιστώνεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

9. Οι πόροι που καλύπτουν τις δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού και της λειτουργίας των υπηρεσιακών μονάδων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων που μεταφέρονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Από τους πόρους αυτούς επιχορηγούνται κάθε χρόνο, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, σύμφωνα με σχετικό σύστημα κριτηρίων, οι Δήμοι στους οποίους μεταφέρονται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 οι υπηρεσιακές μονάδες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και οι Δήμοι για τους οποίους διαπιστώνεται κατά την προηγούμενη παράγραφο η λειτουργία υπηρεσιακής μονάδας με αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης, για να καλύπτουν τις σχετικές δαπάνες μισθοδοσίας και λειτουργίας τους.

10. Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης εποπτεύει, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 4 και 6, τις λειτουργίες των υπηρεσιακών μονάδων που ασκούν αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης των Δήμων.

11. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι οργανωτικές προϋποθέσεις και η διαδικασία υποβολής της πρότασης και διαπίστωσης των προϋποθέσεων αυτών σύμφωνα με την παράγραφο 8, ο τρόπος υπολογισμού των δαπανών και το σύστημα κριτηρίων για την κατανομή των επιχορηγήσεων της παραγράφου 9 και κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 24 Μεταβατικές διατάξεις

1. Μέχρι την κατάρτιση του εθνικού, των περιφερειακών και των τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων της παραγράφου 4 του άρθρου 4, της παραγράφου 1 του άρθρου 7 και της παραγράφου 1 του άρθρου 8 αντίστοιχα, καταρτίζονται τα προγράμματα δια βίου μάθησης στο πλαίσιο των αναπτυξιακών κατευθύνσεων της χώρας και της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης.

2. Κατά την πρώτη εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης εκπονείται για την προγραμματική περίοδο 2010 - 2013 και χρηματοδοτείται από τα επιχειρησιακά προγράμματα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.) 2007 - 2013 και εθνικούς πόρους. Το Πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει το Πρόγραμμα Εφαρμογής του άρθρου 20.

3. Έως τη δημοσίευση των προεδρικών διαταγμάτων και των υπουργικών αποφάσεων που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, τα σχετικά θέματα ρυθμίζονται από τις κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου ισχύουσες διατάξεις.

4. Από 1.1.2012 δεν χρηματοδοτούνται από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων τα προγράμματα δια βίου μάθησης των Περιφερειών και των Δήμων που δεν εφαρμόζουν τις διατάξεις του άρθρου 9.

5. Μέχρι τη συγκρότηση και λειτουργία της υπηρεσιακής μονάδας επαγγελματικής κατάρτισης της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και το αργότερο μέχρι τρία έτη από τη συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Π., ο Οργανισμός ασκεί την αρμοδιότητα της εκπόνησης των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, που ασκεί σήμερα ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.).

6. Από τη συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Π., καταργείται ο Ο.Ε.Ε.Κ. και λήγει αζημίως για το Δημόσιο η θητεία του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των μελών του διοικητικού συμβουλίου του. Οι δόκιμοι και οι μόνιμοι υπάλληλοι, καθώς και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Ο.Ε.Ε.Κ. μεταφέρονται στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και καταλαμβάνουν προσωρινές θέσεις, οι οποίες καταργούνται με την ολοκλήρωση της διαδικασίας των επόμενων παραγράφων. Στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων μεταφέρονται και οι πόροι του τακτικού προϋπολογισμού που καλύπτουν τη μισθοδοσία του παραπάνω μεταφερόμενου προσωπικού, το οποίο διατηρεί το μισθολογικό του καθεστώς έως την ολοκλήρωση της ίδιας διαδικασίας.

7. Οι υπάλληλοι που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο μπορεί, ύστερα από αίτησή τους, που υποβάλλεται στη Διεύθυνση Διοικητικού της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, μέσα σε προθεσμία ενός μήνα από την έγκριση του οργανισμού του Ε.Ο.Π.Π., να ενταχθούν οριστικά στις προβλεπόμενες οργανικές θέσεις του Ε.Ο.Π.Π. με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Η απόφαση αυτή εκδίδεται ύστερα από γνώμη του διοικητικού συμβουλίου του

Ε.Ο.Π.Π., η οποία διατυπώνεται μετά από αξιολόγηση και επιλογή με βάση τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των υπαλλήλων και τις απαιτήσεις κάθε θέσης. Οι πόροι του τακτικού προϋπολογισμού που καλύπτουν τη μισθοδοσία του προσωπικού που εντάσσεται σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο μεταφέρονται στον Ε.Ο.Π.Π..

8. Οι υπάλληλοι που δεν θα ενταχθούν κατά τα ανωτέρω στον Ε.Ο.Π.Π. μετατάσσονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και στις λοιπές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Η απόφαση αυτή εκδίδεται χωρίς γνώμη των οικείων υπηρεσιακών συμβουλίων, ύστερα από αίτηση των υπαλλήλων η οποία υποβάλλεται στη Διεύθυνση Διοικητικού της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την ολοκλήρωση της διαδικασίας της προηγούμενης παραγράφου, η οποία διαπιστώνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Π. Για τη μετάταξη λαμβάνονται υπόψη οι προτιμήσεις των υπαλλήλων ως προς την υπηρεσία στην οποία επιθυμούν να μεταταχθούν, οι οποίες δηλώνονται με την αίτησή τους. Οι υπάλληλοι που μετατάσσονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου καταλαμβάνουν κενές οργανικές θέσεις ή, εφόσον δεν υπάρχουν, προσωποπαγείς που συνιστώνται με την απόφαση μετάταξης, της αντίστοιχης υπηρεσίας, στην οποία μεταφέρονται οι πόροι του τακτικού προϋπολογισμού που καλύπτουν τη μισθοδοσία τους.

9. Οι υπάλληλοι των προηγούμενων παραγράφων, μετά την οριστική ένταξή τους στον Ε.Ο.Π.Π. ή τη μετάταξή τους σε άλλον φορέα, διέπονται από το υπηρεσιακό καθεστώς των υπαλλήλων αντίστοιχων κλάδων και ειδικοτήτων του φορέα αυτού. Οι υπάλληλοι εξακολουθούν να διέπονται από το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς στο οποίο υπάγονταν πριν την έναρξη εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος νόμου, σύμφωνα με τα οριζόμενα από τις διατάξεις της παραγράφου 17 του άρθρου 4 του ν. 3513/2006, εκτός αν με αίτησή τους επιλέξουν την υπαγωγή τους στο καθεστώς του νέου φορέα.

10. Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν με απόσπαση στον Ο.Ε.Ε.Κ. από την κατάργησή του μεταφέρονται στον Ε.Ο.Π.Π. και εξακολουθούν να υπηρετούν με απόσπαση στον οργανισμό αυτόν.

11. Οι δικηγόροι που απασχολούνται με σχέση έμμισθης εντολής στον Ο.Ε.Ε.Κ. μπορεί να μεταφερθούν με την ίδια σχέση απασχόλησης στον Ε.Ο.Π.Π., ύστερα από αίτησή τους που υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία ενός μήνα από την κατάργηση του Ο.Ε.Ε.Κ..

12. Από την κατάργηση του Ο.Ε.Ε.Κ. λύνονται αζημίως για το Δημόσιο οι συμβάσεις των ειδικών συμβούλων και ειδικών συνεργατών που απασχολούνται στον Οργανισμό για την επικουρία του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του.

13. Από την κατάργηση του Ο.Ε.Ε.Κ., η περιουσία, η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του συνόλου της κινητής και ακίνητης περιουσίας του περιέρχεται αυτοδικαίως, χωρίς την τήρηση οποιουδήποτε τύπου, πράξης ή συμβολαίου και χωρίς αντάλλαγμα, στον Ε.Ο.Π.Π., με την επιφύλαξη των κείμενων διατάξεων

περί δωρεών, κληρονομιών και κληροδοσιών, ο οποίος έχει στο εξής την αποκλειστική χρήση και διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων αυτών και την ευθύνη για τη διαφύλαξη και τη διαχείριση του υπάρχοντος αρχείου. Το διοικητικό συμβούλιο του Ε.Ο.Π.Π., μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών από την κατάργηση του Ο.Ε.Ε.Κ., υποχρεούται στη διενέργεια απογραφής όλων των κινητών και ακινήτων που κατά τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου περιέρχονται στην κυριότητα του Οργανισμού. Η έκθεση απογραφής εγκρίνεται με πράξη του Γενικού Γραμματέα Δια Βίου Μάθησης. Απόσπασμα της εγκεκριμένης έκθεσης, που περιγράφει τα αποκτώμενα κατά κυριότητα από τον Ε.Ο.Π.Π. ακίνητα, καθώς και τα λοιπά εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, με την περιληψη που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 9 του β.δ. 533/1963, καταχωρίζεται ατελώς στα οικεία βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου υποθηκοφυλακείου. Ομοίως ατελώς πραγματοποιούνται οι απαιτούμενες κτηματολογικές εγγραφές.

14. Οι εν γένει οικονομικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις του Ο.Ε.Ε.Κ. μεταφέρονται από την κατάργησή του στο Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων υπεισέρχεται στις εκκρεμείς δίκες του Οργανισμού.

15. Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 12 εφαρμόζεται από την κατάργηση του Ο.Ε.Ε.Κ.. Για την οργάνωση, τη λειτουργία και τη διαχείριση των δημόσιων Ι.Ε.Κ. και την παροχή των αντίστοιχων υπηρεσιών επαγγελματικής κατάρτισης, το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων συνάπτει προγραμματική σύμβαση κατά το άρθρο 21 με τον Ε.Ο.Π.Π., με χρονική διάρκεια έως την 30.6.2011. Η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 12 εφαρμόζεται από την 1.7.2011.

16. Όπου στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας προβλέπεται η συμμετοχή εκπροσώπων του Ο.Ε.Ε.Κ. σε όργανα και επιτροπές του δημόσιου τομέα, από την κατάργηση του οργανισμού αυτού συμμετέχουν εκπρόσωποι του Ε.Ο.Π.Π.

17. Όπου στις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου 5 και των άρθρων 13 και 21 του π.δ. 208/2002 (ΦΕΚ 194 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. 337/2003 (ΦΕΚ 291 Α'), αναφέρεται ο Ο.Ε.Ε.Κ., νοείται εφεξής η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και όπου στις διατάξεις του άρθρου 1 και των παραγράφων 5, 6, 7 και 9 του άρθρου 5 του ίδιου διατάγματος αναφέρεται ο Ο.Ε.Ε.Κ., νοείται από την κατάργηση του οργανισμού αυτού ο Ε.Ο.Π.Π..

18. Όπου στις διατάξεις της Α25081/1.12.2005 απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 1720 Β') αναφέρεται ο Ο.Ε.Ε.Κ., από την κατάργηση του οργανισμού αυτού νοείται ο Ε.Ο.Π.Π..

19. Καταργούνται οι διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3191/2003. Οι υπάλληλοι που έχουν προσληφθεί για τη στελέχωση της Μονάδας Διοίκησης Έργου της παραγράφου 9 του ίδιου άρθρου, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μεταφέρονται στον Ε.Ο.Π.Π., στο Ε.Κ.Ε.Π. και στο Ι.Δ.Ε.Κ. Ε. και καταλαμβάνουν κενές οργανικές θέσεις που αντιστοιχούν στον κλάδο ή την ειδικότητά τους.

20. Η διαδικασία πιστοποίησης που καθορίζεται με την απόφαση της παραγράφου 4 του άρθρου 19 εφαρμόζεται από το Ε.Κ.Ε.Π.Σ. μέχρι τη συγκρότηση και εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Μετά τη συγκρότηση και εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, εφαρμόζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία που προβλέπει το Πλαίσιο αυτό για τα προσόντα του εκπαιδευτή ενηλίκων.

21. Μέχρι τις 31.12.2012, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ενοποιούνται τα λειτουργούντα μητρώα εκπαιδευτών.

22. α) Από την κατάργηση του Ο.Ε.Ε.Κ. και έως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος, που προβλέπεται στην περίπτωση β' της παραγράφου 4 του άρθρου 16, οι Τριμερείς Συμβουλευτικές Επιτροπές που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 2 της 121/25.5.1992 απόφασης του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 371 Β'), όπως ισχύει, συγκροτούνται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Π. και λειτουργούν αποκλειστικά ως Περιφερειακές Εξεταστικές Επιτροπές Πιστοποίησης (Π.Ε.Ε.Π.), σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 12 του άρθρου 1 της 2026354/4115/0022/9.5.1996 απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 509 Β'). Όπου στις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 2 της 121/25.5.1992 απόφασης του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναφέρεται ο Ο.Ε.Ε.Κ., από την κατάργηση του Οργανισμού αυτού νοείται ο Ε.Ο.Π.Π.

β) Από την κατάργηση του Ο.Ε.Ε.Κ.: αα) όπου στις διατάξεις της 2026354/4115/0022/9.5.1996 απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναφέρεται ο Οργανισμός αυτός, νοείται ο Ε.Ο.Π.Π. και ββ) όπου από τις ίδιες διατάξεις προβλέπεται η συμμετοχή εκπροσώπων του Ο.Ε.Ε.Κ., όπως οργάνων, στελεχών, υπαλλήλων ή συνεργατών του Οργανισμού, σε επιτροπές ή ομάδες εργασίας, από την κατάργηση του Ο.Ε.Ε.Κ. νοείται η συμμετοχή εκπροσώπων του Ε.Ο.Π.Π., οι οποίοι ορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του.

Άρθρο 25

Μετεγγραφές φοιτητών και σπουδαστών

1. Μετά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 3282/2004 (ΦΕΚ 208 Α') προστίθεται παράγραφος 1Α ως εξής:

«1Α. Από το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 οι κατ' εξαίρεση μετεγγραφές που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο διενεργούνται στα τμήματα υποδοχής των Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. του Λεκανοπεδίου Αττικής και του Νομού Θεσσαλονίκης ως εξής:

Τα αντίστοιχα τμήματα των Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. του Λεκανοπεδίου Αττικής και του Νομού Θεσσαλονίκης ομαδοποιούνται σύμφωνα με τα ακόλουθα:

α) ως Πανεπιστήμια του Λεκανοπεδίου Αττικής νοούνται το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο,

β) ως Τ.Ε.Ι. του Λεκανοπεδίου Αττικής νοούνται το Τ.Ε.Ι. Αθήνας, το Τ.Ε.Ι. Πειραιά και το Τ.Ε.Ι. Χαλκίδας,

γ) ως Πανεπιστήμια του Νομού Θεσσαλονίκης νοούνται το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών και

δ) ως Τ.Ε.Ι. του Νομού Θεσσαλονίκης νοείται το ομώνυμο Τ.Ε.Ι..

Ο αριθμός των αιτούμενων μετεγγραφή φοιτητών και σπουδαστών στα τμήματα των Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. των ανωτέρω ομάδων κατανέμεται στα αντίστοιχα Τμήματα κάθε ομάδας κατ' αναλογία προς τον αριθμό εισακτέων των Τμημάτων αυτών. Εφόσον για συγκεκριμένο Τμήμα έχει υποβληθεί αριθμός αιτήσεων μεγαλύτερος από τον αριθμό που έχει κατανομηθεί στο Τμήμα αυτό κατά το προηγούμενο εδάφιο, η μετεγγραφή των φοιτητών και σπουδαστών πραγματοποιείται στα Τμήματα αυτά με κριτήριο το συνολικό αριθμό των μορίων που συγκέντρωσε κάθε ενδιαφερόμενος στις πανελλαδικές εξετάσεις.»

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 1 του ν. 3282/2004 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. α) Δικαίωμα υποβολής αίτησης για μετεγγραφή έχουν επίσης από το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 τα τέκνα των γονέων των οποίων ο μέσος όρος του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος των τριών τελευταίων οικονομικών ετών δεν υπερβαίνει το ποσό των σαράντα πέντε χιλιάδων ευρώ. Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στις περιπτώσεις αυτές δικαίωμα υποβολής αίτησης για μετεγγραφή έχουν όσοι βρίσκονται στο πρώτο εξάμηνο σπουδών. Το δικαίωμα αυτό διατηρούν και όσοι βρίσκονται στο τρίτο εξάμηνο των σπουδών τους και εφόσον έχουν εξεταστεί επιτυχώς στο Τμήμα προέλευσης σε όλα τα υποχρεωτικά και με επιλογή υποχρεωτικά μαθήματα των δύο πρώτων εξαμήνων του ενδεικτικού προγράμματος σπουδών ή σε ίσο τουλάχιστον αριθμό μαθημάτων του ατομικού προγράμματος σπουδών του υποψήφιου για μετεγγραφή φοιτητή ή σπουδαστή.

β) Οι μετεγγραφές της προηγούμενης περίπτωσης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν συνολικά σε ποσοστό το 14% του αριθμού των εισακτέων στο Τμήμα υποδοχής. Το ποσοστό αυτό κατανέμεται σε 4% για τις μετεγγραφές φοιτητών και σπουδαστών που βρίσκονται στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους και σε 10% για τις μετεγγραφές όσων βρίσκονται στο τρίτο εξάμηνο των σπουδών τους. Ειδικώς, για τα τμήματα υποδοχής των Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. του Λεκανοπεδίου Αττικής και του Νομού Θεσσαλονίκης, οι μετεγγραφές της προηγούμενης περίπτωσης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν σε ποσοστό το 9% του αριθμού των εισακτέων στο Τμήμα υποδοχής. Το ποσοστό αυτό κατανέμεται σε 4% για τις μετεγγραφές φοιτητών και σπουδαστών που βρίσκονται στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους και σε 5% για τις μετεγγραφές όσων βρίσκονται στο τρίτο εξάμηνο των σπουδών τους. Αν το σύνολο των αιτήσεων που έχει υποβληθεί για ορισμένο Τμήμα υπερβαίνει τον αριθμό που αντιστοιχεί στα παραπάνω ποσοστά, προηγούνται τα τέκνα των οικογενειών με το μικρότερο μέσο όρο του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος. Αν ο μέσος

όρος του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος είναι ίσος, λαμβάνεται υπόψη, προκειμένου για μετεγγραφή φοιτητών ή σπουδαστών που βρίσκονται στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους, ο συνολικός αριθμός των μορίων που συγκέντρωσαν οι αιτούντες στις πανελλαδικές εξετάσεις και, προκειμένου για μετεγγραφή φοιτητών ή σπουδαστών που βρίσκονται στο τρίτο εξάμηνο, η συνολική βαθμολογία τους στο Τμήμα προέλευσης στα δύο πρώτα εξάμηνα. Αν και ο συνολικός αριθμός των μορίων ή η συνολική βαθμολογία ταυτίζονται, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η μετεγγραφή των ισοβαθμούντων καθ' υπέρβαση του αριθμού που αντιστοιχεί στα παραπάνω ποσοστά.»

3. Η παράγραφος 3 του άρθρου 1 του ν.3282/2004 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Επιτρέπονται μετεγγραφές φοιτητών ή σπουδαστών με αδελφό ή αδελφή που φοιτά σε τμήμα Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι., διαφορετικής πόλης της μόνιμης κατοικίας των γονέων, εφόσον ο μέσος όρος του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος των τριών τελευταίων οικονομικών ετών δεν υπερβαίνει το ποσό των σαράντα πέντε χιλιάδων ευρώ. Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στις περιπτώσεις αυτές, δικαίωμα υποβολής αίτησης για μετεγγραφή έχουν οι φοιτητές ή σπουδαστές που βρίσκονται στο πρώτο, στο τρίτο ή στο πέμπτο εξάμηνο των σπουδών τους. Με την επιφύλαξη των επόμενων εδαφίων, επιτρέπεται χωρίς κανένα οικονομικό και ποσοτικό περιορισμό η μετεγγραφή και των δύο αδελφών σε αντίστοιχα Τμήματα Πανεπιστημίων ή Τ.Ε.Ι. που βρίσκονται εκτός του Λεκανοπεδίου Αττικής και του Νομού Θεσσαλονίκης. Ειδικώς, για τις μετεγγραφές σε τμήματα των Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. του Λεκανοπεδίου Αττικής και του Νομού Θεσσαλονίκης, εκτός των περιορισμών του πρώτου και του τρίτου εδαφίου της παραγράφου αυτής, το ποσοστό των μετεγγραφομένων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 4% επί του αριθμού των εισακτέων του Τμήματος υποδοχής. Το ποσοστό αυτό κατανέμεται σε 2%, 1% και 1% για τις μετεγγραφές φοιτητών ή σπουδαστών που βρίσκονται στο πρώτο, στο τρίτο και στο πέμπτο εξάμηνο των σπουδών τους, αντίστοιχα. Αν το σύνολο των αιτήσεων που έχει υποβληθεί για ορισμένο Τμήμα υπερβαίνει τον αριθμό που αντιστοιχεί στα ποσοστά αυτά, λαμβάνεται υπόψη ο μικρότερος μέσος όρος οικογενειακού εισοδήματος και, αν ο μέσος όρος του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος είναι ίσος, προκειμένου για μετεγγραφή φοιτητών ή σπουδαστών που βρίσκονται στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους, ο συνολικός αριθμός των μορίων που συγκέντρωσαν οι αιτούντες στις πανελλαδικές εξετάσεις και προκειμένου για μετεγγραφή φοιτητών ή σπουδαστών που βρίσκονται στο τρίτο ή στο πέμπτο εξάμηνο, ο αριθμός των μαθημάτων στα οποία εξετάστηκαν επιτυχώς στα δύο ή στα τέσσερα πρώτα εξάμηνα, αντίστοιχα. Αν και ο αριθμός των μαθημάτων στα οποία εξετάστηκαν επιτυχώς ταυτίζεται, τότε λαμβάνεται υπόψη η συνολική βαθμολογία. Αν και ο συνολικός αριθμός των μορίων ή η συνολική βαθμολογία ταυτίζονται, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η μετεγγραφή των ισοβαθμούντων καθ' υπέρβαση του αριθμού που αντιστοιχεί στα παραπάνω ποσοστά.»

4. Στο πρώτο εδάφιο της περίπτωσης β' της παραγράφου 5 του άρθρου 1 του ν. 3282/2004, η φράση «τα τέκνα των οποίων ένας τουλάχιστον γονέας» αντικαθίσταται ως εξής: «φοιτητές ή σπουδαστές οι οποίοι είναι γονείς ή τέκνα ή αδελφοί ή σύζυγοι ατόμου που».

5. Η παράγραφος 7 του άρθρου 1 του ν. 3282/2004 αντικαθίσταται ως εξής:

«7. α) Η αίτηση μετεγγραφής υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο φοιτητή ή σπουδαστή ηλεκτρονικά, μετά την εγγραφή του στο Τμήμα προέλευσης, σε ειδικά ανεπτυγμένο για τις μετεγγραφές πληροφοριακό σύστημα, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην υπουργική απόφαση της περίπτωσης δ'. Η αίτηση αυτή επέχει τη μορφή υπεύθυνης δήλωσης (ν. 1599/1986, ΦΕΚ 75 Α') του ενδιαφερομένου για την ακρίβεια των δηλούμενων στοιχείων. Μέσα σε επτά ημέρες από τη λήξη της ημερομηνίας υποβολής των αιτήσεων οι ενδιαφερόμενοι ειδοποιούνται για το αποτέλεσμα της αίτησής τους μέσω ηλεκτρονικού εγγράφου.

β) Οι φοιτητές και σπουδαστές των οποίων οι αιτήσεις έχουν γίνει δεκτές υποβάλλουν ακολούθως στο Τμήμα υποδοχής τα πρωτότυπα όλων των απαιτούμενων κατά περίπτωση δικαιολογητικών για την απόδειξη των προϋποθέσεων μετεγγραφής, τα οποία ορίζονται με την απόφαση της περίπτωσης δ', με βάση τη δήλωση που έχουν κάνει στο πληροφοριακό σύστημα, καθώς και το ηλεκτρονικό έγγραφο που τους έχει αποσταλεί.

γ) Αν υποβληθούν ανακριβή, ψευδή ή πλαστά δικαιολογητικά ή αναληθής υπεύθυνη δήλωση, η μετεγγραφή ανακαλείται υποχρεωτικά με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος υποδοχής και ο φοιτητής ή σπουδαστής διαγράφεται από τα μητρώα του Τμήματος υποδοχής. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται το αρμόδιο όργανο και η διαδικασία επιβολής των κυρώσεων οι οποίες, εφόσον αποδειχθεί υπαιτιότητα, αποκλείουν την επανεγγραφή του υπεύθυνου φοιτητή ή σπουδαστή στο Τμήμα προέλευσης. Στο όργανο αυτό μετέχει ένας τουλάχιστον δικαστικός λειτουργός.

δ) Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι περιπτώσεις στις οποίες η υποβολή της αίτησης δεν γίνεται ηλεκτρονικά, η διαδικασία της μη ηλεκτρονικής αίτησης, τα απαιτούμενα κατά περίπτωση δικαιολογητικά, οι προθεσμίες που αφορούν στην υποβολή των ηλεκτρονικών αιτήσεων και των δικαιολογητικών, την εξέταση των υποβληθέντων δικαιολογητικών, τη λήψη απόφασης από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος υποδοχής, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.»

6. Η παράγραφος 8 του άρθρου 1 του ν. 3282/2004 αντικαθίσταται ως εξής:

«8. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα ποσοστά μετεγγραφής των σπουδαστών κατά σύστημα εισαγωγής στα Τ.Ε.Ι.. Σε κάθε περίπτωση τα ποσοστά κάθε κατηγορίας μετεγγραφών στα Τ.Ε.Ι. του παρόντος άρθρου ισχύουν και επί των θέσεων εισακτέων κατά σύστημα εισαγωγής με κατώτατο όριο μία τουλάχιστον θέση μετεγγραφής.»

7. Στο τέλος της παραγράφου 11 του άρθρου 1 του ν. 3282/2004, προστίθενται οι λέξεις «και των αποφοίτων Τ.Ε.Ε. που εισήχθησαν σε Τ.Ε.Ι.».

8. Η παράγραφος 12 του άρθρου 1 του ν. 3282/2004 αντικαθίσταται ως εξής:

«12. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του παρόντος, υπέρβαση του ποσοστού των μετεγγραφών δεν επιτρέπεται σε καμία απολύτως περίπτωση.»

9. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 6 του ίδιου άρθρου αντικαθίσταται ως εξής:

«Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1Α, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των προηγούμενων παραγράφων, δικαίωμα μετεγγραφής υφίσταται μόνο για ένα από τα τμήματα κατ' επιλογή του ενδιαφερομένου, που είναι πλησιέστερα στον τόπο κατοικίας του ή του προσώπου (γονέα, τέκνου, αδελφού ή συζύγου) σε σχέση με το οποίο στοιχειοθετείται το δικαίωμα μετεγγραφής, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, και είναι αντίστοιχο με το Τμήμα προέλευσης.»

Άρθρο 26

Λοιπές διατάξεις

1. α) Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων ορίζονται Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.), στις οποίες εντάσσονται σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούν σε περιοχές με χαμηλό συνολικό εκπαιδευτικό δείκτη, υψηλή σχολική διαρροή και χαμηλή πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και χαμηλού κοινωνικοοικονομικούς δείκτες, όπως χαμηλό συνθετικό δείκτη ευημερίας και ανάπτυξης και υψηλό δείκτη κινδύνου φτώχειας. Στόχος των Ζ.Ε.Π. είναι η ισότιμη ένταξη όλων των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της λειτουργίας υποστηρικτικών δράσεων για τη βελτίωση της μαθησιακής επίδοσης, όπως ιδίως η λειτουργία τάξεων υποδοχής, τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας, θερινών τμημάτων και τμημάτων διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας της χώρας προέλευσης των μαθητών.

β) Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την οργάνωση και τη λειτουργία των Ζ.Ε.Π., τη στελέχωσή τους με προσωπικό, την απασχόληση εκπαιδευτικών κατ' αναλογία του αριθμού των μαθητών που χρήζουν διαφοροποιημένης διδακτικής παρέμβασης και κάθε σχετικό θέμα.

2. α) Στο τέλος του άρθρου 7 του π.δ. 38/2010 (ΦΕΚ 78 Α') προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής:

«7. Όπου στην κείμενη νομοθεσία προβλέπεται παράβολο συμμετοχής σε εξετάσεις για την έκδοση από τους αρμόδιους φορείς άδειας άσκησης επαγγέλματος ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων εν γένει, το ίδιο παράβολο καταβάλλεται και από τους αιτούντες την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων τους προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες, εφόσον αυτοί υποχρεούνται να αποδείξουν ότι κατέχουν τις απαιτούμενες γνώσεις και ικανότητες, ιδίως μέσω της δοκιμασίας επάρκειας, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου.»

β) Στο τέλος της παραγράφου 2 του άρθρου 57 του π.δ. 38/2010 προστίθεται διάταξη ως εξής: «Η αίτηση

συνοδεύεται από παράβολο υπέρ του Δημοσίου, ύψους εκατό ευρώ. Το ύψος του παραβόλου αυτού μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»

3. Η ανατολή ισχύος των διατάξεων του ν. 3653/2008 (ΦΕΚ 49 Α') παρατείνεται από τη λήξη της (31.12.2010, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3822/2010, ΦΕΚ 21 Α') έως 31.12.2011.

4. Στο τέλος της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 43 του π.δ. 147/1976 (ΦΕΚ 56 Α') προστίθεται τα εξής: «Κατάρτιση των διοικητικών πράξεων για το διορισμό των συλλογικών ή μονομελών οργάνων διοίκησης των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων φορέων, οι οποίοι δεν εμπíπτουν στην αρμοδιότητα άλλων οργανικών μονάδων της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Διακίνηση και τήρηση αρχείου της αλληλογραφίας των ανωτέρω εποπτευόμενων φορέων με την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου, στο πλαίσιο της ασκούμενης από αυτό διοικητικής εποπτείας.»

5. Ο χρόνος απασχόλησης των εκπαιδευτικών στα Σ.Δ.Ε. προμετράται στο σύνολό του στην εκπαιδευτική τους προϋπηρεσία ισότιμα με την προϋπηρεσία σε αντίστοιχα σχολεία της τυπικής εκπαίδευσης.

6. Η προθεσμία που ορίζεται στο πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του ν. 3812/2009 (ΦΕΚ 234 Α') παρατείνεται έως τις 30.6.2011.

7. α) Η περίπτωση δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 67 του ν. 3386/2005 (ΦΕΚ 212 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «δ. Να διαθέτει σωρευτικά: αα) επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας και ββ) γνώση στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού.»

β) Το άρθρο 68 του ν. 3386/2005 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 68

Αποδεικτικό επαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού

1. Η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού αποδεικνύεται με τίτλο αποφοίτησης της υποχρεωτικής τουλάχιστον εκπαίδευσης ελληνικών σχολείων στην Ελλάδα ή με τίτλο αποφοίτησης από λύκεια του εξωτερικού τα οποία ανήκουν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ή με αναγνωρισμένο τίτλο αποφοίτησης από τμήματα ελληνικής γλώσσας πανεπιστημίων του εξωτερικού ή με πιστοποιητικό ελληνομάθειας.

2. Το πιστοποιητικό ελληνομάθειας χορηγείται μετά από επιτυχή ολοκλήρωση εξετάσεων ελληνομάθειας που διενεργούνται με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Η πρόσβαση στις εξετάσεις ελληνομάθειας είναι ανοιχτή σε νομίμως διαμένοντες αλλοδαπούς ανεξάρτητα αν έχουν παρακολουθήσει ή όχι σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα ελληνικής γλώσσας και απόκτησης γνώσεων στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού.

3. Για τη συμμετοχή στις εξετάσεις καταβάλλεται παράβολο. Το ύψος του παραβόλου και η διαδικασία

καταβολής του καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»

γ) Η περίπτωση ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του π.δ. 150/2006 (ΦΕΚ 160 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «ε. Αποδεικτικό επαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και ελληνικού πολιτισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 68 του ν. 3386/2005.»

8. Με απόφαση των Υπουργών Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εγκρίνεται η λειτουργία τμημάτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο εγκεκριμένων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 57 του ν. 3459/2006 (ΦΕΚ 103 Α'), θεραπευτικών προγραμμάτων απεξάρτησης από ναρκωτικές ουσίες. Με όμοια απόφαση ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία των τμημάτων, την απασχόληση εκπαιδευτικών και κάθε σχετικό θέμα.

9. α) Στο τέλος της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 3699/2008 προστίθενται τα εξής: «Αν οι εκπαιδευτικοί ΕΑΕ δεν επαρκούν για την παροχή της παράλληλης στήριξης - συνεκπαίδευσης, αυτή μπορεί να παρέχεται και από εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ02, ΠΕ03, ΠΕ04, ΠΕ60 και ΠΕ70, στο πλαίσιο της παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι προϋποθέσεις, η διαδικασία, η στελέχωση και κάθε θέμα σχετικό με την υλοποίηση των παραπάνω επιμορφωτικών προγραμμάτων.»

β) Στην υποπαραγράφο α' της παραγράφου 34 του άρθρου 6 του ν. 3027/2002 (ΦΕΚ 152 Α'), όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3687/2008 (ΦΕΚ 159 Α') και συμπληρώθηκε με το άρθρο 6 του ν. 3848/2010 προστίθενται περιπτώσεις ιζ' και ιη' ως εξής:

«ιζ) για την εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων του Ενιαίου Αναμορφωμένου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (Ε.Α.Π.Π.Σ.) στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και λοιπών εκπαιδευτικών δράσεων, ιη) στο πλαίσιο επιμορφωτικών προγραμμάτων εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.»

Στην υποπαραγράφο β' της ίδιας παραγράφου προστίθεται περίπτωση ιx ως εξής:

«ιx) το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, για υπηρεσίες που προσφέρθηκαν στο πλαίσιο εφαρμογής καινοτόμων προγραμμάτων του Ε.Α.Π.Π.Σ. στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και λοιπών εκπαιδευτικών δράσεων, καθώς και επιμορφωτικών προγραμμάτων εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.»

γ) Η ισχύς των οριστικών πινάκων επιλογής υποψηφίων που καταρτίστηκαν από το Υπηρεσιακό Συμβούλιο

Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Υ.Σ.Ε.Ε.Π.) και κυρώθηκαν από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με την 90053/Γ6/9.9.2005 απόφαση του ίδιου Υπουργού «Προκήρυξη θέσεων Ειδικού Εκπαιδευτικού και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού για μόνιμο διορισμό στα ΚΔΑΥ και στις ΣΜΕΑ- κριτήρια και διαδικασία επιλογής και τοποθέτησης», παρατείνεται από τη λήξη της (30.7.2010) έως τις 31.12.2010.

10. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ύστερα από σχετική αίτηση των δημόσιων Ι.Ε.Κ. που υπάγονται στην αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης, είναι δυνατή η ολική ή μερική διάθεση εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα Ι.Ε.Κ. αυτά, για την κάλυψη του υποχρεωτικού διδακτικού ωραρίου τους. Η κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των δημόσιων Ι.Ε.Κ. γίνεται κατά προτεραιότητα από τους εκπαιδευτικούς που διατίθενται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο και, εφόσον αυτοί δεν επαρκούν, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

11. Οι διατάξεις του άρθρου 8 του π.δ. 62/1986 (ΦΕΚ 21 Α') εντάσσονται σε παράγραφο με αριθμό 1 και στο ίδιο άρθρο προστίθεται παράγραφος 2 ως εξής:

«2. Στο Γεωδυναμικό Ινστιτούτο της περίπτωσης γγ' της προηγούμενης παραγράφου συνιστάται μονάδα με την ονομασία «Εθνικό Κέντρο Προειδοποίησης για Τσουνάμι» με σκοπό την ενημέρωση και την αντιμετώπιση του κινδύνου από παλιρροιακά κύματα (τσουνάμι). Το Κέντρο αυτό υπάγεται απευθείας στον διευθυντή του Γεωδυναμικού Ινστιτούτου και στελεχώνεται από το προσωπικό του ΕΑΑ.»

12. α) Το πέμπτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 17 του ν. 3369/2005 αντικαθίσταται ως εξής:

«Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται η μηνιαία αποζημίωση του προέδρου και του αναπληρωτή προέδρου και η κατά συνεδρίαση αποζημίωση των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των αναπληρωτών τους.»

β) Στο άρθρο 17 του ν. 3369/2005 προστίθεται παράγραφος 9 ως εξής:

«9. Συνιστάται στο Ινστιτούτο Νεολαίας μία θέση Νομικού Συμβούλου, στην οποία προσλαμβάνεται με πάγια αντιμισθία Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 1649/1986 (ΦΕΚ 149 Α').»

13. Από το τέλος του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν. 3687/2008 απαλείφεται η φράση «ο οποίος είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης».

14. Εκπαιδευτικοί που έχουν διοριστεί σε θέσεις Γενικών ή Ειδικών Γραμματέων και Περιφερειακών Διευθυντών Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, καθώς και Προέδρων ή Διευθύνοντων Συμβούλων φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο αυτό, μετά τη λύση της σχέσης εργασίας τους στις παραπάνω θέσεις και έως την επιλογή νέων στελεχών εκπαίδευσης, υπηρετούν ως στελέχη παιδαγωγικής καθοδήγησης σε περιοχές που επιθυμούν, εκτελώντας καθήκοντα σχολικών συμβούλων της ειδικότητάς τους, τα οποία τους ανατίθενται από τον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης, ύστερα

από εισήγηση του Προϊσταμένου του Τμήματος Επιστημονικής - Παιδαγωγικής Καθοδήγησης.

15. Σχολικοί σύμβουλοι που τοποθετούνται σε θέσεις Προϊσταμένων των Διευθύνσεων Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φυσικής Αγωγής, Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων (Σ.Ε.Π.Ε.Δ.) και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων ή σε θέσεις Προϊσταμένων των Τμημάτων Επιστημονικής - Παιδαγωγικής Καθοδήγησης των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης αναπληρώνονται από τον επόμενο στη σειρά κατάταξης στον οικείο αξιολογικό πίνακα και επανέρχονται στις θέσεις των σχολικών συμβούλων, αν για οποιονδήποτε λόγο παύσουν να ασκούν τα καθήκοντα της θέσης στην οποία έχουν τοποθετηθεί. Ο αναπληρωτής δεν διαγράφεται από τον αξιολογικό πίνακα και διατηρεί το δικαίωμα να υποβάλει αίτηση για την κάλυψη κενούμενης θέσης στελέχους της εκπαίδευσης.

16. Στελέχη της εκπαίδευσης που τοποθετούνται σε θέσεις Περιφερειακών Διευθυντών Εκπαίδευσης ή Προϊσταμένων Διευθύνσεων Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φυσικής Αγωγής, Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων (Σ.Ε.Π.Ε.Δ.) και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των αποδοχών της θέσης στελέχους της εκπαίδευσης που κατείχαν και αυτών της θέσης στην οποία τοποθετούνται.

17. α) Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 7 του άρθρου 2 του π.δ. 232/1998 (ΦΕΚ 179 Α') αντικαθίστανται ως εξής:

«Η θέση του Προέδρου του Δ.Σ. είναι πλήρους απασχόλησης. Η αποζημίωση του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των μελών του Δ.Σ. καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ε.Κ.Ε.Π. προεδρεύει του συμβουλίου αυτού και ασκεί και τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) διευθύνει, ελέγχει και συντονίζει το διοικητικό, διαχειριστικό και επιστημονικό έργο του Κέντρου,

β) εισηγείται στο Δ.Σ. το ετήσιο πρόγραμμα δράσης του Κέντρου και τον αντίστοιχο προϋπολογισμό,

γ) εισηγείται στο Δ.Σ. τον απολογισμό και ισολογισμό του Κέντρου, καθώς και την ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων και προοπτικών του,

δ) εγκρίνει δαπάνες και αποφασίζει για τις προμήθειες και εκτελέσεις έργων μέχρι ορισμένου ποσού, το οποίο καθορίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον οικονομικό κανονισμό ή τις αποφάσεις του Δ.Σ. και

ε) μεριμνά για την εύρυθμη εκπροσώπηση και την αποτελεσματική λειτουργία του Κέντρου και για την αποτελεσματική εφαρμογή και περαιτέρω ανάπτυξη του επιστημονικού, υποστηρικτικού και συντονιστικού έργου, που έχει ανατεθεί σε αυτό.»

β) Η θέση του Γενικού Διευθυντή του Ε.Κ.Ε.Π. που προβλέπεται στο άρθρο 5 του π.δ. 232/1998 καταργείται.

Άρθρο 27

Η υποπερίπτωση ι της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 2525/1997 (ΦΕΚ 188 Α'), όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 1 του ν. 2909/2001 (ΦΕΚ 90 Α') και τροποποιήθηκε με το άρθρο 15 του ν. 3443/2006 (ΦΕΚ 41 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

«ι) Έχουν φοιτήσει και στις δύο τελευταίες τάξεις του εσπερινού γενικού λυκείου. Όσοι αποκτούν απολυτήριο εσπερινού γενικού λυκείου από το σχολικό έτος 2011-2012 και εφεξής πρέπει να έχουν πλήρη φοίτηση και στις δύο τελευταίες τάξεις του εσπερινού γενικού λυκείου. Πλήρης φοίτηση κατά την έννοια της διάταξης αυτής υπάρχει όταν ο μαθητής έχει παρακολουθήσει τα μαθήματα και των δύο τελευταίων τάξεων του εσπερινού γενικού λυκείου, από την έναρξη και έως τη λήξη κάθε διδακτικού έτους, ή».

Άρθρο 28

1. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 27 του ν. 3016/2002 (ΦΕΚ 110 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«Η ενίσχυση αυτή καταβάλλεται με τη λήξη εκάστου σχολικού έτους, μετά από βεβαίωση του διευθυντή του σχολείου για την εγγραφή του μαθητή και την κανονική παρακολούθηση των μαθημάτων κατά το σχολικό έτος που έληξε.» Το τρίτο εδάφιο της ίδιας παραγράφου καταργείται.

2. Τα τέσσερα τελευταία εδάφια της παραγράφου 6 του άρθρου 8 του ν. 3699/2008 (ΦΕΚ 199 Α'), όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 37 του ν. 3794/2009 (ΦΕΚ 156 Α'), αντικαθίστανται ως εξής:

«Ειδικά για το τετράμηνο από 1.9.2010 έως 31.12.2010 και εφόσον δεν έχουν ολοκληρωθεί οι σχετικοί διαγωνισμοί, η μεταφορά των μαθητών των ΣΜΕΑΕ που δεν διαθέτουν ιδιότητα σχολικά λεωφορεία πραγματοποιείται από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με την παράταση ή την ανανέωση των συμβάσεων που είχαν συναφθεί για το σχολικό έτος 2009-2010. Με την ανάδειξη των νέων μειοδοτών λύονται αυτοδικαίως και αζημίως οι συμβάσεις αυτές.»

Στις ΣΜΕΑΕ που θα λειτουργήσουν για πρώτη φορά κατά το σχολικό έτος 2010-2011, καθώς και σε όσες ΣΜΕΑΕ δεν υφίστανται συμβάσεις μεταφοράς μαθητών, η μεταφορά των μαθητών ανατίθεται απευθείας με απόφαση της οικείας Νομαρχιακής Επιτροπής και μόνο για το χρονικό διάστημα από 1.9.2010 μέχρι την ολοκλήρωση των διαγωνισμών που βρίσκονται σε εξέλιξη και την ανάδειξη των νέων μειοδοτών. Με την ανάδειξη των νέων μειοδοτών οι συμβάσεις αυτές λύονται αυτοδικαίως και αζημίως.»

3. Ειδικά για το τετράμηνο από 1.9.2010 έως 31.12.2010 και εφόσον δεν έχουν ολοκληρωθεί οι σχετικοί διαγωνισμοί, η μεταφορά των μαθητών των μουσικών, των διαπολιτισμικών και των καλλιτεχνικών σχολείων πραγματοποιείται από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με

την παράταση ή την ανανέωση των συμβάσεων που είχαν συναφθεί για το σχολικό έτος 2009-2010. Με την ανάδειξη των νέων μειοδοτών λύονται αυτοδικαίως και αζημίως οι συμβάσεις αυτές.

Άρθρο 29

Η προκήρυξη ή η επαναπροκήρυξη για την πλήρωση θέσης μέλους Διδακτικού - Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) των πανεπιστημίων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του κεφαλαίου Α' του άρθρου 6 του ν. 2083/1992 (ΦΕΚ 159 Α') και της παραγράφου 8 του άρθρου 1 του ν. 2517/1997 (ΦΕΚ 160 Α') αντίστοιχα, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ύστερα από έγκριση της σχετικής πίστωσης από τον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Η ρύθμιση αυτή ισχύει και για τις προκηρύξεις ή επαναπροκηρύξεις θέσεων μελών ΔΕΠ που δεν έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Άρθρο 30**Καταργούμενες διατάξεις**

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, καταργούνται:

α) οι διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 7 έως 11, 13 έως 15, καθώς και της παραγράφου 4 του άρθρου 4 και των παραγράφων 1, 2 και 6 έως 9 του άρθρου 5 του ν. 2009/1992,

β) οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 4 του άρθρου 1, οι διατάξεις των άρθρων 11 έως 15, καθώς και των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου 16 του ν. 3191/2003,

γ) οι διατάξεις του άρθρου 2, πλην της παραγράφου 12, του άρθρου 3, πλην των παραγράφων 2 και 3, των άρθρων 4 έως 8, καθώς και των παραγράφων 6, 7 και του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 8 του άρθρου 11 του ν. 3369/2005,

δ) οι διατάξεις των περιπτώσεων 17 και 18 του τομέα Η' της παραγράφου ΙΙ του άρθρου 186 και της παραγράφου 7 του άρθρου 282 του ν. 3852/2010,

ε) οι διατάξεις της παραγράφου 4 της περίπτωσης β' της παραγράφου 6 και τα τρία πρώτα εδάφια της περίπτωσης α' της παραγράφου 10 του άρθρου 1 του ν. 3282/2004,

στ) οι διατάξεις των περιπτώσεων 27 και 28 του άρθρου 2 της ΣΤ5/54/17.9.1992 απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 573 Β') και

ζ) κάθε άλλη, γενική ή ειδική, διάταξη που ρυθμίζει θέματα του παρόντος νόμου ή είναι αντίθετη προς τις διατάξεις του.

Άρθρο 31**Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις του.

Άρθρο 31
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις του.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 21 Σεπτεμβρίου 2010

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Ι. ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Δ. ΔΡΟΥΤΣΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

Μ. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Α. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Λ.-Τ. ΚΑΤΣΕΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Χ. ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Κ. ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ

Δ. ΡΕΠΠΑΣ

ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Α. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Χ. ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Π. ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 21 Σεπτεμβρίου 2010

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Χ. ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Βασ. Όλγας 227	23104 23956	ΚΟΜΟΤΗΝΗ - Δημοκρατίας 1	25310 22858
ΠΕΙΡΑΙΑΣ - Ευρυπίδου 63	210 4135228	ΛΑΡΙΣΑ - Διοικητήριο	2413 506449
ΠΑΤΡΑ - Πανεπιστημίου 254 -Κτήριο Β	2613 613428	ΗΡΑΚΛΕΙΟ - Πεδιάδος 2	2810 300781
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - Διοικητήριο	26510 87215	ΜΥΤΙΛΗΝΗ - Πλ. Κωνσταντινουπόλεως 1	2251 352100

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή:

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD:

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση	Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α'	150 €	40 €	15 €	Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Β'	300 €	80 €	30 €	Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Γ'	50 €	-	-	Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-	Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Δ'	110 €	30 €	-	Α.Ε.-Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.Μ.Η.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.
- Η τιμή πώλησης σε μορφή cd-rom/άνα, δημοσιευμάτων μιας εταιρείας στο τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.Μ.Η. σε 5 € ανά έτος.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ Φ.Ε.Κ.: Τηλεφωνικά: 210 4071010 - fax: 210 4071011 - internet: <http://www.et.gr>

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή	Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α'	225 €	Α.Ε.Δ.	10 €
Β'	320 €	Α.Ε.-Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.Μ.Η.	2.250 €
Γ'	65 €	Δ.Δ.Σ.	225 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €	Α.Σ.Ε.Π.	70 €
Δ'	160 €	Ε.Β.Ι.	65 €
Α.Α.Π.	160 €		

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστριαύ 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).

- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά Όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας ταχυδρομικής συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ Τ.Α.Π.Ε.Τ. [5% επί του ποσού συνδρομής (τρέχον έτος + παλαιότητα)], καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρούνται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.

Φωτοαντίγραφα παιδιών Φ.Ε.Κ.: Μάρνη 8, τηλ.: 210 8220885, 210 8222924, 210 5279050.

Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:00

* 0 1 0 0 1 6 3 2 1 0 9 1 0 0 0 2 8 *

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster.et@et.gr

γ) Νόμος 4397/1929 - ΦΕΚ 309/Α/24.08.1929, «Περί στοιχειώδους εκπαιδεύσεως».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Διαίρεσις των σχολείων.

Άρθρο 1.

1. Η στοιχειώδης εκπαίδευσις περιλαμβάνει σχολεία γενικής μορφώσεως και σχολεία επαγγελματικής εκπαιδεύσεως.
2. Εις τα σχολεία της γενικής μορφώσεως υπάγονται τα νηπιαγωγεία, τα δημοτικά σχολεία και αι νυκτεριναί σχολαί, εις δε τα της επαγγελματικής εκπαιδεύσεως, τα κατώτερα επαγγελματικά σχολεία (γεωργικά, εμπορικά, ναυτικά, βιοτεχνικά και αι οικοκυρικά σχολαί θηλέων).
3. Πάντα τα σχολεία της στοιχειώδους εκπαιδεύσεως, πλην των οικοκυρικών, είναι μικτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Νηπιαγωγεία.

Άρθρο 2

Σκοπός των νηπιαγωγείων είναι η δι' απλών και τερπνών παιδιών, ασχολιών και ασκήσεων υποβοήθησις της σωματικής και πνευματικής εξελίξεως των νηπίων και η δια του τρόπου τούτου προπαρασκευή αυτών δια το δημοτικόν σχολείον.

1. Νηπιαγωγεία ιδρύονται μετά γνωμοδότησιν του αρμοδίου εποπτικού συμβουλίου δια Π.Δ/τος εκδιδομένου προτάσει των Υπουργών Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών, όπου είναι δυνατόν να συγκεντρωθούν 20 τουλάχιστον νήπια, κατά προτίμησιν εν οίς συνοικισμοίς παρίσταται ανάγκη γλωσσικής προπαιδείας των νηπίων δια το δημοτικόν σχολείον. Τα νηπιαγωγεία καταργούνται δι' έλλειψιν του ανωτέρω αριθμού νηπίων δια Π.Δ/τος προτάσει του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η έλλειψις των μαθητών βεβαιούται υπό του επιθεωρητού.
2. Τα νηπιαγωγεία είναι μονοτάξια, εφ' όσον φοιτώσιν εις αυτά μέχρι τεσσαράκοντα νηπίων, και διτάξια, εφ' όσον φοιτώσιν άνω των τεσσαράκοντα και μέχρις εξήκοντα νηπίων. Όπου τα νήπια είναι άνω των 60, ιδρύεται άλλο νηπιαγωγείον.
3. Εις τα νηπιαγωγεία φοιτώσι νήπια συμπληρώσαντα το 4ον έτος της ηλικίας των ή συμπληρούντα αυτό εντός των εξ πρώτων μηνών του σχολικού έτους. Η διάρκεια της φοιτήσεως εν αυτοίς είναι διετής.
4. Τα των παιδιών, ασχολιών και ασκήσεων των νηπίων εν τοις νηπιαγωγείοις κανονισθήσονται δια Π.Δ/τος προτάσει του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

Δημοτικά σχολεία

Άρθρο 3

«Σκοπός των δημοτικών σχολείων είναι η ηθική, θρησκευτική και εθνική αγωγή των μαθητών και η μετάδοσις εις τούτους των δια την ζωήν απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων».

2. Δημοτικά σχολεία ιδρύονται δια Π.Δ/τος προτάσει των εποπτικών συμβουλίων, όπου είναι δυνατόν να συγκεντρωθούν 15 τουλάχιστον μαθηταί εκ των εχόντων την νόμιμον προς φοίτησιν ηλικίαν.

3. (Καταργήθηκε από την παρ. 1 Άρθρου 5 Ν.Δ. 3970/1959).

4. Τα δημοτικά σχολεία προάγονται, υποβιβάζονται ή καταργούνται επί τη βάσει του μέσου όρου των κατά τα τρία τελευταία έτη εξετασθέντων μαθητών. Δια την ύπαρξιν μονοταξίου σχολείου απαιτούνται 15-40 μαθηταί, διταξίου 41-80, τριταξίου 81-120, τετραταξίου 121-160, πενταταξίου 161-200 και εξαταξίου 201-250. Η διάταξις του εδαφίου τούτου ισχύει μόνον επί των δημοτικών σχολείων των ξενοφώνων συνοικισμών, δυναμένη να επεκταθή και επί άλλων σχολείων δια Π.Δ/τος κατ' απόφασιν του Υπουργικού Συμβουλίου.

5. Προς το συμφέρον της εκπαιδύσεως δύνανται δύο ή πλείονα δημοτικά σχολεία να συγχωνευθώσιν εις εν ή εν να διαιρεθή εις πλείονα. «Τάξις έχουσα μαθητάς πλείονας των 40, διαιρείται εις τμήματα. Την διδασκαλίαν πάντων των τμημάτων του σχολείου αναλαμβάνουσιν οι εν αυτώ τοποθετημένοι διδάσκαλοι έκαστος προς συμπλήρωσιν των ωρών ας υποχρεούται να διδάσκη. Συμπληρωθεισών των υποχρεωτικών ωρών διδασκαλίας παντός του προσωπικού του σχολείου, προς συμπλήρωσιν των υπολειπομένων ωρών ανατίθεται υπό του Επιθεωρητού η διδασκαλία εις διδασκάλους άλλων σχολείων της αυτής πόλεως, εν ελλείψει δε διορίζονται νέοι διδάσκαλοι. Οι διευθυνταί των δημοτικών σχολείων διδάσκουσι υποχρεωτικώς 28 ώρας καθ' εβδομάδα, οι δε δημοδιδάσκαλοι 32. Εις το μονοτάξιο δημοτικό σχολείο καθορίζεται υπό των οικείων Εποπτικών Συμβουλίων το ανώτατον όριον της υποχρεωτικής καθ' εβδομάδα διδασκαλίας μη δυναμένου να υπερβή τας 36 ώρας εβδομαδιαίως».

6. Η σύστασις, η κατάργησις, η προαγωγή, ο υποβιβασμός, η διαίρεσις και η συγχώνευσις των σχολείων της στοιχειώδους εκπαιδύσεως γίνεται κατά τας θερινάς διακοπάς των μαθημάτων δια Π.Δ/τος μετά πρότασιν του Εποπτικού Συμβουλίου της περιφερείας. Κατ' εξαίρεσιν δύνανται να γίνη ίδρυσις στοιχειώδους σχολείου και εις άλλην εποχήν του έτους. Το Π.Δ/μα προκειμένου μεν περί συστάσεως και προαγωγής δημοτικού σχολείου, εκδίδεται προτάσει των Υπουργών Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών, προκειμένου δε περί καταργήσεως, υποβιβασμού, διαίρεσεως και συγχωνεύσεως υπό μόνου του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων.

7. Το διδακτικόν προσωπικόν των συγχωνευομένων ή διαιρουμένων σχολείων

τοποθετείται υπό του Νομάρχου τη προτάσει του Εποπτικού Συμβουλίου εις τα εκ της συγχωνεύσεως ή διαιρέσεως προκύπτοντα σχολεία απολυομένων μόνον των τυχόν υπεραρίθμων, τοιούτοι δε λογίζονται οι νεώτεροι εν τη καθόλου υπηρεσία. Οι διδάσκαλοι των καταργουμένων σχολείων ή θέσεων, ως και οι υπεράριθμοι απολυόμενοι διορίζονται υποχρεωτικώς εις την πρώτην κενουμένην θέσιν της αυτής εκπαιδευτικής περιφέρειας.

Άρθρο 4

1.Όπου λειτουργούν δύο ή περισσότερα σχολεία της στοιχειώδους εκπαίδευσως έκαστον τούτων έχει ιδίαν εκπαιδευτικήν περιφέρειαν κανονιζομένην υπό του Εποπτικού συμβουλίου.

Μαθήματα του δημοτικού σχολείου.

Άρθρο 5

1.Εις τα δημοτικά σχολεία διδάσκονται τα εξής μαθήματα.

α)Θρησκευτικά, β) Ελληνικά, γ) πρακτική αριθμητική, δ) στοιχειώδης γεωμετρία, ε) ιστορία του Ελληνικού Έθνους και τα κυριώτατα της παγκοσμίου, στ) γεωγραφία, ζ) στοιχεία φυσικής ιστορίας, φυσικής και χημείας μετ' εφαρμογών εις την υγιεινήν, την γεωργίαν και τον πρακτικόν βίον, η)ωδική, θ) καλλιγραφία, ι) ιχνογραφία, ια)χειροτεχνία, ιβ) γυμναστική.

2.Του μαθήματος των Θρησκευτικών απαλλάσσονται οι ετερόθρησκοι και ετερόδοξοι, της δε γυμναστικής οι κωλυόμενοι δια λόγους υγείας βεβαιουμένους υπό επιτροπής, αποτελουμένης εκ του διευθυντού του σχολείου και του σχολιάτρου της περιφέρειας ή τούτου κωλυομένου εξ ιδιώτου ιατρού, οριζομένου υπό του επιθεωρητού και αμειβομένου υπό του γονέως ή κηδεμόνος του μαθητού, ούτινος ζητείται η απαλλαγή από της γυμναστικής.

3.Εν οίς δημοσίοις σχολείοις πολλοί των μαθητών είναι ετερόδοξοι δύναται να διορισθή ίδιος διδάσκαλος των Θρησκευτικών ομόδοξος των μαθητών επί μισθώ δρχ. 500 κατά μήνα.

4.Εν οίς σχολείοις φοιτώσιν ικανοί μαθηταί αλλόθρησκοι και αλλόγλωσσοι δύναται να διορισθή ίδιος διδάσκαλος της θρησκείας και της γλώσσης των μαθητών τούτων επί μισθώ δραχμών χιλίων κατά μήνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Υποχρεωτική φοίτησις.

Άρθρο 6

1. Οι παίδες αμφοτέρων των φύλων υποχρεούνται να φοιτήσιν εις τα δημοτικά σχολεία του Κράτους από του έκτου έτους της ηλικίας συμπληρωμένου ή συμπληρουμένου μέχρι 1ης Ιανουαρίου και μέχρι τέλους των μαθημάτων του δημοτικού σχολείου. Της υποχρεώσεως ταύτης απαλλάσσονται
- α) οι κατ' ιδίαν διδασκόμενοι τα μαθήματα του δημοτικού σχολείου,
 β) οι νοσούντες νόσημα μεταδοτικών,
 γ) οι πνευματικώς ανώμαλοι και
 δ) οι συμπληρώσαντες ήδη το 14ον έτος της ηλικίας.
- «Δεν επιτρέπεται εγγραφή μαθητών εις την α' τάξιν του δημοτικού σχολείου, αν δεν έχουν συμπληρωμένον το ως άνω καθοριζόμενον όριον ηλικίας. Πάσα πράξις εγγραφής μαθητού, μη έχοντος την προς τούτο νόμιμον ηλικίαν, είναι άκυρος. Η ισχύς της τελευταίας ταύτης διατάξεως άρχεται από του σχολικού έτους 1934-1935».
2. Γονείς ή κηδεμόνες, των τα τέκνα πρόκειται να φοιτήσωσιν εις ιδιωτικόν σχολείον ή να διδαχθώσιν κατ' οίκον ή να εγγραφώσιν εις δημόσιον σχολείον άλλης σχολικής περιφερείας, υποχρεούνται να δηλώσι τούτο εντός δέκα ημερών από της ενάρξεως του σχολικού έτους εγγράφως εις τον διευθυντή του σχολείου της περιφερείας, εν η κατοικούσιν, υπέχοντες ευθύνας εν περιπτώσει ψευδούς δηλώσεως κατά το Άρθρο 271 του Ποινικού νόμου.
3. Άμα τη ενάρξει του σχολικού έτους ο προϊστάμενος του σχολείου υποχρεούται να τοιχοκολληση εις τε την θύραν του σχολείου και εις το κεντρικώτερον μέρος της κοινότητος δήλωσιν, δι' ης καθιστά γνωστόν τον χρόνον της ενάρξεως και λήξεως των εγγραφών, ως και πίνακα των παιδων αμφοτέρων των φύλων των συμπληρούντων την νόμιμον προς εγγραφήν ηλικίαν. Τον πίνακα τούτον ο προϊστάμενος του σχολείου υποχρεούται ευθύς μετά την λήξιν εκάστου σχολικού έτους να ζητή εγγράφως παρά του Προέδρου της Κοινότητος ή του Δημάρχου της πόλεως.
4. Οι δήμαρχοι ή οι πρόεδροι των κοινοτήτων οφείλουσι να καταρτίσωσι εφ' απλού χάρτου τον εν τω προηγουμένω εδαφίω αναφερόμενον πίνακα κατ' ενορίας, να αποστείλωσι δ' επί αποδείξει μέχρι της 15ης Σεπτεμβρίου εις τον προϊστάμενον του σχολείου. Τους μη συμμορφουμένους προς την διάταξιν ταύτην η διεύθυνσις του σχολείου αναφέρει προς τον οικείον νομάρχην, όστις μετ' έγγραφον απολογίαν αυτών δύναται να τιμωρήση τούτους δια πρόστιμον μη υπερβαίνοντος τας χιλίας δραχμάς ανεκκλήτως. Το πρόστιμον τούτο εισπράττεται υπέρ του σχολικού ταμείου. Το πρόστιμον τούτο ορίσθη εις δραχ. 600, εισπράττεται δε υπέρ των οικείων Νομ. Επιτρ. Καταπολ. Αναλφαβητισμού, δυνάμει του Άρθρο 30 Ν.Δ. 3094/54.
5. Την επομένην της λήξεως των εγγραφών ο προϊστάμενος του σχολείου ειδοποιεί εγγράφως τους γονείς ή κηδεμόνας των μη εγγραφέντων μαθητών ότι παρέχεται εις αυτούς προθεσμία δέκα πέντε ημερών, αρχομένη από της λήξεως των εγγραφών, όπως εγγράψωσι τα τέκνα των, μετά παρέλευσιν της οποίας υπόκεινται εις τας κατωτέρω οριζομένας ποινάς.
6. Γονείς ή κηδεμόνες μη εγγράφοντες εντός των νομίμων προθεσμιών τους υποχρέους εις φοίτησιν εις το δημοτικόν σχολείον παιδας ή αμελούντες της τακτικής αυτών φοιτήσεως υπόκεινται εις πρόστιμον δραχμών 50500 και εν υποτροπή μέχρι 1000. Τας ποινάς ταύτας επιβάλλει ο αρμόδιος επιθεωρητής συνεπεία αναφοράς του διευθυντού

του σχολείου ή της οικείας αστυνομικής αρχής, υποχρεωμένης να συλλαμβάνη και οδηγή εις το σχολείον τους τυχόν κατά τας ώρας της διδασκαλίας περιφερομένους παίδας και να καταγγέλη τους γονείς ή κηδεμόνας αυτών.

7. Κατά των αποφάσεων τούτων δύνανται οι τιμωρούμενοι να υποβάλουν ένστασιν εις το Εποπτικόν Συμβούλιον της περιφέρειας εντός δέκα ημερών από της εις αυτούς κοινοποιήσεως των αποφάσεων. Το δε εποπτικόν συμβούλιον εντός 20 ημερών από της λήξεως της ενστάσεως αποφαινεται, δυνάμενον να επικυρώση ή ακυρώση την περί επιβολής προστίμου απόφασιν του επιθεωρητού ή και να τροποποιήση αυτήν επί το επιεικέστερον.

8. Τας τοιαύτας αποφάσεις, καθισταμένας οριστικές, ανακοινού ο Επιθεωρητής εις τον οικείον ταμίαν, όστις εισπράττει τα επιβληθέντα πρόστιμα όπως και τα λοιπά δημόσια έσοδα και αποδίδει αυτά εις τα ταμεία των σχολείων, εν οίς ανήκουσιν οι μαθηταί των τιμωρουμένων γονέων ή κηδεμόνων.

9. Οι προϊστάμενοι των σχολείων υποχρεούνται κατά το τέλος εκάστου μηνός να αναφέρωσιν εις τον οικείον Επιθεωρητήν πάσαν πληροφορίαν σχετικήν προς τας απουσίας των μαθητών, συγχρόνως δε και τας ενεργείας αυτών τας επιβαλλομένας υπό των διατάξεων του παρόντος, οι δ' Επιθεωρηταί κατά τας περιοδείας των να εξετάζωσι δια παντός τρόπον και εξακριβώσι την πιστήν εφαρμογήν των σχετικών προς τας εγγραφάς και απουσίας των μαθητών διατάξεων.

10. Καταργείται πάσα διάταξις αντικειμένη εις τας διατάξεις του άρθρου τούτου.

Άρθρο 7

1. Οι εκ δημοσίων δημοτικών σχολείων προερχόμενοι εγγράφονται επί τη βάσει του ενδεικτικού ή αποδεικτικού των σπουδών. Οι εξ ιδιωτικών σχολείων προερχόμενοι και οι κατ' οίκον διδαχθέντες εγγράφονται εις δημόσια δημοτικά σχολεία μετά κατατακτήριον εξέτασιν προ του συλλόγου των διδασκόντων εις ην τάξιν ήθελον κριθή ικανοί, αλλ' ουχί εις ανωτέραν της αναλογούσης εις την ηλικίαν των.

2. Αι κατατακτήριοι εξετάσεις γίνονται κατά το πρώτον δεκαπενθήμερον από της ενάρξεως του σχολικού έτους ή κατά το δεύτερον δεκαπενθήμερον του Ιουνίου, κατ' εξαίρεσιν δε τη αδεία του Επιθεωρητού και κατ' άλλην εποχήν του έτους.

3. Μετεγγραφή επιτρέπεται μόνον δια μετοίκησιν των γονέων ή κηδεμόνων δια λόγους υγείας βεβαιουμένους υπό του σχολικού ιατρού της περιφέρειας ή εν ελλείψει τούτου υπό δύο ιατρών, εις εξαιρετικές δε περιπτώσεις τη αδεία του Επιθεωρητού των δημοτικών σχολείων.

Άρθρο

8

1. Τα της ενάρξεως και λήξεως του σχολικού έτους ως και των μαθημάτων των σχολείων της στοιχειώδους εκπαιδεύσεως κανονισθήσονται δια Π.Δ/τος.

2. Ωσαύτως δια Π.Δ/τος κανονισθήσονται τα της προαγωγής και απολύσεως των

μαθητών της στοιχειώδους εκπαίδευσης, ως και αι ημέραι καθ' ας δεν εργάζονται τα σχολεία αυτής.

Άρθρο 9

«1.Εις τα δημοτικά σχολεία διορίζονται δημοδιδάσκαλοι και δημοδιδασκάλισσαι. Εις τα μονοτάξια, μόνον άρρενες δημοδιδάσκαλοι, εις τα διτάξια, εις δημοδιδάσκαλος και μία δημοδιδασκάλισσα, εις τα τριτάξια, εις δημοδιδάσκαλος και δύο δημοδιδασκάλισσαι, εις τα τετρατάξια δύο δημοδιδάσκαλοι και δύο δημοδιδασκάλισσαι, εις τα πεντατάξια δύο δημοδιδάσκαλοι και τρεις δημοδιδασκάλισσαι και εις τα εξατάξια τρεις δημοδιδάσκαλοι και τρεις δημοδιδασκάλισσαι.

2.Μόνον κατόπιν προτάσεως της οικείας Νομαρχίας και αποφάσεως του Υπουργού της Παιδείας, μετά διαπίστωσιν επιτακτικής ανάγκης, επιτρέπεται κατ' εξαίρεσιν η τοποθέτησις διδασκαλισσών εις μονοτάξια σχολεία.

3.Το άρθρο 35 του κωδ. νόμ. 4653 εφαρμόζεται και δια την τακτοποίησιν των παρουσιασθησομένων υπεραριθμιών εκ της εφαρμογής του προηγουμένου εδαφίου». Εις τα διτάξια και πολυτάξια σχολεία δύναται να διορίζονται και υπηρετώσι προσωρινώς μέχρι του τέλους του σχολικού έτους και πλείονες δημοδιδάσκαλοι ή και πλείονες δημοδιδασκάλισσαι των οριζομένων ανωτέρω αν εντός μηνός από της ημέρας της κενώσεως της θέσεως δεν ήθελε παρουσιασθή να ζητήση ταύτην ο δικαιούμενος ως εκ του φύλου του να καταλάβη αυτήν. Κατά το τέλος του σχολικού έτους διορίζεται ο δικαιούμενος να καταλάβη την θέσιν, αν ευρεθή τοιούτος, απολυομένου του προσωρινώς καταλαβόντος αυτήν δια πράξεως του Επιθεωρητού.

Περί παραιτήσεως δημοδιδασκάλων.

Άρθρο 10

1.Η παραίτησις από της θέσεως δημοδιδασκάλου υποβάλλεται εγγράφως εις τον οικείον Επιθεωρητήν, γίνεται δε αποδεκτή υποχρεωτικώς εντός δέκα ημερών από της υποβολής αυτής. Εντός της προθεσμίας ταύτης δύναται ο Επιθεωρητής να δηλώση ότι αναβάλλει την αποδοχήν της παραιτήσεως ένεκα των επομένων λόγων: α)Προς εξεύρεσιν αντικαταστάτου, β) Προς διεκπεραίωσιν υπό του υπαλλήλου εκκρεμών παρ' αυτώ υποθέσεων, γ) Προς περάτωσιν εκκρεμούς πειθαρχικής δίκης. Εις τας περιπτώσεις α' και β' η αναβολή δεν δύναται να παραταθή πέραν του τριμήνου.

2.Η παραίτησις λογίζεται ως αυτοδικαίως γενομένη δεκτή εάν δεν γίνη εντός της προθεσμίας των 10 ημερών η εν τω εδαφ. 1 δήλωσις ή και μετά την δήλωσιν μετά την πάροδον τριμήνου από της υποβολής κατά τας περιπτώσεις α' και β'.

3.Ανάκλησις της παραιτήσεως δύναται να γίνη μόνον εφ' όσον δεν έχει κοινοποιηθή η

αναλόγως των τοπικών αναγκών.

4.«Εις τους διδάσκοντας εν τοις νυκτεριναίς σχολαίς παρέχεται επιμίσθιον δραχμών εκατόν μηνιαίως δι' εκάστην καθ' εβδομάδα ώραν διδασκαλίας και επί εννέα κατ' ανώτατον όριον μήνας. Αι καθ' εβδομάδα ώραι διδασκαλίας δι' ας καταβάλλεται επιμίσθιον δεν δύναται να είναι ολιγώτεροι των εξ ούτε πλείονες των δώδεκα. Αι νυκτεριναί Σχολαί λειτουργούν εις τα διδακτήρια των δημοσίων σχολείων. Τα έξοδα φωτισμού, θερμάνσεως και καθαριότητος αυτών καταβάλλονται εκ του σχολικού Ταμείου του σχολείου, εν τω διδακτηρίω του οποίου λειτουργούν, εις το οποίον παρέχεται ετησίως επιχορήγησις προς τον σκοπόν τούτον εκ δραχμών χιλίων δια την καθαριότητα και πέντε χιλιάδων δια τον φωτισμόν και την θέρμανσιν. Αμφότερα τα ποσά ταύτα καταβάλλονται υπό του Δημοσίου εις το σχολικόν Ταμείον εφάπαξ και εις την αρχήν εκάστου σχολικού έτους δια καταστάσεων, συντασσομένων υπό του οικείου επιθεωρητού των δημοτ. σχολείων και υποβαλλομένων εις το αρμόδιον Ταμείον. Κατά το πρώτον έτος αναγράφεται εις τον δημόσιον προϋπολογισμόν δια την λειτουργίαν νυκτερινών σχολών πίστωσις 2.500.000 αυξανόμενη κατά τα επιόντα. Εκ της πιστώσεως ταύτης δύναται να διατίθεται μέρος, μη υπερβαίνον την ετησίαν κατά σχολήν επιχορήγησιν, δι' αποφάσεως του Υπουργού της Παιδείας προς ενίσχυσιν καλώς λειτουργουσών νυκτερινών σχολών, συντηρουμένων παρά Σωματείων. Το σύνολον της τοιαύτης ενισχύσεως δεν δύναται να υπερβαίνει το 1/4 της όλης ετησίας πιστώσεως των νυκτερινών σχολών».

5. Τα καθέκαστα της λειτουργίας των νυκτερινών σχολών, ως και το αναλυτικόν και το ωρολόγιον πρόγραμμα αυτών κανονισθήσεται δια Π.Δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Σχολικοί κήποι.

Άρθρο 13

1. Παρ' εκάστω δημοτικώ σχολείω ιδρύεται και καλλιεργείται σχολικός κήπος, ως παράρτημα αυτού, χάριν της διδασκαλίας των φυσιογνωστικών μαθημάτων και προς απόκτησιν υπό των μαθητών προκαταρκτικών γνώσεων καλλιεργείας της γης. Κατάλληλος έκτασις γης προς ίδρυσιν σχολικού κήπου, εάν δεν έχη ιδίαν το σχολείον, χορηγείται δωρεάν υπό της Κοινότητος εν η λειτουργεί το σχολείον. Προς απόκτησιν καταλλήλου εκτάσεως γης δύναται να γίνη και αναγκαστική απαλλοτριώσις, ενεργουμένη κατά τας διατάξεις του νόμου 2442.

2.«Δια την περίφραξιν του χώρου, την αγοράν εργαλείων, σπόρων, λιπασμάτων, κλπ. παρέχονται εφ' άπαξ υπό του Δημοσίου δραχμαί μέχρι πέντε χιλιάδων δι' έκαστον ιδρυόμενον κήπον κατ' αποφασιν του Υπουργου μετά γνώμην του οικείου Επιθεωρητού, δραχμαί δε πεντακόσiai κατ' έτος δια την συντήρησιν εκάστου κήπου. Τα ποσά ταύτα καταβάλλονται εκ του σχολικού Ταμείου, εις ο παρέχεται ετησίως επιχορήγησις εκ μέρους του Κράτους ίση προς τα άνω ποσά εν αρχή του σχολικού

έτους δια καταστάσεων προς το αρμόδιον ταμείον, συντασσομένων υπό του οικείου Επιθεωρητού των δημοτικών σχολείων.

Προς τούτο αναγράφεται εν τω προϋπολογισμώ προς ίδρυσιν μεν σχολικών κήπων και μέχρι της ιδρύσεως κήπων εις πάντα τα σχολεία, πίστωσης εκ δραχ. 2.000.000 κατ' έτος, προς συντήρησιν δε αυτών η απαιτούμενη κατά τ' ανωτέρω πίστωσης, βάσει των εν τω Κράτει λειτουργούντων κήπων.

Εκ της τελευταίας ταύτης πιστώσεως δύναται να διατίθεται δι' αποφάσεως του Υπουργού της Παιδείας χρηματικόν ποσόν προς ενίσχυσιν σχολικών κήπων, συντηρουμένων υπό κοινοτήτων ή σωματείων. Το ποσόν τούτο δεν δύναται να υπερβή το δια την συντήρησιν εκάστου κρατικού σχολικού κήπου οριζόμενον ετησίως ποσόν και καθορίζεται αναλόγως του αριθμού των υπό του σωματείου συντηρουμένων κήπων.

Η επιχορήγησις προς ενίσχυσιν σχολικών κήπων, ως και νυκτερινών σχολών συντηρουμένων υπό σωματείων ή κοινοτήτων, καταβάλλεται εκ του Δημοσίου ταμείου δια χρηματικού εντάλματος, εκδιδομένου εφάπαξ υπό του Υπουργείου της Παιδείας επ' ονόματι της συντηρούσης τον σχολικόν κήπον ή την νυκτερινήν σχολήν κοινότητος ή σωματείου».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Ίδρυσις Εργαστηρίων και Σχολικών Βιβλιοθηκών Άρθρο 14.

1.Χάριν της διδασκαλίας της χειροτεχνίας αναγράφεται εν τω Προϋπολογισμώ ποσόν ουχί κατώτερον των 1000 δραχμών κατά σχολείον κατ' έτος δι' αγοράν εργαλείων και υλικών διδασκαλίας. Κατά το πρώτον έτος αναγράφεται πίστωσης ενός εκατομμυρίου, αυξανομένη κατά τα επιόντα δια της αυξήσεως των προικοδοτουμένων σχολείων.

2.Ομοίως δι' ίδρυσιν μικρών εργαστηρίων φυσικής και χημείας αναγράφεται εν τω Προϋπολογισμώ πίστωσης δραχ. 2000 εφάπαξ κατά σχολείον. Δια το πρώτον έτος αναγράφεται πίστωσης ουχί κατωτέρα των δύο εκατομμυρίων.

3.Προς ίδρυσιν σχολικών βιβλιοθηκών και πλουτισμόν αυτών αναγράφεται κατ' έτος πίστωσης 200 δραχμών κατά σχολείον. Κατά το πρώτον έτος αναγραφήσεται πίστωσης 200.000 δραχμών, αυξανομένη κατά τα επιόντα.

«4.Τα κατά τ' ανωτέρω επιχορηγούμενα σχολεία εκάστης εκπαιδευτικής περιφερείας ορίζονται δι' αποφάσεως του Υπουργείου της Παιδείας, προτάσει του οικείου Επιθεωρητού των δημοτικών σχολείων κατά την λήξιν του σχολικού έτους, η δε επιχορήγησις εκάστου καταβάλλεται εφάπαξ και εξ ολοκλήρου εις το οικείον σχολικόν ταμείον δια καταστάσεων προς τον αρμόδιον ταμίαν συντασσομένων υπό του Επιθεωρητού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Γενικά και Τοπικά Συνέδρια Άρθρο 15

Οι διδάσκαλοι εκάστης εκπαιδευτικής περιφέρειας συνέρχονται κατ' έτος και ευθύς μετά την λήξιν των εργασιών του σχολείου εις συνέδριον εν τη έδρα της επιθεωρήσεως προς συζήτησιν θεμάτων σχετιζομένων με το έργον αυτών. Αι εργασίαι του συνεδρίου δεν διαρκούν πλέον των 5 ημερών, η δε έναρξις ορίζεται υπό του Επιθεωρητού. Τοις συνερχομένοις, πλην των εν τη έδρα της Επιθεωρήσεως υπηρετούντων, παρέχεται, εκτός των οδοιπορικών εξόδων, και ημερησία αποζημίωσις δι' όσας ημέρας διαρκεί το συνέδριον, ίση προς τας ημερησίας αυτών αποδοχάς. Τα συζητητέα θέματα ορίζονται και κοινοποιούνται τοις διδασκάλοις από του τέλους του α' εξαμήνου του σχολικού έτους υπό του οικείου Επιθεωρητού. Εκτός του γενικού τούτου συνεδρίου δύναται ο Επιθεωρητής και εις ολιγοήμερα τοπικά συνέδρια να καλή τμήμα των διδασκάλων της περιφέρειας του εκάστοτε, οσάκις κρίνει τούτο αναγκαίον. Εις τα τοιαύτα τοπικά συνέδρια ούτε οδοιπορικά, ούτε αποζημίωσις παρέχεται τοις συνερχομένοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄

Κατώτερα επαγγελματικά σχολεία. Γενικαί διατάξεις. Άρθρο 16

Δια Π.Δ. προκαλουμένου υπό των επί της Παιδείας και των Οικονομικών Υπουργών και εκδιδομένου κατόπιν προτάσεως του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου, δύνανται να ιδρυθώσι κατώτερα επαγγελματικά σχολεία ή και να μετατραπώσιν εις τοιαύτα άλλου τύπου σχολεία της Μέσης Εκπαιδεύσεως.

Άρθρο 17

1. Σκοπός των κατωτέρων επαγγελματικών σχολείων είναι η επαγγελματική προπαρασκευή των μη επιθυμούντων να ακολουθήσωσιν ανωτέρας σπουδάς εις σχολεία Μ. Εκπαιδεύσεως αποφοίτων του δημοτικού σχολείου προς άσκησιν γεωργικού, εμπορικού, βιοτεχνικού επαγγέλματος ή οικοκυρικού επαγγέλματος.

Άρθρο 18

1. Τα κατώτερα επαγγελματικά σχολεία διαιρούνται εις 4 γενικές κατηγορίας, Α΄ Γεωργικά, Β΄ Εμπορικά, Γ΄ Βιοτεχνικά και Δ΄ Οικοκυρικά θηλέων. Η φοίτησις εις τα κατώτερα επαγγελματικά σχολεία είναι διετής ή τριετής, δυναμένη και να παραταθή δια τινας κλάδους επαγγελμάτων, εάν η εν αυτοίς τελειοποίησις ήθελεν απαιτήσει τούτο.

Άρθρο 19

1. Εις τα κατώτερα επαγγελματικά σχολεία εγγράφονται άνευ εξετάσεων οι κεκτημένοι απολυτήριον της βης τάξεως δημοτικού σχολείου, δημοσίου ή ιδιωτικού.
2. Η εγγραφή είναι ατελής. Ομοίως εφ' απλού χάρτου εκδίδονται οι παντός είδους τίτλοι και τα πιστοποιητικά σπουδών των μαθητών.

Άρθρο 20

1. Εν εκάστω κατωτέρω επαγγελματικώ σχολείω λειτουργεί ταμείον έχον ιδίαν περιουσίαν και διευθυνόμενον υπό τριμελούς σχολικής επιτροπής.
2. Εν εκ των μελών της σχολικής επιτροπής είναι απαραίτητως ο διευθυντής του σχολείου, εκτελών και χρέη γραμματέως της Επιτροπής, τα δε δύο άλλα μέλη γονείς ή κηδεμόνες μαθητών, εκλεγόμενοι ανά τριετίαν υπό των γονέων ή κηδεμόνων των εγγραφομένων εν τω σχολείω μαθητών. Μέλος εκλεγέν δια μίαν τριετίαν εξακολουθεί υφιστάμενον και αν παύση εν τω μεταξύ να είναι κηδεμών μαθητών.
3. Μέλος παραιτηθέν ή οπωσδήποτε εκλιπόν αντικαθίσταται δια το υπολειπόμενον της θητείας διάστημα δι' αναπληρωματικής εκλογής γινομένης εντός μηνός από της απομακρύνσεως, εφ' όσον το υπολειπόμενον διάστημα της θητείας του είναι πλέον των εξ μηνών.
4. Η Επιτροπή διορίζεται δια πράξεως του Γενικού Επιθεωρητού. Άμα τω διορισμώ της εκλέγει τον νέον πρόεδρον και ταμίαν της εκ των δύο λαϊκών μελών και ανακοινού την συγκρότησίν της προς τον Γεν. Επιθεωρητήν.
5. Η Επιτροπή θεωρείται εν απαρτία παρόντων δύο μελών. Αι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφίαν, εν ισοψηφία νικώσης της ψήφου του προέδρου ή προεδρεύοντος. Τον Πρόεδρον απόντα αναπληροί ο Γραμματεύς.

Άρθρο 21

Πόροι των σχολικών ταμείων των κατωτέρων επαγγελματικών σχολών είναι τα κάτωθι:

- 1) Αι επιχορηγήσεις του Κράτους.
- 2) Εισφοραί κοινοτήτων και ποσά εισπραττόμενα εκ κοινοτικών φορολογιών τιθεμένων χάριν του σχολείου.
3. Αι παντός είδους δωρεαί ή κληροδοτήματα ιδιωτών ή εταιρειών ή σωματείων ή μοναστηρίων, ιερών ναών κλπ.
- 4) Μηνιαία εισφορά δραχ. 5 εκάστου μαθητού.
- 5) Τα εκ της πωλήσεως των προϊόντων των εργασιών του σχολείου εισπραττόμενα ποσά.

Άρθρο 22

1. Ο τακτικός έλεγχος της διαχειρίσεως του σχολικού ταμείου διεξάγεται υπό της λογιστικής υπηρεσίας της οικείας Νομαρχίας, εις ην δέον να υποβάλληται καθ' εξαμηνίαν προϋπολογισμός και απολογισμός εσόδων και εξόδων υπό της σχολικής επιτροπής δια του Διευθυντού του σχολείου.
2. Έλεγχον της διαχειρίσεως δύνανται να κάμωσιν εις πάσαν στιγμήν είτε αυτεπαγγέλτως, είτε διατασσόμενοι υπό της προϊσταμένης αρχής οι οικονομικοί Επιθεωρηταί, οι Γενικοί Επιθεωρηταί των σχολείων, οι Επιθεωρηταί των ειδικών υπηρεσιών του Κράτους, ως και υπάλληλος του Υπουργείου της Παιδείας εντολή του Υπουργού.
3. Τα της λογιστικής υπηρεσίας των σχολείων κανονισθήσονται λεπτομερέστερον δια Π.Δ/τος.

Άρθρο 23

Τα της αγοράς των αναγκαιούντων οργάνων και σκευών δια την λειτουργίαν των σχολείων εκ της περιουσίας του σχολικού ταμείου, ως και της πωλήσεως των προϊόντων των εργασιών των σχολείων και της εκποιήσεως ακρήστου υλικού, διεξάγονται υπό της σχολικής επιτροπής άνευ των συνήθων διατυπώσεων του σχετικού νόμου.

Άρθρο 24

Εν η πόλει λειτουργούσιν εν ή πλείονα διαφόρου τύπου κατώτερα επαγγελματικά σχολεία δεν επιτρέπεται η λειτουργία διταξίου ημιγυμνασίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄

Περί κατωτέρων Γεωργικών σχολείων.

Άρθρο 25

Σκοπός των κατωτέρων Γεωργικών σχολείων είναι η γεωργική πρακτική μόρφωσις εκείνων, οίτινες μέλλουσι να επιδοθώσιν εις το επάγγελμα του γεωργού, είτε ως καλλιεργηταί των ιδίων κτημάτων, είτε ως εργάται γεωργοί εις ξένα κτήματα ή γεωργικά επιχειρήσεις.

Άρθρο 26

Η φοίτησις εις τα άνω σχολεία είναι διετής. Όπου αι τοπικά συνθήκαι επιβάλλουσι, δύναται να προστεθή και τρίτη ειδική τάξις κλάδου τινός της γεωργίας ή γεωργικής βιομηχανίας.

Άρθρο 27

Τα εν τω κατωτέρω γεωργικό σχολείο διδασκόμενα μαθήματα είναι: Γεωργία, κτηνοτροφία, δένδροκομία και κηπουρική, γεωργική βιομηχανία, αμπελουργία, μελισσοκομία, σηροτροφία και κτηνοτροφία, στοιχεία υγιεινής και στοιχεία κτηνιατρικής, προς τούτοις δε και μαθήματα γενικής μορφώσεως, νέα ελληνικά, θρησκευτικά, ιστορία, πρακτική αριθμητική και γεωμετρία.

Άρθρο 28

Τα κατώτερα γεωργικά σχολεία διακρίνονται εις τρία είδη, αναλόγως των κατά τόπους κρινομένων επικρατεστέρων κλάδων της γεωργίας, Α) εις σχολεία με ειδικότητα την μεγάλην καλλιέργειαν, Β) εις σχολεία με ειδικότητα την κτηνοτροφίαν και Γ) εις σχολεία με ειδικότητα την δένδροκομίαν και αμπελουργίαν.

Άρθρο 29

1. Το είδος του σχολείου και το αναλυτικόν πρόγραμμα αυτού καθορίζεται δια Π.Δ/τος κατόπιν προτάσεως του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου.
2. Το δε λεπτομερές πρόγραμμα της διδασκαλίας και της κατανομής των ωρών του ημερησίου προγράμματος και της εν γένει διαθέσεως του χρόνου των μαθητών δι' έκαστον σχολείον αναλόγως της ειδικότητός του και των εποχών του έτους κανονίζεται υπό του συλλόγου του σχολείου δια πράξεως αυτού εγκρινομένης υπό του Υπουργού της Παιδείας.

Άρθρο 30

Κατά τας θερινάς διακοπάς δεν διακόπτονται αι εργασίαι του σχολείου, γίνονται όμως μόνον πρακτικά ασκήσεις και παρέχονται υπό της διευθύνσεως άδειαι απουσίας εις τους μαθητάς εκ περιτροπής εις το ήμισυ του όλου αριθμού των μαθητών εκάστης τάξεως. Ομοίως άδειαι απουσίας εκ περιτροπής παρέχονται εις το τεχνικόν προσωπικόν του σχολείου υπό του Υπουργείου.

Άρθρο 31

- «1. Το διδακτικόν και βοηθητικόν προσωπικόν των κατωτέρων γεωργικών σχολείων αποτελείται εκ του Διευθυντού, αποφοίτου ανωτέρας γεωπονικής σχολής, ημετέρας ή ξένης δημοσίας ή ανεγνωρισμένης, εκτελούντος και την λογιστικήν υπηρεσίαν, δύο επιμελητών γεωπόνων, αποφοίτων μέσης γεωργικής σχολής ημετέρας ή ξένης δημοσίας ή ανεγνωρισμένης, ενός πτυχιούχου της Φιλολογίας και εν ελλείψει τούτου πτυχιούχου της Θεολογίας ή διδασκάλου των θεωρητικών μαθημάτων, εκ δύο εργατών ημερομισθίων, ενός φύλακος επί βαθμώ και μισθώ κλητήρος α' τάξεως και ενός υπηρέτου επί βαθμώ και μισθώ κλητήρος δ' τάξεως.
2. Εν οίς σχολείοις προστίθεται και τρίτη τάξις ειδική δύναται να προστεθή εις το

τεχνικόν προσωπικόν και εις ειδικός γεωπόνος επί βαθμώ και μισθώ αναλόγως προς τα προσόντα του.

3.Ως διευθυνταί γεωργικών σχολείων εν ελλείψει γεωπόνων αποφοίτων ανωτέρας γεωπονικής σχολής δύναται να διορίζονται και δημοδιδάσκαλοι μετεκπαιδευθέντες επί διετίαν εις το κατά τον Νόμ. 3600 λειτουργούντα γεωργικό φροντιστήριον. Ούτοι αναβαθμίζονται και προάγονται και καθ' όλο απολαύουσι των αυτών προνομίων και οι μετεκπαιδευθέντες επί διετίαν εις το Πανεπιστήμιον δημοδιδάσκαλοι. Ως επιμεληταί δε γεωπόνοι δύναται να διορίζονται και δημοδιδάσκαλοι μετεκπαιδευθέντες επί εν έτος εις γεωργικά φροντιστήρια, διατηρούντες τον βαθμόν και μισθόν, ον είχαν εν τη δημοτική εκπαιδύσει και προαγόμενοι κατά τας διεπούσας τους δημοδιδασκάλους διατάξεις.

Τα της επί διετίαν μετεκπαιδύσεως των δημοδιδασκάλων εις το Γεωργικό Φροντιστήριον, εις α δύναται να υπαχθώσι και οι κατά το παρόν έτος προς ετησίαν μετεκπαιδύσειν προσκεκλημένοι, κανονίζονται εκάστοτε δια Δ/τος εκδιδομένου προτάσει των Υπουργών της Γεωργίας και Παιδείας. Η πρόσκλησις προς μετεκπαιδύσειν γίνεται ανά δύο έτη.

5.Εις γεωργικά σχολεία, μη έχοντα διευθυντήν γεωπόνον απόφοιτον ανωτέρας γεωργικής σχολής και λειτουργούντα πλησίον της έδρας γεωπόνου υπαλλήλου της γεωργικής υπηρεσίας του Κράτους, δύναται ν' ανατεθή εις τούτον η διδασκαλία ορισμένων γεωργικών μαθημάτων υπό του Υπουργού της Παιδείας και μετά σύμφωνον γνώμην του Υπουργού της Γεωργίας, επί επιμισθίω 300 δραχμών κατά μήνα δι' εκάστην καθ' εβδομάδα ώραν διδασκαλίας και επί καταβολή των δαπανωμένων οδοιπορικών των εξόδων άνευ ημερησίας αποζημιώσεως. Ούτος έχει και την γενικήν εποπτείαν του σχολείου.

6.Οι ως άνω διευθυνταί των γεωργικών σχολείων ή ως επιμεληταί γεωπόνοι υπηρετούντες είτε είναι απόφοιτοι γεωργικών σχολών είτε προέρχονται εκ μετεκπαιδευθέντων δημοδιδασκάλων λαμβάνουν το εις τους γεωπόνους τους υπαγομένους εις την αρμοδιότητα του Υπουργείου της Γεωργίας παρεχόμενον τεχνικόν επίδομα.

7.Οι διευθυνταί των γεωργικών σχολείων, εφόσον είναι απόφοιτοι ανωτέρας γεωπονικής σχολής ημετέρας ή ξένης, έχουν τον αυτόν βαθμόν και μισθόν με τους πτυχιούχους του Πανεπιστημίου λειτουργούς της μέσης εκπαιδύσεως, προαγόμενοι κατά τας διεπούσας τους λειτουργούς τούτους διατάξεις μέχρι και του βαθμού του τμηματάρχου α' τάξεως.

8.Οι δε επιμεληταί γεωπόνοι έχουν τον αυτόν βαθμόν και μισθόν με τους πτυχιούχους διδασκαλείων δημοτικής εκπαιδύσεως δημοδιδασκάλους, προαγόμενοι κατά τας διεπούσας τούτους διατάξεις μέχρι και του βαθμού του εισηγητού.

9.Οι πτυχιούχοι της Φιλολογίας, Θεολογίας και των θεωρητικών μαθημάτων έχουν τον αυτόν βαθμόν και μισθόν με τους υπηρετούντας εν τοις σχολείοις της μέσης εκπαιδύσεως, προάγονται δε κατά τας διεπούσας τούτους διατάξεις μέχρι και του βαθμού του τμηματάρχου α' τάξεως δυνάμενοι να μετατεθούν επί τω βαθμώ αν έχουν εις τα σχολεία της μέσης εκπαιδύσεως.

10.Ο χρόνος της υπηρεσίας των διευθυντών των γεωργικών σχολείων αποφοίτων ανωτέρας γεωπονικής σχολής και των επιμελητών γεωπόνων εν τοις κατωτέροις

γεωργικούς σχολείους λογίζεται δια τε την προαγωγήν και την σύνταξιν ως χρόνος εν τη γεωργική υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας, ο δε χρόνος υπηρεσίας του πτυχιούχου της Φιλολογίας, Θεολογίας και των θεωρητικών μαθημάτων ως χρόνος υπηρεσίας εν τοις σχολείοις της μέσης εκπαιδύσεως».

Άρθρο 32

«Ο διορισμός εις τα γεωργικά σχολεία των τε διευθυντών και επιμελητών γεωπόνων γίνεται δια Π.Δ/τος προκαλουμένου υπό του Υπουργού της Παιδείας, ο δε των φυλάκων και υπηρετών υπό του διευθυντού του σχολείου δια πράξεως αυτού δημοσιευομένης εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εκτελουμένης και προ της δημοσιεύσεώς της.

Οι αναγκαιούντες εκάστοτε εργάται του σχολείου προσλαμβάνονται υπό του διευθυντού επί ημερομισθίω κανονιζομένω δια πράξεως του Συλλόγου των διδασκόντων.

Αι μεταθέσεις και προαγωγαί του διδακτικού προσωπικού των γεωργικών σχολείων γίνονται δια Π.Δ/τος κατόπιν προτάσεως του εκπαιδευτικού Συμβουλίου. Η μετάθεσις δημοδιδασκάλου μετεκπαιδευθέντος εις γεωργικά φροντιστήρια και ως διευθυντού ή επιμελητού γεωπόνου εν γεωργικοίς σχολείοις υπηρετούντος εις κενάς θέσεις δημοτικών σχολείων είτε της αυτής περιφερείας είτε άλλης, γίνεται δια πράξεως του Υπουργού της Παιδείας, προτάσει του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου. Αι πειθαρχικαί ποιναί και απολύσεις επιβάλλονται εις το διδακτικόν προσωπικόν των γεωργικών σχολείων, καθ' ον τρόπον και καθ' ας περιπτώσεις και εις τους λειτουργούς της μέσης εκπαιδύσεως».

Άρθρο 33

Καθήκοντα επιθεωρητού επί των γεωργικών σχολείων ασκεί ο οικείος νομογεωπόνος, εις την περιφέρειαν του οποίου λειτουργεί το γεωργικόν σχολείον ως και οι οικείοι επιθεωρηταί των γεωργικών υπηρεσιών του Κράτους, υποβάλλοντες αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν διαταγής του Υπουργού ή του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου σχετικά εκθέσεις περί της ικανότητος του προσωπικού και της καθόλου λειτουργίας του σχολείου.

Τον εν τοις γεωργικοίς σχολείοις υπηρετούντα φιλόλογον ή θεολόγον καθηγητήν ή διδάσκαλον των θεωρητικών μαθημάτων επιθεωρεί ο οικείος γενικός επιθεωρητής της μέσης εκπαιδύσεως.

Τα οδοιπορικά έξοδα και η ημερησία αποζημίωσις των επιθεωρητών των γεωργικών σχολείων καταβάλλονται εκ του προϋπολογισμού του Υπουργείου της Παιδείας».

Άρθρο 34

1.Προς ίδρυσιν κατωτέρου γεωργικού σχολείου ή μετατροπήν άλλου σχολείου εις γεωργικόν απαιτείται, όπως η οικεία κοινότης ή οργανισμός τις προσφέρη κατάλληλον αγρόκτημα εκτάσεως 5 τουλάχιστον στρεμμάτων.

Άρθρο 35

1.Εν η περιπτώσει είναι αδύνατος η δωρεάν εξεύρεσις καταλλήλου αγροκτήματος δύναται να γίνη απαλλοτριώσις τοιούτου κατά τας προς χρήσιν εκπαιδευτηρίων περί απαλλοτριώσεως κειμένας διατάξεις.

2.Το τίμημα του απαλλοτριωτέου κτήματος καταβάλλεται είτε υπό των υπό του σχολείου εξυπηρετουμένων πέριξ κοινοτήτων είτε υπό του Δημοσίου.

Άρθρο 36

«Δια την ίδρυσιν κατωτέρων γεωργικών σχολείων αναγράφεται πίστωσις εν τω προϋπολογισμώ εφάπαξ μεν δρχ. 15.000 κατά σχολείον δια την αγοράν εργαλείων κλπ., κατ' έτος δε και εφόσον οι πόροι του σχολικού ταμείου δεν εξαρκούν 3000 δραχμαί κατά σχολείον προς αγοράν σπόρων, λιπασμάτων κλπ. Εκ των ποσών τούτων το μεν πρώτον καταβάλλεται εφάπαξ δια χρηματικού εντάλματος, εκδιδομένου επί αποδόσει λογαριασμού υπό του Υπουργείου της Παιδείας επ' ονόματι του διευθυντού του σχολείου, το δε δεύτερον υπό του σχολικού ταμείου, εις ο παρέχεται υπό του Κράτους ετησία συνδρομή ίση προς το άνω ποσόν δια χρηματικού εντάλματος υπό του Υπουργείου της Παιδείας εκδιδομένου».

Άρθρο 37

1.Οι μαθηταί εκάστης τάξεως του γεωργικού σχολείου δεν δύνανται να υπερβώσι τους τριάκοντα.

2.Γεωργικόν σχολείον έχον κατωτέρους των 20 μαθητών εν όλω, εάν είναι διτάξιον, και των 30, εάν είναι τριτάξιον, καταργείται.

Άρθρο 38

Το υλικόν καταργουμένου σχολείου ως και η περιουσία του σχολικού ταμείου περιέρχεται εις το σχολικόν ταμείον του δημοτικού σχολείου της κοινότητος.

Άρθρο 39

Περί κατωτέρων εμπορικών σχολείων. Σκοπός των κατωτέρων εμπορικών σχολείων είναι η επαγγελματική προπαρασκευή των μελλόντων να επιδοθώσιν εις το επάγγελμα του μικρεμπόρου ή να προσληφθώσιν ως υπάλληλοι εμπορικών καταστημάτων ή εμπορικών επιχειρήσεων.

Άρθρο 40

1. Η φοίτησις εις τα κατώτερα εμπορικά σχολεία είναι τριετής.
 2. Τα εν αυτοίς διδασκόμενα μαθήματα είναι: εμπορική γεωγραφία, ιστορία του εμπορίου, εμπορευματολογία, εμποριολογία και λογιστική, τεχνικά, στοιχεία εμπορικού δικαίου και πολιτικής οικονομίας, προς τούτοις δε και μαθήματα γενικής μορφώσεως, νέα ελληνικά, γενική ιστορία, θρησκευτικά, πρακτική αριθμητική, γυμναστική και υγιεινή.
 3. Ομοίως προαιρετικώς και μία ξένη γλώσσα.
 4. Εκ των άνω μαθημάτων τα νομικά, τα τεχνικά, η γυμναστική και η ξένη γλώσσα διδάσκονται παρά καθηγητών και διδασκάλων των άλλων σχολείων προς συμπλήρωσιν των κεκανονισμένων ωρών υποχρεωτικής διδασκαλίας ή καθ' υπέρβασιν τούτων επί επιμισθίω 150 δραχμών κατά μήνα δι' εκάστην καθ' εβδομάδα ώραν διδασκαλίας. Εν ελλείψει τοιούτων ανατίθεται η διδασκαλία και εις άλλα ειδικά πρόσωπα επί τω αυτώ επιμισθίω δια πράξεως του γενικού επιθεωρητού.

Άρθρο 41

Το διδακτικόν προσωπικόν του κατωτέρου εμπορικού σχολείου αποτελείται εκ του Διευθυντού, αποφοίτου της Ανωτέρας Σχολής των Εμπορικών και Οικονομικών Επιστημών, ενός πτυχιούχου φυσικού ή χημικού και ενός πτυχιούχου της φιλολογίας και εν ελλείψει τοιούτου ενός διδασκάλου των θεωρητικών μαθημάτων ή πτυχιούχου της θεολογίας.

2.Το υπηρετικόν προσωπικόν αποτελείται εξ ενός υπηρέτου ή υπηρετριάς.

«3.Το διδακτικόν και υπηρετικόν προσωπικόν των κατωτέρων εμπορικών σχολείων διέπεται όσον αφορά τον διορισμόν, την μετάθεσιν είτε εις άλλα εμπορικά σχολεία είτε εις σχολεία της μέσης εκπαιδύσεως, την προαγωγήν, την απόλυσιν και τας πειθαρχικάς ποινάς υπό των διατάξεων των ισχυουσών εκάστοτε επί του διδακτικού και υπηρετικού προσωπικού των σχολείων της μέσης εκπαιδύσεως.

4.Η εν τοις κατωτέροις εμπορικοίς σχολείοις υπηρεσία των μεν αποφοίτων ανωτέρας σχολής των οικονομικών και εμπορικών επιστημών λογίζεται ως υπηρεσία εν ταις δημοσίαις εμπορικαίς σχολαίς του Κράτους, των δε λοιπών ως υπηρεσία εν τοις σχολείοις της μέσης εκπαιδύσεως.

5.Καθήκοντα επιθεωρητού επί μεν των αποφοίτων ανωτέρας εμπορικής σχολής επί του διδακτικού προσωπικού των κατωτέρων εμπορικών σχολείων ασκεί ο επιθεωρητής της εμπορικής εκπαιδύσεως, επί δε των λοιπών ο οικείος γενικός επιθεωρητής των σχολείων».

Άρθρο 42

Το αναλυτικόν και ωρολόγιον πρόγραμμα των κατωτέρων εμπορικών σχολείων ορισθήσεται δια Π.Δ/τος κατόπιν προτάσεως του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

Περί κατωτέρων Βιοτεχνικών σχολείων.

Άρθρο 43

Σκοπός των κατωτέρων Βιοτεχνικών σχολείων είναι η προπαρασκευή των μελλόντων να ασκήσωσι το επάγγελμα του τεχνίτου εις πάντας τους κλάδους της επεξεργασίας του ξύλου, του μετάλλου και του πηλού.

Άρθρο 44

Η φοίτηση εν τοις άνω σχολείοις διαρκεί αναλόγως του ειδικού κλάδου, ον επιθυμεί να ακολουθήση ο μαθητευόμενος, δεν δύναται όμως να είναι μικροτέρα των δύο ετών. Τα εν αυτοίς διδασκόμενα μαθήματα είναι ειδικής και γενικής μορφώσεως. Τα γενικής μορφώσεως, άτινα είναι κοινά δι' όλους τους κλάδους, είναι νέα ελληνικά, γενική ιστορία, θρησκευτικά και στοιχεία υγιεινής και στοιχεία των καθηκόντων και δικαιωμάτων του πολίτου. Τα δε ειδικά, ανάλογα προς τον κλάδον, ον θα ακολουθήση ο μαθητευόμενος, ορισθήσονται δια Δ/τος προκαλουμένου υπό του Υπουργού της Παιδείας κατόπιν προτάσεως του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου.

Άρθρο 45

1. Δια Π. Διατάγματος εφ' άπαξ εκδοθησομένου κατόπιν γνωματεύσεως του εκπαιδευτικού Συμβουλίου υπό των επί της Παιδείας και των Οικονομικών Υπουργών κανονισθήσεται το διδακτικόν και βοηθητικόν προσωπικόν των κατωτέρων βιοτεχνικών σχολείων ως και η διαβάθμισις και μισθοδοσία τούτου.
2. Δι' ομοίου Διατάγματος ορισθήσονται και τα απαραίτητα εργαστήρια προς λειτουργίαν των διαφόρων κλάδων του βιοτεχνικού σχολείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

Περί κατωτέρων Οικοκυρικών σχολείων

Άρθρο 46

Σκοπός των κατωτέρων οικοκυρικών σχολείων είναι η πλησιεστέρα προπαρασκευή δια την ζωήν εκείνων εκ των θηλέων όσα δεν πρόκειται να φοιτήσουν εις ανώτερα σχολεία.

Άρθρο 47.

(Δεν υπάρχει κείμενον στο επίσημον Φ.Ε.Κ.).

Άρθρο 48

Τα εν τοις σχολείοις τούτοις διδασκόμενα μαθήματα είναι τα εξής. Πρακτική αριθμητική και γεωμετρία, καταστιχογραφία, σχέδιον, στοιχεία υγιεινής, γυμναστική, βρεφοκομία, νοσηλεία, οικιακή οικονομία και οικιακά έργα, κοπτική και ραπτική, ποικιλτική, κεντητική, πλεκτική, πλυντική και μαγειρική, υφασματολογία, ανθοκομία και κηπουρική. Εις τα ανωτέρω μαθήματα δύνανται να προστεθώσι και άλλα ή και να απολειφθώσι τινά προτάσει του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου. Το αναλυτικόν και ωρολόγιον πρόγραμμα των μαθημάτων τούτων κανονισθήσεται δια Π.Δ.

Άρθρο 49

«1. Το διδακτικόν προσωπικόν των κατωτέρων οικοκυρικών σχολείων αποτελείται εκ μιας διδασκαλίσσης, πτυχιούχου διδασκαλείου δημοτικής εκπαιδεύσεως και μιας διδασκαλίσσης των οικοκυρικών μαθημάτων, εχούσης τα κατά τας κειμένας διατάξεις απαιτούμενα προσόντα δια τον διορισμόν εις τα ανώτερα παρθεναγωγεία και λοιπά σχολεία της μέσης εκπαιδεύσεως, το δε υπηρετικόν προσωπικόν εκ μιας υπηρετριάς επί βαθμώ και μισθώ κλητήρος δ' τάξεως.

2. Τα κατώτερα οικοκυρικά σχολεία υπάγονται εις την δικαιοδοσίαν του Εποπτικού Συμβουλίου της δημοτικής εκπαιδεύσεως, εις την περιφέρειαν του οποίου λειτουργούν και υπό του οποίου διενεργείται ο διορισμός, η προαγωγή, η μετάθεσις, αι πειθαρχικαί ποιναί και η απόλυσις του διδακτικού προσωπικού των μεν δημοδιδασκαλισσών κατά τας διεπούσας τους δημοδιδασκάλους διατάξεις, των δε διδασκαλισσών των οικοκυρικών μαθημάτων κατά τας περί τούτων ισχύουσας διατάξεις.

3. Δια Δ/τος ορισθήσονται και τα απαραίτητα εργαστήρια δια την λειτουργίαν των κατωτέρων οικοκυρικών σχολείων».

Άρθρο 50.

Η ισχύς του παρόντος άρχεται από της δημοσιεύσεως αυτού εν τη Εφημερίδι της Κυβερνήσεως.

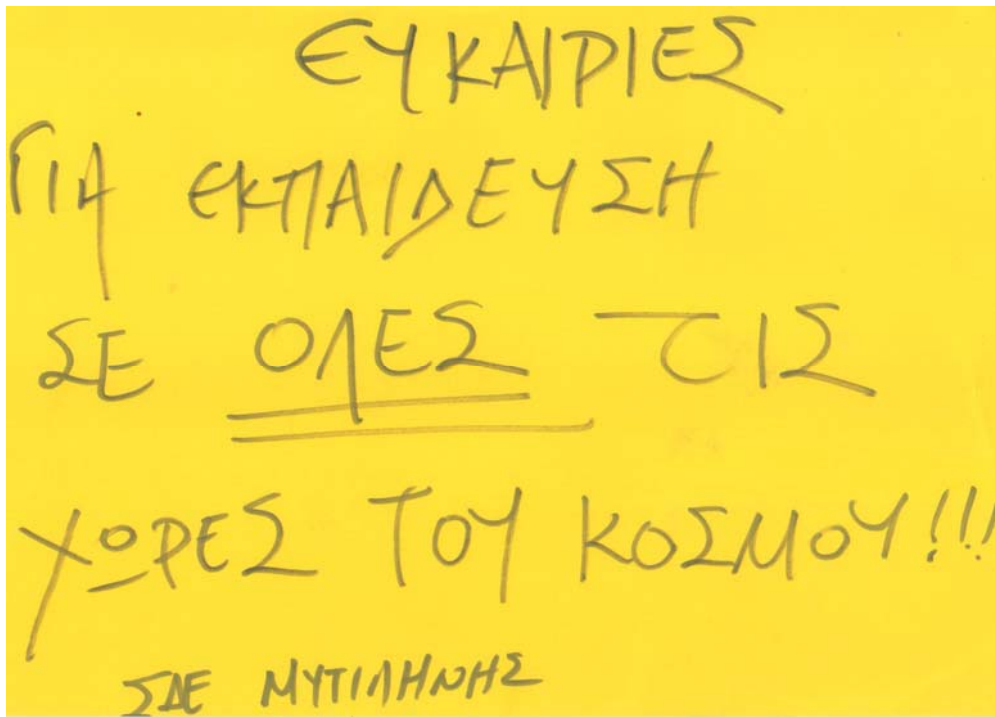
Εν Ύδρα τη 16 Αυγούστου 1929

Β) Φωτογραφικό υλικό

Εικ.1 : Η Πρόσοψη του ΣΔΕ Μυτιλήνης

Εικ.2 : Δράσεις του ΣΔΕ για την Action Aid

Εικ.3 : Επίσκεψη του ΣΔΕ και ξενάγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης

Εικ.4 : Αναπαράσταση της Λέσβου, φτιαγμένο από τους μαθητές

Εικ.5 : Εργαστήρι Λαμπάδας για το Πάσχα

Εικ.6: Συμμετοχή του ΣΔΕ στο εθελοντικό πρόγραμμα Let's do it Greece. Για τον καθαρισμό των ακτών της Ελλάδας.)

Σημείωση: Όλο το φωτογραφικό υλικό προέρχεται από την επίσημη ιστοσελίδα του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας , το οποίο αποτελεί προϊόν ανάρτησης. Η επίσημη ιστοσελίδα αποτελεί η παρούσα:

<https://sites.google.com/site/sdemitilinisgr/>